

Themarekening 2015

Inhoudsopgave

	Bladzijde
1.0 Inleiding	3
2.0 Jaarverslag	7
2.1 Themaverantwoording	
1 Heerenveen bestuurt en organiseert	11
2 Heerenveen werkt	21
3 Heerenveen kiest voor leefbaarheid in wijken en dorpen	31
4 Heerenveen bevordert meedoen	41
5 Heerenveen stimuleert duurzaamheid	55
6 Heerenveen ontwikkelt	63
2.2 Paragrafen	
1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	71
2 Onderhoud kapitaalgoederen	74
3 Financiering	76
4 Bedrijfsvoering	79
5 Verbonden partijen	82
6 Grondbeleid	83
7 Lokale heffingen	86
3.0 Jaarrekening	
1 Balans en toelichting	93
2 Overzicht lasten en baten + toelichting	135
3 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SISA)	143
4 Overzicht reserves en voorzieningen	147
5 Incidentele lasten en baten	155
Bijlagen	
1 Accountantsverklaring	161
2 Totaaloverzicht themarekening	163
3 Lijst verbonden partijen	167
4 Invulling bezuinigingsmaatregelen	201

1.0. Inleiding

Inleiding

Jaarstukken

Met dit document wordt aan u verantwoording afgelegd over de uitvoering van de voorgenomen beleidsdoelstellingen. Op basis van het uitgangspunt 'rekening volgt begroting' is de opzet van de Themabegroting 2015 terug te vinden in deze jaarstukken, met name in de structuur van de thema's en de paragrafen. Zoals bekend telt de Themabegroting 2015 zes thema's, die u ook in deze Themarekening aantreft.

De Themarekening bestaat uit twee hoofdonderdelen, te weten het jaarverslag (themaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening (balans en overzicht lasten en baten met bijbehorende toelichtingen). De balansgegevens in de Themarekening zijn op hoofdlijnen weergegeven.

Voorstel bestemming resultaat 2015

Precario

De gemeente heeft vanaf 2011 voor in totaal € 12,4 miljoen aan precariobelasting in rekening gebracht bij de netwerkbeheerder voor gebruik van het gas- en elektriciteitsnetwerk. De netwerkbeheerder is het niet eens met de opgelegde aanslagen over 2011 tot en met 2015 en heeft bezwaar aangetekend. De rechter heeft in 2015 uitspraken gedaan ten aanzien van het tijdvak juli t/m december 2011 die uitvallen in het voordeel van de gemeente Heerenveen. Tegen deze uitspraken is door de netwerkbeheerder een hoger beroep ingesteld bij het gerechtshof. De uitkomsten daarvan zijn nog onduidelijk. De gemeente Heerenveen is van mening dat de belasting rechtsgeldig is geheven en dat niet langer een voorziening, ad. € 7,2 miljoen, vereist is voor het lopende bezwaarschrift. Omdat de juridische procedure nog niet is afgerond stellen wij voor de voorziening precario vrij te laten vallen en het saldo toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve precario.

Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing

Voorgesteld wordt om van het saldo van de reserve Afvalstoffenheffing over 2015, zijnde € 498.463, te storten in een nieuw te vormen voorziening Afvalstoffenheffing. Het wijzigen van de reserve in een voorziening is puur technisch van aard en komt voort uit een wijziging in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Deze mutatie heeft geen consequenties voor de voeding en bestedingen van deze voorziening.

Algemene reserve

Voorgesteld wordt om het saldo over 2015, zijnde € 1,057 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Inclusief deze mutaties stijgt het saldo van de algemene reserve van € 8,5 miljoen negatief (1 januari 2015) per 31 december 2015 naar € 1,5 miljoen positief. De mutaties die voortvloeien uit de bestemming van het resultaat 2015, worden verwerkt in het boekjaar 2016.

Financiële verantwoording

Uitkomsten thema's

Het saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2015 bedraagt € 23,1 miljoen. Dit resultaat is exclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves van € 14,4 miljoen. De grootste mutaties in de reserves zijn:

Onderwerp mutatie	Document	Bedrag
Spaarcomponent algemene reserve	Primitieve begroting	€ 2.141.000
Liquidatie IBF BV/CV	Verzamelbesluit 2015-3	€ 6.600.000
Sociaal Domein	Bestuursrapportage 2015	€ 6.500.000
Uitkomsten Bestuursrapportage 2015	Bestuursrapportage 2015	€ 812.000
Vrijval reserve Afvalstoffenheffing	Jaarrekening 2015	€ -/- 498.000
Uitkomsten themarekening 2014	Themarekening 2014	€ -/- 1.309.000
Overige mutaties	Diversen	€ 154.000
Totaal		€ € 14.400.000

Na verwerking van de verwerking van de bovengenoemde mutaties in de reserves, is er sprake van een positief gerealiseerd resultaat in de jaarrekening 2015 van de gemeente Heerenveen van € 8,749 miljoen. Dit wordt mede veroorzaakt door de vrijval van de voorziening precario en de reserve Afvalstoffenheffing. In de bestemming van het resultaat over 2015, wordt voorgesteld om de vrijval van de voorziening precario toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve en de vrijval van de reserve afvalstoffenheffing te storten in een nieuw te vormen voorziening afvalstoffenheffing. Het gerealiseerde resultaat over 2015, exclusief de vrijval van de voorziening precario en de reserve afvalstoffenheffing, komt uit op € 1,057 miljoen ($\pm 0,62\%$ van de begrotingsomvang). Dit saldo is inclusief de storting in de risicovoorziening voor de grondexploitatie ad. € 1,439 miljoen en een tekort in de exploitatie grondbedrijf van € 1,6 miljoen. Zoals in thema 6 is opgenomen, wordt dit tekort met name veroorzaakt door een verlies op het complex Heerenveen Noord-Oost.

De afwijkingen per product > € 100.000 worden weergegeven in bijlage 2; overzicht lasten en baten.

Uitkomsten grondbedrijf

In het grondbedrijf is met name in de 'bouwgrond in exploitatie' sprake van negatieve resultaten als gevolg van een storting in de verliesvoorziening in 2015 ad. € 1,439 miljoen. Laatstgenoemd bedrag maakt onderdeel uit van de einduitkomst van de Themarekening 2015.

2.0. Jaarverslag

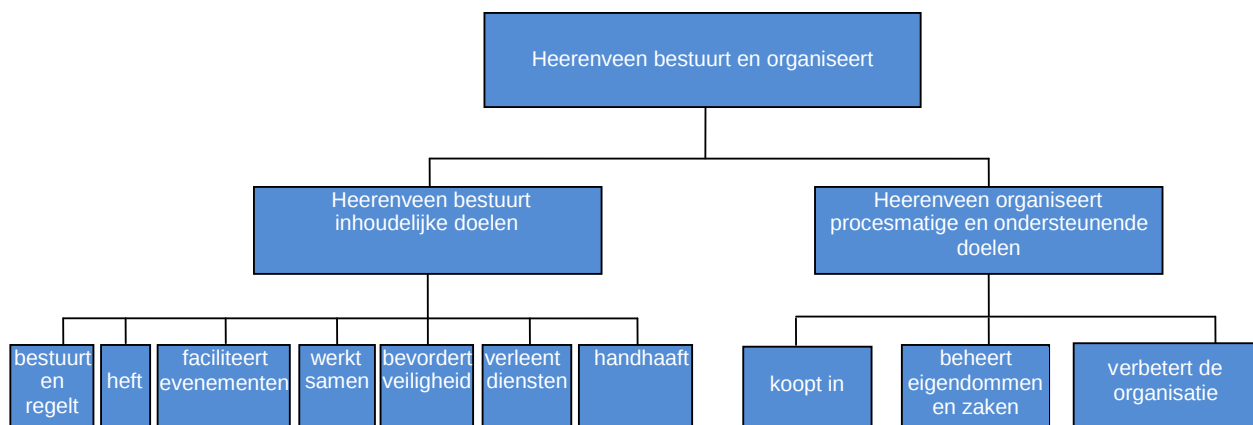
2.1. Themaverantwoording

Thema 1: Heerenveen bestuurt en organiseert !

1.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Dit thema bevat naast inhoudelijke doelen ook organisatiedoelen.
De inhoudelijke doelen zijn onder het subthema *Heerenveen bestuurt* samengebracht en de organisatiedoelen onder het subthema *Heerenveen organiseert*.
Heerenveen organiseert omvat alle thema's van deze begroting, om de procesmatige en projectmatige ondersteuning van de organisatie als geheel in beeld te kunnen brengen.

1.2 Koers van Heerenveen

Het Collegeprogramma 2010-2014 geeft op hoofdlijnen de door het college gekozen koers aan.

Bij *Heerenveen bestuurt* wordt in het Collegeprogramma de nadruk gelegd op de inzet van instrumenten om Heerenveen een krachtige gemeente te laten blijven, om burgerparticipatie en dienstverlening een impuls te geven en om in samenwerking met alle betrokken partijen veiligheid in de breedste zin te behouden en te doen toenemen.

In toenemende mate wordt de keuzevrijheid van het bestuur om alle beleidsvoornemens ten volle door de organisatie tot uitvoering te laten brengen beperkt door de impact van de gevolgen van de recessie en de afname van de beschikbare middelen.

De ingeslagen koers voor de komende jaren laat zich dan ook aflezen uit de bestuurlijke keuzes over wat nog wel, wat in mindere mate of wat niet meer gedaan zal kunnen worden.

Bij *Heerenveen organiseert* wordt ingezet op een sluitende, solide begroting en een verantwoorde reservepositie.

Met zes bezuinigingsrondes neemt de druk op de organisatie steeds verder toe.

Met veel inventiviteit wordt getracht op koers te blijven met de decentralisaties in zicht.

1.3 Doelen, resultaten en beoogde maatschappelijke effecten

1.3.1 Heerenveen bestuurt en regelt

ER-doelen

1. Kleinere afstand tussen bestuur en burgers;
2. Minder regelgeving.

1.3.2 Heerenveen heft

ER-doelen

1. Tijdige en juiste WOZ beschikkingen;
2. Tijdig en juist opleggen en tijdig en volledig invorderen aanslagen lokale belastingen en heffingen.

Gerealiseerde resultaten 2015

- De WOZ 2015 is tijdig en juist beschikt. Evenals voor de WOZ beschikkingen 2015 is de uitvoering van de WOZ door de Waarderingskamer wederom met goed beoordeeld. Daarmee is er goedkeuring van de Waarderingskamer voor het verzenden van de WOZ beschikkingen en de OZB aanslagen in 2016;
- De aanslagen lokale belastingen en heffingen 2015 zijn tijdig opgelegd en grotendeels ingevorderd. In 2015 is € 24.000.000 opgelegd. Hiervan is nog € 457.400 in te vorderen. Van € 22.400 is de betaaldatum nog niet verstreken, van € 435.000 wel. Hierop wordt de invordering bij niet tijdige betaling toegepast zoals opgenomen in § 2.7 Lokale heffingen;
- In 2015 is € 540.000 kwijtgescholden aan burgers en € 1.000 kwijtgescholden aan ondernemers/kleine zelfstandigen als gevolg van onvoldoende betalingscapaciteit.

Maatschappelijke effecten

Met de bovenstaande resultaten is:

- Bijgedragen aan op een eenduidige wijze gewaardeerde onroerende zaken (brede maatschappelijke waarde van de wet WOZ);
- Verlichting gegeven (door kwijtschelding) of spreading (door betalingsregelingen) in de lasten van burgers en ondernemers/kleine zelfstandigen met onvoldoende betalingscapaciteit.

1.3.3 Heerenveen faciliteert evenementen

ER-doelen

1. Meer bezoekers en bestedingen in het centrum van Heerenveen en omgeving;
2. Zorgdragen voor een kwaliteitsimpuls van evenementen door mogelijkheden van clustering te onderzoeken. Dit moet leiden tot een grotere kwaliteit en wervingskracht waardoor per saldo een grotere herkenbaarheid wordt verkregen en de identiteit van Heerenveen wordt versterkt.

Gerealiseerde resultaten 2015

Markten

De organisatie van de Skoattermerke is op een andere manier georganiseerd door uitbesteding aan de Stichting marktbeheer te Drachten.

Aangaande de weekmarkt te Heerenveen is, in samenspraak met de ondernemers op de markt, een vernieuwingstraject gestart. Er wordt gewerkt aan de totstandkoming van een businessplan. Het hoofddoel van dit traject is een markt te ontwikkelen die toekomstbestendig is. Er zal voor de beste oplossing worden gekozen. Dat kan een kwaliteitsverbetering zijn maar bijvoorbeeld ook een andere manier van organiseren.

Evenementen

Op het gebied van evenementen (met name in centrum Heerenveen) wordt steeds meer samengewerkt. In de nota profilering en het evenementenbeleid is de ambitie uitgesproken (nog) meer aan te sluiten bij de Heerenveense thema's (als sport) en meer te focussen op het versterken van grotere evenementen. Dit heeft als doel een grotere aantrekkingskracht op bezoekers vanuit Heerenveen en omgeving. Dit heeft de aandacht van de meest betrokken ondernemersclubs, de gemeente en Heerenveen 'n Gouden Plak, maar moet nog tot een verdere concretisering leiden. Wellicht dat een centrummanager daar een rol in kan spelen.

1.3.4 Heerenveen werkt samen

ER-doelen

1. Samenwerking bevorderen met partners, andere overheden en in het bijzonder met onze omliggende gemeenten;
2. Verdere professionalisering van de brandweezorg ten behoeve van een adequate hulpverlening door het onderbrengen van de brandweer binnen de Veiligheidsregio Fryslân per 1 januari 2014 op grond van Wet Veiligheidsregio's.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Verbetering van de samenwerking met de accountant door middel van een contractwijziging. In 2016 moet blijken of deze wijziging daadwerkelijk leidt tot een verbeterde samenwerking;
- Een leidraad samenwerken die met ingang van 2016 een manier van werken moet borgen die ervoor moet zorgen dat samenwerken effectief en efficiënt is en dat de gemeente optimaal kan blijven sturen. Ook als door samenwerking de invloed op een taak logischerwijs afneemt.

1.3.5 Heerenveen bevordert veiligheid

ER-doelen

1. Zowel bestuurlijk als operationeel optimaal voorbereid blijven op rampen en grootschalige incidenten;
2. Verder inrichten en faciliteren van de veiligheidsketen, zodat steeds passend en op de juiste schaal kan blijven worden gereageerd op signalen van (dreigende) onveiligheid.

De volgende resultaten zijn in 2015 gerealiseerd.

Crisisbeheersing

- actualisatie plan bevolkingszorg, herziening crisisplan;
- asbestprotocol;
- verlenging piketregeling met OWO gemeenten;
- crisisopvang vluchtelingen.

Integrale veiligheid

- coffeeshopbeleid en handhavingsarrangement;
- hennepconvenant;
- aanpak en uitrol project preventie inbraken;
- implementatie nieuwe voetbalwet (bepalingen APV en beleidsregels);
- bijdrage aan ontwikkeling binnen Veiligheidshuis van het handboek overlastgevende personen en advisering driehoek;
- radicalisering (advies driehoek lokale aanpak en uitrol);
- ketenwerkproces vernieuwde groepsaanpak jeugd.

1.3.6 Heerenveen verleent diensten

ER-doelen

1. Meer eigen verantwoordelijkheid voor burgers en bedrijven bij aanvragen om vergunningen en de naleving van regels;
2. Het aanvragen van diensten en producten toegankelijker maken door zowel in te zetten op de website als op de digitale balie;
3. Het aanvragen van diensten en producten toegankelijker maken;
4. Het bevorderen dat maatschappelijke instellingen (stichtingen, verenigingen e.d.) zelf investeringen financieren.

Gerealiseerde resultaten 2015

- De 1e fase van de doorontwikkeling van de digitale belastingbalie is operationeel en betreft het verkeer naar de burger, bijvoorbeeld het digitaal beschikbaar stellen van de aanslag(en), status van de betalingen e.d. De belastingpagina's op de gemeentelijke website zijn daarom afgebouwd. Voor de ondernemers is deze fase nog niet gelukt omdat E-Herkenning nog niet beschikbaar is in de programmatuur. Voor de burgers is tevens de aansluiting om MijnOverheid voorbereid. Dit is onderdeel van de 3e fase van de doorontwikkeling. In 2015 was nog sprake van papier en digitaal naast elkaar. 2016 is het jaar van overgang van papier naar digitaal. Burgers die expliciet hebben aangegeven niet de digitale dienstverlening te willen gebruiken, krijgen de dienstverlening op papier;
- In de vorm van borgstelling (garanties) is er achtervang voor maatschappelijke instellingen. De informatie hierover en de toelichting daarop is terug te vinden op de balans in de jaarrekening.

1.3.7 Heerenveen handhaaft

ER-doelen

1. Sober (en helder) handhaven van wet- en regelgeving, waar mogelijk op het wettelijk minimumniveau en met duidelijke prioriteiten;
2. Meer vertrouwen in de samenleving bij de naleving van regels maar wanneer dit vertrouwen beschaamd wordt, kan handhavend opgetreden worden.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Er is een Handhavingsprogramma 2015 opgesteld met duidelijke prioriteiten; vastgesteld door B&W op 6 januari 2015 en bekendgemaakt aan de raad op 2 februari 2015. Het Handhavingsverslag 2014 is op 1 juni 2015 vastgesteld door het college van B&W, en in september bekendgemaakt aan de gemeenteraad;
- De ontvangen provinciale beoordeling in het kader van het interbestuurlijk toezicht van de Handhavingsdocumenten Omgevingsrecht van de gemeente Heerenveen is positief. Het

gaat om de beleidsnota Helder en Haalbaar Handhaven (2013), het Handhavingjaarverslag 2014 en het Handhavingsprogramma 2015. Het totaaloordeel over deze documenten is 'Goed';

- In 2014 en '15 is, in samenwerking met de Unit Communicatie en bureau Noordwest12, gestart met een doelgroepenanalyse en het opstellen van communicatieplan, en is een eerste traject ingezet, gericht op de inwoners van (delen van) de wijk De Greiden. Hierbij is aangesloten bij de Wijkkrachtscans en Eigen Kracht. De bijeenkomsten in Wijkcentrum De As hebben inmiddels meerdere werkgroepen van bewoners opgeleverd die zelf met onderwerpen in de wijk aan de slag gaan;
- In het Frieslandbrede project Samen Zijn Wij Kwaliteit (SZWK), bestaande uit het provincie Fryslân, 24 gemeenten en de omgevingsdienst (FUMO), is een eigen set VTH-Kwaliteitscriteria ontwikkeld (Frysk Peil F1) met als doel gezamenlijk invulling te geven aan de kwaliteitsborging zoals bedoeld in de "Wet Vergunning, Toezicht en Handhaving" (Wet VTH). De kosten van gezamenlijke implementatie van de Fryske Kwaliteitscriteria zullen in de loop van 2016 in beeld gebracht worden.

Maatschappelijke effecten

Meer begrip bij maatschappelijk partijen voor (de prioritering van) het gemeentelijk handhavingsbeleid, en het oppakken van eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid.

1.3.8 Heerenveen koopt in

ER-doelen

1. Doelmatige, doeltreffende en rechtmatige inkoop.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Een verbeterde manier van werken voor inkoop en de beheersing daarvan is afgerond. In 2016 en volgende jaren krijgt de gemeenteraad inzicht in:
 - inkoop naar beheerste inkoop, verbeterbare inkoop en beheersing is ondoelmatig;
 - lokaal/regionaal ingekocht;
 - ingekocht bij grootbedrijf/midden- en kleinbedrijf;
 - inkoopsamenwerking;
 - innovatie in inkoop;
 - social return bij inkoop; en
 - duurzaamheid bij inkoop.Dit inzicht krijgt de gemeenteraad in haar commissie AZ door middel van een informele verdieping;
- Het inkoopbeleid is vereenvoudigd en de gemeenteraad heeft dat beleid vastgesteld;
- Digitaal inkopen is in gebruik voor inkoopacties waar digitaal inkopen wettelijk verplicht is (of wordt) en/of doelmatig is. Er zijn nog ondernemers die niet digitaal willen/kunnen inschrijven. Verwacht mag worden dat dit aantal door de voortgaande digitalisering in de samenleving steeds kleiner wordt.

Maatschappelijke effecten

Met de bovenstaande ontstaat inzicht in:

- Goed opdrachtgeverschap en effecten op door de gemeenteraad vastgestelde gebieden (bijvoorbeeld social return, duurzaamheid en/of andere).

1.3.9 Heerenveen beheert eigendommen en zaken

ER-doelen

1. Beter en gecentraliseerd beheer van gemeentelijke (te beheren) zaken en eigendommen;
2. Inspelen op marktontwikkelingen en anticiperen op ontwikkeld beleid(vastgoed)beheer.

Gerealiseerde resultaten 2015

Vastgoedbeheer is gecentraliseerd en middels koppelingen met andere afdelingen worden contracten bijgehouden en vinden diverse acties digitaal plaats.

Maatschappelijke effecten

Op diverse vlakken wordt maatwerk verricht en er wordt geanticipeerd op kansen en ontwikkelingen.

1.3.10 Heerenveen verbetert de organisatie
--

ER-doelen

1. Verdere professionalisering van de bedrijfsvoering;
2. Verbetering infrastructuur;
3. Goedkeurende accountantsverklaring(en);
4. Van interne controle naar interne beheersing. Het steeds beter verankeren van de beheersing in de reguliere werkprocessen wordt nagestreefd. Er ontstaat dan een verschuiving van interne controle naar interne beheersing. De verbijzonderde interne controle kan zich dan grotendeels beperken tot het steekproefsgewijs toetsen of de interne beheersing voldoende werkzaam is;
5. Professionele bedrijfsvoering.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Een accountantsverklaring met beperking over de getrouwheid en de rechtmatigheid voor de jaarrekening 2014. Verbetering van de door de accountant geconstateerde fouten en onzekerheden;
- Met ingang van 2015 wordt gewerkt met een overall intern controleplan dat ingaat op de belangrijkste financiële processen die de gemeente heeft, met een duidelijke relatie tussen normenkader, relevante wet- en regelgeving c.q. verordening en de daaruit voortvloeiende, te toetsen/te controleren onderdelen. Hiermee is een basis gelegd voor het structureel steeds beter verankeren van de beheersingsmaatregelen in de reguliere werkprocessen;
- Verbetering van de ondersteuning m.b.t. subsidiemogelijkheden, van de "eigen" invordering en de dwanginvordering;
- Doorontwikkeling van de geautomatiseerde ondersteuning van diverse processen;
- Afronding van de implementatie van de wet Markt en Overheid. De afronding wil niet zeggen dat daarmee alles is geregeld. Ontwikkelingen met betrekking tot de praktische uitvoering van deze wet worden gevolgd en waar nodig wordt hierop geanticipeerd. In samenhang met de implementatie van de vennootschapsbelasting, waardoor inzicht ontstaat in economische activiteiten van de gemeente en de kostendekkendheid daarvan, wordt gewerkt aan een jaarlijkse toets die inzicht geeft of voldoende wordt voldaan aan de wet Markt en Overheid. Afhankelijk van de uitkomsten daarvan worden waar nodig aanvullende maatregelen genomen;
- Voorbereiding van de vennootschapsbelasting (VPB), de vereenvoudiging van de P&C cyclus en van contractadministratie en -beheer;
- Uitvoering van een begrotingsscan.

Maatschappelijke effecten

De bovenstaande resultaten dragen bij aan een betrouwbare en professionele overheid.

1.4 Wat heeft dat gekost

Product	Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil begroting /rekening 2015
Lasten					
001	Bedrijfsvoering	29.208	32.687	32.834	-147
010	Bestuurszaken	1.143	1.166	1.132	34
202	Dierenopvang	44	59	51	8
205	Juridische zaken en inkoop	215	253	235	18
212	Beheer eigendommen	352	577	605	-28
229	Kermissen, markten, evenementen	346	309	345	-36
310	Belastingen	2.780	2.936	3.262	-326
315	Openbare orde en rampenbeheersing	95	215	204	10
335	Leges gerelateerde dienstverlening Vergunningen	1.063	1.063	976	87
336	Leges gerelateerde dienstverlening Publiek	866	874	924	-50
355	Verkiezingen en Overige Activiteiten	188	143	123	21
390	Brandweer	2.544	2.302	2.300	1
402	Oud archief	8	0	0	0
410	Algemene uitgaven en inkomsten	2.210	2.481	2.510	-28
412	Beleggingen	6	6	6	0
413	Onvoorziene uitgaven	51	0	0	0
420	Voormalig personeel	88	94	71	23
431	Communicatie	38	38	41	-3
501	Griffie	880	850	779	70
Totaal lasten		42.124	46.051	46.397	-346
Baten					
001	Bedrijfsvoering	4.357	4.337	4.112	-225
010	Bestuurszaken	0	0	1	1
202	Dierenopvang	10	10	9	-1
212	Beheer eigendommen	315	865	904	39
229	Kermissen, markten, evenementen	304	276	309	32
310	Belastingen	16.430	16.852	17.480	629
315	Openbare orde en rampenbeheersing	0	48	121	73
335	Leges gerelateerde dienstverlening Vergunningen	946	946	1.175	229
336	Leges gerelateerde dienstverlening Publiek	838	841	924	83
355	Verkiezingen en Overige Activiteiten	142	142	150	7
402	Oud archief	2	0	0	0
410	Algemene uitgaven en inkomsten	1.903	11.835	19.273	7.438
411	Algemene uitkering gemeentefonds	79.067	80.382	80.644	262
412	Beleggingen	82	54	54	0
Totaal baten		104.398	116.588	125.154	8.567
Saldo van baten en lasten		62.274	70.536	78.757	8.221
Toevoegingen aan reserves					
001	Bedrijfsvoering	35	567	567	0
229	Kermissen, markten, evenementen	0	10	10	0
410	Algemene uitgaven en inkomsten	1.058	9.435	9.435	0
412	Beleggingen	1.991	2.052	2.052	0
Totaal lasten		3.083	12.064	12.064	0
Onttrekkingen aan reserves					
001	Bedrijfsvoering	0	813	813	0
205	Juridische zaken en inkoop	0	20	20	0
410	Algemene uitgaven en inkomsten	1.618	2.658	2.658	0
Totaal baten		1.618	3.490	3.490	0
		-1.466	-8.574	-8.574	0
Gerealiseerd resultaat		60.808	61.963	70.184	8.221

Product 001; Bedrijfsvoering

Op een begrotingsomvang van € 28,2 miljoen laat het product Bedrijfsvoering een negatief saldo zien in de jaarrekening ad. -/- € 372.000 (-/- 1,3%). Het betreft hier afwijkingen op de personeelsbudgetten (-/- € 246.000), energie, huren, pachten en overige goederen en diensten (-/- € 248.000) en een hogere dekking door een hogere doorbelasting naar de projecten (€ 124.000).

Product 310; Belastingen

De uitgaven zijn op budgetten, die betrekking hebben op het opleggen en verwerking van de belastingen en de kosten voor bezwaar en beroep, zijn lager dan geraamd (€ 70.000). Op de opbrengsten belastingen zijn in totaal € 233.000 hoger dan geraamd. Per saldo voordelig € 303.000.

Product 335; Vergunningen

De baten van dit product zijn € 229.000 hoger dan geraamd. In 2015 zijn meer bouwprojecten opgestart met bouwkosten tussen de € 1 en € 10 miljoen. Op basis van informatieve was geschat dat ca. 4 bouwprojecten zouden starten. In werkelijkheid is het dubbele aantal geworden. De projecten hebben betrekking op bedrijfsgebouwen en vooral de woningprojecten.

Product 410; Algemene uitgaven en inkomsten

Op dit product is een voordelig saldo van € 7.410.000 ontstaan. Dit betreft afwikkeling van oude debiteuren, terugontvangen premie Werkhervattingskas (Whk) van de Belastingdienst, vrijval van gereserveerde middelen en een voordeel op de kapitaallasten door het later in uitvoering nemen van investeringen of investeringen die nog niet volledig zijn afgerond, een lagere marktrente en lagere financieringsbehoefte. Daarnaast is de vrijval voorziening precario verantwoord op dit product. Via resultaatbestemming wordt voorgesteld deze vrijval toe te voegen aan de algemene reserve.

Product 411; Algemene uitkering gemeentefonds

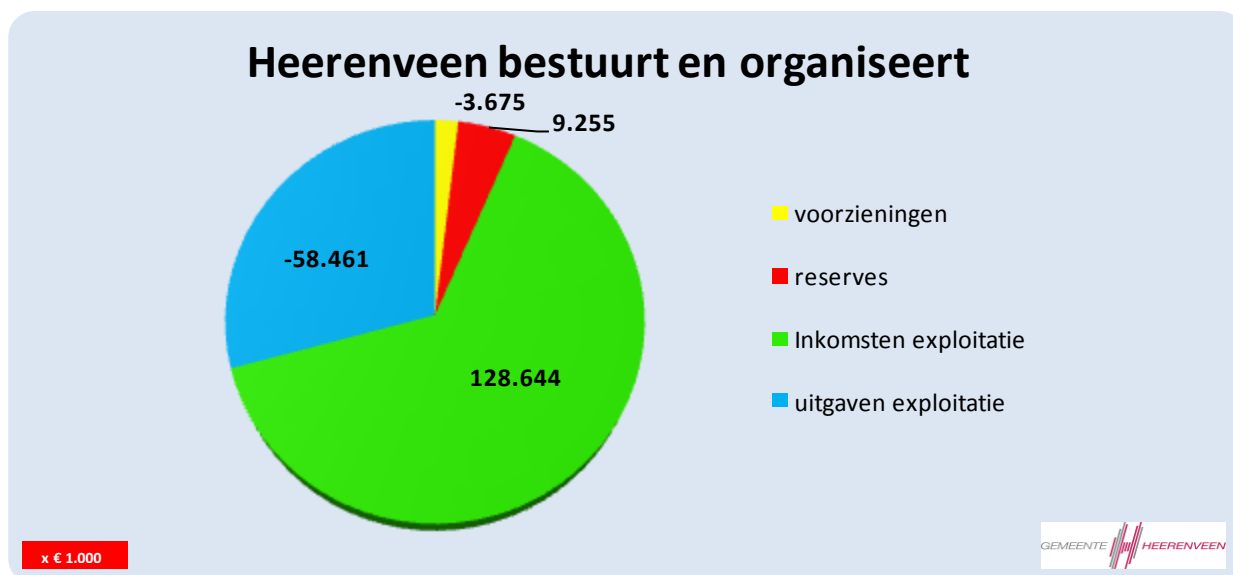
De hogere algemene uitkering wordt veroorzaakt door de definitieve vaststelling van het uitkeringsjaar 2013 (€ 366.500) en de aanpassingen van de maatstaven in de jaren 2014 en 2015 (-/- € 104.000).

1.5 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 1: Heerenveen bestuurt en organiseert

x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
001	BAG luchtfoto's	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-20
001	IBABS	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-30
001	Storting voorziening Wet APPA	Verzamelbesluit 2015-4	-118
001	Storting voorziening Wet APPA	Verzamelbesluit 2015-5	-292
001	Personele kosten decentralisaties	Verzamelbesluit 2014-4	-510
212	Beheerskosten vm scholen	Verzamelbesluit 2015-3	-122
390	Regionalisering brandweer	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013	-72
410	Nationaal uitvoerings programma	Staat van reserves	-82
410	Storting algemene reserve (Thialf)	Staat van reserves	-150
410	Frictiekosten concern	Staat van reserves	-611
Totaal lasten			-2.007
x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
212	Nabetaling Rottumerweg 17	Verzamelbesluit 2015-2	50
212	Verkoop diverse percelen	Bestuursrapportage 2015	495
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (BAG)	20
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (IBABS)	30
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Drank ed)	21
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (Reg.Brandweer)(V&P 13)	72
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves (NUP)	430
410	Onttrekking Algemene reserve	Staat van reserves	510
410	Onttrekking Frictiekosten concern	Staat van reserves	611
410	Vrijval voorziening precario	Jaarrekening 2015	7.192
411	Korting Algemene uitkering	Nationaal uitvoerings programma (NUP)	-430
Totaal baten			9.001

1.6 Totaal middelen

De bedragen van de uitgaven en inkomsten exploitatie bestaan uit de componenten:

Lasten voor bestemming	-46.397	
Mutatie reserves	-12.064	
Totaal		-58.461

Baten voor bestemming	125.154	
Mutaties reserves	3.490	
Totaal		128.644

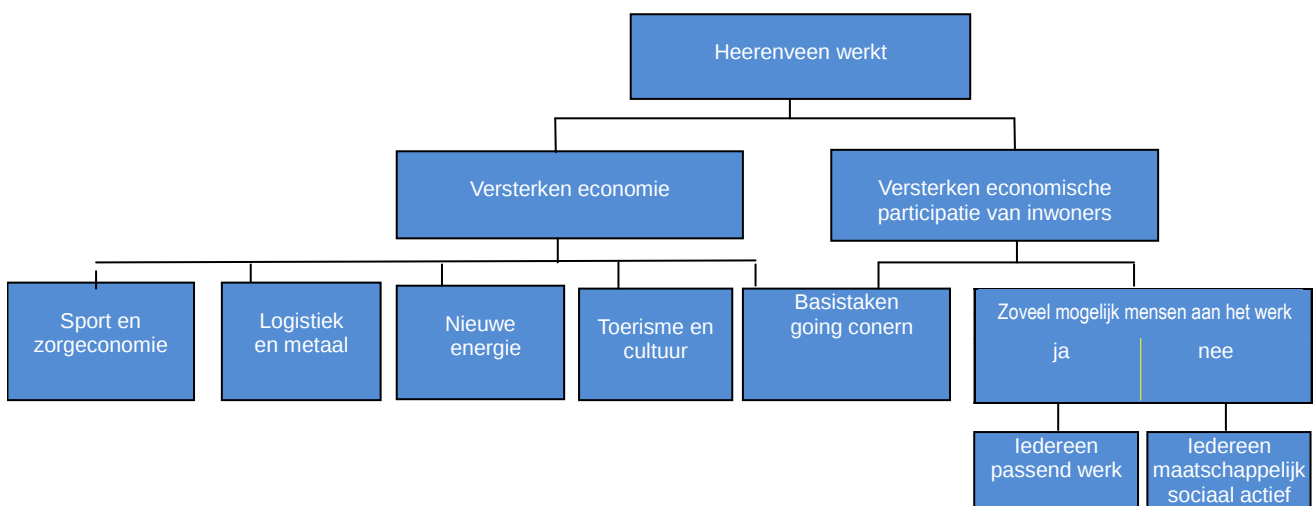
Thema 2: Heerenveen werkt !

2.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Onder het thema 'Heerenveen werkt' vallen alle activiteiten die leiden tot economische participatie en tot een structurele en duurzame versterking van de economie van Heerenveen. Het achterliggende doel is om daarmee het gemiddeld besteedbaar inkomen te vergroten van de inwoners van Heerenveen en van hen die hier werken.

Het versterken van de economie betekent, dat wij streven naar het vergroten van de werkgelegenheid en het verkleinen van de werkloosheid. Enerzijds is daarvoor een economisch beleid gericht op het faciliteren en stimuleren van ondernemers(schap) nodig, anderzijds een sterk sociaal beleid. Het arbeidsmarktbeleid is de verbindende schakel tussen het economisch en het sociaal beleid.

2.2 Koers van Heerenveen

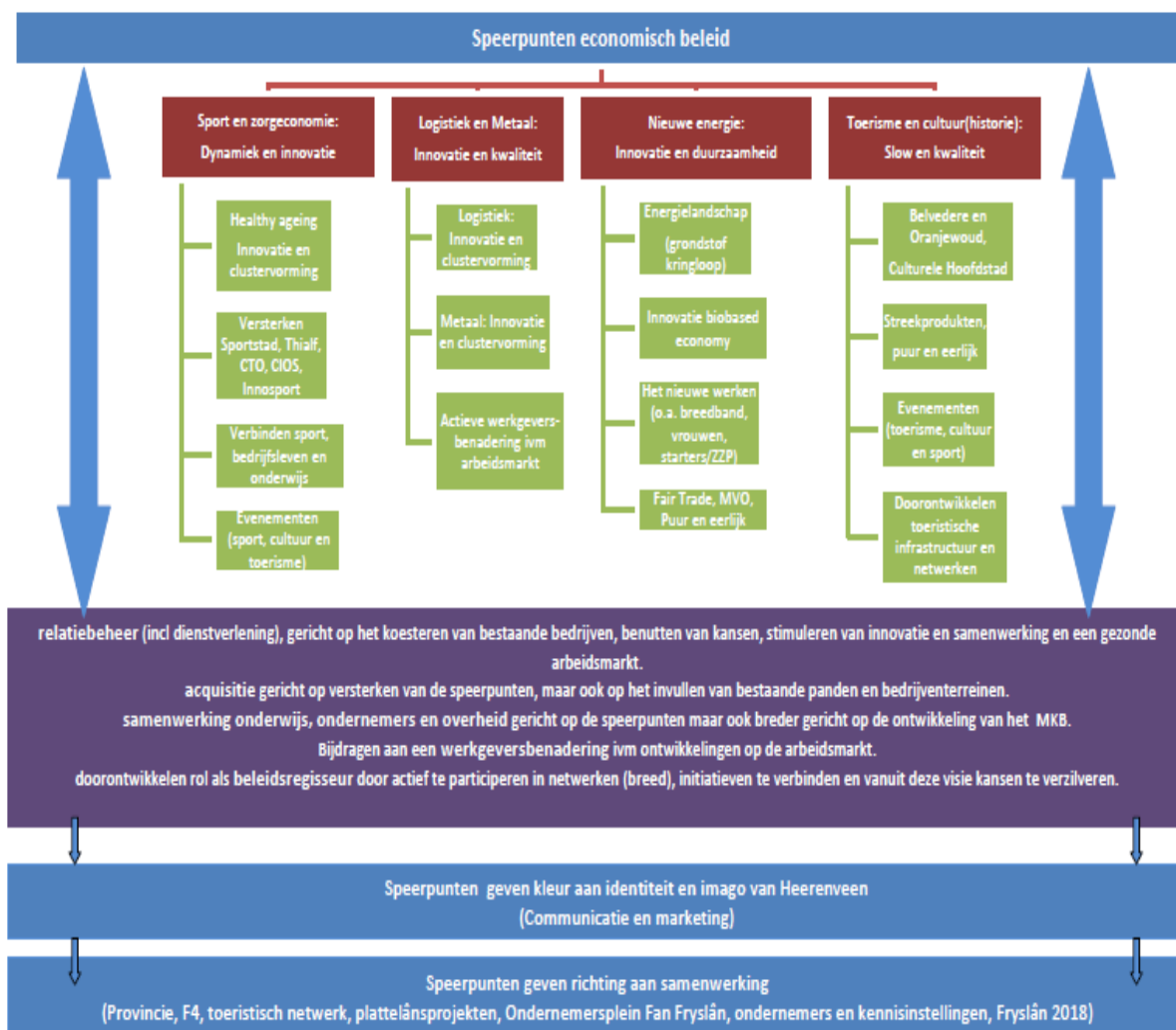
Het thema 'Heerenveen werkt' heeft twee sporen. De hoofddoelstellingen voor de komende jaren zijn:

1. Versterken van de economie in Heerenveen;
2. Versterken van de economische participatie in Heerenveen.

De eerste hoofddoelstelling zoals bedoeld in dit thema wordt als volgt uitgewerkt.

De gemeente Heerenveen wil werken aan een duurzame en voorspoedige economische ontwikkeling. Hoofddoelstelling ligt op versterking van economische dynamiek, via een netwerkachtige aanpak. Dat doen we door een actieve en verbindende rol te spelen tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen. Omdat onze ambtelijke capaciteit en de financiële armslag beperkt is, is het draagvlak bij en de inzet van onze samenwerkingspartners van groot belang. Daarbij kiezen we voor een (speerpunt)gerichte aanpak, waarin op creatieve en innovatieve wijze kansen worden benut en, waar het kan, wordt samengewerkt. Daarbij gaan we ons focussen op de speerpunten sport en zorg economie, logistiek en metaal, nieuwe energie, en toerisme en cultuur.

Deze speerpunten hebben een grote ontwikkelpotentie; leveren vanuit diverse beleidskaders een belangrijke bijdrage aan de economische ontwikkeling van Heerenveen en haar omgeving; worden vanuit diverse beleidskaders ondersteund en dragen bij aan het versterken van het profiel van Heerenveen. Vanuit een sterk relatiebeheer willen we onze acquisitie vooral richten op deze sectoren.

Met de tweede hoofddoelstelling beogen we:

Zoveel mogelijk mensen aan het werk

Iedereen moet werken naar vermogen. We streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen die tot de Heerenveense beroepsbevolking horen economisch zelfstandig zijn. Het gaat dus om betaald werk. In deze tijd van economische recessie en stijgende werkloosheid is het niet realistisch om iedereen aan het werk te krijgen. De werkloosheid stijgt snel, ook in Heerenveen. Er zijn niet genoeg banen voor iedereen.

Voor de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is het doel:

Zoveel mogelijk mensen passend werk

Onze inspanningen zijn erop gericht om zoveel mogelijk mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt werk te geven dat zo goed mogelijk past bij hun kwaliteiten en ambities. We gaan daarbij uit van de mogelijkheden van mensen en niet van hun beperkingen. Dit geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking die geen volledige loonwaarde hebben. Met de invoering van de Participatiewet is ons beleid erop gericht om zoveel mogelijk mensen die loonwaarde hebben een plek te geven op de arbeidsmarkt en als dat niet kan additioneel werk in een beschermde omgeving.

Speerpunten zijn de samenhangende aanpak op basis van de Participatiewet en de herstructurering van de sociale werkvoorziening. We zetten sterk in op werkgeversdienstverlening én op het beheersen van de kosten.

Als bovenstaande doelstellingen tijdelijk of voor langere tijd voor iemand niet haalbaar zijn, is het afgeleide doel:

Zoveel mogelijk mensen maatschappelijk of sociaal actief

Re-integratie op de arbeidsmarkt is een belangrijk doel, maar het is realiteit dat er ook mensen zijn zonder of met een lage loonwaarde die, ondanks allerlei inspanningen, niet in reguliere of beschermde banen kunnen functioneren. Het is belangrijk dat deze mensen zoveel mogelijk maatschappelijk actief blijven. Hierbij kan gedacht worden aan vrijwilligerswerk. Participatie van mensen is een belangrijk speerpunt van ons sociaal beleid. Dit onderdeel is verder opgenomen onder het thema Heerenveen bevordert meedoen.

2.3 Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

2.3.1 Sport en zorg economie: dynamiek en innovatie

ER-doelen

1. Beter benutten van de economische kansen van Healthy Ageing en Sportstad Heerenveen;
2. Meer bezoekers en bestedingen in Heerenveen en omgeving.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Ontwikkeling Sportstad Zuidplot loopt;
- Organisatie "Heerenveen 'n Gouden Plak" geprofessionaliseerd met als missie het profileren van Heerenveen als (o.m.) sportieve gemeente;
- Samenwerking stakeholders Sport, Zorg, Onderwijs binnen context Heerenveen Ondernemers Fonds geformaliseerd.

Maatschappelijke effecten

- Werkgelegenheidsontwikkeling 2015 op gebied van sport en zorg (+7,9%) sterker dan gemiddeld Heerenveen (+5,3%);
- Cijfers toeristische werkgelegenheidsontwikkeling nog niet beschikbaar over 2015.

2.3.2 Logistiek en Metaal: Innovatie en kwaliteit

ER-doelen

1. Duurzame ontwikkeling van de logistiek, metaal (en techniek) in Heerenveen;
2. Meer werkgelegenheid voor lager opgeleiden en betere aansluiting onderwijs en bedrijvigheid.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Logistiek: enkele uitbreidingen van bestaande bedrijven en vestiging nieuwe bedrijven (bijvoorbeeld AB Texel);
- Uitgifte IBF loopt goed door;
- HRM-netwerk grote bedrijven gerealiseerd, die gezamenlijke projecten oppakken;
- Netwerk 30's omgevormd naar concrete projectgroepen (bijvoorbeeld "On Stage" voor VMBO);
- Aanvalsplan Dairy (doorontwikkeling en versterken 40's) opgesteld met Leeuwarden en provincie.

Maatschappelijke effecten

- Aantal bedrijven in logistiek is met 10% toegenomen, de werkgelegenheid in deze branche is met 100 (grote banen) toegenomen, het aantal kleine banen ook (+100);
- Aantal banen in industrie gegroeid met ruim 100 grote banen, groei kleine banen 30.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Project Technics4U verder uitgerold, deelname 5 Heerenveense bedrijven en 400 basisschoolleerlingen;
- Verdere verbreding netwerk 30's (met 5 ondernemers);
- Heerenveen(se bedrijven) sterker aanhaken bij regionale netwerken 30 zoals het provinciaal platform arbeidsmarkt.

Beoogde maatschappelijke effecten

- In stand houden sterke positie Heerenveen op gebied van logistiek en metaal, gemeten in aantal bedrijven en werkgelegenheid (bron provinciaal werkgelegenheidsregister).

2.3.3 Nieuwe energie: Innovatie en duurzaamheid

ER-doelen

1. Meer aandacht voor duurzaamheid, Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en Fairtrade bij ondernemers en instellingen;
2. Meer starters en het vergroten van de slagingskans van nieuwe ondernemers.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Lokale werkgroep "Heerlijk Heerenveen" in 2015 opgestart en 21 Fairtrade certificaten uitgereikt aan verschillende bedrijven en instellingen;
- Met ingang van 1 januari 2016 gemeentelijke inkoop van Fairtrade thee, zetkoffie en cacao.
- Dossier breedband verloopt moeizaam (kern en buitengebied).

Maatschappelijke effecten

- Versterking sportieve (fair) imago van Heerenveen, versterken samenwerking met bedrijfsleven en vergroting bewustwording eerlijke handel (werkgroep met 5 vrijwilligers, bijeenkomsten georganiseerd, mediamomenten gecreëerd en 21 certificaten uitgereikt);
- Breedband als thema speelt steeds meer in de maatschappij. Diverse lokale initiatieven ontstaan.

2.3.4 Toerisme en cultuur(historie): Slow en kwaliteit

ER-doelen

1. Meer bezoekers en meer bestedingen in Heerenveen en omgeving;

2. Meer samenwerking tussen ondernemers op het gebied van toerisme, sport en cultuur;
3. Verder versterken van de opgebouwde toeristische diensteninfrastructuur (provinciale VVV, toeristisch netwerk Friese Wouden).

Gerealiseerde resultaten 2015

- Heerenveen n Gouden Plak geprofessionaliseerd;
- Werkgroep Vorstelijk Oranjewoud geprofessionaliseerd (o.m. Maria Louise jaar);
- Project routegebonden Recreatie wandelen ontwikkeld naar uitvoeringsniveau (oplevering april 2016) en project routegebonden recreatie (fietsen) doorontwikkeld (o.l.v. Marrekrite);
- Samenwerking met Merk Fryslân verder vorm gegeven met regionale werkgroep R&T en regioaanjager;
- Merk Fryslân pakt toeristische diensteninfrastructuur in 2016 op Provinciaal niveau op;
- VVV taken opgesplitst in Frontoffice taken ondergebracht in Heerenveens Museum en backoffice taken ondergebracht bij Heerenveen 'n Gouden Plak;
- Regionaal Uitvoeringsprogramma R&T De Friese Wouden ontwikkeld met ondernemers in samenwerking met Provincie;
- Gastvrijheid voor de watersporter in de gemeente Heerenveen op de agenda gezet van Uitvoeringsprogramma en Provincie (brugbediening, bruggeld en aanlegmogelijkheden).

Maatschappelijke effecten

- Cijfers toeristische werkgelegenheidsontwikkeling nog niet beschikbaar over 2015.

2.3.5 Basistaken: going concern

ER-doelen

1. Meer werkgelegenheid en een betere verankering van bedrijven aan de gemeente Heerenveen;
2. Betere externe communicatie over beleid en ontwikkelingen (monitoring).

Gerealiseerde resultaten 2015

- F4 samenwerking: gezamenlijke profilering Friese havens, innovatie en samenwerking Innovatie Pact Fryslân, branding, kantoorontwikkeling;
- Afspraken bedrijventerrein in wording;
- Accountmanagement EZ (en bedrijvenoverleg) verder doorontwikkeld;
- Heerenveen Ondernemers Fonds operationeel.

Maatschappelijke effecten

- Werkgelegenheid 2015 in Heerenveen gegroeid met circa 500 (grote) banen. Friesland geheel kleine daling;
- Netto arbeidsparticipatie is met 64,9% gelijk aan landelijk gemiddelde, maar iets hoger dan in vergelijkbare gemeenten (omvang) en Friesland;
- Cijfers besteedbaar inkomen niet actueel.

2.3.6 Zoveel mogelijk mensen aan het werk

ER-doelen

1. Lagere instroom cliënten in de WWB/Participatiewet;
2. Meer uitstroom van cliënten WWB/Participatiewet naar regulier werk;
3. Zoveel mogelijk jongeren sluiten de schoolloopbaan af met een diploma dat past bij hun kwaliteiten;
4. Zoveel mogelijk jongeren vinden na afsluiting van hun schoolloopbaan regulier werk.

Gerealiseerde resultaten 2015

In 2015 is in onze gemeente voor het eerst in jaren weer een daling te zien in het aantal mensen met een WW (-3,8%). Ook het aantal bijstandsuitkeringen is gedaald van 1465 naar 1305. Het aantal uitkeringen inclusief IOAW/IOAZ/Bbz is 1401 (stand 1 februari jl.). Met name

het aantal mensen met een IOAW- uitkering(oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werklozen) is meer gestegen dan verwacht.

De uitgaven voor de bijstand Participatiewet 2015 komen uit op € 17,7 miljoen. In de begroting 2015 was rekening gehouden met € 1,6 miljoen tekort. Dit is €1,3 miljoen geworden.

In onze arbeidsmarktregio werken de Friese gemeenten samen met het UWV en de sociale partners om de arbeidsparticipatie van mensen met een arbeidsbeperking te bevorderen. Hierbij ligt het accent op de Friese werkgeversdienstverlening. De taakstelling 2015 voor Fryslân was 300 plaatsingen op baanafsprakenbanen. Er zijn 529 plaatsingen (in marktsector en overheid) gerealiseerd.

Het aantal mensen dat uit de doelgroep P-wet, Wajong en voormalige Wsw-ers via het Werkbedrijf aan het werk is gegaan voor tenminste drie maanden en minimaal 12 uur is in totaal voor Fryslân 2.331 waarvan 139 uit onze gemeente.

Maatschappelijke effecten

- Meer mensen aan het werk;
- Verlagen of in ieder geval stabiliseren van de Friese werkloosheid en in het bijzonder die van de Heerenveense doelgroep P-wet;
- Daling gemiddelde kosten per uitkering;
- Stijging gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden in onze gemeente;

2.3.7 Iedereen passend werk

ER-doelen

1. Meer mensen met een arbeidshandicap of een afstand tot de arbeidsmarkt aangepast werk bieden;
2. Meer greep op de aansturing van de sociale werkvoorziening en op het beheersen van de kosten.

Gerealiseerde resultaten 2015

In uw raadsvergadering van 21 december 2015 is de eindrapportage over de Herstructurering sociale werkvoorziening behandeld en de ontwikkelrichting bepaald. In het rapport is de ontwikkelrichting aangegeven die het bestuur voor ogen staat voor de sociale werkvoorziening binnen de regio van de GR, en als gevolg daarvan voor de uitvoeringsorganisatie, Caparis NV. De ontwikkelrichting houdt in:

1. Versneld en verantwoord afbouwen van de sociale werkvoorziening;
2. Opbouw van nieuwe activiteiten door Caparis NV, niet voor rekening en risico van het huidige collectief van aandeelhouders;
3. De acht gemeenten die samen de GR SW 'Fryslân' vormen, blijven gezamenlijk beschut werken onder de WSW uitvoeren.

In de jaarovereenkomst worden afspraken gemaakt over de inzet van middelen. Het benodigde bedrag in 2015 per se was € 28.885. Bezetting van de werkgebieden (bij ongewijzigde omstandigheden) is 65 % beschut binnen/buiten, 35 % detachering/begeleid werken.

Bezetting	2015	2016	2017	2018	2019
SW in fte.	2310,6	2160,9	2076,8	2009,2	1942
Kader in fte.	168,4	157,4	153,4	151,7	147,8

Tabel : Personele effecten maatregelen korte termijn (bron: rekenmodule 2)

De berekende budgetplaatsen zijn het product van de realisatie en blijffactor per gemeente. Voor Heerenveen is dit door de ministerie berekend op 384,6. Voor onze gemeente is verder nog gemiddeld 21,2 plekken werkzaam bij Empatec en 2 bij NEF waarmee het totaal uitkomt op 384,2. Het positieve bedrijfsresultaat van Caparis is in 2015 zo'n € 4 miljoen. Dit is vergelijkbaar met het subsidietekort.

Maatschappelijke effecten

- Versterken afstemming met onderwijs en werkgevers met name met oog op werken naar vermogen van Wajong-aanvragers;
- Integratie van mensen met een verminderd arbeidsvermogen in de reguliere arbeidsmarkt;
- Bij voorrang plaatsen van Wsw/Wajongers op de beschikbare garantiebanen;
- Verhogen van de participatiegraad voor mensen met een arbeidsbeperking.

2.4 Wat heeft dat gekost

Product	Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil begroting /rekening 2015
Lasten					
114	Sociaal Economisch Beleid en Toerisme	153	504	455	49
125	Beleid Sociale Werkvoorziening	21.994	1.601	0	1.601
360	Werkgelegenheid	1.484	11.925	11.841	83
375	Inburgering	0	0	15	-15
Totaal lasten		23.631	14.030	12.312	1.718
Baten					
114	Sociaal Economisch Beleid en Toerisme	0	0	2	2
125	Beleid Sociale Werkvoorziening	0	0	0	0
360	Werkgelegenheid	101	82	-1	-83
Totaal baten		101	82	1	-82
Saldo van baten en lasten		-23.530	-13.947	-12.311	1.636
Toevoegingen aan reserves					
125	Beleid Sociale Werkvoorziening	0	6.500	6.676	-176
Totaal lasten		0	6.500	6.676	-176
Onttrekkingen aan reserves					
114	Sociaal Economisch Beleid en Toerisme	0	31	31	0
125	Beleid Sociale Werkvoorziening	0	0	176	176
Totaal baten		0	31	207	176
		0	-6.469	-6.469	0
Gerealiseerd resultaat		-23.530	-20.416	-18.780	1.636

Product 125; Sociaal Beleid

Bij het 'budgettair neutraal' samenstellen van de budgetten Sociaal Domein 2015, is in eerste instantie een bedrag van € 1.284.483 gereserveerd om in de loop van het jaar ramingen indien noodzakelijk aan te kunnen passen. Dit bedrag is onderdeel van het totaal aan ombuigingen van € 5,9 miljoen. Dit betrof feitelijke bezuinigingen op beschikbare budgetten.

De noodzaak om ramingen aan te passen heeft zich uiteindelijk in het jaar 2015 niet voorgedaan.

Per jaarultimo salderen de uitvoering van de vijf taakvelden en het Saldo nieuwe taken Drie D in het Sociale Domein in een uitkomst van € 8.100.774. Van deze uitkomst is € 6.500.000 toegevoegd aan de Reserve Sociaal domein (zie ook de toelichtingen op de onderscheiden producten). Na de toevoeging aan genoemde Reserve vloeit € 1.600.773 in het resultaat 2015.

Recapitulatie Sociaal Domein 2015

	<u>Uitkomsten</u>
Product 280 Jeugdzorg	2.153.506
Product 360 Participatie	700.380
Product 370 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	3.850.835
Product 361 Bijstandsuitkeringen BUIG	294.050
Product 362 Minimabeleid	-182.481
Uitkomst zorgtaken, bijstand en minimabeleid	6.816.290
6.125.10.49 Saldo nieuwe taken 3 D's	1.284.483
Einduitkomst Sociaal Domein	8.100.773
Toevoeging aan Reserve Sociaal Domein	6.500.000
<u>Saldo produkt 125</u>	<u>1.600.773</u>

Product 360; Werkgelegenheid

Voor het taakveld Vluchtelingenwerk worden rijksmiddelen ontvangen. Het restant van deze gelden is toegevoegd aan de Reserve Sociaal Domein: € 23.000.

Van de verzekeraar is € 24.000 premie terugontvangen in het kader van de polis Nieuwe start zonder risico. Ook dit bedrag is toegevoegd aan de Reserve Sociaal Domein. In 2016 zal worden voorgesteld deze middelen in te zetten.

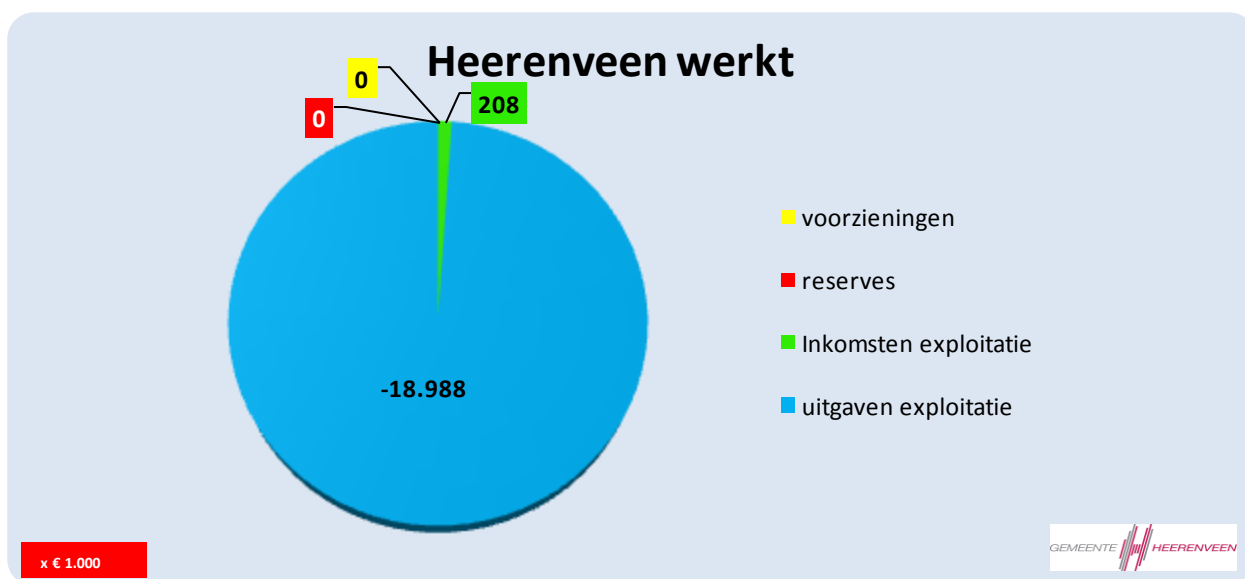
In 2015 is de bijdrage vanuit het Participatiebudget (€ 350.000) komen te vervallen. Personele kosten zijn vanuit andere personeelsbudgetten gedekt. Ook de kosten voor indicaties baanafsprakenbanen zijn niet opgevoerd omdat deze centraal gefinancierd zijn door het UWV alsmede een bedrag om eventuele tegenvallende kosten binnen het Sociaal Domein op te vangen (onder de naam participatiepremie). Hierdoor is het jaar afgesloten met een incidenteel overschot op het re-integratiebudget. Voor de Gemeenschappelijke Regeling in de Sociale werkvoorziening Caparis wordt een positief jaarresultaat verwacht van € 140.000. Naast genoemde bedragen is € 0,6 miljoen aan de Reserve Sociaal domein toegevoegd.

2.5 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 2: Heerenveen werkt

x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
114	Kosten Incubator	Bestuursrapportage 2010	-19
114	Versterken aantrekkingsrecht H'veen	Bestuursrapportage 2015	-12
Totaal lasten			-31
x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
114	Dekking kosten incubator	Bestuursrapportage 2010	19
114	Dekking versterken aantrekkingskracht	Bestuursrapportage 2015	12
Totaal baten			31

2.6 Totaal middelen

De bedragen van de uitgaven en inkomsten exploitatie bestaan uit de componenten:

Lasten voor bestemming	-12.312	
Mutatie reserves	<u>-6.676</u>	
Totaal		-18.988

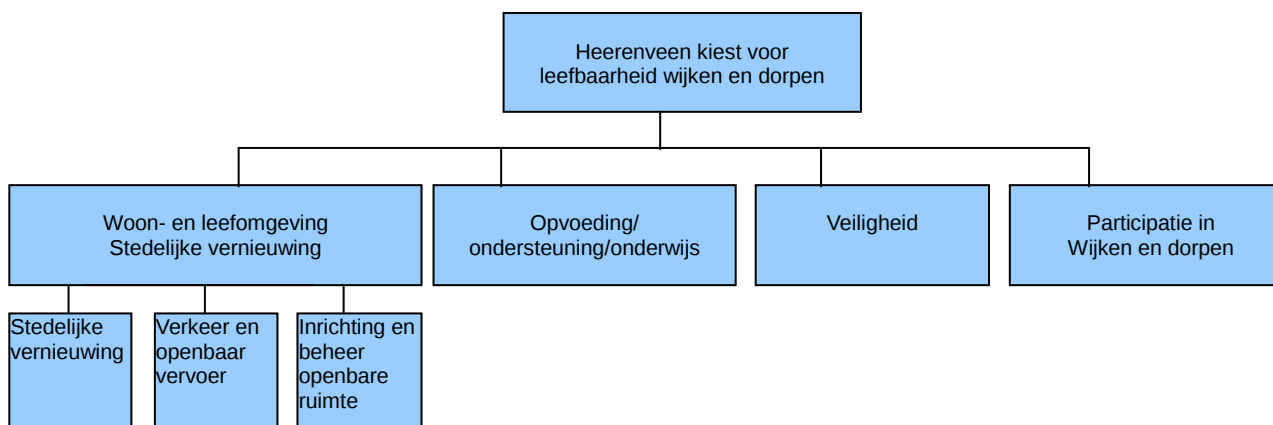
Baten voor bestemming	1	
Mutaties reserves	<u>207</u>	
Totaal		208

Thema 3: Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen !

3.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Onder het thema 'Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen' vallen alle activiteiten die een bijdrage leveren aan het zoveel mogelijk op peil houden van leefbare buurten, wijken en dorpen. Het betreft activiteiten gericht op veiligheid, wonen en de woon-/leefomgeving, opvoeding/onderwijs, en participatie van inwoners in hun leefomgeving. Dit thema is enerzijds gericht op behoud van de fysieke en de sociale leefomgeving, anderzijds op het meer betrekken van burgers bij hun leefomgeving met versterking van de sociale samenhang en daarmee de leefbaarheid ten doel.

3.2 Koers van Heerenveen

Voor alles staat "heel en veilig" voor de gebruiker hoog in het vaandel. Alle ander aspecten zoals beeld/aanzien is naar de achtergrond gezet (versoering door het invullen van taakstellingen).

Het thema 'Heerenveen kiest voor leefbaarheid wijken en dorpen' kent twee overkoepelende sporen:

1. Behoud van de kwaliteit van de sociale en fysieke leefomgeving;
2. Vergroting van de participatie van de burgers in hun leefomgeving.

Voor het eerste spoor gelden de volgende speerpunten:

1a Op het gebied van wonen en leefomgeving:

Heerenveen kiest voor een efficiënt beheer van de openbare ruimte.

1b Op het gebied van opvoeding en onderwijs; ondersteuning en zorg

- Heerenveen kiest voor sterke netwerken voor kinderen;
- Heerenveen kiest voor zelfstandigheid en keuzevrijheid voor thuiswonende zorgbehoevenden en ouderen.

Voor het tweede spoor gelden de volgende speerpunten:

2 Op het gebied van participatie

- Heerenveen kiest voor meer verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven voor de leefbaarheid van wijken en dorpen;

3.3 Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

3.3.1 Woon- en leefomgeving – Stedelijke vernieuwing

ER-doelen

1. Beperking kwaliteitsverlaging van bestaande woonmilieus;
2. Meer gemêleerde, heterogene wijken wat betreft samenstelling van bevolking en leefstijlen;
3. Behoud van mogelijkheden voor mensen om, los van welke zorgvraag dan ook, zo lang en zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven functioneren in hun eigen wijk en/of dorp.

Gerealiseerde resultaten 2015

- De renovatie en energetische verbetering naar label A van de woningen aan de Compagnonsstraat en Van Dekemalaan is afgerond. De herinrichting van de straat staat gepland voor 2017;
- Akkrum Sinnebuorren: 2015 heeft in het teken gestaan van het tot uitvoering brengen van het realisatieplan Randweg (vastgesteld december 2014) : uitwerking van bestek voor Randweg en brug Polsleat en aanbesteding van beiden. Er is enige vertraging opgelopen onder meer door het benodigde onderzoek naar Niet Gesprongen Explosieven. Daarnaast is gewerkt aan de planschadecompensatie voor een aantal particulieren (eind 2015 bijna afgerond) en overleg met Elken over woningontwerp (wordt gestreefd naar nulenergiewoningen);
- Bloemenbuurt: de laatste 6 koopwoningen zijn gerealiseerd. Daarmee is het project afgerond;
- Tellegebied: de openbare ruimte rondom het gerealiseerde appartementencomplex is aangelegd. Met Zwanenburg projecten is een intentieovereenkomst gesloten ten behoeve van de verdere invulling van de Tellelocatie;
- Fokus Nieuwburen: het omliggende openbare gebied is ingericht en daarmee is het project afgerond;

- Kop van Midden: Het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan voor Kop van midden is vastgesteld. De uitvoering van de plannen start in 2016;
- Wederik: de planologische voorbereiding voor de plannen is afgerond. Uitvoering in de tweede helft van 2016;
- Falkena Park: de bouw van de eerste 10 woningen is gestart;
- Meerzigt Oranjewoud: de gevel is gesloopt en daarmee zijn de voorbereidingen voor de start bouw van 6 woningen gestart.

3.3.2 Woon- en leefomgeving – Verkeer en openbaar vervoer

ER-doelen

1. Vergroten van de verkeersveiligheid (Duurzaam Veilig);
2. Behoud van en zo mogelijk verbeteren parkeervoorzieningen in het centrum van Heerenveen voor bezoekers en bewoners;
3. Aandacht voor voetgangers en fietsers in het centrum en in nieuwe plannen (collegeprogramma 2010-2014).

Gerealiseerde resultaten 2015

- Uitvoeren acties in het kader van de verkeersveiligheidsconvenant "Manifest Verkeersveiligheid", acties met name gericht op de zwakkere verkeersdeelnemers als fietsers en ouderen;
- Uitbreiding fietsstallingen bij NS station en intensivering aanpak overlast fietsparkeren;
- Verkeersbesluit "Parkeerverbodzone (brom)fietsen kantorengedebied K.R. Poststraat Heerenveen;
- Realisatiebesluit reconstructie spoorwegovergang "Rotstergaastweg Heerenveen-Zuid;
- I.s.m. provincie en NS voorbereiding renovatie/nieuwbouw busstation Heerenveen;
- Besluitvorming herinrichting Molenplein inclusief voorgenomen uitbreiding parkeercapaciteit met 80 parkeerplaatsen afgerond. Realisatie plan in 2016;
- Betaalautomaten parkeergarage Geerts Willigenplein en Molenplein voorzien van PIN module;
- Laatste tien parkeerautomaten, aangesloten op netwerkstroom, zijn vervangen door solarautomaten;
- In het centrumgebied zijn 9 nieuwe "Dip&go" parkeerautomaten geplaatst, zodat bezoekers nu ook met de betaalpas een parkeerticket kunnen kopen;
- Educatie dan wel handhavingprojecten ten einde de bewustwording en / of het gedrag van de verkeersdeelnemer positief te veranderen.

Maatschappelijke effecten

- Vermindering van het aantal verkeersknelpunten in de gemeente. Het effect wordt "gemeten" door middel van verkeersonderzoek (verkeerstellingen en parkeeronderzoek) en verkeersveiligheidsanalyse;
- Daling van het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers.

3.3.3 Woon- en leefomgeving – Inrichting openbare ruimte

ER-doel

1. efficiënt beheer van de openbare ruimte (wegen, groen, water, evenementen, terugdringing CO₂ via openbare verlichting, etc.).

Gerealiseerde resultaten 2015

Verhardingen

Met het vastgestelde "Beleidsplan Wegen 2013 – 2017" kan het areaal verhardingen op het gewenste (minimale) onderhoudsniveau gehouden worden. Het deel "Boarnsterhim is opgenomen in het beleidsplan 'Wegen'. Het beleidsplan voert als boventoon: sober en doelmatig onderhoud.

In 2015 is uitvoering gegeven aan het 'onderhoudsplan 2015'. Het gaat dan om onderhoud aan asfaltwegen en straatwerk (elementenverharding). Ook "onderhoudsprojecten" vallen onder dit onderhoudsplan. Projecten die in 2015 zijn uitgevoerd zijn o.a.: renovatie Kolklaan, Aengwirderweg (van Mercurius tot aan Bandsterschans) 'blok de Greiden (omgeving Wulpstraat) onderhoud stroomwegen (De Zanden, Ds. Kingweg, Haskeruitgang en Mercuriusweg). Maar ook wegen in Boarnsterhim zijn opgenomen in het onderhoudsplan, o.a. gebied 'de Tûntsjes', Oudeschouw.

Civieltechnische Kunstwerken

In 2015 is een vervolg gegeven aan het beleidsplan CT Kunstwerken en geactualiseerd met het deel Boarnsterhim. In 2015 zijn er diverse kleine houten voetgangers bruggen vervangen. Tevens is er klein onderhoud aan diverse andere bruggen uitgevoerd. Voor het deel Boarnsterhim is er een voorziening opgenomen om het achterstallig onderhoud weg te werken. Hiervoor is een "plan van aanpak" opgesteld. Dit wordt meegenomen in het beheerplan.

Gladheidbestrijding

Voor 2015 / 2016 is het jaarlijkse strooiplan opgesteld. Bij het opstellen van het strooiplan wordt nadrukkelijk gekeken naar de functie en gebruik van de wegen binnen de totale verkeersstructuur van de gemeente Heerenveen.

Speelvoorzieningen

Vanuit de beperkt beschikbare middelen is er aanleiding om te kijken naar de manier waarop het beheer en onderhoud van de huidige speelvoorzieningen wordt omgegaan. In 2015 is een geactualiseerd plan van aanpak voor het beheer van de speelvoorzieningen vastgesteld.

Beheer openbaar Groen

Het openbaar groen wordt efficiënt beheerd door continu een evenwicht te zoeken tussen de beperkte beheerbudgetten en de zorg voor een leefbare, veilige en functionele leef- en werkomgeving. Als gevolg van een droog voorjaar (weinig onkruid) kon er extra onderhoud uitgevoerd worden langs invalswegen van de dorpen en Heerenveen en het centrum van Heerenveen waardoor de beeldkwaliteit verhoogd werd. Renovaties of wijzigingen zijn beperkt uitgevoerd en staan in het teken van integrale projecten en verlaging van beheerkosten door versobering van de inrichting. Versobering van inrichting heeft vaak een verhoging van de beeldkwaliteit tot gevolg. In het kader van zorgplicht ligt de nadruk in 2015 en ook 2016 op vervanging van bomen die als gevolg van ziekten of ouderdom risico's t.a.v. veiligheid veroorzaken.

In 2015 uitgevoerde integrale projecten: Kolklaan, Jan Mankeslaan, Oude Schouw, Schotanuslaan. Uitgevoerde groenrenovatieprojecten zijn: S. vd Vegtstraat, Konvintspad, toegangsweg Nieuwebrug, Oude schoollocatie de Wijngaard, Dorpsverfraaiing in Akkrum.

Jan Mankeslaan en Leeuwarderstraatweg (Nieuwebrug), voor en na renovatie

Bomen: op basis van een visuele inspectie in 2014 van alle 42.000 bomen in de gemeente Heerenveen is gebleken dat veel bomen niet veilig zijn. In 2015 is gestart met het wegwerken van deze achterstand in onderhoud maar ook in 2016 zal nog achterstallig onderhoud aan bomen uitgevoerd moeten worden. Hiervoor is geen ruimte binnen het beheerbudget. Naar verwachting zullen de achterstanden in 2017/2018 weggewerkt zijn.

Stormschade: Als gevolg van de zomerstorm in juli 2015 was er veel schade aan bomen. De totale schade was € 95.000, een groot gedeelte is opgevangen door prioritering/het later en/of niet uitvoeren van overige werkzaamheden door de wijkteams. In 2016 zullen we met extra inzet de achterstallige noodzakelijke werkzaamheden i.v.m. de veiligheid proberen weg te werken. De verwachting is dat we deze werkzaamheden binnen het beschikbare budget

(€53.000) kunnen uitvoeren. Terugkijkend op afgelopen jaren blijkt dat stormschade jaarlijks om extra investeringen vraagt en dus een financieel risico vormt.

Schouw beeldkwaliteit: In het kader het onderzoek Kapitaalgoederen zijn in de 2^e helft van 2015 twee schouwen uitgevoerd. De resultaten hiervan worden gepresenteerd bij de presentatie van het onderzoek. Voorbehoud is dat de schouwresultaten geen representatief jaarrond beeld weergeven, daarvoor moet verspreid over het gehele jaar geschouwd worden. Vanaf 2016 wordt wel meerdere keren, verspreid over het jaar geschouwd.

Begraafplaatsen

In 2015 is gestart met de aanleg van drainage op de algemene begraafplaatsen in Aldeboarn en Akkrum om aan onze wettelijke verplichting t.a.v. de grondwaterstand te voldoen. Hiervoor was budget vanuit de herindeling beschikbaar, dit budget bleek tijdens de aanbesteding niet voldoende. Via het 4^e Verzamelbesluit is een aanvullend bedrag van 91.000,- verkregen in het kader van de onvermijdelijkheid en onuitstelbaarheid vanuit de wettelijke verplichting. De nieuwe begraafplaats in Aldeboarn voldoet inmiddels aan de wettelijke eisen. Vanwege vertraging in het werk is om diverse redenen, gezamenlijk met de aannemer, besloten om de werkzaamheden aan de begraafplaats in Akkrum naar het voorjaar van 2016 te schuiven. Dit heeft geen financiële consequenties. De beeldkwaliteit van de begraafplaats Schoterhof is aanzienlijk verbeterd door herstraten en asfalteren van de paden. Mede vanwege een teruglopend aantal begravingen en inkomsten is 2015 is een aanzet gedaan om in 2016 alle begraafplaatsen en de begraafmogelijkheden in de gemeente Heerenveen meer onder de aandacht te brengen.

Dierplagen

De aanpak t.a.v. overlast van roeken en eikenprocessierups en eventueel andere dierplagen is voortgezet als voorgaande jaren waarbij de prioriteit ligt op het voorkomen van risico's voor de volksgezondheid. Het aantal nesten van eikenprocessierupsen is van 5 nesten in 2014 toegenomen naar 55 nesten in 2015. Hoewel dat nog geen grote aantallen zijn is het wel zorgelijk dat het merendeel van de nesten in en aan de rand van de plaats Heerenveen zijn gevonden. De aanpak van 2016 zal gericht zijn op tegengaan van verdere verspreiding. De kosten voor roekenbeheer zijn als gevolg van gedogen en efficiënt verjagen vrij constant en beperkt. Over de gedooglocatie tussen La Ronduite en de flat Nieuwburen is in 2015 meerdere malen contact geweest met bewonersvertegenwoordigers en zijn er afspraken gemaakt over monitoring en vervolgacties. Eind 2015 heeft het college na afweging van de gevolgen het standpunt ingenomen om de roekenkolonie niet te verjagen en heeft de raad daarover geïnformeerd. De aanpak van dierplagen kon in 2015 binnen het beschikbare budget uitgevoerd worden.

Kapbeleid

Harmonisatie van het kapbeleid zal in 2016 plaatsvinden. In 2015 is de Boswet gewijzigd en een van de gevolgen daarvan is dat de bevoegdheid van gemeenten tot het stellen van regels voor kap van houtopstanden in het buitengebied beperkt is. Ten behoeve van harmonisatie had het beleid voor deze wetswijziging ongewijzigd opnieuw vastgesteld kunnen worden (met wijziging bijlagen), als gevolg van de wijziging van de Boswet is nu toch aanpassing van het kapbeleid noodzakelijk. Er is landelijk gezien onduidelijk hoe de wetswijziging in de praktijk uitpakt. In overleg met de provincie Fryslân wordt in 2016 bekeken in hoeverre gemeentelijk kapbeleid, provinciale verordeningen en handhaving op elkaar afgestemd kunnen worden.

Landschapsvisie Zuidoost Friesland 2016-2026

In 2015 is de actualisatie van het huidige Landschapsbeleidsplan opgestart. Het doel is een door alle partijen gedragen actueel, integraal landschapsbeleidsplan van de 5 gemeenten in Zuidoost Friesland. Het betreft een project binnen het kader van de provinciale Streekagenda. Voor Heerenveen betreft het tevens harmonisatie van Landschapsbeleid. Het Landschapsbeleidsplan vormt een van de toetsingskaders voor het bestemmingsplan buitengebied. Door de complexiteit (o.a. groot aantal betrokken partijen en groot plangebied) is het niet gelukt om in 2015 het plan af te ronden die voldoet aan de gestelde eisen. Het plan wordt nu in de eerste helft van 2016 afgerond en na de zomer in inspraak gebracht bij alle gemeenten.

Beoogde maatschappelijke effecten

Verhardingen

Tevreden gebruikers van de openbare ruimte waarin veiligheid een grote rol speelt.

Civieltechnische Kunstwerken

Behoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen waarbij de veiligheid van de gebruiker is gewaarborgd.

Oevers en kadeconstructies

Behoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud.

Gladheidbestrijding

Het zo goed mogelijk begaanbaar / veilig houden van wegen, fiets- en voetpaden zoals aangewezen in het strooiplan.

Speelvoorzieningen

Tevreden gebruikers van een veilige openbare ruimte waarin spelen, bewegen en elkaar ontmoeten een grote rol spelen.

Beheer openbaar Groen

Een leefbare, veilige en functionele leefomgeving die voldoet aan een minimale basiskwaliteit.

Begraafplaatsen

Voldoende en gevarieerd aanbod aan begraaf- en bijzetmogelijkheden op aantrekkelijke begraafplaatsen verspreid over de gemeente waarmee voldaan wordt aan de maatschappelijke vraag naar begraafmogelijkheden in de eigen woon-/geboortekomgeving.

Dierplagen

Een gezonde, veilige openbare ruimte om te wonen, werken en recreëren.

Kapbeleid

Behoud en bescherming van waardevolle/monumentale bomen en kenmerkende landschappelijke kwaliteiten als beeld- en structuurbepalende elementen in de buitenruimte.

Landschapsbeleidsplan

Behoud en versterking van de kenmerkende landschapskwaliteiten van Zuidoost Friesland met ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

3.3.4 Opvoeding / ondersteuning / onderwijs

ER-doelen

1. Adequate netwerken op wijk- en dorpsniveau ten behoeve van de ontwikkeling van kinderen en jongeren;
2. Adequate netwerken op wijk- en dorpsniveau ten behoeve van de ondersteuning van ouderen e.d. (woonservicezones);
3. Behoud van huisvesting van scholen;
4. Verdere concentratie van accommodaties op basis van "gebundelde kwaliteit";
5. Minder schoolverzuim.

Gerealiseerde resultaten 2015

MFA de Akkers

Het plan voor de bouw van de nieuwe Multifunctionele Buurtschool in De Akkers, waarin de leerlingen van de cbs De Akker en van de combinatie obs De Commanderie/De Letterbeam onderdak krijgen, is afgerond. De gemeenteraad heeft op 5 oktober 2015 de benodigde gelden

beschikbaar gesteld voor deze nieuwbouw. Met ingang van schooljaar 2015-2016 hebben de leerlingen van obs De Commanderie/De Letterbeam hun intrek genomen in het oude gebouw van obs De Ynlaet/De Atlas op De Greiden in Heerenveen. In het najaar is gestart met de sloop van de gebouw van de vm. Commanderie en van het gymlokaal.

Accommodatiebeleid

In 2015 is gestart met het op basis van het moeten voldoen aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van de voorzieningen voor sport en onderwijs, in beeld brengen van de reële investeringsbehoefte voor de komende jaren. Ook is onderzoek gedaan naar de bezetting en kwaliteit van de sportaccommodaties. Alle werkzaamheden waren aan het eind van 2015 nog niet geheel afgerond.

Sportaccommodaties

Sportcomplex De Akkers

Voor de kleedkamers op Sportcomplex De Akkers, waarvan vv Heerenveense Boys de hoofdgebruiker is, was er vanuit vervangingsinvesteringen €185.000 beschikbaar voor renovatie van 8 gemeentelijke kleedkamers. De planvorming was nog niet zover gevorderd dat deze werkzaamheden in 2015 uitgevoerd konden worden.

Sportcomplex vv Akkrum

De mogelijkheden voor de aanleg van een kunstgrasveld voor vv Akkrum zijn meegenomen in het onderzoek zoals hiervoor onder "Accommodatiebeleid" is weergegeven.

Sportcomplex Tjalleberd

Op de zoektocht naar een ander speelveld voor kaatsvereniging Foarut is in 2015 geen actie ondernomen. Vooralsnog kan worden volstaan met de huidige ruimte op de pupillenvelden van het sportveldencomplex in Tjalleberd.

3.3.5 Veiligheid

Zie Thema 1 onder 1.3.5 Heerenveen bevordert Veiligheid.

3.3.6 Participatie in wijken en dorpen

ER-doelen

1. Meer verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven voor de leefbaarheid van wijken en dorpen;
2. Betere werkwijzen ontwikkelen ter ondersteuning van het organiserend vermogen van burgers en hun organisaties.

Gerealiseerde resultaten 2015

In de wijken en dorpen zijn het afgelopen jaar weer tal van initiatieven opgepakt en uitgevoerd. Een overzicht hiervan is doormiddel van een jaarverslag gecommuniceerd naar de bewonersgroepen, college, raad en ambtelijke organisatie.

Daarnaast zijn ook in het kader van eigenkracht de nodige stappen gezet waaronder een Heerenveens manifest. Een manifest dat door de bewonersorganisaties goed is ontvangen. Verder zijn en worden de processen van communicatie, overleggen en samenwerking met bewoners verder doorontwikkeld. Een voorbeeld van een toepassing van de nieuwe kennis en inzichten is het bewoners gerichte proces met betrekking tot de komst van het AZC.

3.4 Wat heeft dat gekost

Product	Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil begroting /rekening 2015
Lasten					
113	Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid	174	281	237	44
210	Individuele dienstverlening verkeer en vervoer	141	100	104	-4
215	Betaald parkeren	2.361	2.155	2.106	49
220	Wijken	1.320	1.793	1.609	184
221	Beheer en onderhoud openbare ruimte	3.872	4.059	3.804	254
250	Sportaccommodaties	2.211	2.368	2.320	48
267	Sociaal Cultureel Werk	890	0	0	0
282	Gymnastieklokken primair onderwijs	781	798	615	182
284	Huisvesting scholen	4.830	4.640	4.614	26
Totaal lasten		16.581	16.193	15.409	784
Baten					
113	Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid	0	0	79	79
210	Individuele dienstverlening verkeer en vervoer	2	2	12	10
215	Betaald parkeren	2.581	2.234	2.075	-159
220	Wijken	0	115	115	0
221	Beheer en onderhoud openbare ruimte	72	404	611	207
250	Sportaccommodaties	241	221	196	-25
282	Gymnastieklokken primair onderwijs	73	73	79	5
284	Huisvesting scholen	0	0	29	29
Totaal baten		2.969	3.050	3.196	147
Saldo van baten en lasten		-13.612	-13.144	-12.213	931
Toevoegingen aan reserves					
210	Individuele dienstverlening verkeer en vervoer	0	41	41	0
215	Betaald parkeren	166	150	150	0
221	Beheer en onderhoud openbare ruimte	0	275	235	40
284	Huisvesting scholen	0	0	0	0
Totaal lasten		166	466	426	40
Onttrekkingen aan reserves					
113	Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid	0	107	107	0
215	Betaald parkeren	0	125	125	0
220	Wijken	0	30	30	0
221	Beheer en onderhoud openbare ruimte	0	192	99	-93
250	Sportaccommodaties	0	157	157	0
284	Huisvesting scholen	0	0	0	0
Totaal baten		0	610	517	-93
		-166	145	92	-53
Gerealiseerd resultaat		-13.778	-12.999	-12.121	878

Product 113; Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid

Afgelopen jaren is geïnvesteerd in wandelroutes en fietsroutes inclusief het pontje in De Deelen. In 2015 is € 79.000 subsidie ontvangen van de provincie. Daarnaast was het gemeentelijke aandeel in de kosten lager wat er toe leidt tot een deel van de reserve voor een bedrag van € 25.000 vrij valt.

Product 215; Betaald parkeren

De reguliere opbrengsten zijn licht gedaald, met name de inkomsten van het Molenplein en de parkeergarage zijn achtergebleven dit is ondermeer ontstaan tijdens de overgang naar een nieuwe parkeerbeheerder. Het gebruik van belparkeren is ten opzichte van 2014 bijna verdubbeld. Met belparkeren wordt de exacte parkeertijd afgerekend. Verder lijkt het gebruik van de gratis parkeerterreinen rondom het centrum meer gebruikt te worden door werknemers van het centrumgebied. De opbrengsten uit naheffingen zijn hoger uit gevallen. De totale opbrengst blijft structureel achter. De inkomsten over 2015 zijn met 6% gedaald ten opzichte van 2014.

Product 220; Wijken

Op het product wijken is aan kosten € 184.000 minder besteed. Dit wordt grotendeels door de extreem natte herfst en het nat begin van de winter veroorzaakt. Diverse werkzaamheden waaronder: maaien, afplaggen van bermen en straatwerk zijn eerder gestaakt door de natte weersomstandigheden. Deze werkzaamheden zullen in 2016 worden hervat.

Product 221; Beheer en onderhoud openbare ruimte

In de Akkrum is onderzoek gedaan naar de mogelijke aanwezigheid van niet geëxplodeerde explosieven. De kosten zijn in eerste instantie verantwoord ten laste van het project Sinnebuorren in Akkrum. Vanwege de BBV-voorschriften en om in aanmerking te komen van een uitkering van het rijk zijn deze kosten alsnog ten laste van dit product verantwoord. Hierdoor ontstaat er ten laste van deze post een eenmalig nadeel van € 139.000. Dit nadeel wordt deels gecompenseerd door een eenmalige extra uitkering uit het gemeentefonds van € 98.000 in thema 1.

De opbrengsten van haven- en bruggelden zijn € 74.000 hoger als geraamd.

Voor constructieve veiligheid van civiele kunstwerken is een structurele stelpost beschikbaar van € 86.000. In afwachting van de resultaten van het Antea onderzoek is geen beroep gedaan op deze stelpost en valt daarmee vrij.

Het beheer en beleid van groen (€ 87.000), kosten watergangen (€ 24.000), onderhoud civiele kunstwerken (€ 45.000) en straatinrichting/verkeersborden inclusief vandalisme (€ 63.000) kennen allemaal diverse kleinere afwijkingen als gevolg van lagere bestedingen die per saldo een aanzienlijk voordeel opleveren.

Product 282; Gymnastieklokalen primair onderwijs

Product Gymnastieklokalen primair onderwijs sluit af met een batig saldo van € 187.000.

Voornaamste oorzaken zijn meevallende uitgaven voor onderhoud, alleen het noodzakelijk onderhoudswerk is uitgevoerd. Hierbij ging het om gymlokalen die voor afbraak in aanmerking kwamen of niet meer bij gemeente Heerenveen in beheer waren.

De lasten voor energie kwamen lager uit door met name een lager gasverbruik. De kosten voor verwarming liggen lager door een strikte centrale bediening op afstand van de verwarmingsinstallaties.

3.5 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 3: Heerenveen kiest voor leefbaarheid

x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
220	Onderzoek beheer en onderhoud openbare ruimte	Verzamelbesluit 2015-3	-130
221	Kosten niet gesprongen explosieven 2015	Jaarrekening 2015	-139
221	Bijdrage in de kosten Sinnebuorren Akkrum	Raadsvoorstel december 2014	-63
221	Bijdrage baggeren overgedragen watergangen	Verzamelbesluit 2014-4	-36
225	Onderhoud watergangen (hekkelwerkzaamheden)	Verzamelbesluit 2015-3	-175
250	Accommodatiebeleid	Bestuursrapportage 2015	-157
Totaal lasten			-700
x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
215	Dekking niet gerealiseerde parkeeropbrengst Stadiongebied	Bestuursrapportage 2015	125
221	Dekkingkosten Sinnebuorren uit reserve Boarnsterhim	Raadsvoorstel december 2014	63
250	Beschikking Algemene Reserve niet-geblokkeerd	Bestuursrapportage 2015	157
Totaal baten			345

3.6 Totaal middelen

De bedragen van de uitgaven en inkomsten exploitatie bestaan uit de componenten:

Lasten voor bestemming	-15.409	
Mutatie reserves	-426	
Totaal		-15.835

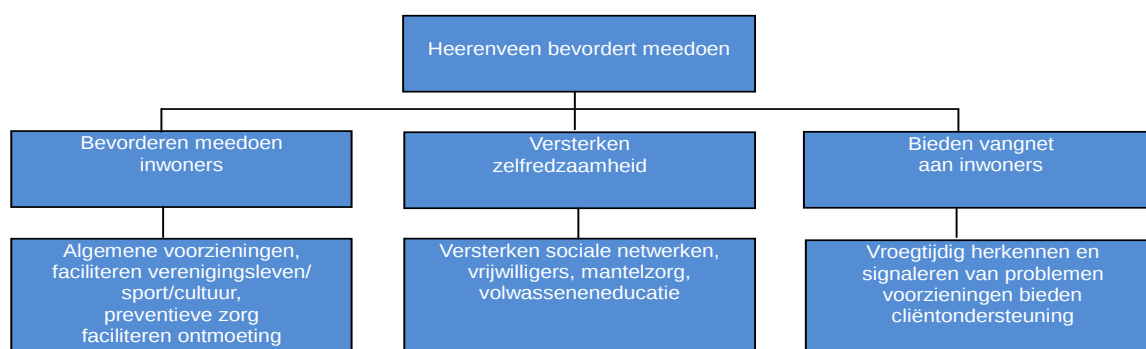
Baten voor bestemming	3.196	
Mutaties reserves	517	
Totaal		3.713

Thema 4: Heerenveen bevordert meedoen!

4.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Dit thema is opgebouwd rond de sociale participatie en maatschappelijke participatie van inwoners van de gemeente Heerenveen. Het thema is gericht op het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden, die leiden tot het verkrijgen of behouden van aansluiting met het maatschappelijk verkeer. Participatie die leidt tot (economische) zelfstandigheid heeft daarbij prioriteit.

4.2. Koers van Heerenveen

Het motto van het thema 'Heerenveen bevordert meedoen' is 'voorkomen is beter...'. Het thema heeft drie sporen, met de volgende hoofddoelstellingen:

1. Bevorderen dat inwoners actief participeren in de Heerenveense samenleving: meedoen, vroegsignalering en tijdige interventies: dit alles valt onder preventiel;
2. Versterken van de zelfredzaamheid van inwoners staat centraal; verder versterken door de toegang tot ondersteuning dicht bij de leefomgeving van de burger te organiseren;
3. Bieden van een vangnet voor inwoners die het (tijdelijk) niet redden.

Ad 1

Bevorderen dat inwoners actief participeren in de Heerenveense samenleving
Voorkomen is beter. De nadruk ligt op vroegsignalering, tijdige kortdurende interventies en preventief beleid. De eigen verantwoordelijkheid van mensen staat centraal. We stimuleren en faciliteren dat bewoners actief deelnemen aan de samenleving, bv. aan sport en cultuur. Kortom: meedoen. Ook het voorkomen van problemen staat centraal, bijvoorbeeld preventieve gezondheidszorg, preventief jeugdbeleid. We verwachten door preventieve inzet dat er minder mensen een beroep moeten doen op zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning en zorg. We hebben vertrouwen in het oplossend vermogen van de samenleving. Daar waar dat kan trekken wij ons terug. In plaats daarvan stimuleren en faciliteren wij initiatieven in de samenleving.

Ad 2

De eigen verantwoordelijkheid van mensen staat centraal. De mensen moet regie over hun eigen leven kunnen voeren. Daar waar men dit niet zelf kan moet in eerste instantie een beroep worden gedaan op mensen uit de eigen leefomgeving: familie, burens en vrijwilligers. Om de vraag naar en het aanbod van ondersteuning beter met elkaar te kunnen verbinden wordt de toegang tot voorzieningen dicht bij de burger georganiseerd. Op deze wijze, met een gebiedsgerichte, eenduidige, laagdrempelige en integrale ondersteuning op alle leefgebieden, waarbij zoveel mogelijk naar oplossingen wordt gezocht in de eigen leefomgeving, verwachten wij dat minder professionele ondersteuning nodig zal zijn. Als men professionele ondersteuning nodig heeft dan gaan algemene en collectieve voorzieningen voor op individuele voorzieningen. Van belang is dat wij regie hebben op de toegang tot de door de gemeente bekostigde voorzieningen; om die reden gaan wij binnen de "toegang" de indicatie voor deze voorzieningen voor eigen rekening nemen. Indien nodig kan specialistische kennis worden ingezet.

Ad 3

De gemeente biedt een sociaal vangnet voor die inwoners die problemen hebben en er zelfstandig niet uitkomen, ook niet met behulp van het eigen sociale netwerk. Ondersteuning, ook in het vangnet, is altijd gericht op versterking van de zelfredzaamheid. Als er meerdere vormen van ondersteuning nodig zijn vindt coördinatie van zorg plaats volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon. Over de coördinatie van zorg dient met de netwerkpartners nadere afspraken te worden gemaakt. Om de ondersteuning in het vangnet meer gericht te laten zijn op het versterken van de zelfredzaamheid, dient in de prestatiecriteria van de zorgaanbieders resultaatsturing in plaats van productsturing te worden opgenomen. Dit houdt in dat er een prikkel moet worden ingebouwd om zo min mogelijk zorg(producten) te verlenen in plaats van zoveel mogelijk zorg(producten). De zorg moet gericht zijn op het zo snel mogelijk weer zelfredzaam zijn. Met de komst van de nieuwe taken begeleiding en persoonlijke verzorging uit de AWBZ en de volledige zorg voor jeugd is dit nog meer opportuun geworden. Het doel van de ondersteuning is altijd om de eigen kracht van mensen te versterken.

4.3. Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

4.3.1. Bevorderen meedoen inwoners

ER-doelen

1. Meer ruimte aan initiatieven van bewoners om de leefbaarheid en sociale cohesie te vergroten;
2. Kansrijke ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen en jongeren;
3. Meer inzet op vroegsignalering en preventie om het gebruik van individuele voorzieningen te verminderen;
4. Meer inwoners die cultureel en sportief actief zijn, al dan niet in verenigingsverband.

Gerealiseerde resultaten 2015

Resultaten uitvoering Wmo & Gezondheidsplan 2015 t/m 2018

- In 2015 is geïnventariseerd hoe de eenzaamheidsbestrijding vorm is gegeven en hoe we hierin als gemeente en gemeenschap verbeteringen in kunnen treffen. In 2016 wordt hiertoe een plan van aanpak opgesteld;
- De bestaande ontmoetingsvoorzieningen zijn geborgd en is ingezet op het verbreden van de Centra voor Meedoen;
- In 2015 is gestart met het accountouderschap richting onze contractpartners op het gebied van de Wmo 2015;
- In 2015 is conform de verplichting vanuit de Wmo 2015 een toezichthouder Wmo (kwaliteit zorg) aangewezen welke proactief en reactief de uitvoering en kwaliteit van de maatwerkvoorzieningen toetst.

Resultaten 2015 Jeugdgezondheidszorg (GGD)

- De JGZ werkt gebiedsgericht en sluit daarbij aan bij de RMC regio's;
- De JGZ levert als kernpartner in het CJG preventiewerkers in het lokale gebiedsgerichte CJG team;
- Het nieuwe wettelijke basistakenpakket is geïmplementeerd;
- Het contactmoment 14+ (nieuw, door het Rijk voorgeschreven) is geïmplementeerd als onderdeel van het nieuwe basistakenpakket;
- De flexibele contactmomenten 0-4 jaar (consultatiebureau) zijn doorontwikkeld en sluiten aan op de behoefte van de burgers.

Resultaten 2015 Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

- Op basis van het beleidsplan Zorg voor Jeugd, is er een uitvoeringsplan 2015 voor de Toegang Jeugd (CJG) gemaakt, hierin is omschreven op welke onderdelen de doorontwikkeling in 2015 plaatsvindt. Speerpunten in 2015 waren:
 - inrichting en organisatie CJG als Toegang Jeugd; Uit een tussenevaluatie medio 2015 en gesprekken met medewerkers, teamleiders, managers en vertegenwoordigers van de afdelingen is gebleken dat de transitie van de jeugdzorg is geslaagd: de continuïteit van zorg is in 2015 geleverd binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen. Logischerwijs kon er daardoor minder aandacht worden besteed aan de transformatie;
 - professionalisering vindplaatsen en CJG medewerkers; In 2015 is veel tijd besteed aan professionalisering van de medewerkers om toegerust te zijn op de nieuwe taken. Dit proces gaat door in 2017;
 - één gezin, één plan, één aanspreekpunt; Met de nieuwe cliënten van het CJG wordt een gezinsplan opgesteld. Dit is nog niet gelukt voor alle cliënten die al voor 2015 jeugdzorg hadden;
 - integrale toegang Jeugd en WIMO/WIZ; In 2015 is daadwerkelijk gestart met beide toegangen. Op basis van een tussentijdse evaluatie medio 2015 en gesprekken met medewerkers zijn plannen gemaakt voor verdere doorontwikkeling in 2016 en uiteindelijk integratie van beide toegangen in 2017. Hiervoor zijn het nieuwe inrichtingsplan Toegang en het Projectplan Doorontwikkeling Toegang opgesteld;
 - Het CJG werkt samen met expertpool en specialistische zorg; inwoners van de gemeente Heerenveen worden, indien noodzakelijk toegeleid naar specialistische Jeugdhulp, het CJG vraagt hierbij advies aan de expertpool. De jeugdige inwoners van Heerenveen die in 2015 recht hadden op continuïteit van de zorg hebben vanuit het CJG een herbeoordeling gekregen voor eventuele zorg in 2016;
 - integraal ondersteuningsaanbod, in de doorontwikkeling Toegang is dit één van de speerpunten. In 2015 heeft dit door alle nieuwe taken onvoldoende aandacht gehad; sturen op resultaat is mogelijk als de systemen en administratie volledig op orde zijn, zodat de resultaten gevolgd kunnen worden. Hier is in 2015 veel aandacht aan besteed, zodat er in 2016 steeds meer resultaatgericht gestuurd kan worden;
 - Eind 2015 is er een integraal vraaggericht CJG-aanbod afgestemd op de inwoner en de verschillende woonservicezones. Er is veel aandacht gegaan naar de nieuwe taken en de herbeoordelingen. In 2016 wordt er aandacht besteed aan het integrale vraaggerichte aanbod in de woonservices zones.

Resultaten Jeugdhulp 2015

- In 2015 heeft de transitie van de jeugdzorg zijn beslag gekregen. De continuïteit van zorg is geboden aan inwoners die dat nodig hebben. De transformatie heeft minder aandacht gekregen, omdat de transitie meer tijd heeft gekost dan vooraf werd gedacht. Dit kwam ook doordat er herindicaties moesten worden uitgevoerd, voor zowel PGB als zorg in natura. Zie voor verdere resultaten bij Resultaten CJG;
- Medio 2015 is het Uitvoeringsplan Preventie en Signalering Zorg voor Jeugd Heerenveen vastgesteld. Dit wordt in 2016 tot uitvoering gebracht;
- Onder de vlag van Sociaal Domein Fryslân is de inkoop van jeugdhulp voor 2016 gerealiseerd. De lokale contracten voor extramurale ondersteuning (voorheen onderdeel van de AWBZ-zorg) zijn met een jaar verlengd;
- Het CBS heeft twee monitors gepubliceerd. Omdat het gaat om eerste, voorlopige cijfers heeft hier nog geen communicatie over plaatsgevonden.

Resultaten Aanpassing verordening leerlingenvervoer 2015

De verordening Leerlingenvervoer 2015 is op 1 augustus 2015 inwerking getreden. Er is geen gebruik gemaakt van een overgangstermijn. Ouders, leerlingen en scholen zijn tijdig geïnformeerd.

Resultaten Integraal Jeugdbeleid 2015

In 2015 is er samen met het onderwijs en andere maatschappelijke partners aan een aantal focus speerpunten gewerkt, waaronder onderwijs-arbeidsmarkt (gezamenlijke aanpak kwetsbare jongeren), ontwikkeling Integrale Kindcentra (IKC), CJG op school, Voor en vroegschoolse educatie (VVE) en Actief Burgerschap. In 2016 zal er een herijking van het Integraal Jeugdbeleid plaatsvinden.

Resultaten Zorg in de school

Vanaf 1 januari 2015 zijn alle locaties voortgezet onderwijs gezamenlijk een aparte woonservicezone geworden (project CJG op school). In deze 'woonservicezone' is een aantal preventiewerkers (jongerenwerkers en jeugdverpleegkundigen) elke week voor een aantal uur aanwezig op de scholen en in de klassen om preventieve ondersteuning te bieden aan leerlingen en docenten/mentoren. De samenwerking met de scholen is zeer positief verlopen, zowel op bestuurlijk als op uitvoerend niveau. Vanaf 2016 komt er een uitbreiding van preventie uren op de scholen.

Vanaf 2015 worden er 1-2-3 metingen bijgehouden door de preventiewerkers in samenwerking met de mentoren, waarbij leerlingen vier keer per jaar ingedeeld worden in drie categorieën (geen signaal, signaal, nood/crisis). Dit is bedoeld om een leerling sneller in beeld te krijgen en sneller een handvat aan te kunnen reiken. Het streven is een afname van het aantal leerlingen in categorie 2 (signaal). Dit zal jaarlijks gemonitord worden.

Resultaten Maatschappelijke stages

De scholen voor voortgezet onderwijs zijn in 2015 individueel doorgegaan met een eigen versie van de Maatschappelijke Stage, meer passend bij hun onderwijscurriculum. OSG Sevenwolden en Caleidoscoop zijn voor 2015/2016 een gezamenlijke pilot gestart waarin ze o.m. willen ontdekken hoe de burgerschapscompetenties van leerlingen in het voortgezet onderwijs kunnen worden ontwikkeld en op welke manier de buurt/het dorp als levensechte leeromgeving gebruikt kan worden.

Resultaten Peuteropvang en VVE

- In 2015 is de harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang gerealiseerd in goede samenwerking met de huidige aanbieders van peuterspeelzalen. Alle peuterspeelzalen worden per 1-1-16 peuteropvang. Er is een nadere regel peuteropvang 2016 opgesteld. Door de harmonisatie is de subsidiesystematiek met de peuterspeelzalen vereenvoudigd en toekomstbestendig geworden;
- Er is in samenwerking met de betrokken organisaties een communicatietraject opgezet om deze omvorming naar peuteropvang zo soepel mogelijk te laten verlopen;
- Als speerpunt van het Integraal Jeugdbeleid is er in 2015 VVE coaching ingezet om de kwaliteit op de verschillende VVE locaties te verhogen;
- Door de omvorming naar peuteropvang is ook het VVE beleid gewijzigd. Alle peuteropvang

locaties moeten voldoen aan de VVE kwaliteitseisen. Hierdoor kunnen de VVE doelgroepkinderen meer verspreid worden opgevangen en kan segregatie voorkomen worden. Er is regelmatig contact geweest met de jeugdgezondheidszorg over verbetering van de indicering en toeleiding van VVE doelgroepkinderen;

- Met de scholen (in de speerpuntwijken) zijn resultaatafspraken gemaakt over VVE en aansluiting met de Vroegschoolse Educatie.

Resultaten Jeugd en Jongeren

In 2015 is intensief ingezet op de uitvoering van het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol 2014 – 2017. Het outreachend jongerenwerk van VNN en van Caleidoscoop zijn in gesprek gegaan met jongeren over dit onderwerp, de provinciale samenwerking binnen Platform De Nuchtere Fries is gecontinueerd, er heeft controle van de leeftijdsgrenzen plaatsgevonden door buitengewoon opsporingsambtenaren, VNN heeft voorlichtingslessen binnen het onderwijs verzorgd en er heeft een mysteriешopper-onderzoek plaatsgevonden. Vanuit dit onderzoek, waarbij gecontroleerd werd of bij de verstrekking van alcohol altijd naar een identiteitsbewijs gevraagd werd, bleek dat - in verhouding tot andere gemeenten - er in de gemeente Heerenveen redelijk goed wordt gecontroleerd op naleving van de leeftijdsgrenzen. Eind 2015 heeft een groep studenten van het Friesland College voor de gemeente Heerenveen in het kader van lessen Burgerschap een adviesrapport uitgebracht over het gemeentelijk alcoholbeleid. Deze adviesrapporten worden betrokken bij de tussenevaluatie van het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd en Alcohol dat in 2016 plaatsvindt.

Gerealiseerde resultaten 2015

Centrum Jeugd en Gezin(CJG)

In 2015 waren er nog veel jeugdigen die onder het recht van continuïteit van zorg vielen. Huisartsen vertonen nog hetzelfde doorverwijs gedrag. Door nieuwe taken en herbeoordelingen is er in Heerenveen nog niet optimale aandacht besteed aan preventief werken. Daarnaast blijkt dat het preventief werken pas na enkele jaren als effect heeft dat er minder beroep gedaan wordt op specialistische zorg. In 2015 is dus nog niet sprake van een afname van de vraag naar specialistische hulp.

Passend onderwijs

Het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) is in 2015 niet toegenomen. Er is meer afstemming tussen het jongerenpunt, het vso en het praktijkonderwijs over het toeleiden van kwetsbare jongeren naar de arbeidsmarkt of vervolg onderwijs. Vooral vanuit het vso zijn meer jongeren toegeleid naar arbeid i.p.v. dagbesteding.

4.3.2. Versterken van de zelfredzaamheid van inwoners staat centraal

ER-doelen

1. Minder jeugdigen die te kampen hebben met onderwijsachterstanden;
2. Meer inwoners die hun sociale netwerk versterken en steun krijgen uit dit netwerk;
3. Meer inwoners die zich belangeloos inzetten voor andere inwoners, i.c. meer mantelzorgers en vrijwilligers;
4. Meer vluchtelingen die zich sociaal en maatschappelijk kunnen redden;
5. Eerder signaleren van problemen bij inwoners, zodat er sneller hulp op maat kan worden gegeven die minder zwaar is;
6. Toegang dichterbij de leefomgeving van de burger organiseren;
7. Meer inwoners zijn een leven lang gezond en actief.

Gerealiseerde resultaten 2015

Gezondheid

In 2015 is Heerenveen JOGG gemeente geworden; middels deze methode wordt gestreefd naar het makkelijk maken van de gezonde keuze, om zo meer jongeren op gezond gewicht te brengen.

Hiervoor is een JOGG-regisseur aangetrokken, welke binnen het JOGG project ook de Gezonde

School promoot en scholen ondersteunt bij het behalen van het predicaat Gezonde School. In het Regieplan Gezondheid 2016 - 2018 zijn een aantal mogelijkheden opgenomen betreffende 'healthy ageing', te weten:

- Onderzoeken behoefte voorlichting gespreksvaardigheden bij verloskundigen;
- Valpreventie bij ouderen;
- Kandidaat fietsgemeente 2018;
- Toekomstgesprek 67-jarigen;
- Gezonde bedrijven competitie;
- Mogelijkheden voeding onderzoeken.

Maatschappelijke effecten

Door in te zetten op collectieve gezondheidspreventie zullen op termijn onze inwoners langer vitaal en gezond blijven en minder snel een beroep hoeven doen op de gemeentelijke voorzieningen.

Gerealiseerde resultaten 2015

Resultaten Wmo 2015: mantelzorg en vrijwilligers

In 2015 is de focus gelegd op het in kaart brengen en onderzoeken van de behoeften van mantelzorgers binnen onze gemeente. Er is een uitvoeringsplan mantelzorgondersteuning opgesteld waarin maatregelen zijn opgenomen waarop wij de mantelzorgers willen ondersteunen. Mantelzorgers konden en kunnen bij alle Meitinkers terecht met hun vragen, zorgen en wensen. In 2015 is de dag van de mantelzorg georganiseerd. Mantelzorgers konden gebruik maken van bestaand aanbod t.a.v. congressen, trainingen en lotgenotencontacten. Het Vrijwilligersservicepunt heeft vrijwilligers op verschillende manieren ondersteund. Daarnaast zijn er verschillende nieuwe maatjesprojecten gestart als pilot en is een opdracht verstrekt om de behoeften van mantelzorgers (al dan niet georganiseerd) nader te onderzoeken om te komen tot een passend aanbod.

Resultaten wijkkrachtscan

In 2015 is het project wijkkrachtscan uitgemond in 2 processen. Enerzijds is er in de uitvoering gericht aan de samenwerking en afstemming tussen verschillende partners in de wijken en dorpen. Het in 2014 opgeleverde document heeft als basis gediend voor de gesprekken in de wijken. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd (groot- en kleinschalig) waarbij per gebied gekeken is naar wensen en interventies. Per regio zijn de resultaten verschillend. Belangrijk in dit proces is maatwerk en dat er wordt aangesloten bij het tempo en de mogelijkheden van de bewoners (en professionals) in de wijken en dorpen. Anderzijds heeft de wijkkrachtscan op met name tactisch niveau een goede samenwerking opgeleverd met partners uit het werkveld die actief zijn in de wijken en dorpen. Deze klankbordgroep heeft geleid tot het delen kennis en ervaring en biedt partners een platform waarin zij zich kunnen uitspreken over een vervolgplan.

Resultaten Digitaal informatieloket Sociaal Domein

Het digitaal informatieloket bestaat uit de website HeerenveenHelpt.nl en WeHelpen. We hebben ingezet op een brede communicatie naar inwoners en professionals om de websites onder de aandacht te brengen. In februari 2015 is de website formeel gelanceerd. Gemiddeld heeft dat bijna 2.000 bezoekers per maand opgeleverd voor HeerenveenHelpt en 110 bezoekers per maand voor WeHelpen. Daarnaast is 2015 gestart met de doorontwikkeling van HeerenveenHelpt. Hierbij is nadrukkelijke aandacht geweest voor de gebruiksvriendelijkheid, toegankelijkheid en het beheer. Op basis van de opgedane ervaringen is gewerkt aan een verbeterde versie die in 2016 live wordt.

Maatschappelijke effecten

Resultaten Wmo

Uit landelijke cijfers blijkt dat jaarlijks het aantal mensen dat mantelzorg geeft toeneemt. In de gemeente Heerenveen wonen bij benadering zo'n 6.000 mantelzorgers van 19 jaar en ouder die langdurig en intensief zorg verlenen. Met de maatregelen uit het uitvoeringsplan mantelzorgondersteuning willen wij mantelzorgers beter in beeld te brengen en ervoor zorgen

dat de overbelasting afneemt.

Het aantal vrijwilligers dat ingeschreven stond bij het vrijwilligersservicepunt is in 2015 licht gedaald t.o.v. 2014 (resp. 200 t.o.v. 2013). Het gemiddelde aantal vrijwilligers over de afgelopen jaren is echter wel rond de 200. Ook zijn er in 2015 met minder vrijwilligers meer hulpvragen beantwoord.

Wijkkrachtscan

Hoewel het niet in cijfers uit te drukken is heeft de wijkkrachtscan en het ontwikkelen van wijk- en dorpsplannen de betrokkenheid van inwoners en professionals bij wijk- en dorpsgerichte interventies vergroot. De resultaten zijn per regio verschillend.

4.3.3. Bieden van een vangnet voor inwoners die het (tijdelijk) niet redden.

ER-doelen

1. Meer cliënten die ondersteuning krijgen vanuit het uitgangspunt: 1 kind, 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon, 1 mandaat;
2. Minder cliënten in de hulpverlening die tussen wal en schip vallen door betere afstemming tussen hulpverleners onderling;
3. Minder gebruik van individuele voorzieningen en meer gebruik van algemene en collectieve voorzieningen;
4. Minder doorverwijzingen naar specialistische hulpverleners;
5. Meer zorgarrangementen op maat waarbij ook gebruik wordt gemaakt van het sociale netwerk en vrijwilligers;
6. Minder inwoners met problematische schulden.

Gerealiseerde resultaten 2015

Bijstandsverlening

Met ingang van 2015 is voor het bepalen van het bijstandsbudget een vernieuwd objectief verdeelmodel van kracht. In dit model wordt meer rekening gehouden met de kans dat iemand een beroep moet doen op de bijstand. In 2015 is dit relatief gunstig uitgevallen (t.o.v. van wat wij via het oude model hadden ontvangen) maar met de introductie van het nieuwe verdeelkenmerk WW pakt dit in 2016 nog gunstiger voor ons uit.

Schuldhelpverlening

In 2015 is het preventieplan schuldhulp vastgesteld en de maatregelen hierin worden in 2016 stagewijs ingevoerd.

Statushouders

Onze gemeente heeft als een van de weinige Friese gemeenten de taakstelling gehaald door 85 statushouders te plaatsen.

Resultaten Wmo 2015

- De gehele doelgroep die op 31 december 2014 hulp bij het huishouden 1 ontving, heeft een herbeoordeling ondergaan tijdens het eerst half jaar van 2015. Na het doorlopen van een overgangstermijn van een half jaar, heeft circa 85% van de doelgroep aangegeven gebruik te willen maken van de Heerenveense Himmelsjek. De Heerenveense Himmelsjek is ook in 2016 verlengd. Hierdoor betalen voornoemde inwoners maximaal € 8,50 per uur voor de algemene voorziening. Indien dit bedrag niet draagbaar is voor de inwoner kan er een aanvraag worden ingediend voor individuele bijzondere bijstand;
- In 2015 is er nog geen algemene voorziening (anders dan het Centrum voor Meedoen), specifiek gericht op dagondersteuning, van start gegaan. Bij de vanaf 2016 ingezette transformatie van het zorgaanbod wordt hierop ingezet;
- In 2015 kon, indien een inwoner dat wenste, kosteloos gebruik worden gemaakt van de onafhankelijke cliëntondersteuning bij MEE Friesland of bij het AMWF;
- Vanaf 2015 is de subsidierelatie geborgd met MEE Friesland en is de cliëntondersteuning aan inwoners met een verstandelijk, lichamelijk en zintuiglijk handicap gecontinueerd. verlengen voor 2017;

- De maatwerkvoorzieningen zijn allemaal geborgd in het sociale vangnet. De continuïteit van de zorg voor de voormalige AWBZ-doelgroep is vanaf 1 januari 2015 niet in gevaar geweest;
- De uitvoering van de algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen heeft binnen de begroting 2015 plaatsgevonden. De nieuwe verantwoordelijkheden zijn, conform de uitgangspunten, budgettair neutraal uitgevoerd;
- In 2015 is invulling gegeven aan de wettelijke taak inzake toezichthouding. Voor de gemeente is een toezichthouder aangewezen en hebben bij verschillende zorgaanbieders audits plaatsgevonden. Dit ter bevordering en toetsing van de kwaliteit van de te leveren Wmo-ondersteuning;
- In 2015 hebben Heerenveense inwoners gebruik kunnen maken van de maatwerkvoorzieningen Maatschappelijke Opvang en Vrouwen Opvang (MOVO) en Beschermd Wonen (BW). Deze taak is in 2015 uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. De gemeentelijke en lokale toegang kent daarin wel een adviserende rol;
- Vanuit de hervorming van de langdurige zorg heeft in 2015 nadrukkelijk samenwerking plaats gevonden met zorgverzekeraar De Friesland. Vanuit het programma Sociaal en Medische eerste lijn werken naast de zorgverzekeraar De Friesland onder andere Zorgbelang, de Friese gemeenten en zorgaanbieders nadrukkelijk samen. In meerdere themateams werken ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers samen voor betere zorg en ondersteuning aan de Friese inwoner;
- Naast deze samenwerking is er voor de wijkverpleging veel aandacht geweest. Enerzijds in voorbereiding op de inkoop door de zorgverzekeraar en anderzijds voor nadere afstemming en samenwerking van de lokale wijkverpleging. In 2015 zijn door de uitvoerende zorgaanbieder in Heerenveen in zo'n 4 wijken/dorpen mooie resultaten geboekt, start beweegprojecten en vitaliteitsprogramma's, dementie-dag en zijn initiatieven op het gebied van gezondheidsbevordering gestart. Dit vanuit de niet-toewijsbare wijkverpleging, de zogenaamde S1.

Maatschappelijke effecten

Inwoners die het echt niet langer zelfstandig konden redden, ook niet met een beroep op hun sociale netwerk, zijn ondersteund met behulp van de algemene voorziening hulp bij het huishouden (inclusief Himmelsjek) en de overige maatwerkvoorzieningen. Het beroep op de maatwerkvoorzieningen is in 2015 niet significant toegenomen.

4.4 Wat heeft dat gekost

Product	Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil begroting /rekening 2015
Lasten					
124	WMO-beleid	0	13	0	13
245	Kunstzinnige Vorming	310	230	174	56
260	Posthuis Theater	763	877	948	-71
261	Sport	507	516	529	-14
263	Eenmalige subsidies	46	0	0	0
265	Cultureel en recreatie	2.072	2.047	2.045	1
269	Maatschappelijke dienstverlening	1.272	324	243	80
275	Jeugdwerk	55	49	38	11
277	Peuterspeelzaalwerk	522	116	116	1
280	Jeugd	0	10.911	10.862	49
290	Onderwijskansenbeleid	355	265	277	-12
295	Volksgesondheid	2.300	881	874	7
342	Leerlingenvervoer	609	0	0	0
361	Bijstandsverlening	21.073	20.654	19.722	932
362	Gemeentelijk minimabeleid	1.335	1.479	1.484	-4
370	WMO	13.682	11.011	11.620	-610
Totaal lasten		44.900	49.373	48.933	440
Baten					
245	Kunstzinnige Vorming	268	268	266	-2
260	Posthuis Theater	581	581	638	57
265	Cultureel en recreatie	0	2	2	0
269	Maatschappelijke dienstverlening	20	20	24	4
280	Jeugd	0	50	1	-49
290	Onderwijskansenbeleid	310	169	195	26
342	Leerlingenvervoer	2	0	0	0
361	Bijstandsverlening	19.255	19.345	18.413	-932
362	Gemeentelijk minimabeleid	19	19	23	4
370	WMO	984	329	942	614
Totaal baten		21.438	20.783	20.504	-279
Saldo van baten en lasten		-23.463	-28.590	-28.429	161
Toevoegingen aan reserves					
265	Cultureel en recreatie	0	2	2	0
295	Volksgesondheid	0	25	25	0
Totaal lasten		0	27	27	0
Onttrekkingen aan reserves					
124	WMO-beleid	0	13	13	0
269	Maatschappelijke dienstverlening	0	60	60	0
370	WMO	0	31	27	-4
Totaal baten		0	104	100	-4
		0	77	73	-4
Gerealiseerd resultaat		-23.463	-28.513	-28.356	157

Product 280; Jeugd

Voor maatwerkvoorzieningen, waren ramingen opgevoerd tot € 10,8 miljoen. Verantwoord is € 8,7 miljoen.

Het surplus ad. € 2,1 miljoen op Jeugdzorg is toegevoegd aan de Reserve Sociaal Domein. In dit bedrag is rekening gehouden met verplichtingen, waarvoor wij een rekening van zorgaanbieders verwachten.

Gegeven de hoogst onzekere startsituatie die de gemeenten bij het begin van de decentralisatie voor de kiezen kregen is dit een bevredigend resultaat.

Tegelijkertijd moeten we constateren dat de realiseringcijfers gebaseerd zijn op onvolmaakte gegevens en dus met de nodige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Wij noemen de volgende onvolmaaktheden in de gegevensverwerking rondom de jeugdzorg.

- In de categorie "maatwerkvoorzieningen zwaar" (vooral GGZ en Jeugd- en opvoedhulp) is een groot deel van de realisatie nog niet gedeclareerd, maar is het opgenomen bedrag gebaseerd op een opgave van het onderhanden werk van de betrokken partijen. Dit hangt samen met de vanouds gehanteerde financieringsmethodiek van DBC's (in de GGZ) en subsidies (in de JOH), met bevoorschotting vooraf en facturering bij zorgbeëindiging;

- De genoemde opgave van onderhanden werk is aangeleverd door ca. 70% van de gecontracteerde aanbieders, die gezamenlijk 94% van het provinciaal gecontracteerde budget toegewezen hebben gekregen. Van de resterende 6% van het budget is dus geen realiseringcijfer opgenomen;
- De kosten van jeugdzorg moeten door de gemeenten worden betaald op grond van het zgn. 'woonplaatsbeginsel', d.w.z. door die gemeente waar de wettelijk gezaghebbende (ouder, voogd of instelling) gevestigd is. Deze regel is nieuw en is zowel voor gemeenten als zorgaanbieders soms lastig te interpreteren. Dit kan betekenen dat gemeenten/aanbieders nog verlaat tot de conclusie komen dat een bepaalde cliënt bij een andere gemeente (i.c. Heerenveen) moet worden gedeclareerd. Omdat dit vooral bij intramurale voorzieningen om grote bedragen kan gaan en deze voorzieningen in Heerenveen nauwelijks aanwezig zijn, lopen we hier enig risico om tegen na-declaraties aan te lopen;
- In zijn algemeenheid geldt dat het jaar 2015 een overgangsjaar geweest is, waarin alle betrokken partijen hun administratie nieuw hebben moeten inrichten, en waarin bestaande cliënten en aanbieders op grond van overgangsrecht zorgkosten konden en – voor zover nog niet gebeurd – kunnen claimen ongeacht de vraag of de cliënt bij de gemeente was aangemeld en ongeacht de vraag of de zorgverlener gecontracteerd was. Zowel vanuit de administratieve werkdruk als vanuit overgangsrecht kunnen zich onvolmaaktheden in de cliëntregistratie voordoen, die nog tot een nabetaling kunnen leiden.

Het feit dat we in Heerenveen in 2015 binnen de begroting zijn gebleven, is geen garantie dat, dat beeld zich in 2016 zal herhalen. Op grond van bovenstaande overwegingen is daarom de onderbesteding gereserveerd binnen de reserve Sociaal Domein.

Product 361; Bijstandsverlening

Het aantal mensen met een bijstandsuitkering is inmiddels gedaald van 1465 naar 1305. Het totaal aantal mensen met een uitkering (dus inclusief IOAW/IOAZ/Bbz) is 1401 (stand 1 februari jl.). Met name het aantal mensen met een IOAW uitkering is meer gestegen dan verwacht.

De totale uitgaven zijn € 19,3 miljoen. De specifieke uitgaven voor de bijstand 2015 komen uit op € 17,7 miljoen. De rijksbijdrage was € 16,9 miljoen. Uit terugvordering en verhaal werd € 0,3 miljoen ontvangen zodat er in totaal € 17,2 beschikbaar was.

In 2015 kan voor het tekort op de rijksbijdrage -/- € 0,8 miljoen, een beroep worden gedaan op de vangnetregeling 2015 (als vervanger van de MAU). De verantwoording hierover moet nog plaatsvinden dit jaar. De rapportage over de MAU 2014 is goedgekeurd door het ministerie waardoor onze gemeente een aanvullende uitkering ontvangt van € 285.000. Met dit bedrag was al rekening gehouden.

Ervan uitgaande dat de vangnetregeling tot uitkering overgaat is het overgebleven tekort op de bijstandverlening € 1,3 miljoen. In de begroting 2015 was rekening gehouden met € 1,6 miljoen. Het niet gebruikte deel van € 0,3 miljoen is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.

Product 362; Gemeentelijk minimabeleid

De post bijzondere bijstand heeft een tekort van € 180.000. Dit heeft voornamelijk te maken met extra uitgaven voor bewindvoering en extra kosten voor wooninrichting voor onze statushouders (vluchtelingen met een status die aan onze gemeente zijn gekoppeld). Het ingezette beleid om de kosten van bewindvoering te beheersen moet dit jaar zijn beslag krijgen. Het tekort is aangevuld vanuit de reserve Sociaal Domein.

Product 370; WMO

Van de middelen voor Mantelzorgondersteuning en vrijwilligerswerk is € 183.000 niet uitgegeven. Deze middelen zijn toegevoegd aan de Reserve Sociaal domein om ze van daaruit in 2016 opnieuw beschikbaar te stellen.

Ter wille van werkgelegenheidsbevordering in de thuiszorg heeft het Rijk in 2015 iets meer dan € 1 miljoen beschikbaar gesteld. Op deze middelen – in Heerenveen benoemd onder de titel Himmelsjek – is een beroep gedaan tot € 141.000 en € 875.000 is toegevoegd aan de Reserve Sociaal domein, om het in 2016 opnieuw voor genoemd doel ter beschikking te kunnen stellen.

De reden dat er sprake is van onderuitputting van dit budget is de overgangstermijn van een half jaar na datum beoordeling voor de doelgroep 'hulp bij het huishouden'. De eerste overgangstermijnen zijn geëindigd in september 2015, waarna het beroep op de Himmelsjek ging toe nemen.

Naast de Himmelsjek is als gevolg van achterblijvende vraag tevens sprake van onderuitputting op de ramingen voor *Maatwerkvoorzieningen licht tot matig* in de WMO, € 2,5 miljoen. Dit houdt mede verband met de historische bekostiging, die voor 2015 nog van toepassing was. Deze historische bekostiging was door het Rijk gebaseerd op de zorgconsumptie in 2013. Uit informatie van het ministerie van VWS uit 2014 bleek dat het historisch budget voor onze gemeente naar verwachting te hoog was vastgesteld. Daarnaast zijn er realistische kortingen toegepast op de daadwerkelijke tarieven AWBZ 2014 van gemiddeld 18,5%. Verder is de daadwerkelijke zorgconsumptie 2015 lager uitgevallen dan door het Rijk was begroot. Aangezien het middelen zijn die, bij onderbenutting, niet terugbetaald hoeven te worden aan het Rijk is dat een voordeel in onze jaarrekening. Voor de komende jaren zijn onder het Objectief bekostigingsmodel kortingen aangekondigd, waardoor de budgetten meer in lijn met de uitgaven zullen komen. Verwacht wordt, dat de uitgaven komende jaren zullen toenemen. Dit onder andere als gevolg van de toenemende vergrijzing, maar ook vanwege de te verwachten kostprijsstijgingen vanaf 2017 (indexering). Van de budgetten in de *Maatwerkvoorzieningen WMO zwaar* is ruim € 0,2 miljoen niet besteed. Naast genoemde bedrage is € 2,7 miljoen toegevoegd aan de Reserve Sociaal domein.

Onderstaand een overzicht van de budgetten sociaal domein, begroting en realisatie. Dit levert een overschot op van € 8,1 miljoen. Hiervan komt € 6,5 miljoen in de Reserve Social Domein en het resterende bedrag van € 1,6 miljoen wordt ten behoeve van de algemene reserve concern geboekt. Hier tegenover staat dat het tekort op de formatie van € 1,3 miljoen van de afdeling Wimo ten laste van het resultaat van het concern is geboekt.

WMO

Zorgzwaarte	Begroot	Realisatie	Saldo
Algemene preventie	1.615.066	1.426.293	188.773
Specifieke preventie	1.211.329	1.215.226	-3.897
Maatwerkvoorzieningen licht/matig	9.575.261	6.134.101	3.441.160
Maatwerkvoorzieningen zwaar	2.100.430	1.875.632	224.798
Totaal	14.502.086	10.651.252	3.850.834

Jeugd

Zorgzwaarte	Begroot	Realisatie	Saldo
Algemene preventie	1.728.901	1.724.767	4.134
Specifieke preventie	458.755	412.243	46.512
Maatwerkvoorzieningen licht/matig	3.740.726	3.641.182	99.544
Maatwerkvoorzieningen zwaar	7.086.345	5.083.029	2.003.316
Totaal	13.014.727	10.861.220	2.153.507

Participatie

Zorgzwaarte	Begroot	Realisatie	Saldo
Specifieke preventie	281.385	228.755	52.630
Maatwerkvoorzieningen licht/matig	1.539.226	1.032.718	506.508
Maatwerkvoorzieningen zwaar	10.722.000	10.580.758	141.243
Totaal	12.542.611	11.842.230	700.381

Bijstand

Zorgzwaarte	Begroot	Realisatie	Saldo
Maatwerkvoorzieningen zwaar	1.603.185	1.309.134	294.051
Totaal	1.603.185	1.309.134	294.051

Minimabeleid

Zorgzwaarte	Begroot	Realisatie	Saldo
Maatwerkvoorzieningen licht/matig	1.278.242	1.460.723	-182.481
Totaal	1.278.242	1.460.723	-182.481

Totaal Sociaal Domein

Totaal uitkomsten Sociaal Domein	6.816.291
Beleids algemeen; saldo kosten nieuwe taken decentralisaties	1.284.483
Saldo baten en lasten Sociaal domein	8.100.774
Personele kosten (product 001; Bedrijfsvoering)	-1.248.262
Maximum egalisatie reserve	-6.500.000
Gerealiseerd resultaat	352.512

4.5 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 4: Heerenveen bevordert meedoen en ondersteunt

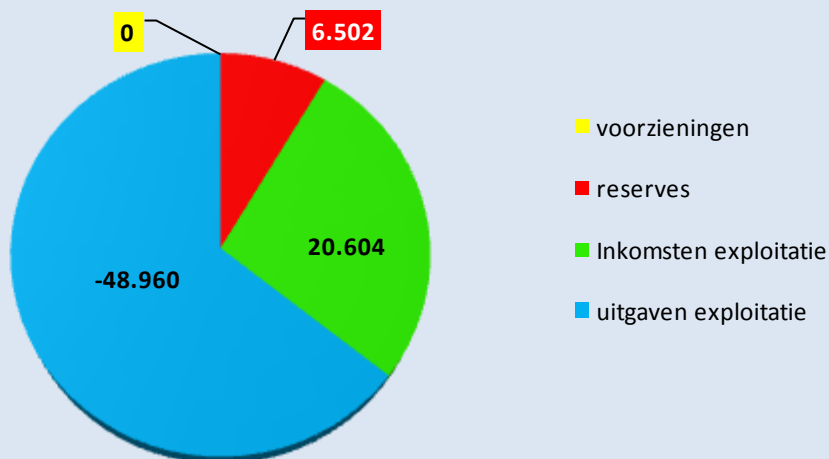
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
269	Drank en Horecawet	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-21
124	Onderzoek toekomst SZW	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2009	-13
269	Leegstand De Kompenije	Bestuursrapportage 2015	-60
290	Onderwijsachterstanden	Bestuursrapportage 2015	-80
370	WMO - Maatwerkvoorziening	WMO - Himmelsjek	-141
Totaal lasten			-315

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
124	Onderzoek toekomst SZW	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2009	13
269	Reserve Leegstand Kompenije	Bestuursrapportage 2015	60
361	Ontvangst MAU jaarschijf 2012	Verzamelbesluit 2015-4	90
361	Ontvangst MAU jaarschijf 2015	Jaarrekening 2015	792
Totaal baten			955

Heerenveen bevordert meedoen en ondersteunt

De bedragen van de uitgaven en inkomsten exploitatie bestaan uit de componenten:

Lasten voor bestemming	-48.933	
Mutatie reserves	<u>-27</u>	
Totaal		-48.960

Baten voor bestemming	20.504	
Mutaties reserves	<u>100</u>	
Totaal		20.604

Thema 5: Heerenveen stimuleert duurzaamheid !

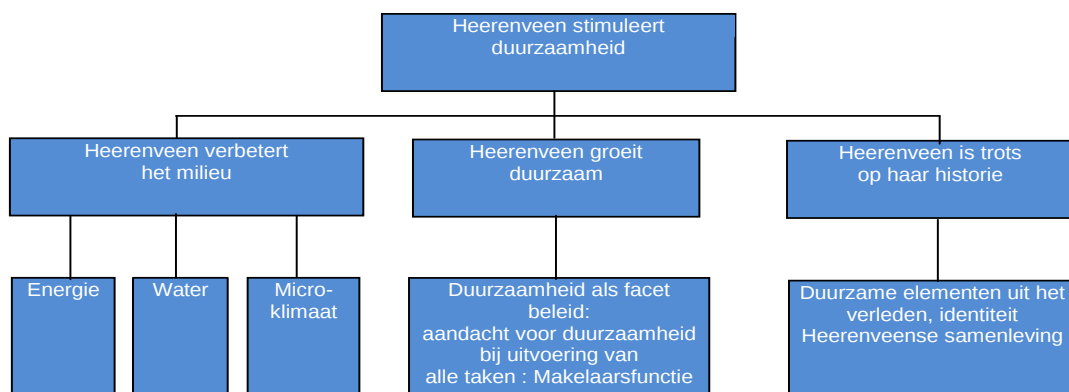

5.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Onder dit thema vallen alle activiteiten die leiden tot een verbetering van de duurzaamheid van Heerenveen. Gehanteerde kernbegrippen bij Duurzaam zijn naast grote houdbaarheid en lange bruikbaarheid, ook een goede kwaliteit en respect voor het leefmilieu van toekomstige generaties.

Dit thema is niet alleen gericht op heden en toekomst, maar ook op het verleden:

- Onderliggende doelen gericht op heden en toekomst, kennen twee sporen: het bieden van een beter milieu en een duurzamer ontwikkeling van Heerenveen;
- Onderliggende doelen gericht op het verleden, betreffen de waardering van duurzame bewijzen uit het verleden in relatie tot cultuurhistorie en archeologie.

Gericht op heden en toekomst

Gericht op toekomst

Gericht op verleden

5.2 Koers van Heerenveen

Thema Heerenveen stimuleert duurzaamheid ! heeft 3 sporen. De hoofddoelstellingen voor de aankomende jaren zijn:

1. Heerenveen houdt focus op het milieu;
2. Heerenveen is bewust bezig met duurzaamheid;
3. Heerenveen is trots op haar historie.

ad 1 Heerenveen werkt actief aan de verbetering van het milieu. We hebben 3 speerpunten:

a) *Energie/klimaat*

Heerenveen wil kansen aangrijpen als deze zich voordoen in de uitvoering van haar taken op het gebied van energie en het klimaat.

Heerenveen wil haar eigen energieverbruik verminderen en zoveel mogelijk overschakelen naar het gebruik van duurzame energie. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en stimuleert bedrijven, instellingen en bewoners om dit ook te doen, bijvoorbeeld d.m.v. voorlichting en activiteiten.

b) *Water*

Heerenveen is voorloper in de uitvoering van haar taken op het gebied van water en grijpt kansen aan om dat te blijven.

c) *Microklimaat*

Heerenveen streeft naar een gebiedsgerichte milieukwaliteit. Dit heet ook wel microklimaat en betekent dat we de milieukwaliteit afstemmen op de functie van een gebied. We zien microklimaat als de focus die we in het milieubeleid hanteren.

ad 2 Heerenveen wil meer aandacht voor het aspect duurzaamheid bij alle werkzaamheden van de gemeente. Heerenveen streeft naar de verwezenlijking van de millenniumdoelstellingen. Maatschappelijk verantwoord inkopen is een van de speerpunten.

ad 3 We zijn trots op de geschiedenis van Heerenveen als veenkolonie en willen de cultuurhistorie van Heerenveen versterken en uitdragen. De overgebleven elementen uit het verleden dragen bij tot de identiteit van de Heerenveense samenleving.

5.3 Beleidsmatige ontwikkelingen

Beleidsmatige ontwikkelingen

- In 2015 is het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2015-2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee komt het Milieubeleidsplan 'Stap nu Over'(20089) te vervallen. Het uitvoeringsprogramma duurzaamheid is gericht op drie pijlers: Menskip, Nieuwe economie en Eigen Organisatie. In de tweede helft van 2015 is gestart met het uitvoeren van projecten en maatregelen die onder deze drie thema's vallen. De verslaglegging in onderhavig document is echter nog gebaseerd op de drie pijlers van het oude Milieubeleidsplan (namelijk: energie, water en microklimaat);
- Het gemeentelijke lichtbeleid 2014- 2020 met als hoofdthema: "Donker waar het kan, licht waar het moet" is in uitvoering;
- In het kader van de harmonisatie in verband met wijzigende gemeentegrenzen is het geurbeleid aangepast en vastgesteld door de gemeenteraad.

ER doel 3: Minder energieverbruik door het woningbestand

ER doel 4: betere bewustwording bij bevolking en bedrijfsleven om energie te besparen en duurzame energie te gebruiken.

- In 2015 is de voorbereiding gestart voor het lanceren van een fries duurzaamheidsloket voor burgers. Deze digitale portal wordt gehost door externe vakspecialisten die particuliere woningeigenaren via de site en ook telefonisch verder kunnen helpen bij de energetische verbetering van de eigen woning. Het Friese duurzaamheidsloket is een initiatief van een nieuw samenwerkingsverband van alle Friese gemeenten via de Energieregio Fryslân;
- Via de Energieregio Fryslân is een website gelanceerd www.watisjouwzonwaard.nl . Op deze site kunnen particuliere woningeigenaren eenvoudig een eerste check doen en beoordelen of het dak van hun woning geschikt is voor zonnepanelen;

- De gemeente Heerenveen heeft in november 2015 meegedaan aan de Nationale Duurzame Huizenroute. Tien woningeigenaren met een duurzame, of energiezuinige woning in onze gemeente stelden twee weekenden hun deuren open voor belangstellenden. Deze campagne was een succes. Vergeleken met andere gemeenten had Heerenveen een zeer divers en groot aanbod. De meeste woningen werden goed bezocht. We bekijken momenteel of we 'Friesland breed' kunnen meedoen met deze campagne.

5.3.1 Heerenveen verbetert het milieu – energie

ER-doelen

1. Minder energieverbruik door de gemeente;
2. Zelf meer duurzame energie opwekken;
3. Minder energieverbruik door het woningbestand;
4. Betere bewustwording bij bevolking en bedrijfsleven om energie te besparen en duurzame energie te gebruiken.

Gerealiseerde resultaten 2015

Minder energieverbruik door de gemeente

Elektra

De gemeente heeft een gemiddelde energiebesparing van minimaal 2% per jaar vanaf 2008 als doel gesteld. Het energieakkoord gaat uit van 1,5%.

Het elektraverbruik van de gemeentelijke grootverbruikers zoals het gemeentehuis, werkstate en een aantal rioolgemaal, is in 2015 met 10% gestegen. Door aanvoer van meer afvalwater hebben vooral de rioolgemaal meer elektra verbruikt.

Als besparende maatregel is op diverse plaatsen in de parkeergarage en gemeentehuis led verlichting aangebracht. Het gemaal aan de Rottumerdyk is voorzien van efficiëntere pompen. Ondanks de toename van 10% is de gemiddelde jaarlijkse elektrabesparing van de grootverbruikers vanaf 2008 nog altijd 2,6%. Hiermee worden de doelstellingen voor elektra in deze groep gehaald.

Elektraverbruik door de openbare verlichting is in 2015 ten opzichte van 2013 met 12,2% afgenomen. De afname is het gevolg van het lichtbeleid en het uitzetten en dimmen van een groot aantal lichtmasten.

Het resultaat van het resterende gemeentelijk elektraverbruik is door het ontbreken van meterstanden niet inzichtelijk. Met de netbeheerder is overeengekomen de slimme meters te plaatsen zodat dit ook inzichtelijk gemaakt kan worden. Plaatsing vindt plaats in 2016

Gas

Het gezamenlijke gasverbruik van een aantal gemonitoorde grote gemeentelijke verbruikers zoals het gemeentehuis, werkstate, posthuis en de multifunctionele centra's was in 2015 ongeveer gelijk als in 2014. Met een gemiddelde jaarlijkse besparing van 3,2% vanaf 2008 ligt de gemeente nog steeds op koers.

Het resultaat van een aantal kleinere gasverbruikers is onbekend vanwege het ontbreken van meterstanden. Deze aansluitingen zal de netbeheerder in 2016 ook gaan voorzien van slimme meters.

Zelf meer duurzame energie opwekken

In 2015 is de mogelijkheid van duurzame energie via zonnepanelen op de daken van gemeentelijke gebouwen onderzocht. Bijvoorbeeld op de daken van de gemeentewerf, het gemeentehuis, de multifunctionele centra's en de gymzalen. Hieruit is gebleken dat er veel ruimte is voor zonnepanelen en in theorie maximaal ca. 425.000 kWh opgewekt kan worden. In het uitvoeringsprogramma duurzaamheid is gesteld dat in 2020 elk gemeentelijk gebouw van zonnepanelen moet zijn voorzien. In 2016 zullen de financiële gevolgen inzichtelijk worden gemaakt en budget worden aangevraagd voor plaatsing. Bij akkoord zal worden gestart met plaatsing.

Maatschappelijke effecten

Een lager energieverbruik zorgt voor minder druk op het milieu. Ook gaat de energierekening omlaag.

Maatschappelijke doelen

In 2016 en de jaren daarna:

- Toepassen slimme meters en verbetering monitoring;
- Aanhouden gemiddelde energiebesparing van minimaal 2% per jaar vanaf 2008;
- Toepassen zonnepanelen op gemeentelijke daken;
- Volgen doelstellingen energieakkoord specifiek voor de openbare verlichting. In 2020 moet binnen de toepassingen openbare verlichting 20 % minder energie worden verbruikt ten opzichte van 2013. Door armaturen met een hoog energieverbruik te vervangen door energiezuinige LED, is een jaarlijkse energiebesparing van 175.000 kWh haalbaar. Het betreft verlichting langs hoofd ontsluitingswegen binnen de bebouwde kom (gebiedsontsluitingswegen). Tegenover de hoge investeringskosten die hiermee gemoeid gaan, staat een aanzienlijke energievoordeel op jaarbasis is. Een terugverdientijd van 8 jaar is haalbaar. Voor nader onderzoek en voorbereiding is extra capaciteit nodig.
- Grootschalige vervanging van oude lichtmasten en armaturen in woonwijken. Door armaturen met een hoog energieverbruik te vervangen door energiezuinige LED is een jaarlijkse energiebesparing 70 % haalbaar. Tegenover de investeringskosten die hiermee gemoeid gaan staat ook een aanzienlijke energievoordeel.
- Aanleg bijzondere verlichting. In samenwerking met een bewonersgroep van het karakteristieke dorp Aldeboarn wordt een lichtplan opgesteld, waarbij sfeerverlichting in combinatie met functionele verlichting leidt tot duurzame verlichting;
- Lightchallenge. Hiervan ligt het initiatief in Heerenveen. In 2017 heeft deze Lightchallenge een internationaal karakter. Verlichtingsoplossingen die door studenten worden ontwikkeld dragen bij tot toepasbare duurzame verlichting.

5.3.2 Heerenveen verbetert het milieu – water

ER-doelen

1. Voldoen aan de landelijke hergebruik- en rioleringsdoelstellingen;
2. Bevorderen van gescheiden afvalstromen;
3. In stand houden ecologische kwaliteit oppervlaktewateren;
4. Minder wateroverlast voor burgers en bedrijven.

Gerealiseerde resultaten 2015

- Heerenveen voldoet al jaren aan de gestelde hergebruik- en rioleringsdoelstellingen ten aanzien van afvalwater. Om op peil te blijven wordt er op tijd ingegrepen om levensduurverlengende reparaties en/of vervangingen van riool uit te voeren. Hiertoe wordt een strikt reiniging- en inspectieprotocol gehanteerd, waarbij blijvend inzicht wordt verkregen in de toestand van het riool;
- Bij diverse rioolrenovaties en rioolvervangingen is het gemengde stelsel vervangen door een gescheiden rioolstelsel. Een voorbeeld hiervan is de Schotanuslaan in Oudeschoot. Het openbare gebied zoals wegen en voetpaden en 50% van het dakoppervlak van de woningen is afgekoppeld, waarmee de hoeveelheid te transporten en reinigen afvalwater drastisch is verminderd;
- In 2015 is in een groot deel van het buitengebied de Diepteschouw uitgevoerd. Daar waar noodzakelijk is de watergang gebaggerd tot op het gewenste peil. Doelstelling als voldoende waterberging, doorstroomprofiel, maar zeker ook ecologische waarden zijn hierbij gebaat;
- Op een aantal locaties is in 2015 sprake geweest van Water Op Straat (WOS). De locaties waar zich dit voor deed zijn bekend. Daar waar mogelijk wordt gekeken wat de opties zijn om deze situaties te verbeteren. Voor 2016 staat dit gepland voor bijvoorbeeld de Tuntsjes in Akkrum waarbij de WOS situatie onder het viaduct A32 wordt verminderd/voorkomen.

5.3.3 Heerenveen verbetert het milieu – microklimaat

ER-doelen

1. Meer gebiedsgerichte beïnvloeding van het microklimaat (bodem, geluid, geur, etc.);
2. Minder zwerfafval in Heerenveen;
3. Meer afvalscheiding.

Gerealiseerde resultaten 2015

Wijziging frequentie afvalinzameling (rest- en gft afval)

De hoeveelheid restafval uit huishoudens moet worden teruggebracht naar gemiddeld 100 kg per inwoner per jaar, aldus het landelijk beleidskader/programma Van Afval naar Grondstof (VANG). Dat is een grote opgave die inspanningen van de gemeente vraagt en betekent: stevig inzetten op het scheiden van gft-afval en restafval ontmoedigen. De gemeenteraad heeft op 21 december 2015 ingestemd met een nieuwe methode van afvalinzameling in 2016. Restafval zal 3-wekelijks worden ingezameld en de service op gft-afval zal worden verhoogd (frequentie volgens winter- en zomerregime).

Zwerfafval

Het vastgestelde uitvoeringsprogramma is met de toegekende gelden uit het Verpakkingenconvenant gerealiseerd.

5.3.4 Cultuurhistorische kwaliteiten

ER-doelen

1. Behoud aandacht voor het versterken van bestaande cultuurhistorische kwaliteiten.

Gerealiseerde resultaten 2015

- In 2015 zijn 49 objecten formeel aangewezen als gemeentelijk monument. De aanwijspprocedure voor de overige 168 objecten die naar aanleiding van de Nota Cultuurhistorisch Erfgoed zijn geïnventariseerd als cultuurhistorisch waardevol, zullen in 2016/2017 worden afgerond;
- Daarnaast is in 2015 vastgesteld dat de verschillende benaderingen van bescherming van cultuurhistorisch erfgoed van de 'oude' gemeenten Heerenveen, Skarsterlân en Boarnsterhim blijven gelden voor zover liggend in de 'nieuwe' gemeente Heerenveen. De feitelijke harmonisatie zal meegenomen worden in het project Omgevingswet. In 2015 zijn in de nieuwe Welstandsnota 2016 ook welstandscriteria opgenomen voor cultuurhistorisch waardevolle boerderijen uit de voormalige gemeente Boarnsterhim.

5.4 Wat heeft dat gekost

Product	Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil begroting /rekening 2015
Lasten					
111	Cultuurhistorie	25	25	1	24
128	Milieu- en leefomgevingsbeleid	25	25	26	-1
230	Afvalinzameling	5.303	5.434	5.265	169
232	Riolering	4.372	4.423	4.391	32
235	Begraafplaatsen	142	283	323	-40
330	Milieuvergunningen en handhaving	494	479	364	115
Totaal lasten		10.361	10.669	10.370	299
Baten					
111	Cultuurhistorie	0	0	6	6
128	Milieu- en leefomgevingsbeleid	0	0	1	1
230	Afvalinzameling	6.292	6.331	6.235	-96
232	Riolering	4.464	4.399	4.518	119
235	Begraafplaatsen	304	210	219	9
330	Milieuvergunningen en handhaving	0	0	21	21
Totaal baten		11.060	10.940	10.999	59
Saldo van baten en lasten		699	272	629	358
Toevoegingen aan reserves					
230	Afvalinzameling	47	45	83	-38
Totaal lasten		47	45	83	-38
Onttrekkingen aan reserves					
128	Milieu- en leefomgevingsbeleid	0	25	25	0
230	Afvalinzameling	0	135	549	413
235	Begraafplaatsen	0	61	61	0
Totaal baten		0	222	635	413
		-47	177	553	376
Gerealiseerd resultaat		653	449	1.182	733

Product 232; Riolering

In december 2015 is het 'Watertakenplan 2016-2020' door uw Raad vastgesteld. De financiële consequenties voor 2015 van dit plan zijn middels een begrotingswijziging verwerkt. Hierbij is verzuimd om de hogere toerekening van Btw-bcf goed te verweken in de wijziging. Dit bedrag resulteert in een aanvullend resultaat op dit product van € 157.000.

Product 330; Milieuvergunningen en handhaving

De kosten voor handhaving zijn in grote mate afhankelijk van de toezicht en handhaving activiteiten. Om de kosten te beperken voor de gemeente worden veroorzakers dan wel andere partijen hierop aangesproken, c.q. daarvoor de financiële verantwoordelijkheid te laten nemen. In 2015 is hierdoor een meevaller ontstaan van € 49.000.

Op de bijdrage aan de FUMO is een btw correctie uitgevoerd, er is ten onrecht btw geraamd in de begroting van 2015. het voordeel bedraagt € 60.000.

5.5 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 5: Heerenveen stimuleert duurzaamheid

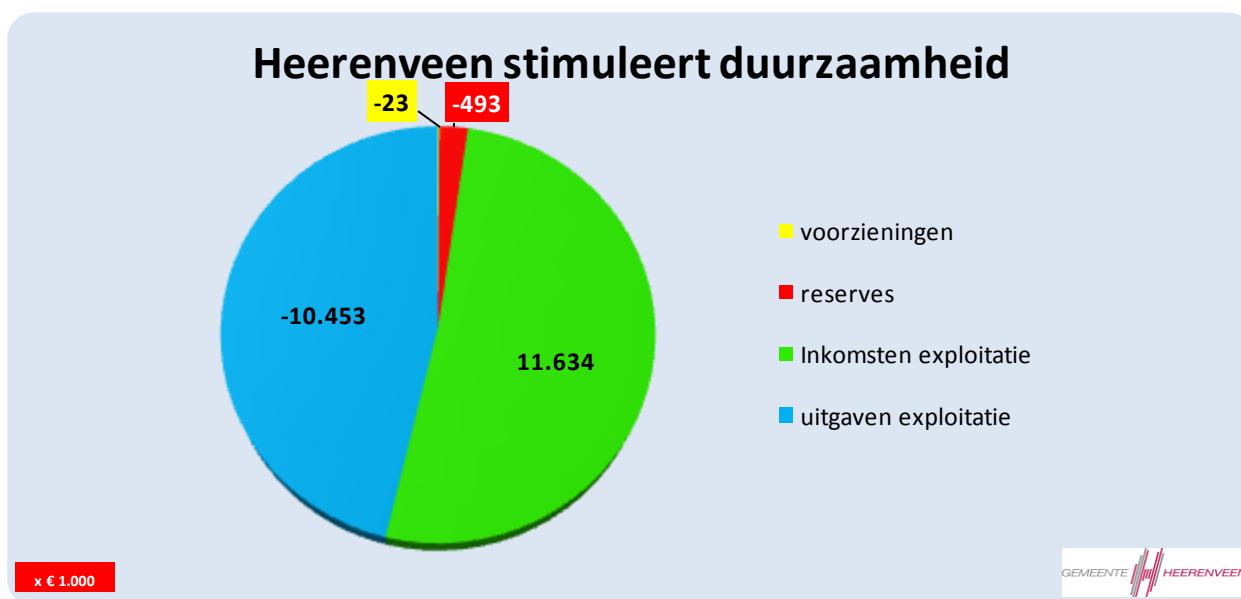
x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
128	Uitvoering Milieubeleidsplan	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012	-15
230	Afvalkalender	Begroting 2015	-11
235	Drainage begraafplaatsen	Staat van reserves en Verzamelbesluit 2015-4	-152
Totaal lasten			-178

x € 1.000

Product	Omschrijving	Document	Bedrag
128	Dekking Uitvoering Milieubeleidsplan	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012	15
230	Vrijval reserve Afvalstoffenheffing	Jaarrekening 2015	498
235	Drainage begraafplaatsen	Staat van reserves	61
Totaal baten			574

5.6 Totaal middelen

De bedragen van de uitgaven en inkomsten exploitatie bestaan uit de componenten:

Lasten voor bestemming	-10.370	
Mutatie reserves	-83	
Totaal	-10.453	

Baten voor bestemming	10.999	
Mutaties reserves	635	
Totaal	11.634	

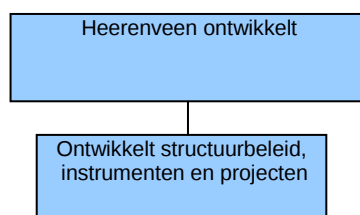
Thema 6: Heerenveen ontwikkelt !

6.1 Beschrijving en hoofdstructuur

Heerenveen ligt centraal in het regionaal stedelijk netwerk Sneek-Heerenveen-Drachten van de A7-zone zoals genoemd in de nota Ruimte, op het kruispunt van de snelwegen en aan de Intercity spoorlijn Zwolle – Leeuwarden. Deze uitstekende bereikbaarheid is een belangrijke factor voor de sociaal-economische ontwikkeling van Heerenveen.

Voor de toekomst zetten wij in op een evenwichtige balans voor wonen, werken en voorzieningen in Zuidoost Fryslân. Wij vinden het noodzakelijk dat Heerenveen ook op langere termijn een economisch sterk presterende gemeente blijft, goed bereikbaar en gelegen in een schoon en aantrekkelijk landsdeel. Daarbij maakt de sport(cultuur) deel uit van de samenleving en zorgt zij voor een herkenbare identiteit. Binnen de financiële kaders voor de komende jaren is deze ambitie richtinggevend voor de toekomstige ontwikkelingen.

6.2 Koers van Heerenveen

De koers blijft gericht op een evenwichtige balans voor wonen, werken en voorzieningen. Belangrijke richtinggevende documenten waren: de Structuurvisie Centrum-Breed, de Strategische Woonvisie, de bedrijventerreinvisie 2010-2020 en het herijkte Sociaal Economisch Beleidsplan (SEB). Echter anders dan in het recente verleden zal als gevolg van de structureel lagere economische groei als ook van de demografische ontwikkeling, de aanpak meer gericht zijn op het verleiden van externe partners dan op het "uitrollen van nieuwe programma's". Zowel naar inhoud, proces, rol als financiering zijn veranderingen noodzakelijk, die aan de hand van een paar steekwoorden als volgt kunnen worden omschreven: van aanbodgericht naar vraaggestuurd en van probleemgestuurd naar kansgestuurd (inhoud); van een dicterende, regelende en met geld sturende overheid naar een faciliterende overheid (rol en proces); en van ieder een deel naar samen investeren in en combinatie van partijen (investeren en financieren).

Deze nieuwe koers, "anders ontwikkelen", betekent een fundamenteel ander accent dan die uit het recente verleden. In plaats van "stad maken", opteren we voor een faciliterende rol van "stad zijn". De herijking van het grondbedrijf en de daarmee gemoeide afwaarderingen en de daarmee samenhangende reductie van de personele capaciteit demonstreren dit verander(en)d perspectief.

Een en ander betekent voor de "oude Ontwikkelprogramma's zoals Centrum Breed dat ontwikkelprojecten binnen het centrumgebied primair door de markt zelf moeten worden geïnitieerd. Substantiële publieke co-financiering is voorlopig niet aan de orde. Daarnaast leggen wij een accent op bereikbaarheid en op het doorontwikkelen van het programma van Stad van Sport, waarbij behoud van Thialf als internationaal vooraanstaande topsportaccommodatie voor langebaanschaatsen voorop staat.

6.3 Doelen, resultaten en maatschappelijke effecten

6.3.1 Heerenveen ontwikkelt structuurbeleid, instrumenten en projecten

ER-doelen

1. Handhaven van de bovenregionale/ economische positie van Heerenveen;
2. Betere bereikbaarheid;
3. Handhaven van het kwaliteitsniveau van het centrumgebied;
4. Versterken en uitbouwen van Sportstad als structuurversterkend en imagobepalend project met bovenregionale uitstraling.

Gerealiseerde resultaten 2015

Investeringsagenda Heerenveen-Drachten

In 2015 zijn binnen de investeringsagenda een aantal mutaties doorgevoerd in de Heerenveense projecten. Dit heeft geresulteerd in het kunnen afronden van de voorbereidingen voor de financiering en realisatie van het project Sportstad Buiten, met onder anderen de overdekte skeelerbaan, maar ook in de financiering en realisatie van het buitenterrein van Thialf. Beide projecten worden in 2016 gerealiseerd en dragen bij aan de versterking van Heerenveen als Stad van Sport en het CTO Noord (centrum voor topsport en onderwijs).

Project verbeteren bereikbaarheid-A32

De afgelopen periode hebben wij samen met de provincie en Rijkswaterstaat gewerkt aan de voorbereiding van mogelijke alternatieven voor het verbeteren van de bereikbaarheid. Er is veel tijd gestoken in het op orde brengen en actualiseren van de verkeersmodellen en het analyseren en interpreteren van de resultaten uit deze modellen. Parallel zijn een groot aantal mogelijke verbeteringen aan de A32 en het gemeentelijke wegennet in beeld gebracht en getoetst op aspecten als duurzaamheid, bereikbaarheid, verkeersleefbaarheid etc.

De inhoud van de voorliggende voorkeursoplossingen is zodanig dat er geen noodzaak bestaat voorafgaand aan de bestemmingsplanprocedure een Structuurvisie te ontwikkelen. Om die reden hebben wij de koppeling tussen beide trajecten los gelaten. Over de achtergronden daarvan bent u recent geïnformeerd.

Woningvoorraad

Overzicht gereedgemelde woningen		2015
Heerenveen		
	Skoatterwâld	70
	Bloemenbuurt	6
	Schoolstraat (zorg)	10
	Feitssingel	7
	Overig	3
Akkrum	Meinesleatwei (recreatie)*	9
Tjalleberd	De Eide	2
Dorpen	Overig	8
<i>Totaal gereed gemeld</i>	Excl. recreatie	112
Onttrekking	Incidenteel	7
Sloop	Akkrum Sinnebuorren	19
<i>Totaal</i>		26
Netto toename woningvoorraad		86

*de recreatiewoningen zijn niet meegeteld in de totalen
In blauw gekleurde aantallen zijn uitbreiding

In 2015 is het herstel van de woningmarkt in Skoatterwâld goed zichtbaar, er zijn 70 woningen gereedgemeld. Dit aantal ligt iets hoger dan het gemiddelde van 60 woningen per jaar zoals in de grondexploitatie opgenomen. In de uitbreidingsplannen in de dorpen is de belangstelling echter nog steeds beperkt. In de Bloemenbuurt is zijn de laatste 6 koopwoningen gerealiseerd, daarmee is het project afgerond.

In Akkrum is gestart met de uitvoering van project Sinnebuorren. De eerste woningen zijn gesloopt.

6.4 Wat heeft dat gekost

Product	Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil begroting /rekening 2015
Lasten					
110	Ruimtelijke planvorming	169	248	116	132
150	Projecten grondbedrijf	10.620	15.518	15.422	97
233	Grondbank	109	109	34	75
Totaal lasten		10.898	15.875	15.572	303
Baten					
110	Ruimtelijke planvorming	0	63	81	18
150	Projecten grondbedrijf	10.087	15.272	12.114	-3.158
233	Grondbank	120	120	80	-41
Totaal baten		10.208	15.455	12.274	-3.181
Saldo van baten en lasten		-691	-420	-3.298	-2.878
Toevoegingen aan reserves					
110	Ruimtelijke planvorming	0	90	95	-5
Totaal lasten		0	90	95	-5
Onttrekkingen aan reserves					
110	Ruimtelijke planvorming	0	27	32	5
Totaal baten		0	27	32	5
		0	-63	-63	0
Gerealiseerd resultaat		-691	-483	-3.361	-2.878

Product 110; Ruimtelijke planvorming

Van het structurele budget voor de actualisering en digitalisering van bestemmingspannen resteert een budget van € 113.000. De werkzaamheden voor actualisering en digitalisering zijn met name uitgevoerd door eigen personeel en daarbij, is maar beperkt een beroep gedaan op externe deskundigheid.

Product 150; Grondbedrijf

Het grondbedrijf laat een nadelig resultaat zien van bijna € 3,1 miljoen. Hiervan vloeit € 1,4 miljoen voort uit getroffen aanvullende voorzieningen voor verlies op zes gemeentelijke grondexploitaties. Daarnaast zijn de gronden van Heerenveen Noord-Oost overgeheveld naar materiële vaste activa in verband met de ontwikkelingen ten behoeve van het Asielzoekerscentrum. Een bedrag van € 1,4 miljoen is geactiveerd en op het grond-complex is een verlies genomen van € 1,3 miljoen. Het complex is daarmee per 31-12-2015 afgesloten.

Voorzieningen voor verlies:	
Tjalleberd - De Eide	-228.000
Skoatterwâld	-81.000
Heerenveen Oost Stadiongebied	-1.055.000
Stationsgebied	-5.000
Heidemeer	-22.000
De Fjilden Nieuwehorne	-48.000
Subtotaal voorzieningen voor verlies	-1.439.000
Overige resultaten per complex:	
De Kavels	155.000
Heerenveen Noord-Oost	-1.310.000
Tellegebied	-350.000
Bedrijvenpark A7: voorziening voor verlies	-108.000
Totaal resultaat	-3.052.000

Met Magna Frisia zijn afspraken gemaakt over afwikkeling van de verwerving. Met name de kadastrale aanpassingen schuiven door naar 2015, wat resulteert in een incidenteel voordeel van € 155.000.

Op de exploitatie van Tellegebied drukt een onttrekking van € 350.000, toe te voegen aan de algemene reserve. De geraamde onttrekking, is achterwege gebleven en doorgeschoven wat leidt tot een incidenteel negatief resultaat.

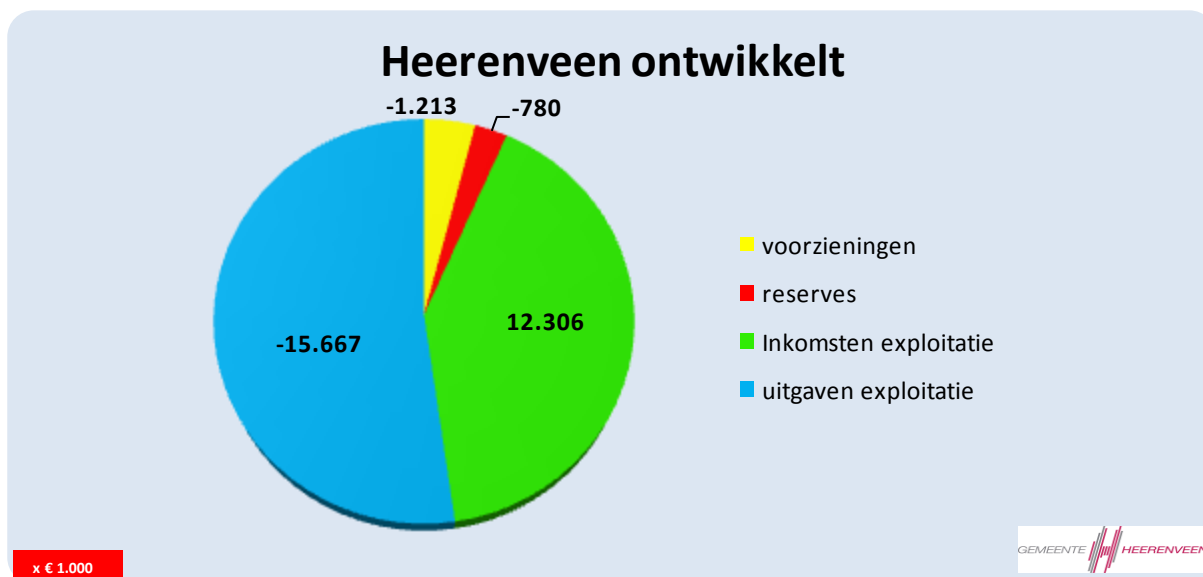
De grondexploitatie Bedrijvenpark A7 heeft in 2015 geen verkoopopbrengsten gerealiseerd. De doorrekening van deze exploitatie leidt tot een aanvullende voorziening voor verlies van € 216.000, waarvan € 108.000 voor rekening van de gemeente Heerenveen is. Daarnaast is er een risicoanalyse uitgevoerd voor dit complex op basis van een Monte Carlo analyse. Deze resulteerde in een risicobuffer voor dit plan van € 710.000. Omdat de verliezen en risico's van deze gemeenschappelijke regeling niet zijn opgenomen in de jaarrekening van de A7, is dit risico niet financieel vertaald in de jaarrekening van de gemeente Heerenveen.

6.5 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten thema 6: Heerenveen ontwikkelt

x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
110	Bestemmingsplan MFA de Akkers	Raadsbesluit 5 oktober 2015	-50
110	Kosten Structuurvisie A-32	Bestuursrapportage 2014	-32
150	Voorziening GR A7/Haskerveen	Jaarrekening 2015	-108
150	Afwikkeling claim Magna Frisia	Verzamelbesluit 2015-5	-70
150	Storting voorziening Grondbedrijf	Jaarrekening 2015	-1.439
Totaal lasten			-1.699
x € 1.000			
Product	Omschrijving	Document	Bedrag
110	Verkoop voormalig terrein Smit	Verzamelbesluit 2015-5	63
110	Bijdrage kosten structuurvisie A-32	Bestuursrapportage 2014	16
Totaal baten			79

6.6 Totaal middelen

De bedragen van de uitgaven en inkomsten exploitatie bestaan uit de componenten:

Lasten voor bestemming	-15.572	
Mutatie reserves	<u>-95</u>	
Totaal		-15.667

Baten voor bestemming	12.274	
Mutaties reserves	<u>32</u>	
Totaal		12.306

2.2. Paragrafen

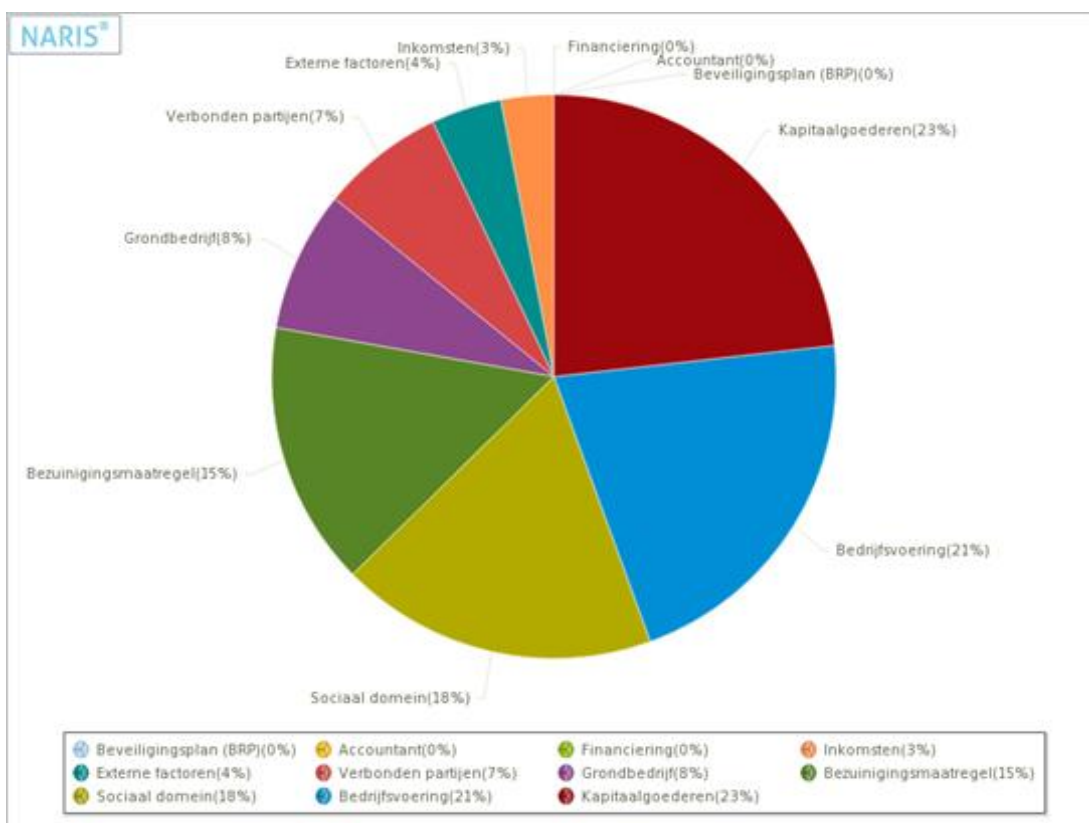
2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De financiële positie van een gemeente kan worden beoordeeld op basis van de mate waarin tegenvallers kunnen worden opgevangen (het weerstandsvermogen/solvabiliteit) en de mate waarin meevallers respectievelijk tegenvallers zich voordoen (het resultaat op de jaarlijkse rekeningen). Een jaarlijks positief resultaat kan daarbij aanvulling geven om de solvabiliteit te verbeteren. Ook de mate waarin resultaten kunnen worden bijgestuurd is van eminent belang. De berekening van het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van de gemeente. De omvang van het weerstandsvermogen moet in relatie staan met het risicoprofiel van de gemeente: een hoger risicoprofiel vraagt om een hoger weerstandsvermogen. Vanaf 2016 is het tevens verplicht een aantal financiële kengetallen te rapporteren en toe te lichten die tevens inzicht bieden in de financiële huishouding van de gemeente.

Weerstandsvermogen

In de vastgestelde Notitie weerstandsvermogen 2012 is afgesproken, dat het risicoprofiel (risico-inventarisatie) jaarlijks bij de behandeling van de twee stollingsmomenten (begroting en rekening) uit de planning & controlcyclus zal worden gerapporteerd. Het weerstandsvermogen geeft een indicatie in welke mate de gemeente in staat is onvoorziene tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen kan worden bepaald als het risicoprofiel bekend is. Het risicoprofiel omvat alle onderkende risico's voor de gemeente, waarbij per risico de mate van beheersing is vastgesteld om inzicht te verkrijgen in hoeverre een risico daadwerkelijk kan optreden. Vervolgens kan een relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, waarvoor we geen maatregelen hebben getroffen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de middelen en mogelijkheden die we als gemeente beschikbaar hebben om niet begrote, substantiële kosten financieel op korte termijn af te kunnen dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). In onderstaand diagram zijn de risico's van de gemeente geclusterd weergegeven.

Beoordeling weerstandsvermogen

Uit de jaarrekening blijkt dat er eind 2015 een totaal eigen vermogen beschikbaar is van circa € 14,9 miljoen euro, indien de bestemmingsreserves buiten beschouwing worden gelaten bedraagt het weerstandsvermogen € 3,7 miljoen. In de Themabegroting 2015 en volgende jaren zijn toevoegingen aan de algemene reserve geraamd voor herstel van het eigen vermogen. Vanaf 2016 wordt gebruik gemaakt van software die het mogelijk maakt het totaal van risico's te verbinden met het benodigd weerstandsvermogen. Met u is afgesproken dat tijdens de behandeling van de Perspectiefnota 2016 de keuzes voor het bepalen van het benodigde vermogen worden voorgelegd. Voor wat betreft de jaarrekening 2015 hebben we voor het bepalen van het risicoprofiel al wel gebruik hier van gemaakt.

Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Indien de netto schuldquote boven de 100% ligt spreekt men van een hoge gemeenteschuld. Hoger dan 130% betekent dat gemeenten wordt geadviseerd direct maatregelen te treffen om de schulden te verminderen. Ten opzichte van de begroting 2015 en de rekening 2014 is een positieve tendens zichtbaar. Deze wordt met name veroorzaakt door een daling van de schuldpositie.

NETTO SCHULDQUOTE		REK	REK	BEGR
		2014	2015	2015
A	Vaste schulden (cf.art. 46 BBV)	153.203	143.346	158.601
B	Netto vlottende schuld (cf.art. 48 BBV)	10.417	3.487	4.000
C	Overlopende passiva (cf.art. 49 BBV)	7.094	11.995	9.000
D	Financiële vaste activa (cf.art. 36 lid d, e en f)	101	101	101
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf.art. 39 BBV)	12.168	21.372	16.000
F	Liquide middelen (cf.art. 40 BBV)	110	157	160
G	Overlopende activa (cf.art. 40a BBV)	974	1.562	1.600
H	Totale baten (cf.art. 17 lid c BBV (dus excl.mutaties reserves))	134.697	162.014	173.495
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		116,83%	83,72%	88,61%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Gezien de beperkte omvang van de financiële vaste activa is hier een zelfde trend zichtbaar als bij de hiervoor toegelichte ratio.

NETTO SCHULDQUOTE (CORR. VOOR ALLE VERSTREKTE LENINGEN)		REK	REK	BEGR
		2014	2015	2015
A	Vaste schulden (cf.art. 46 BBV)	153.203	143.346	158.601
B	Netto vlottende schuld (cf.art. 48 BBV)	10.417	3.487	4.000
C	Overlopende passiva (cf.art. 49 BBV)	7.094	11.995	9.000
D	Financiële vaste activa (cf.art. 36 lid b, c, d, e en f)	903	379	400
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf.art. 39 BBV)	12.168	21.372	16.000
F	Liquide middelen (cf.art. 40 BBV)	110	157	160
G	Overlopende activa (cf.art. 40a BBV)	974	1.562	1.600
H	Totale baten (cf.art. 17 lid c BBV (dus excl.mutaties reserves))	134.697	162.014	173.495
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		116,23%	83,55%	88,44%

De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij een solvabiliteitsratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Normaal bevindt de schuldratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. Als gevolg van een forse toename van het eigen

vermogen ontstaat er een positieve solvabiliteit. Ondanks de geringe omvang is de trend positief. Een van de oorzaken van de forse toename van het eigen vermogen is de vorming van de reserve Sociaal domein en de verplichte vrijval van de voorziening Precario.

SOLVABILITEITSRATIO		REK	REK	BEGR
		2014	2015	2015
A	Eigen vermogen (cf. art 42 BBV)	-1.303	22.139	-1.904
B	Balanstotaal	192.860	199.035	171.601
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	-0,68%	11,12%	-1,11%

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Dit kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De uitkomst van deze ratio is t.o.v. 2014 met 5% afgenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door de lagere omvang van de totale baten. De boekwaarde is slechts licht afgenomen. T.o.v. de begroting is de omvang van de 'bouwgronden in exploitatie' wel fors lager. Dit wordt veroorzaakt doordat in de begroting nog geen rekening is gehouden met de verliesvoorzieningen die in de tussentijd zijn getroffen.

GRONDEXPLOITATIE		REK	REK	BEGR
		2014	2015	2015
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf.art. 38 lid a punt 1 BBV)	7.780	6.416	5.179
B	Bouwgronden in exploitatie (cf.art. 38 lid b BBV)	38.351	38.381	49.315
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl.mutaties reserves))	141.069	162.014	173.495
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	33%	28%	31%

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Ten opzichte van 2014 is deze ruimte afgenomen.

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE		REK	REK	BEGR
		2014	2015	2015
A	Totale structurele lasten	124.487	151.493	145.908
B	Totale structurele baten	136.414	158.719	146.978
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	2.005	2.307	2.141
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	0	0
E	Totale baten	134.697	162.014	173.495
F	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	7,37%	3,04%	-0,62%

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van 2014 zij de woonlasten t.o.v. het landelijk gemiddelde licht afgenomen. Wel licht dit nog altijd boven dit zelfde gemiddelde.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden		REK	REK	BEGR
		2014	2015	2015
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	343	324	324
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	167	171	171
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	226	232	232
D	Eventuele heffingskorting	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C+D)	736	727	727
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in 2015 (t-1)	704	716	716
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	104,33%	101,54%	101,54%

2.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

In 2009 is door u de notitie kapitaalgoederen vastgesteld. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan onderzoek kapitaalgoederen, waarin een geactualiseerde stand van alle kapitaalgoederen wordt weergegeven. Deze nota geeft ook een koers voor het beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen. Vaststelling vindt plaats medio 2016. Gestreefd wordt naar een periodieke herijking / vaststelling om de 5 jaar.

Specifiek

Het betreft de navolgende kapitaalgoederen bij de gemeente: Wegen, Riolering, Waterbouwkundige oeverbescherming, Civieltechnische kunstwerken en Groen. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt ook ingegaan op de risico's van een aantal kapitaalgoederen.

Wegen

De gemeente beschikt over een (landelijk) wegbeheerprogramma waarin alle vierkante meters verharding is opgenomen. Jaarlijks wordt het gehele areaal geïnspecteerd. Het programma genereert een meerjaren beheer- en onderhoudsplanning. De gemeente Heerenveen onderhoudt het wegennet op basisniveau. Met het vastgestelde beleidsplan 2013-2017 is een goede stap gezet om alle verhardingen op orde te houden en is er op gericht om kapitaalvernietiging te voorkomen en om de veiligheid van de gebruiker te waarborgen. De financiële dekking voor het onderhoud is geregeld binnen de exploitatie en de vervangingsinvesteringen.

Riolering

De financiële (meerjarige) dekking voor beheer, onderhoud en vervanging is geborgd binnen het in 2015 vastgestelde Watertakenplan met een looptijd tot en met 2020.

De gegevens van de riolering zijn ondergebracht in een beheerprogramma.

Jaarlijks wordt de staat van onderhoud van de riolering middels rioolinspecties geactualiseerd. Al deze informatie levert uiteindelijk de data die gebruikt wordt voor het benodigde beheer en onderhoud en als basis voor het daaraan gekoppelde kostendekkingsplan van het Watertakenplan. De financiële dekking voor het beheer en onderhoud is geregeld binnen de exploitatie.

In de onderstaande tabel zijn de geprognosticeerde investeringen in het rioolstelsel over de jaren 2014 t/m 2017 (vanuit het Watertakenplan 2016-2020), opgenomen.

De investeringspiek in het rioolstelsel zal plaats vinden in de jaren 2035-2045. De inkomsten worden in het meerjarenperspectief niet geïndexeerd.

Jaar	Geplande investering	Geraamde inkomsten
2016	€ 1.000.000	€ 4.700.000
2017	€ 1.000.000	€ 5.000.000
2018	€ 1.000.000	€ 5.200.000
2019	€ 1.000.000	€ 5.500.000

Oever- en kadebescherming

Tot op heden is er alleen onderhoud gepleegd op basis van calamiteiten. In 2016 wordt het toekomstig onderhoud geborgd in het nog vast te stellen beleidsplan Oever- en kadebescherming. Uitgangspunt voor het beleidsplan is dat het beheer en onderhoud zich beperkt tot 'doelmatigheid'. Hierbij wordt vooral gekeken naar de functie en gebruik van de voorzieningen. Hieronder valt ook een kostendekkingsplan voor regulier onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het beheerniveau kan worden omschreven als 'basisniveau'. De gemeente Heerenveen beschikt over een actueel bestand van het areaal van oevers en kaders.

Civieltechnische kunstwerken

Met het vaststellen van het 'Beleidsplan Civieltechnische kunstwerken 2010-2014' is een goede stap gezet om het kapitaalgoed Civiel Technische Kunstwerken op orde te houden. In 2016 wordt het beleidsplan geactualiseerd inclusief de toevoeging van het areaal "Boarnsterhim". Het nog vast te stellen beleidsplan richt zich op het onderhoud met als uitgangspunten

veiligheid en functionaliteit. Het kostendekkingsplan voorziet in zowel toekomstig onderhoud als vervangingsinvesteringen.

Groen

Het beleid, beheer en de gewenste kwaliteit van het openbaar groen is in beheer- en beleidsplannen en het beeldkwaliteitbestek groen vastgelegd. Het areaal openbaar groen is geïnventariseerd en in een groenbeheerprogramma verwerkt. In het kader van zorgplicht is de visuele kwaliteit van alle bomen vastgelegd in het groenbeheerprogramma. Het landschapsbeleidsplan geeft de visie op het landschap weer. Het beheer van bomen, landschap en de grotere groenobjecten verloopt via beheer- en uitvoeringsplannen. De kwaliteit van het groen in de wijken wordt op een basisniveau gehouden d.m.v. onderhoud door de wijkteams en jaarlijkse renovaties. Als gevolg van bezuinigingen is er een verschuiving zichtbaar naar een lager onderhoudsniveau en soberder ingerichte openbare ruimte. De financiële dekking voor het beheer en onderhoud is geregeld binnen de exploitatie.

Informatie- en Communicatietechnologie (ICT)

De ICT onderscheiden wij in infrastructuur (hardware) en applicaties (software). Alleen infrastructuur scharen wij onder kapitaalgoederen. Onder de infrastructuur liggen onderhoudscontracten en een gedekte financiële meerjarenplanning zodat de infrastructuur kan worden onderhouden respectievelijk vervangen wanneer dat nodig is. In 2015 is een deel van hardware succesvol vervangen. In 2016 wordt de volledige infrastructuur geïnventariseerd en de vervangingsplanning geactualiseerd.

Sportvelden en bijbehorende gebouwen

De gemeentelijke sportvelden en de daarbij behorende was- en kleedgebouwen (voor zover nog eigendom van de gemeente) worden onderhouden door de gemeente. Daar waar onderhoudswerkzaamheden zijn overgedragen, ontvangen de verenigingen daarvoor een gemeentelijke vergoeding. Voor de sportvelden is er een meerjarenonderhoudsplanning. De financiële dekking is geregeld in de begroting (product Sportaccommodaties). Jaarlijkse schommelingen in geval van renovaties salderen in de egalisatievoorziening Sportvelden. Er is ook een meerjarenonderhoudsplanning voor de was- en kleedgebouwen. De bekostiging van het onderhoud hiervan vindt plaats binnen het budget waaruit het onderhoud van het gemeentelijk onroerend goed wordt bekostigd. Renovatiewerkzaamheden worden door middel van vervangingsinvesteringen met jaarlijkse kosten voor rente en afschrijving in de begroting verwerkt. De planning wordt ondersteund met behulp van het gebouwenbeheersysteem Systematisch onderhoud.

Voor uitbreiding en/of vernieuwing van sportvoorzieningen wordt niet gereserveerd. Dit betekent dat hiervoor van geval tot geval een investeringskrediet benodigd is, waarvan de lasten in de begroting worden verwerkt. Gelet op de financiële positie en nieuwe regelgeving investeert de gemeente bij voorkeur niet zelf, maar nemen verenigingen die rol over. Zij sluiten leningen af en gemeente Heerenveen betaalt hun de kosten van de jaarlijkse rente en afschrijving.

Overige gemeentelijke gebouwen

Het gebouwenbeheersysteem (Systematisch Onderhoud) ondersteunt de planning van het jaarlijkse onderhoud van de gemeentelijke gebouwen, precies zo als het onderhoud aan de gebouwen op de sportcomplexen. De kosten van het onderhoud worden jaarlijks in de begroting geraamd.

2.3 Financiering

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de beleidsvoornemens voor het treasurybeheer. Uit de paragraaf moet blijken dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient, het beheer prudent is en dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. De kasgeldlimiet beperkt daarbij het risico dat op kort aangehouden gelden renteverliezen worden geleden en maximeert de kortlopende schuldpositie. De renterisiconorm heeft een zelfde beperkende werking op het renterisico dat wordt gelopen bij de (her)financiering.

Beheer

Voor het (dagelijkse) beheer van de treasuryfunctie geldt het door ons vastgestelde Financieringsstatuut. Consolidatie van kortlopende schulden (naar langlopende schulden) vindt plaats, indien dit op basis van de kasgeldlimiet noodzakelijk is. Bij het aantrekken van langlopende middelen wordt de renterisiconorm in acht gehouden. Voor de begroting 2015 zijn deze uitgangspunten geheel van toepassing.

Medio 2015 hebben wij een groot deel van de leningportefeuille geherfinancierd. Dit heeft er toe geleid dat wij voor de begroting 2016 nieuwe uitgangspunten hebben vastgesteld voor de raming van de rentelasten in de begroting. Deze uitgangspunten dragen bij aan een meer realistische raming van deze lasten, anderzijds is er hierdoor binnen de begroting geen ruimte meer aanwezig om renteschommelingen om te vangen. Tevens zijn wij bezig de treasuryfunctie binnen de gemeente te professionaliseren. Gedurende 2016 zullen wij in gezamenlijkheid met de raad bespreken of er nog andere handvatten nodig zijn om de grip op treasury te verstevigen.

Er worden geen middelen buiten de publieke taken ingezet. Wel worden middels garantstellingen en financiële deelnemingen – gemeenschappelijke regelingen en kapitaaldeelnames in besloten vennootschappen – middelen ingezet ten behoeve van derden die geheel of gedeeltelijk publieke taken uitvoeren. De gemeente staat garant voor een aantal leningen die door bouwcoöperaties en maatschappelijke instellingen zijn afgesloten. Het beleid om over te gaan tot afbouw van deze garanties is eind 2001 ingevoerd. Er worden geen nieuwe directe garantstellingen verstrekt. Voor woningcorporaties geldt de achtervangregeling van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Voor particuliere woningen geldt de Nationale Hypotheek Garantie van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. De gemeente neemt deel in publieke en private organisaties op het vlak van afvalinzameling en verwerking, grondexploitatie (ten behoeve van bedrijfsvestigingen en woningen) alsmede voorzieningen op het vlak van sport, zoals zwembad, voetbal- en ijsstadion en sporthallen.

Rentevisie

De gemiddelde rente op de leningen van de huidige vaste schuld bedraagt 2,41%. Als rentevoet wordt in de begroting 2016 in beginsel 2,41% gehanteerd voor de toerekening aan investeringen, daarnaast worden er voor o.a. het grondbedrijf andere percentages toegerekend. De marktrente voor langlopende leningen varieert op dit moment, afhankelijk van de looptijd, tussen de 0,3% en de 1,5%. Verwacht wordt dat de gewijzigde BBV-voorschriften er toe leiden dat de rentetoerekening voor het grondbedrijf gewijzigd wordt. Op hoofdlijnen zullen de effecten van deze wijziging in de Perspectiefnota 2016 worden toegelicht.

Leningenportefeuille opgenomen gelden (schuldenlast)

Gemeenten bepalen zelf hoeveel schuld ze aangaan. Gemeenten kunnen, met inachtneming van de nieuwe Wet hof, schulden aangaan zolang de begroting maar sluitend is. De schuldumfang van Heerenveen in relatie tot het begrotingstotaal is groot.

Zoals bekend is in 2012 door de raad een gedragslijn vastgesteld om de Heerenveense financiële situatie te verbeteren. Met name moet daarbij worden gedacht aan het versoberen van het geplande investeringsvolume, het bespoedigen van de verkoop van voorraden bouwgronden, het verkopen van overbodig gemeentebesit, maar ook door positieve resultaten in de exploitatie (meevallers) te creëren en toe te voegen aan de algemene reserves. Waarneembaar hiervan is (met name door grondverkoop), dat ingeschat wordt, dat de netto-

schuldpositie in 2015 niet verder zal oplopen en wellicht zelfs zal afnemen. Ten tijde van het samenstellen van de Jaarrekening 2015 heeft de geldleningenportefeuille van Heerenveen een omvang van circa € 143 miljoen (was € 153 miljoen per 31 december 2014).

Uitzettingen

De leningen aan deelnemingen betreffen o.a. Fryslân Milieu hebben een vaste rente van 5%. De hypothecaire geldleningen ambtenaren zijn rentedragend tegen gemiddeld 5,24%. Omdat geen nieuwe geldleningen meer worden verstrekt lopen deze ter zijner tijd af.

Relatiebeheer

De (kort geld) financiering van de gemeente komt grotendeels tot stand via de BNG middels rekening-courant en kasgeldleningen. Daarbij vindt saldogeregulatie plaats. Daarnaast wordt ook bij ABN-AMRO bank een rekening-courant aangehouden.

Kasbeheer

De functie van treasury (beleid en beheer van de kasstromen) wordt geheel gescheiden gehouden van de functie van uitvoering van inning en uitgifte van de kasstromen. Periodiek vindt afstemming plaats tussen beide functies.

Kasgeldlimiet

Volgens de voorschriften is het verplicht om in deze paragraaf de ontwikkeling van de kasgeldlimiet te schetsen over het afgelopen jaar. Over de vier kwartalen van 2015 is sprake van de navolgende berekeningen van de kasgeldlimiet. Op basis van onderstaande tabel kan geconcludeerd worden dat met uitzondering van het 1^e kwartaal de kasgeldlimiet niet wordt overschreden. Daarnaast zien we dat de ruimte in de kasgeldlimiet toeneemt. Gedurende de al eerder genoemde professionaliseringsslag wordt ook gekeken naar de 'kansen' die deze ruimte mogelijk kan bieden en welke spelregels wij hierin verstandig achten. Overigens is in het eerste kwartaal 2016 de ruimte al weer fors afgenomen.

<i>omschrijving</i>	<i>stap</i>	<i>1e kw</i>	<i>2e kw</i>	<i>3e kw</i>	<i>4e kw</i>
		<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>
begrotingsbedrag	1	155.332	170.047	170.047	173.496
percentage	2	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
toegestane kasgeldlimiet (1 x 2)	3	13.203	14.454	14.454	14.747
gemiddelde netto vlottende schuld (4)	4	13.701	6.790	3.598	-5.906
ruimte volgens kasgeldlimiet (3-4)	5	-498	7.664	10.856	20.653

Renterisiconorm

De rente risiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende leningportefeuille. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering is het aangaan van een nieuwe lening om de oude af te lossen. De rente risiconorm beperkt dus de aflossingen op de bestaande leningenportefeuille. In onderstaande tabel blijkt dat als gevolg van de herfinanciering in augustus de renterisiconorm wordt overschreden. Indien deze herfinanciering niet had plaatsgevonden was de norm niet overschreden. Het eenmalig overschrijden van deze norm heeft verder geen gevolgen voor de gemeente.

<i>omschrijving</i>		<i>stap</i>	<i>2015</i>
			<i>x 1.000</i>
Renterisico			
renteherzieningen		1	10.000
renteherzieningen (herfinanciering		2	115.108
aflossingen		3	9.857
renterisico (1+2+3)		4	134.965
renterisiconorm			
begrotingstotaal		5a	173.495
vastgesteld percentage		5b	20%
renterisiconorm (4a x 4b)		5	34.699
Ruimte onder renterisiconorm (5-4)		6	-100.266

2.4. Bedrijfsvoering

Algemeen

De bedrijfsvoeringparagraaf geeft inzicht in de stand van zaken en beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering. Daaronder verstaan we de intern gerichte pijoffac-taken: personeel, informatisering, juridische kwaliteitszorg, organisatie, financiën, facilitaire dienstverlening, automatisering en communicatie.

Door de bezuinigingen neemt de speelruimte in middelen (voornamelijk personeel en financieel) om flexibel te kunnen anticiperen op veranderingen steeds verder af. Het onvermijdelijke gevolg daarvan is dat veranderingen als gevolg van overgedragen taken van het Rijk of als gevolg van bestuurlijke ambities of ambities van de eigen organisatie gedaan moeten worden met de middelen die beschikbaar zijn, en die nemen af. Voorbeelden zijn het realiseren van de bezuinigingen, organisatieverandering/-ontwikkeling, decentralisaties e.d.

Specifiek

Omvang van de organisatie is maximaal de omvang van soortgelijke gemeenten. Het hoofdlijnenakkoord zet in op een organisatie die de doelen van het gemeentebestuur op een kostenbewuste en doeltreffende manier uitvoert. Uit de in 2014 uitgevoerde benchmark ambtelijke formatie blijkt dat de formatie slank is en op onderdelen (te) krap. Zowel de formatie voor het primaire proces als de overhead ligt op het niveau van 'best in class'. Een deel van de organisatie benchmarkt de eigen bedrijfsvoering of is op zoek naar geschikte benchmarks.

Concernfrictie reserve

De concernfrictie is er om frictiekosten te dekken. Frictiekosten zijn de kosten gemoeid met het oplossen van personele vraagstukken als gevolg van bezuinigingen, de kosten gemoeid met de verandering die nodig is om bezuinigingen te realiseren en de kosten gemoeid met het oplossen van reguliere personele vraagstukken. Sinds 2015 is de concernfrictie er ook om deelname aan de Ondernemingsraad van medewerkers te compenseren, echter alleen als dat onvermijdelijk is en voor onvoorziene personele vraagstukken. Alleen de gemeenteraad mag beschikken/besluiten over deze reserve. Voorstellen aan de raad daarover verlopen via de P&C documenten. De afdeling Bedrijfsvoering, Belastingen, Financiële en Juridische zaken is budgethouder en kredietbeheerder voor deze reserve en houdt het inzicht in de verwachte en werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve voor elkaar.

De beginstand van deze reserve per eind 2015 is € 2.341.596 de verwachte eindstand ultimo 2020 van deze reserve is ongeveer € 458.118. De verwachte onttrekkingen zijn uitgewerkt in onze Bestedingsplannen reserves en voorzieningen.

Decentralisaties

De nieuwe taken die voortvloeien uit de decentralisaties op het sociaal domein stellen qua bedrijfsvoering hogere eisen aan ons. Bv. scherpe monitoring van budgetten, andere registratiesystemen, monitoring van doelen en resultaten, beveiliging en privacy van informatie, klachten en bezwaar, actieve communicatie met inwoners, instellingen en andere betrokkenen. Deze taken en kosten hebben we geïnventariseerd. Uitgangspunt is dat de uitvoeringskosten van de 3D's worden betaald uit rijksbijdragen en uit de huidige beschikbare middelen. Dat geldt ook voor het extra werk op het gebied van bedrijfsvoering dat vanaf 2015 voortvloeit uit de nieuwe taken.

Human Resource Management

In onze HRM-visie streven we naar "Alle medewerkers zelfredzaam & op de juiste plek". Bezuinigingen, nieuwe taken en een andere rolopvatting van de gemeente leiden er toe dat er aan ons personeel in kwantitatieve en kwalitatieve zin andere eisen worden gesteld. Medewerkers worden in toenemende mate gevergd worden op hun kennis, kunde, vaardigheden en flexibiliteit. Sommige medewerkers worden boventallig omdat er binnen hun afdeling veranderingen worden doorgevoerd.

Op onder meer de bovenstaande ontwikkelingen anticipeert onze HRM visie. In 2014 en 2015 hebben wij invulling gegeven aan de speerpunten werving en selectie, managementinformatie en mobiliteit. We hebben in de praktijk goede resultaten behaald met ons intern mobiliteitsbeleid en de strategische personeelsplanning. Op deze manier hebben momenteel alle boventalligen een andere vaste of tijdelijke nieuwe werkplek in onze organisatie kunnen vinden. Daar hebben wij als gemeente financieel belang bij en het past tegelijk bij de invulling van sociaal werkgeverschap. Ook helpen de genoemde instrumenten ons met het vinden van oplossingen voor werk naar werk, functioneren en verlies van kennis, kunde en vaardigheden.

De komende jaren verwachten wij een geleidelijke toename van werk naar werk trajecten en dat daadwerkelijk ontslag in sommige gevallen onvermijdelijk wordt, mede omdat niet alles oplosbaar zal zijn door tijdelijk werk/tijdelijke functies of door mobiliteit en strategische personeelsplanning.

In 2015 en volgende jaren (t/m 2019) zullen wij geconfronteerd worden met een geleidelijke uitstroom van personeel wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Die uitstroom doet zich voor in alle lagen en onderdelen van de organisatie. Wij verwachten, dat die uitstroom zal liggen tussen de 6 tot 8 fte's per jaar. Een deel van deze uitstroom is reeds ingeboekt als bezuiniging. Een gevolg van deze uitstroom is een verlies van kennis, kunde en vaardigheden.

Er wordt een verdieplingslag gemaakt met de overige speerpunten, namelijk: functioneren, beoordelen en belonen, goed werkgeverschap en leiderschapstijl. Wij zijn in 2015 gestart met E-HRM te implementeren. E-HRM staat voor Electronic Human Resource Management en betekent het geautomatiseerd ondersteunen van de personeelsactiviteiten van de organisatie door gebruik te maken van internettechnologie.

Eerdere bezuinigingen en noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering hebben ons genoodzaakt daarvoor al enkele stappen te zetten (bijvoorbeeld digitale verlofadministratie en salarisstroom, functie- en formatieplan, personeelsbegroting). De belangrijkste "motor" daarvoor is vergaande digitalisering van de manier van werken van de organisatie om meer bezuinigingen te kunnen realiseren.

In 2015 is het functiewaarderingssysteem HR21 geïmplementeerd. Dit betekent dat onze gemeente weer een actueel functieboek heeft. Deze basis was noodzakelijk om met functioneren, belonen, waarderen en beoordelen te kunnen starten.

Informatie- en communicatietechnologie

In onze beheersvisie ICT onderscheiden wij 11 speerpunten waarlangs de beheersvisie of delen daarvan gerealiseerd kan worden en 1 randvoorwaardelijk speerpunt. Voor deze speerpunten worden middelen ingezet. Bij deze speerpunten ligt onze prioriteit. Dat betekent dat elke doorontwikkeling van onze ICT daaraan getoetst wordt.

Het betreft de navolgende speerpunten:

1. ICT middelen van de gebruikers en het flexibele werken;
2. Virtuele ICT infrastructuur;
3. E-overheid;
4. Basisregistraties en gegevensmanagement;
5. Managementinformatie en monitoring;
6. Informatiehuishouding;
7. Zaakgericht werken en digitalisering;
8. Invoering Sociaal domein;
9. Samenwerking met partner gemeenten;
10. Applicatieomgeving;
11. Optimalisering beheer en uitvoering ICT;
12. Financieel.

De jaarlijkse beheerskosten (zowel licenties, support als ondersteuning) van de infrastructuur en de applicatieomgeving staan reeds enkele jaren financieel onder druk. Dit enerzijds door toename van aantallen licenties als ook toename van koppelingen en modules. Ook in 2015

heeft dit geleidt tot een overschrijding van de beheerskosten met € 300.000,-. Door de centralisatie van de budgetten is inzicht ontstaan in deze kosten. In de perspectiefnota van 2016 zal een inhoudelijk en financieel voorstel worden opgenomen om toekomstige overschrijdingen te voorkomen.

In september is in het verzamelbesluit een incidentele investering (€ 275.000) voor de ontwikkeling van IFH opgenomen. Hiervoor is extra formatie ingezet voor functioneel beheer voor Financiën, versterken van de servicedesk ICT, extra inzet op datakwaliteit en het inlopen van werkvoorraden in het archiefbeheer. Voor het sociaal domein is extra geïnvesteerd op ontwikkelen van managementdashboards, technisch en functioneel beheer van werkprocessen in het Sociaal Domein. De ontwikkeling van IFH wordt in 2016 verder opgepakt en uitgevoerd. Bij de perspectiefnota 2016 worden structurele voorstellen voor een goede borging van ICT opgenomen.

In het kader van ICT samenwerking is op specifieke vakgebieden gezamenlijk gewerkt aan informatie en ICT onderwerpen. Dit betreft o.a. informatiebeveiliging, digitalisering dataverbindingen.

2.5. Verbonden partijen

In maart 2006 is de notitie verbonden partijen door de gemeenteraad vastgesteld. In de notitie is een uitputtend overzicht van alle verbonden partijen opgenomen, zoals die op dat moment aanwezig waren. Voor een actueel overzicht van de aan de gemeente Heerenveen verbonden partijen en inhoudelijke informatie wordt verwezen naar bijlage 5. Belangrijke ontwikkelingen worden in de bijlage per verbonden partij toegelicht.

Toekomstbestendige en financieel en juridisch houdbare samenwerkingsvormen

In 2015 is de gemeenteraad voorgesteld de Nota Verbonden Partijen uit 2006 in te trekken en vorm en inhoud te geven aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad door middel van de verplichte paragraaf Verbonden Partijen, onderdeel van de beleidsbegroting en –rekening en kennis te nemen van de Leidraad Samenwerken - Eerst denken, dan doen en de vernieuwde paragraaf Verbonden Partijen. De commissie AZ kon zich niet vinden in het voorstel. Het voorstel is daarom ingetrokken. In 2016 zal een nieuw voorstel aan de gemeenteraad worden gedaan.

De nota verbonden partijen zullen wij herzien. Deze herziene nota moet aangeven:

- 1) Hoe ons college en de raad met bestaande samenwerkingsvormen om zullen gaan en in het bijzonder hoe daarop gestuurd kan worden. Het gaat dan om de “knoppen” waaraan echt “gedraaid” kan worden en de financiële gevolgen daarvan.
- 2) Hoe ons college en de raad met nieuwe samenwerkingsvormen om zullen gaan en in het bijzonder hoe daarop gestuurd gaat worden. Het gaat dan om hoe makkelijk de samenwerkingsvorm beëindigd kan worden, de financiële gevolgen daarvan en minimale eisen waaraan een samenwerkingsvorm (inclusief de vorming daarvan) moet voldoen.
- 3) Hoe het proces / de coördinatie van samenwerkingsvormen eruit ziet.

2.6. Grondbeleid

Nota Grondbeleid

De vorige nota Grondbeleid was in 2008 door de raad vastgesteld. Deze nota beoogde de visie op het grondbeleid, de inzet van het grondbeleidinstrumentarium, de financiële kaders, bevoegdheden en verantwoordelijkheden vast te leggen. Grip op grond stond centraal als instrument om maatschappelijke doelen (mede) te helpen realiseren. Daarnaast speelde de thematiek rond het weerstandsvermogen, prijsbeleid en transparantie in en tussen de verschillende grondbedrijfcomplexen, maar ook herstructureringsopgaven een rol. Vanuit de context van destijds was een keuze voor een actief grondbeleid min of meer een vanzelfsprekendheid.

De actuele situatie gaf aanleiding tot een herbezinning op ons grondbeleid. Actieve grondpolitiek in de zin van risicodragend verwerven van gronden is al enkele jaren niet meer aan de orde. De contouren van de in 2013 vastgestelde nota Grondbeleid is dan ook een volstrekt andere. De forse afwaardering op onze grondpositie en de resterende risico's nopen tot een herbezinning.

Daarbij spelen de volgende aspecten een belangrijke rol:

- Afstoten grondposities
- Risicobeheersing
- Anders ontwikkelen
- Flexibiliteit
- Prijsbeleid
- Verantwoording, budgettering en stelselwijziging

In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013 hebben wij de kaders geschetst voor de nieuwe nota grondbeleid. Deze kaders zijn leidend geweest voor het formuleren van de nieuwe nota grondbeleid.

De actuele nota Grondbeleid, die op 7 november 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, geeft nieuwe kaders. Kaders in de vorm van beleidsregels waarbij het accent ligt op het acteren in een situatie, waarbij er sprake is van veel grond en relatief weinig programma en een hoog risicoprofiel. De nota richt zich, anders dan de vigerende nota, dan ook vooral op het beheersbaar maken van risico's, het verbeteren van de processen binnen het grondbedrijf, het beter structureren van de informatievoorziening en bovenal op een sterkere focus op de projecten- en grondportefeuille.

Beleidsregels opgenomen in de nieuwe nota grondbeleid

Onderstaand worden de kaders voor het (nieuwe) grondbeleid, zoals in deze nota beschreven, gerecapituleerd:

De bestaande planvoorraad (hard en zacht) wordt pro-actief onderzocht op optimalisatiemogelijkheden en daarop aangepast en/of gereduceerd. Bij het onderzoeken van optimalisatiemogelijkheden wordt de markt en regio/provincie pro-actief betrokken.

De gemeente zet in beginsel het verwervingsinstrument minnelijke verwerving, Wet voorkeursrecht gemeenten en onteigening niet meer in en er worden geen nieuwe verwervingsgesprekken meer opgestart. Voor gebieden waar het voorkeursrecht nog van kracht is wordt dit niet actief vervallen verklaard maar blijft voorlopig van kracht. De gemeente legt bij het inzetten van haar grondbeleidsinstrumenten daar waar mogelijk de nadruk op de instrumenten van kostenverhaal. Er zijn verschillende instrumenten van kostenverhaal. Uitgangspunt is het terugverdienen van de gemaakte kosten tegen een zo beperkt mogelijk risicoprofiel. In beginsel worden geen nieuw (financiële) verplichtingen c.q. ontwikkelovereenkomsten aangegaan met uitzondering van overeenkomsten die voortvloeien uit het onderzoek naar optimalisatiemogelijkheden.

Anders ontwikkelen brengt met zich mee dat de gemeente zich flexibel opstelt en dat de mate van regie op onderdelen ingeperkt wordt. De gemeente stelt 'anders ontwikkelen' centraal.

Vanwege de nieuwe manier van ontwikkelen vindt een jaarlijkse terugkoppeling met de raad plaats over de opgedane ervaringen met de nieuwe werkwijze.

Naast de noodzaak tot anders ontwikkelen, zal de gemeente ook een kritische houding aannemen ten aanzien behoud van haar gronden.

De projectenportefeuille zal definitief gerangschikt worden in de categorieën 'anders ontwikkelen' of 'traditioneel', 'aanhouden' of 'afstoten' door het college en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad. Jaarlijks rapporteert het college aan de raad over deze rangschikking, bereikte resultaten en doet voorstellen voor eventuele herschikking van projecten.

De gemeente zal een kritische houding aannemen ten aanzien van behoud van haar vastgoed, daartoe zal zij haar vastgoedportefeuille optimaliseren.

Met het grondprijsbeleid wordt beoogd de bouwgrond te verkopen tegen functionele en marktconforme condities en prijsniveau, waarbij voortdurend rekening wordt gehouden met wijzigingen in marktomstandigheden. Uitgangspunt is dat de gemeente grond uitgeeft tegen de marktwaarde,¹ en deze objectief en transparant wordt vastgesteld.

De gemeente hanteert in eerste aanleg de residuele grondwaardebepaling als zijnde de methodiek voor het bepalen van haar grondprijzen bij commerciële woningbouw- en bedrijfsontwikkelingsprojecten.

Voor het verkrijgen van inzicht in de marktvraag, de bouwkosten c.a. schakelt de gemeente externe experts als makelaars en taxateurs in.

Voor niet-commerciële functies hanteert de gemeente in eerste aanleg de kostprijsmethode.

1. Voor alle grondexploitaties worden onderbouwde exploitatieberekeningen gemaakt.
2. Deze exploitatieberekeningen worden aan de raad ter vaststelling aangeboden.
3. De exploitatieberekeningen worden jaarlijks herzien.

De raad wordt op de volgende manieren actief betrokken bij de financiële beheersing van het grondbeleid:

- de begroting, met een cijfermatig deel en een paragraaf grondbeleid;
- Perspectiefnota;
- Bestuursrapportage;
- de jaarrekening, met een cijfermatig deel en een paragraaf grondbeleid;
- twee maandelijks rapportages (kwalitatief).

Indien nodig ontvangt de raad afzonderlijke informatie (actieve informatieplicht), bijvoorbeeld over belangrijke ontwikkelingen binnen een complex met grote gevolgen, opnemen van complexen in de exploitatie, aanpassingen van beleid e.d.

¹ De "International Valuation Standards" van de IVSC (International Valuation Standards Committee) definieert marktwaarde als volgt: Marktwaarde is het geschatte bedrag waartegen een actief tussen een bereidwillige koper en een bereidwillige verkoper na behoorlijke marketing in een zakelijke transactie zou worden overgedragen op de waardepeildatum, waarbij de partijen met kennis van zaken, prudent en niet onder dwang zouden hebben gehandeld. De Waarderingskamer, NVM en NVR gebruiken alleen deze definitie en het ligt dan ook voor de hand om bij het waarderen tegen marktwaarde uit te gaan van deze definitie.

Bij het opstellen van een exploitatieberekening wordt ook een risicoanalyse opgesteld. Jaarlijks wordt bij actualisering van de exploitatieberekening van gemeentelijke exploitaties ook de risicoanalyse geactualiseerd. De risicoanalyse wordt vastgesteld door het College en ter kennis gebracht aan de gemeenteraad. De stand van zaken van risicobeheersing wordt toegelicht in de reguliere voortgangsrapportages van projecten.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (is risico-inventarisatie) enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds.

De gemeente gaat uit van het principe van integraal risicomanagement. Bij de aanpak gelden als uitgangspunten:

- Continue en proactief: bestaande risico's cyclisch volgen en nieuwe risico's actief identificeren;
- Brede insteek: behalve risico's met financiële impact ook andere risico's en kansen in het proces betrekken.

De risicoverantwoording geschiedt in reguliere plannen en rapportages binnen de Planning & Control cyclus.

Winsten worden in beginsel pas genomen bij afsluiting van een complex, tenzij er eerder voldoende zekerheid bestaat voor winstneming.

1. Verlies wordt genomen door een voorziening te treffen ter grootte van het volledige verlies;
2. Verlies wordt direct genomen zodra het zich voordoet;
3. In geval van omslag van een winstgevende exploitatie naar een verliesgevende exploitatie wordt een voorziening getroffen (zijnde een waardecorrectie op de post Bouwgrondexploitatie);
4. Alleen in situaties waarin in voldoende mate zekerheid bestaat over de definitieve omvang van het verlies, wordt een afboeking gedaan.

Winstgevende en verliesgevende projecten worden niet met elkaar verrekend.

Projecten worden niet alleen op zichzelf maar vooral ook in relatie tot elkaar beschouwd, opdat er integrale afstemming kan plaatsvinden.

Jaarlijks wordt een MPG opgesteld. Het MPG moet inzicht bieden in de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen en prognoses op programmaniveau, waarmee de raad in staat wordt gesteld te sturen en keuzes te maken.

Monitoring projecten grondbedrijf

Ten behoeve van de monitoring en aansturing van projecten Grondbedrijf is een regulier ambtelijk overleg ingesteld om handen en voeten te geven aan de noodzaak te monitoren, bij te sturen en integraal te managen. In dit overleg waaraan in ieder geval deelnemen alle projectleiders, planeconoom en collega's van financiën betrokken bij het grondbedrijf en de P&C cyclus. Het streven is de gemeenteraad tweemaal per jaar over de uitkomsten hiervan te informeren, tezamen met de reguliere stollingsmomenten zult u ieder kwartaal op de hoogte worden gebracht van de actuele situatie binnen het grondbedrijf.

2.7 Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen met betrekking tot het gemeentelijk belastinggebied aangegeven. Vervolgens wordt per heffing aangegeven wat het beleid is ten aanzien van die heffing en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Als gevolg van de herindeling met de gemeente Boarnsterhim en de grenscorrectie Friese Meren (Skarsterlân) zijn de gemeente belastingen per januari 2014 geharmoniseerd. De notitie Belastingen 2014 d.d. 11 juni 2014 is hierbij als uitgangspunt gehanteerd.

Specifiek

Tarieven

Wij zorgen voor transparante, onderbouwde en goed gecommuniceerde tarieven, mede om "no cure no pay acties" van burgers / ondernemers te voorkomen of te kunnen weerleggen.

Onroerende zaakbelasting

De onroerende zaakbelasting is in 2015 verhoogd met onderstaande percentages:

Tarieven 2015

Tariefvoorstel Raad 2015	0,1770%	0,3491%	0,2805%
Tarief Raadsbesluit 2014, begrotingswijziging 1	0,1599%	0,3028%	0,2433%
Verschil	0,0171%	0,0463%	0,0372%
Verschil in percentage	10,70%	15,28%	15,31%
Beoordeling tarief	Eigenaar woningen	Eigenaar niet-woningen	Gebruiker niet-woningen
Toepassing inflatiecorrectie	1,50%	1,50%	1,50%
V & P - 2014 inkomstenverhoging	4,00%	4,00%	4,00%
V & P - 2014 solidariteitsheffing	0,60%	0,60%	0,60%
Amendement bij begroting 2014	0,50%	0,50%	0,50%
Effect waardedalingen	4,10%	3,20%	3,20%
Ondernemersfonds		5,48%	5,51%
Tariefverhoging 2015 inclusief ondernemersfonds	10,70%	15,28%	15,31%

Hondenbelasting

Houders van honden zijn hondenbelasting verschuldigd. Deze belasting is in 2015 verhoogd met 1,5% zijnde de inflatiecorrectie.

Forensenbelasting

Personen die in de gemeente die langer dan de in de verordening genoemde periode een gemeubileerde woning beschikbaar houden zonder te zijn ingeschreven in het gemeentelijke bevolkingsregister zijn forensenbelasting verschuldigd. Het tarief is afhankelijk van de hoogte van de WOZ-waarde of (als die er niet is) van de Waarde Economische Verkeer (WEV). Met ingang van 2014 is het tarief in verschillende tariefgroepen verdeeld. In 2015 is de belasting voor de laagste tariefgroep (minder dan € 70.000) € 400,76 en voor de hoogste tariefgroep (€ 280.000 of meer) € 806,87.

Toeristenbelasting

Sinds 2005 wordt een toeristenbelasting op nachtverblijf geheven voor het in de verordening genoemd bedrag per persoon per overnachting. De logiesverstrekker mag deze belasting verhalen op degene die overnacht. De belasting wordt gebaseerd op het werkelijke aantal

overnachtingen. Deze belasting is in 2015 gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor op € 1 per persoon per nacht.

Reclamebelasting

Sinds 2010 wordt reclamebelasting geheven in het centrumgebied van Heerenveen. Reclame-uitingen zoals genoemd in de verordening worden belast. Het grootste deel van de opbrengsten is bestemd voor evenementen en promotie, een deel voor initiatieven op het gebied van schoon, heel en veilig, en een deel ter dekking van de perceptiekosten. Deze belasting is in 2015 verlaagd van € 418 naar € 342. Deze verlaging was het gevolg van de invoering van het gemeentebreed ondernemersfonds, de OZB is verhoogd waardoor de reclamebelasting naar beneden kon. Voor reclameobjecten kleiner of gelijk aan 0,1 m² (0,30 x 0,30 cm) is het tarief nihil.

Precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen

Sinds 2011 wordt precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen (gas en elektriciteit) geheven. Deze belasting wordt opgelegd aan nuts- en particuliere bedrijven die eigenaar zijn van kabels en leidingen in gemeentegrond. Kabels in het kader van de Communicatiewet (kabels ten dienste van een openbaar elektronisch communicatienetwerk) moeten worden gedoogd en kunnen niet worden belast. Deze belasting is in 2015 niet verhoogd, het tarief is € 0,18 per meter kabels/leidingen per maand.

Tegen de aanslagen precariobelasting is bezwaar gemaakt en tegen een voor de gemeente gunstige uitspraak van de rechtbank is beroep in gesteld. Deze beroepszaken lopen nog en de uitkomst daarvan is op voorhand niet in te schatten.

Invordering Belastingen

De onroerende zaakbelasting, het vaste deel van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing woningen en de hondenbelasting worden jaarlijks op een gecombineerde aanslag opgelegd aan de belastingplichtigen. Voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing (diftar) worden per kwartaal aanslagen verzonden. Afzonderlijke aanslagen worden opgelegd voor de forensenbelasting, de toeristenbelasting en voor het grootverbruik (bedrijven) van de rioolheffing. Indien niet tijdig wordt betaald, ontvangen de belastingschuldigen een maand na de laatste vervaldatum van de aanslag een aanmaning. Wordt dan nog niet betaald, dan wordt een dwangbevel uitgevaardigd die door de belastingdeurwaarder wordt betekend. In gevallen van aantoonbare onvoldoende betalingscapaciteit van burgers en ondernemers/kleine zelfstandigen wordt kwijtschelding toegepast zoals geregeld in de verordening(en). In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 heeft uw raad besloten tot structurele verruiming van de kwijtschelding voor ondernemers/kleine zelfstandigen met ingang van 2014. In 2015 is de kwijtschelding, zoals door de gemeenteraad besloten, gedekt via een solidariteitsheffing op de Onroerende zaakbelastingen.

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van alle percelen die direct of indirect zijn aangesloten op de rioleringsring. De woningen (kleinverbruikers van water) zijn een vast bedrag per jaar verschuldigd, terwijl de industriële aansluitingen (grootverbruikers van water) een vast tarief betalen bij een verbruik tot 50m³ en een vast tarief tot 200 m³. In het laatste geval geldt dat daar bovenop, op basis van de meer hoeveelheid afgevoerd water, in staffels wordt geheven. Via deze heffing op woningen en niet woningen worden de kosten van onderhoud en vervanging van de gemeentelijk voorzieningen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater (hemel- grond en afvalwater) in de gemeente gedekt. Het onderhoud en de vervanging vindt plaats op basis Watertakenplan 2009-2012. Het Watertakenplan is, ten aanzien van het beleid en de uitvoering, vastgesteld voor de periode van 2009 tot en met 2012, maar voorziet ook voor de jaren erna. In dit plan zijn alle uitgangspunten, risico's etc. in kaart gebracht. De financiële aspecten zijn vastgelegd in het kostendekkingsplan, die overigens 2012 overstijgen. Dit kostendekkingsplan dient als basis voor de tariefstelling van de rioolheffing. Conform het Watertakenplan, stijgen de tarieven in 2015 met 2,5% voor woningen en met 3% voor industriële aansluitingen.

In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 is aangekondigd dat een aantal kostenposten wordt overgeheveld naar de producten riolering en afval. In het kader van kostendekkendheid

zou dit moeten leiden tot een extra stijging van de tarieven van riolering met 9%. De kostenposten worden in 2015 wel meegenomen ten laste van het product riolering. Desondanks blijft de verhoging van de tarieven voor 2015 beperkt tot het niveau van het Watertakenplan 2009-2012. Het is onzeker dat het nieuwe Watertakenplan uiterlijk in december 2014 kan worden vastgesteld. Een goede en met name geactualiseerde onderbouwing van de tarieven ontbreekt daarmee voor 2015. Om te voorkomen dat achteraf moet worden vastgesteld dat het tarief voor 2015 te hard is gestegen, wordt geen extra verhoging meegenomen. Op basis van het nieuwe Watertakenplan zullen voorstellen worden gedaan voor de vaststelling van de tarieven met ingang van 2016.

Afvalstoffenheffing

In Heerenveen wordt bij afvalstoffenheffing onderscheid gemaakt in een vast deel en een variabel deel, ook wel Diftar genoemd. De tarieven worden vastgesteld op basis van de verwachte kosten van het ophalen, afvoeren en verwerken van het huisvuil. In principe zijn de opbrengsten kostendekkend. Indien op rekeningbasis overschotten ontstaan dan worden die gereserveerd om de tarieven in de toekomst te kunnen egaliseren. Het vaste gedeelte is verschuldigd ongeacht de aangeboden hoeveelheid afval, en wordt jaarlijks via het aanslagbiljet gemeentelijke belastingen in rekening gebracht. Het variabele gedeelte wordt per kwartaal via de Diftar-aanslag in rekening gebracht op basis van het aantal ledigingen van grijze en groene containers of van het aantal malen dat afvalzakken worden gestort in de verzamelcontainers (bij hoogbouw).

Voor wat betreft het variabele tariefdeel (tarieven per lediging) wordt opgemerkt, dat deze tarieven in Diftar-verband zoveel mogelijk uniform door de gemeenten Opsterland, Ooststellingwerf en Heerenveen worden vastgesteld.

Omrin heeft de verwerkingstarieven voor restafval weliswaar verlaagd maar daar staat tegenover een invoering van de afvalstoffenbelasting. Daarnaast zijn hoeveelheden geactualiseerd en zijn tarieven van derden verhoogd met geraamde inflatie voor 2015. Concreet zal dit tot een geringe verhoging leiden van de vaste tarieven met 2,4%.

Voor wat betreft de gft-fractie zijn dit jaar bij de proeven zuiver inzamelen in "de Heide" en de Knipe uitstekende resultaten behaald door invoering van het gratis ledigingstarief en de verhoging van de inzamelfrequentie ('s winters 1x per maand, in het voor- en najaar 2x per maand en in de zomer wekelijks). Ook in de rest van de gemeente verdient de gescheiden inzameling van GFT afval verbetering. Om te bereiken dat GFT afval ook in de rest van de gemeente beter gescheiden wordt aangeleverd en te voorkomen dat de restafvalcontainer wordt afgevuld met GFT afval, zal indien hier aanleiding toe is, aan de gemeenteraad een voorstel tot aanpassing van het ledigingstarief worden gedaan.

Baatbelasting riolering buitengebied (NRAPII)

Bij het raadsbesluit van 20 juni 2006 is besloten om alle percelen in het buitengebied ten aanzien van het vrijkomende afvalwater te ontzorgen middels een aansluiting op de riolering of een IBA. Per aansluiting is de eigenaar van een perceel € 1.500 verschuldigd. Dit is vastgelegd via een privaatrechtelijke overeenkomst. Omdat er voor de percelen geen onaanvaardbare verschillen dienen te ontstaan bij een gelijk profijt van de getroffen voorziening, zullen de percelen in het buitengebied, die worden aangesloten op de riolering of IBA en waarvan de eigenaar geen gebruik maakt van de exploitatieovereenkomst, worden aangeslagen d.m.v. baatbelasting. Na afronding van NRAPII kan het traject voor baatbelasting worden ingezet. Afronding is afhankelijk van arbitragezaak van de aannemer.

Parkeergelden

In het centrum van Heerenveen en in een aangewezen schil om het centrum wordt een parkeerbelasting geheven. Doel van de heffing is om het parkeren in het centrum beter te reguleren. Het tarief is € 1,20 per uur. Het vaste tarief voor een parkeerduur van 3-4 uur is € 3,50 en voor een parkeerduur langer dan 4 uren (tot een hele dag) is een vaste tarief gesteld op € 6,00. De parkeerbelasting kan worden voldaan met muntgeld of via belparkeren. In het centrumgebied zijn 9 nieuwe "Dip&go" parkeerautomaten geplaatst, zodat bezoekers met de betaalpas een parkeerticket kunnen kopen. De betaalautomaten van de parkeergarage Geerts Willigenplein en Molenplein zijn voorzien van PIN module.

Voor personen en bedrijven die in het gebied wonen waar parkeerbelasting verschuldigd is, geldt een vergunningensysteem. Het tarief bedraagt € 45,- per vergunning. Wanneer er geen parkeerkaart wordt gekocht of de maximale parkeertijd wordt overschreden, kan er een naheffingsaanslag parkeerbelasting worden opgelegd. Het bedrag van de maximale kosten voor een naheffingsaanslag parkeerbelasting wordt jaarlijks bij Amvb vastgesteld en was in 2015 € 59,00. Bovenop deze naheffing komt het uurtarief van € 1,20. De hoogte van de naheffingsaanslag is vastgesteld in de verordening parkeerbelasting 2015, waarbij tevens een onderbouwing van de kosten is gegeven.

De uitvoering van het betaald parkeren is sinds 1 april 2015 uitbesteed aan InPublic te Rotterdam. Zij dragen zorg voor toezicht en handhaving, uitgifte parkeervergunningen, beheer en onderhoud parkeergarage en automaten en afhandeling van bezwaren op de naheffingsaanslagen.

De positieve resultaten op het parkeren zijn bij de invoering van het betaald parkeren geoormerkt als gemeentelijke bijdrage in de onrendabele top van de parkeergarage Geerts Willigenplein en kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van het parkeerareaal in Heerenveen. Daarbij wordt vanaf 2012 een afdracht aan de algemene dienst gedaan. Vanaf 2014 bedraagt de structurele afdracht aan de Algemene Dienst € 788.000.

Leges (activiteit bouwen)

Voor de berekening van de omgevingsvergunning (activiteit bouwen) wordt uitgegaan van een percentage van de bouwsom. Met ingang van 2012 zijn de bouwsommen ingedeeld in zes schijven met ieder een eigen tarief. Op die manier is degressie in de tariefstelling ingebouwd. Tegelijkertijd met de introductie van de degressie, zijn de tarieven ingaande 2012 met gemiddeld 39 % verhoogd, waardoor een grotere mate van kostendekkendheid werd verkregen. De bezuinigingsvoorstellen lagen aan de verhoging ten grondslag: extra inkomsten door versterken profijtbeginsel, Verantwoordings- en Perspectiefnota 2011.

Wettelijk mogen de baten maximaal op het niveau van de te maken kosten liggen. In het licht van de begroting voor 2015 hebben wij de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld. Hierbij houden we in het achterhoofd dat, bij relatief veel voorzienbare aanvragen voor grote projecten, het risico bestaat op de noodzaak tot verlaging van de legestarieven omdat anders mogelijk de kostendekkendheid boven 100% uit zal komen. Dit zou betekenen dat de baten hoger zijn dan de lasten en dat is wettelijk niet toegestaan.

Breedbandnetwerk

Voor het uitvoeren van werkzaamheden in gemeentegrond dient een telecomaandbieder toestemming aan ons te vragen. Voor het in behandeling nemen van een dergelijke aanvraag kunnen leges in rekening worden gebracht. Er wordt een vast tarief en een variabel tarief per meter geheven.

3.0. Jaarrekening

1. Balans en toelichting

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Inleiding

De Gemeentewet en de Provinciewet schrijven voor dat elke gemeente en elke provincie jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor de inrichting en functioneren van het financiële stelsel en de regelgeving met betrekking tot de inrichting van de begrotings- en verantwoordingsstukken van medeoverheden.

Bij de invoering van het huidige Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 lag de nadruk op het vergroten van de transparantie van het proces van begroting- en verantwoording en het versterken van de positie van raad en provinciale staten. De aanpassingen die met dit besluit werden ingevoerd hebben geleid tot een grotere betrokkenheid van provinciale staten en raad. Er zijn ruim 10 jaar na invoering van het BBV diverse ontwikkelingen die vragen om vernieuwing van het BBV. Zo zijn de stukken waarmee de raad dit proces kan sturen - de begroting en jaarstukken -, voor niet financieel specialisten naar de mening van velen te weinig toegankelijk. In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie daarom een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. De adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de raad.

In de september- en decembercirculaire 2015 is meer informatie opgenomen over het proces. Hieruit blijkt ook dat het gros van de beoogde wijzigingen van toepassing zijn vanaf de begroting 2017. Gemeenten moeten echter met ingang van de begroting 2016 en de jaarrekeningstukken 2015 vijf kengetallen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met behulp van deze vijf financiële kengetallen, die betrekking hebben op de balans en de begroting c.q. jaarrekening kan een exacter beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente.

De onderstaande uiteenzetting van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling is bedoeld als een leidraad voor een juiste interpretatie van de in deze jaarrekening gepresenteerde financiële gegevens.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

De jaarrekening 2015 is samengesteld met inachtneming van de verslaggevingseisen zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De in de jaarrekening 2015 genoemde bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in euro's.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover deze op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Algemeen

Op grond van de financiële verordening worden investeringen beneden de € 5.000,- niet geactiveerd, maar worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Met het afschrijven op vaste activa wordt gestart, zodra in enig jaar sprake is van een boekwaarde. Voor de gehanteerde afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar artikel 6 van de vastgestelde financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet.

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringsbijdragen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Krachtens artikel 63, lid 1 BBV dienen alle activa te worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen mogen desgewenst in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

In de balans worden onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- # Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- # Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij de ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief.

Artikel 64, lid 6 stelt aan de afschrijving van immateriële vaste activa een maximum van 5 jaar. Een uitzondering hierop vormen de als immateriële activa opgenomen kosten van het sluiten van geldleningen en disagio. Op grond van art. 64, lid 5 is in deze situatie de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan de looptijd van de lening. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden op grond daarvan afgeschreven gedurende de looptijd van de desbetreffende geldlening.

De activeringscriteria zijn opgenomen in artikel 60.

Materiële vaste activa

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- # Investerings met een economisch nut;
- # Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- # Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Onder activa met een economisch nut wordt verstaan investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid om middelen te genereren of welke (mogelijk) verhandelbaar zijn.

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het verzamelen van huishoudelijk afval, worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie onder de investeringen met economisch nut. Indien in de heffing bijdragen zijn opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, dan komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Op het moment dat vervolgens de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt, worden deze investeringen geactiveerd en worden de bedragen opgenomen in de voorzieningen rechtstreeks op de vervangingsinvesteringen in mindering gebracht. Deze situatie is van toepassing op de riolering, omdat in het tarief van de rioolheffing een component is opgenomen ter dekking van toekomstige investeringen. In de afvalstoffenheffing is geen spaarbedrag voor toekomstige investeringen opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Investerings met een economisch nut moeten op grond van artikel 59, lid 1 BBV bruto worden geactiveerd. Op de waarde van deze activa mogen vanaf 1-1-2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringsubsidies en andere bijdragen van derden mogen daarentegen wel in mindering worden gebracht (artikel 62, lid 2 BBV). Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Infrastructuurle werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden geactiveerd en afgeschreven in 40 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en daarop wordt dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende

gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een "deelneming" is krachtens artikel 1d van de BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV, BV of CV.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Vorraden

Onderhanden werk

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden, in exploitatie en nog niet in exploitatie, zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden en nog te maken kosten volledig worden afgedekt. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Eventueel te verwachten verliezen op complexen zijn in mindering gebracht op de boekwaarde of er is daarvoor een voorziening voor verlies getroffen.

Overige gronden

De overige gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde/agrarische waarde. Er wordt geen rente en kosten bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. Eventueel te verwachten verliezen op complexen zijn in mindering gebracht op de boekwaarde of is een voorziening voor verlies getroffen.

Overige grond- en hulpstoffen

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen inkoopprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Op het punt van uitzettingen is gekozen om de terminologie van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten. Het onderscheid tussen beiden is komen te vervallen.

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is hierop een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inbaarheid.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Reserves

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat over 2015. Conform de verslaggevingsvoorschriften wordt het saldo van de rekening van baten en lasten separaat in de balans onder het eigen vermogen verantwoord. Een nadere uiteenzetting van de reserves is opgenomen in de toelichting op de balans. Reserves worden gevormd en bestemd overeenkomstig de door de raad genomen raadsbesluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- # verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- # op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten
- # kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren
- # bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen worden alleen dan gevormd indien er sprake is van een te kwantificeren financiële verplichting, verlies of (financieel) risico. Elke voorziening heeft de omvang ter dekking van de desbetreffende verplichting, verlies of risico. Mutaties in voorzieningen wegens toevoeging of vrijval vloeien derhalve uitsluitend voort uit het aanpassen aan een nieuw noodzakelijk niveau.

Overige mutaties bestaan alleen uit aanwending van de voorziening ter dekking van de verplichting, verlies of het risico. De voorziening valt vrij ten gunste van de exploitatie indien de aanwending niet meer noodzakelijk wordt geacht.

Voorzieningen worden gevormd voor kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Indien in de riool- en afvalstoffenheffing bijdragen zijn opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, worden deze gelden in een vervangingsvoorziening geplaatst. Indien vervolgens de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt, worden de feitelijke investeringen geactiveerd en worden de bedragen opgenomen in de voorzieningen rechtstreeks op deze vervangingsinvesteringen in mindering gebracht.

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" - opgenomen in het jaarverslag - is het beleid hieromtrent nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden in de toelichting apart vermeld evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende jaar.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit 'Vooruitontvangen bedragen' en 'Nog te betalen bedragen'. Beide posten worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Tevens zijn hier de gemeentelijke garantstellingen vermeld.

Exploitatie

De baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen. Conform de voorschriften van het BBV wordt het zogenaamde stelsel van baten en lasten gehanteerd.

De begrotingscijfers 2015 zijn ontleend aan de door de raad vastgestelde primitieve begroting en aan de in 2015 doorgevoerde begrotingswijzigingen. In het verantwoordingsjaar 2015 zijn 13 bestuurlijke begrotingswijzigingen geweest.

De lasten en de baten worden tegen de nominale waarde toegerekend aan de perioden waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden genomen zodra ze voorzienbaar zijn. Winsten worden eerst verantwoord zodra ze gerealiseerd zijn. De afschrijvingslasten worden conform de afschrijvingstermijnen berekend.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De rentelasten over de vaste activa worden berekend over de boekwaarde per 1 januari van het verslagjaar. De berekening van de rentelasten in de jaarrekening 2015 is gebaseerd op de omslagrente. In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013 heeft de raad besloten tot een vereenvoudiging van de methodiek van de rentetoerekening. Deze bestaat uit het verwijderen van de toerekening van de rentekosten aan de eigen middelen. Het omslagrentepercentage berekend over de verantwoordingsjaren vanaf 2013 is door deze vereenvoudiging aanmerkelijk lager dan voorgaande jaren. Na percentages van 0,87% en 0,83% in de verslagjaren 2013 respectievelijk 2014, is het renteomslagpercentage in het verantwoordingsjaar 2015 zelfs nog lager uitgekomen. Als gevolg van de lage marktrente en de herstructurering van de leningportefeuille bedraagt de omslagrente op rekeningsbasis slechts 0,06%.

Het verloop van de gemeentelijke omslagrente over de laatste zes verslagjaren kan als volgt worden weergegeven:

Balans

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2015	31-12-2014
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	113	59
- Kosten sluiten van geldleningen en saldo agio en disagio	0	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	113	59
Materiële vaste activa	103.801	103.942
- Investerings met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	43	43
- overige investeringen met een economisch nut	68.511	69.587
- Invest. met econ. nut waarvoor een heffing kan worden geheven	19.707	20.223
- Investerings openbare ruimte met maatschappelijk nut	15.540	14.090
Financiële vaste activa	28.666	29.467
- Kapitaalverstrekkingen		
- deelnemingen	11.406	11.304
- gemeenschappelijke regelingen	0	0
- overige verbonden partijen	0	0
- Leningen u/g		
- woningbouwcorporaties	0	0
- deelnemingen	0	268
- Overige langlopende leningen u/g	279	534
- Overige uitzettingen; rentetypische looptijd >= 1 jr.	102	102
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	16.880	17.259
Totaal vaste activa	132.581	133.468
Vlottende activa		
Voorraden	42.732	46.140
- Grond- en hulpstoffen		
- Bouwgrond nog niet in exploitatie	4.973	7.781
- Overige gronden	0	0
- Overige grond- en hulpstoffen	0	0
- Bouwgrond in exploitatie	37.752	38.352
- Gereed product en handelsgoederen	8	8
Uitzettingen; rentetypische looptijd < 1 jr.	21.372	12.168
- Vorderingen op openbare lichamen	7.394	6.635
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist; rentetypische looptijd <1 jr.	548	0
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	199	-2.346
- Uitzettingen in Ned. schatkistpapier; rentetyp. looptijd <1 jr.	0	0
- Overige vorderingen	13.231	7.879
Liquide middelen	158	111
- Kassaldi	8	10
- Bank- en girosaldo	150	101
Overlopende activa	1.563	974
- Nog te ontvangen bedragen specifiek bestedingsdoel	0	0
- Overige nog te ontvangen bedragen / vooruitbetaalde bedragen	1.563	974
Totaal vlottende activa	65.825	59.393
Totaal activa	198.405	192.861

gemeente Heerenveen

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	31-12-2015	31-12-2014
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	13.269	-1.120
- Algemene reserve	2.501	-7.180
- Bestemmingsreserves		
- voor egalisatie van tarieven	0	511
- overige bestemmingsreserves	10.768	5.549
- Gerealiseerd resultaat	8.748	-184
<i>Voorzieningen</i>	17.565	23.448
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.348	8.729
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.468	1.554
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed worden	12.748	13.165
<i>Vaste schulden; rentetypische looptijd >= 1 jaar</i>	143.346	153.204
- Obligatieleningen	0	0
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido	0	22.000
- buitenlandse instellingen	0	0
- Verplichtingen uit hoofde van financial leaseovereenkomsten	0	0
Totaal vaste passiva	182.928	175.349
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden; rentetypische looptijd < 1jr</i>	3.482	10.418
- Kasgeldleningen openb. lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido	0	0
- Overige kasgeldleningen	0	0
- Banksaldi	102	2.970
- Overige schulden	3.380	7.448
<i>Overlopende passiva</i>	11.996	7.094
- Nog te betalen bedragen	11.102	6.052
Totaal vlottende passiva	15.478	17.512
Totaal passiva	198.405	192.861

Gewaarborgde geldleningen (staat F)

11.403

19.881

Overige garantstellingen

290.251

292.868

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Een verloopoverzicht van de vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Totaal vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen / Aftossingen	Afwaardering	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2015
Immateriële vaste activa	58.874	79.727	25.508	0	0	113.092
Materiële vaste activa	103.941.903	6.485.114	5.520.092	838.971	266.504	103.801.450
Financiële vaste activa	31.962.423	-239.217	663.999	0	0	31.059.207
	135.963.200	6.325.624	6.209.599	838.971	266.504	134.973.750
Voorzieningen i.v.m. waardevermindering	-2.495.416	0	0	-102.267	0	-2.393.149
	133.467.784	6.325.624	6.209.599	736.704	266.504	132.580.601

Hierna worden de afzonderlijke posten binnen de vaste activa inhoudelijk toegelicht. Voor een nadere specificatie van de vaste activa wordt bovendien verwezen naar bijlage 2; staat van investeringen. Deze bijlage is in een separaat bijlagenboek bij deze jaarrekening opgenomen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben in z'n algemeenheid betrekking op kosten samenhangende met het sluiten van geldleningen en kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief. Sinds de invoering van de verslaggevingvoorschriften (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten; hierna te noemen 'BBV') in 2004 wordt de mogelijkheid tot het activeren van bedragen beperkt tot bovenstaande posten.

Een verloopoverzicht van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen 2015	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2015
Kosten geldleningen en saldo van agio en disagio	0	0	0	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	58.874	79.727	25.508	0	113.092
	58.874	79.727	25.508	0	113.092

De in 2015 verantwoorde kosten hebben betrekking op de projecten "Één in Dienstverlening" (ruim € 26.000) en "Vorbereidingskosten locatie AZC" (bijna € 54.000).

Één in dienstverlening

Ten behoeve van de verdere voortgang, ontwikkeling en implementatie van een moderne gemeentelijke dienstverlening zijn via het Programma "Eén in Dienstverlening" de afgelopen jaren stappen gezet. Doorontwikkeling van het digitale kanaal zal de komende jaren plaats vinden. Ook zal verder worden geïnvesteerd in het verder inrichten van het Klant Contact Centrum (KCC), in de vervolgfases ZGW, in het invoeren van E-herkenning, in het digitaal herontwerpen/inrichten van bedrijfsprocessen en in het verbeteren en optimaliseren van het gemeentelijk portaal (website) met bijbehorende kwaliteit- en servicenormen.

Vorbereidingskosten locatie AZC

De gemeente Heerenveen werkt mee aan de komst van een asielzoekerscentrum in Heerenveen. De gemeente stelt daarvoor een locatie beschikbaar aan het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) op de locatie K.R. Poststraat/hoek Weinmakker. De opvanglocatie gaat onderdak bieden aan 600 vluchtelingen voor een periode van maximaal tien jaar. Hiermee biedt de gemeente een veilige plek aan mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld. Het ligt in de bedoeling dat de vluchtelingen vanaf eind 2016 hun intrek in het asielzoekerscentrum nemen.

De locatie K.R. Poststraat/hoek Weinmakker is voor de vestiging van een AZC geschikt omdat de locatie veel ruimte biedt, waardoor de vestiging geen druk legt op de omgeving. Daarnaast is de locatie makkelijk bereikbaar en kunnen bewoners rechtstreeks via de K.R. Poststraat naar de voorzieningen lopen. Op deze locatie kan bovendien relatief snel een asielzoekerscentrum gebouwd worden.

Ten behoeve van de vestiging van het AZC is een klankbordgroep uit inwoners van de gemeente Heerenveen geformeerd, die meedenkt met de gemeente en het COA over de inrichting van het AZC en de omgeving.

Materiële vaste activa

Op grond van de verslaggevingvoorschriften dienen de (overige) materiële vaste activa te worden verbijzonderd naar materiële vaste activa met een economisch nut en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Een economisch nut kenmerkt zich door het feit dat een investering bijdraagt tot het verkrijgen van middelen, dan wel verhandelbaar is. Alle investeringen die niet aan deze omschrijving voldoen, zijn investeringen met een maatschappelijk nut. De verslaggevingregels schrijven daarnaast ook voor dat binnen de materiële vaste activa met een economisch nut de erfpachtgronden separaat worden benoemd. Ingaande het verantwoordingsjaar 2014 dient bovendien ook inzichtelijk te worden gemaakt voor welk bedrag aan investeringen met een economisch nut een heffing (riool- dan afvalstoffenheffing) kan worden geheven.

Het verloopoverzicht van de materiële vaste activa kan, rekening houdende met bovenstaande voorwaarden, als volgt worden weergegeven:

<i>Materiële vaste activa</i>	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2015
Erfpachtgronden	42.525	0	0	0	0	42.525
Investeringen economisch nut	69.586.634	3.226.258	4.041.585	260.207	0	68.511.100
Investeringen economisch nut; heffingen	20.223.176	794.285	729.988	578.765	1.323	19.707.386
Investeringen maatschappelijk nut	14.089.568	2.464.571	748.520	0	265.181	15.540.439
Totaal van alle categorieën	103.941.903	6.485.114	5.520.092	838.971	266.504	103.801.450

Erfpachtgronden

De in de balans gepresenteerde materiële vaste activa bestaan naast 'reguliere' investeringen ook uit erfpachtgronden.

<i>Erfpachtgronden</i>	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2015
Erfpachtgronden	42.525	0	0	0	0	42.525
	42.525	0	0	0	0	42.525

De volgende gronden zijn door de gemeente in erfpacht uitgegeven:

 Industrierrein 'Het Kanaal'	1.275 m ²
 Tjalleberd 'De Eide'	22 m ²

De totale waarde van de erfpachtgronden bedraagt per 31 december 2015 zoals blijkt uit bovenstaand verloopoverzicht € 42.525.

Investerings met een economisch nut

Het verloopoverzicht van de investeringen met een economisch nut, ziet er als volgt uit:

<i>Investerings economisch nut</i>	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	3.602.713	1.424.324	1.136	33.590		4.992.311
Woonruimten	164.115	0	7.995	0		156.120
Bedrijfsgebouwen	62.576.992	753.424	3.054.264	199.014		60.077.138
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	103.300	500.574	0	0		603.874
Vervoermiddelen	622.729	89.624	124.022	0		588.331
Machines, apparaten en installaties	1.853.225	307.990	573.429	617		1.587.169
Overige materiële vaste activa	663.561	150.321	280.739	26.985		506.157
	69.586.634	3.226.258	4.041.585	260.207	0	68.511.100

Gronden en terreinen

Tot de gronden en terreinen behoren onder andere de gronden voor schoolgebouwen, begraafplaatsen, gemeentelijke grondbank en overige gemeentelijke eigendommen. In beginsel wordt op gronden en terreinen niet afgeschreven. Alleen op de grond "uitbreiding begraafplaats Schoterland" en de grond ten behoeve van het toegangspad naar deze begraafplaats, wordt afgeschreven.

De verrichte investering ad € 1.424.324 heeft te maken met:

 aankoop grond ten behoeve van MFA "De Akkers"	€	58.869
 inbreng grond ten behoeve van het toekomstige AZC	-	319.847
 inbreng grond ten behoeve van ontwikkeling Heerenveen Noord-Oost	-	1.045.608

Woonruimten

De gemeente heeft een klein aantal woonruimten met een geringe boekwaarde in eigendom.

Bedrijfsgebouwen

Hiertoe behoren onder meer de gebouwen voor huisvesting van de gemeentelijke organisatie (personeel en materieel), het Posthuis, het museum Willem van Haren, de Heerenveense School, (voormalige) schoolgebouwen, multifunctionele centra, sportaccommodaties, de parkeergarage op het Geert Willigensplein en gebouwen waar bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden.

De belangrijkste in het boekjaar 2015 gedane investeringen:

 Aanpassing gebouw St. Jozefschool	€	400.000
 Renovatie sportcomplex Rugby Buitenbaan	€	118.000
 Bouw MFA "De Akkers"	€	237.000

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

In 2015 worden de investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken met een economisch nut volledig gevormd door de herinrichting van het 'Molenplein' in Heerenveen. Het plein dat is gelegen in het centrum van Heerenveen, wordt geheel opgeknapt. Op het Molenplein komt ruimte voor drie winkels, waaronder twee supermarkten. De ruimte waar de voormalige woningen aan de Van

Dekemalaan stonden, zal worden gebruikt als parkeerruimte. Voor zowel bezoekers als ondernemers is het namelijk belangrijk dat het centrum aantrekkelijk en toegankelijk blijft. De verbouwing van het Molenplein komt hieraan ten goede.

Verbouwing

Het gebouw van de bestaande supermarkt aan het plein wordt geheel vernieuwd en uitgebreid. Zo komt er ruimte voor twee extra winkels. De winkels krijgen allen hun ingang aan het Molenplein. Ook het parkeerterrein wordt opnieuw ingericht en uitgebreid van 170 naar ten minste 250 parkeerplaatsen. De verbouwing van de openbare ruimte vindt plaats in verschillende fasen. Dit om de overlast zo minimaal mogelijk te houden.

Investeringsagenda provincie Fryslân

Vanuit de 'Investeringsagenda Drachten Heerenveen' draagt de provincie Fryslân ruim € 1,4 miljoen bij aan het Molenplein. In totaal wordt er vanuit deze agenda tot 2018 ruim € 86 miljoen geïnvesteerd om de bereikbaarheid en sociaal-economische structuur van deze beide plaatsen te verbeteren. In Heerenveen gaat dit naast de herinrichting van het Molenplein onder andere ook om het verbeteren van de aansluitingen op de A32 en het vernieuwen van het busstation.

Vervoermiddelen

De post vervoermiddelen betreft voornamelijk het materieel van de afdeling Visie en Regie. Naast de aanschaf van een tweetal bedrijfsauto's is in 2015 ook geïnvesteerd in een Piaggio.

Machines, apparaten en installaties

Hiertoe behoren onder meer de computers en installaties van het gemeentelijk apparaat, het Posthuis, de parkeergarage op het Geert Willigensplein en de parkeerautomaten en het materieel van de afdeling Wijkbeheer. De belangrijkste investeringen in 2015 hadden betrekking op de aanschaf van een shovel (€ 75.000), een talud grasmaaier (€ 77.900), een tweetal natstrooiers (€ 62.000) en de kosten voor het vervangen van apparatuur voor betaald parkeren (€ 33.800).

Overige materiële vaste activa

Deze activa omvatten voornamelijk de aanschaf van software en multifunctionals en printers ten behoeve van de gemeentelijke organisatie.

Investerings met een economisch nut; heffingen

Het verloopoverzicht van de investeringen met een economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden geheven, ziet er als volgt uit:

<i>Investerings economisch nut; heffingen</i>	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings en desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage verv. voorz.	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2015
Riolering en afvalstoffen	20.223.176	794.285	729.988	578.765	1.323	19.707.386
	20.223.176	794.285	729.988	578.765	1.323	19.707.386

De investeringen zoals die in 2015 voor dit onderdeel zijn verricht, hebben betrekking op 'riolering in het buitengebied' (€ 215.520) en de vervangingsinvestering voor riolering (€ 578.765).

Onder andere in het kader van de Brede Zorgplicht Rioleringen (BZR) zijn kosten gemaakt. De BZR is een omvangrijk project waarbij percelen worden aangesloten. Het project "Brede Zorgplicht Riolering" is noodzakelijk omdat er geen ongezuiverd afvalwater meer geloosd mag worden op het oppervlaktewater. Dat betekent, dat eigenaren van woningen zonder aansluiting op de riolering of een ander goedgekeurd zuiveringssysteem, maatregelen moeten treffen om zulke lozingen in de toekomst te

voorkomen. De gemeente heeft met dit project de zorg voor zuivering van het afvalwater deels overgenomen van haar inwoners. Wel wordt een deel van de investeringen bekostigd vanuit hiervoor verschuldigde eigen bijdragen. Voor zover er sprake is van vervangingsinvesteringen, vindt er eveneens een bijdrage plaats vanuit de 'vervangingsvoorziening riolering'.

Het bovenstaande kan gespecificeerd als volgt worden weergegeven:

Riolering en afvalstoffen	Investeringen	Bijdrage derden	Bijdrage voorziening	Netto investering
Vervangingsinvesteringen riolering	578.765	0	578.765	0
Investeringen riolering buitengebied	215.520	1.323		214.197
	794.285	1.323	578.765	214.197

Investeringen met een maatschappelijk nut

Het verloopoverzicht van de investeringen met een economisch nut, ziet er als volgt uit:

Investeringen maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	0	79.089	0	0	0	79.089
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.818.830	2.385.482	720.946	0	265.181	15.218.185
Machines, apparaten en installaties	270.739	0	27.574	0	0	243.165
	14.089.568	2.464.571	748.520	0	265.181	15.540.439

De in het boekjaar 2015 gedane investeringen in gronden en terreinen hebben betrekking op:

 Parkeren Heerenveen-Oost € 79.089

De in het boekjaar 2015 gedane investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken met een maatschappelijk nut hebben met name betrekking op:

 Verhardingen wegen € 1.804.785

 Herstructurering 'Sinnebuorren' Akkrum € 722.472

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan per ultimo december uit:

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen / Aflossingen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	13.799.058				13.799.058
Voorziening 'kapitaalverstrekking deelnemingen' ¹⁾	-2.495.416			102.267	-2.393.149
Kapitaalverstrekt, gemeenschap. regelingen	0				0
Leningen aan deelnemingen	268.015	-268.015			0
Overige langlopende leningen	534.335		255.717		278.618
Overige uitzettingen > 1 jaar	101.774				101.774
Bijdragen in activa van derden	17.259.242	28.798	408.282		16.879.758
	29.467.007	-239.217	663.999	102.267	28.666.058

Deze posten kunnen als volgt verder worden onderverdeeld:

<i>Specificatie financiële vaste activa</i>	<i>Percentage</i>	<i>Boekwaarde 31-12-2014</i>	<i>Toevoeging</i>	<i>Vrijval</i>	<i>Afschrijving / Aflossing</i>	<i>Boekwaarde 31-12-2015</i>
<u>Kap.verstr. deelnemingen</u>						
Participatie Thialf	100%	1.500.000				1.500.000
Voorziening participatie Thialf		-1.500.000				-1.500.000
Gemeentelijk Sportcentrum	100%	18.000				18.000
Sportstad Heerenveen	50%	11.900.000				11.900.000
Voorziening Sportstad Heerenveen		-995.416		102.267		-893.149
IJshockeyhal Thialf Heerenveen	100%	18.000				18.000
Particip.maatsch.it Heerenveen	100%	18.000				18.000
Afvalsturing Friesland		54.454				54.454
Bank Nederl. Gemeenten (BNG)		150.144				150.144
Kapitaalverstr. participatiemij		0				0
Aandelen Afvalsturing Friesland NV		15.882				15.882
Kredietbank Nederland		0				0
Fryslân Miljeu		124.578				124.578
		11.303.642	0	102.267	0	11.405.909
<u>Leningen deelnemingen</u>						
Leningen deelnemingen		268.015	12.540		280.555	0
		268.015	12.540	0	280.555	0
<u>Overige langlopende leningen</u>						
Hypothecaire geldl.amtbenaren		307.445			28.827	278.618
Kredietbank Nederland		226.890			226.890	0
		534.335	0	0	255.717	278.618
<u>Overige uitz. lpt. >1 jr.</u>						
Obligaties St. Samenwerk		26.774				26.774
Effecten grootboek nationale schuld		75.000				75.000
		101.774	0	0	0	101.774
<u>Bijdr.aan act. eigend. derden</u>						
Gemeentelijk sportcentrum		8.330.366			131.664	8.198.702
Uitbreiding Bornego College		1.742.025			64.904	1.677.122
Nieuwbouw SBO		4.976.517			151.559	4.824.957
Nieuwbouw Bornego College		274.100			7.500	266.600
Sportcomplex Nieuwehome		1.934.127	28.798		52.125	1.910.800
Bijdrage Sportvereniging SIM		2.107			530	1.577
		17.259.241	28.798	0	408.282	16.879.757
		29.467.007	41.338	102.267	944.554	28.666.058

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

In verband met een mogelijk risico van oninbaarheid is ten behoeve van deze balanspost een voorziening getroffen van € 1.500.000 inzake 'Thialf'. Op grond van de verslaggevingsvoorschriften wordt deze voorziening voor wat betreft de presentatie in de balans in mindering gebracht op het activum.

Dezelfde situatie doet zich voor bij de deelneming in Sportstad Heerenveen. Hier is een voorziening voor getroffen van ruim € 893.000. (In 2013 is de deelname in Sportstad Heerenveen, oorspronkelijk groot € 11.900.000, afgewaardeerd naar € 10.676.584. In 2014 heeft vervolgens een opwaardering plaats gevonden met € 228.000. In de balans van 2014 werd de deelneming in Sportstad Heerenveen derhalve gewaardeerd op € 10.904.584). Van de per 1 januari 2015 nog bestaande voorziening kon per ultimo 2015 een bedrag van ruim € 100.000 vrij vallen, zodat de waardering van Sportstad Heerenveen ultimo 2015 is bepaald op ruim € 11 miljoen.

De gemeente Heerenveen had tenslotte tot 2015 een deelneming in IBF BV/CV. Toen het IBF werd aangelegd, was het bedrijventerrein van de provincie en de gemeente gezamenlijk. De exploitatie werd ondergebracht in een BV/CV. In het verleden is het door de gemeente ingebrachte kapitaal volledig afgeboekt, zodat de deelneming in de balans van de gemeente Heerenveen niet meer werd gewaardeerd. De eerste fase van aanleg van het Internationaal Businesspark Friesland (IBF) is inmiddels afgerond. De gemeente heeft daarom de BV/CV IBF voor dit deelgebied in 2015 opgeheven. Na de uittreding van de

provincie in 2005 moest de toenmalige BV/CV voor dit deelgebied van het IBF nog in stand blijven vanwege fiscale redenen en in verband met subsidietermijnen. Sindsdien was de gemeente enig aandeelhouder en vennoot. Deze administratieve redenen voor instandhouding van de BV/CV gelden ingaande 2015 niet meer. De exploitatie van de eerste fase is daarom samengevoegd met die van het overige deel van het IBF. Voor het gemeentelijk grondbedrijf heeft het liquideren van de BV/CV in 2015 een positief effect gehad van € 6,6 miljoen.

Het incidentele voordeel is reeds gedurende het jaar toegevoegd aan de algemene reserve. De raad heeft hier in zijn vergadering van 11 juni 2015 over besloten.

Leningen deelnemingen

Medio 2007 heeft de gemeente Heerenveen (via haar participatiemaatschappij It Hearrenfean BV) besloten een samenwerking aan te gaan met BNG Gebiedsontwikkeling inzake de ontwikkeling van het gebied rondom het stadion. Besloten is destijds om dit in een BV/CV-vorm te realiseren (Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV/CV). De participatie is destijds opgezet om daarmee een effectieve marktbenadering te kunnen realiseren en de opbrengstpotentie te benutten. Inmiddels is de gekozen samenwerkingsvorm niet meer effectief, dit mede als gevolg van de marktomstandigheden (kantoren en wonen) en de gemeentelijke keuzes rondom detailhandel (supermarktdiscussie). In 2014 zijn beide partijen daarom overeen gekomen om deze publiek-private samenwerking te ontbinden. De werkelijke liquidatie van de BV/CV heeft op dit moment nog niet plaatsgevonden. De liquidatie wordt door BNG Gebiedsontwikkeling verder afgehandeld. Dit zal naar verwachting op korte termijn plaats vinden.

De gemeente Heerenveen heeft in het verleden aan de Participatiemaatschappij "It Hearrenfean BV" een geldlening verstrekt, zodat zij in staat was om de deelneming in de BV/CV te financieren. Uit de reeds opgestelde liquidatiebalans van de BV/CV blijkt dat er na liquidatie slecht geringe middelen bestaan die worden uitgekeerd aan de beide aandeelhouders (Participatiemaatschappij 'It Hearrenfean BV' en BNG Gebiedsontwikkeling). Participatiemaatschappij 'It Hearrenfean BV' heeft daardoor onvoldoende financiële middelen om de in het verleden verstrekte lening af te kunnen lossen. Door de gemeente is daarom in 2015 het besluit genomen om deze vordering ad € 280.555 af te boeken.

Overige langlopende geldleningen u/g

Sinds 2007 is het verstrekken van gemeentelijke hypotheekleningen aan ambtelijk personeel niet meer toegestaan. Aan (extra) aflossingen van de annuïtaire hypothecaire geldleningen is in 2015 een bedrag ontvangen van € 28.827 (2014: € 34.488). Aan berekende rente is een bedrag ontvangen van € 14.371 (2014: € 15.813). Eind 2015 hebben 15 personen nog een hypotheek (totaal € 278.618 bij de gemeente Heerenveen.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jr.

In verband met de liquidatie van Stichting Samenwerk zijn de in het bezit van de stichting zijnde obligaties overgedragen aan de gemeente Heerenveen. De nominale waarde van deze obligaties bedraagt € 26.774. De slotkoers per 31 december 2015 bedraagt € 40.105 (2014: € 41.674; 2013: € 38.608).

De gemeente Heerenveen beschikt vanuit het verleden eveneens nog over zogenaamde effecten grootboek nationale schuld. De waarde van deze effecten is ten opzichte van 2014 vrijwel niet verandert en bedraagt ultimo 2015 € 261.824 (2014: € 261.735).

De effecten zijn in de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde van € 75.000.

Specificatie uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	Nominale waarde	Aanschafwaarde	Slotkoers			Marktwaaarde 31-12-2014	Marktwaaarde 31-12-2015
			31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015		
Obligaties St. Samenwerk 7,5%	26.774	} 75.000	144,20%	155,65%	149,79%	41.674	40.105
Effecten grootboek nationale schuld 2,5%	148.273		82,93%	165,06%	165,11%	244.739	244.813
Effecten grootboek nationale schuld 3%	8.576		99,49%	198,17%	198,34%	16.996	17.011
Totaal	183.623	101.774				303.409	301.928
Resultaat 2015							-1.480
Stille reserve per ultimo 2015							200.154

Aangezien de waardering van deze post plaats vindt tegen de aanschafwaarde, is er hier sprake van een zogenaamde 'stille reserve'. De 'stille reserve' bedraagt per ultimo 2015 ruim € 200.000.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

De oorspronkelijke bijdrage in het gemeentelijke sportcentrum bedroeg € 9.215.000. Deze bijdrage wordt in 40 jaar annuïtair afgeschreven. De jaarlijkse annuïteit bedraagt € 469.044. Binnen dit bedrag is voor 2015 een bedrag aan afschrijvingen beschikbaar van € 131.644.

De uitbreiding/nieuwbouw van het Bornego College, nieuwbouw SBO en Sportcomplex Nieuwehorne zijn onder de financiële vaste activa verantwoord bij 'Bijdragen aan activa in eigendom van derden', omdat de gemeente geen eigenaar is van de betreffende gebouwen, maar alleen een geldelijke bijdrage beschikbaar heeft gesteld voor de realisering van de uitbreiding/nieuwbouw.

Flottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraden	Boekwaarde 31-12-2014	Lasten	Baten	Voorziening	Resultaat	Inbreng	Boekwaarde 31-12-2015
Bouwgronden in exploitatie	38.351.512	8.567.355	7.773.579	1.439.000	-1.516.017	122.440	37.751.711
Bouwgronden niet in exploitatie	2.772.626	276.554	1.518.122	0	-1.316.337	-122.440	92.282
Overige gronden	5.008.020	217.923	374.376	0	28.983	0	4.880.550
Gereed product en handelsgoederen	7.500	0	0	0	0	0	7.500
	46.139.658	9.061.832	9.666.076	1.439.000	-2.803.371	0	42.732.043

Bouwgrond in exploitatie

De boekwaarde van de diverse in exploitatie genomen complexen is in het afgelopen verantwoordingsjaar met ruim € 6 ton gedaald. Deze daling wordt onder andere veroorzaakt door verkopen binnen het 'IBF II' (€ 2,6 miljoen) en 'Skoatterwâld' (€ 4,8 miljoen). Ten behoeve van deze beide complexen zijn ook de meeste kosten gemaakt (respectievelijk € 5,7 miljoen en € 2,1 miljoen). Een belangrijke oorzaak voor de daling van de boekwaarde is echter ook het treffen van een aantal voorzieningen. In totaal is in 2015 een bedrag van € 1.439.000 voorzien.

In onderstaande tabel wordt het één en ander gespecificeerd naar complex weergegeven:

Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2014	Uitgaven	Inkomsten	Voorziening	Resultaat	Inbreng / Uitname	Boekwaarde 31-12-2015
Tjalleberd - De Eide	1.259.598	49.229	73.866	228.000	-228.000		1.006.961
Skoatterwâld	27.108.134	2.057.151	4.793.918	81.000	-81.000		24.290.368
Heerenveen Oost Stadiongebied	3.410.894	509.364	49.873	1.055.000	-1.055.000		2.815.386
Stationsgebied	136.835	4.844	0	5.000	-5.000		136.679
De Kavels	-312.832	77.954	0		-69.639		-304.516
Heidemeer	534.681	18.932	0	22.000	-22.000		531.613
Jubbega Zuid	-46.207	-1.636	0		0		-47.843
Terrein Hepkema	0					122.440	122.440
IBF II	3.507.864	5.658.014	2.618.271		0		6.547.608
De Fjilden Nieuwehorne	1.132.924	59.298	78.617	48.000	-48.000		1.065.605
Fedde Schurerplein	511.532	18.358	4.278		0		525.612
Schoollocaties Jubbega	408.704	15.755	0		0		424.459
Tellegebied	256.880	82.060	85.156		0		253.784
Spikerboor Zuid	67.180	4.322	13.600		0		57.902
Haskerdijken	187.929	6.330	56.000	0	0		138.259
Zandwinput Oudehaske	187.396	7.379	0		-7.379		187.396
	38.351.512	8.567.355	7.773.579	1.439.000	-1.516.017	122.440	37.751.711

Ondanks dat inmiddels het economisch klimaat merkbaar ook in Heerenveen toeneemt, is de verwachting dat als gevolg van achterblijvende verkoop van woningbouw kavels een aantal grondcomplexen uiteindelijk met een nadelig resultaat zal moeten worden afgesloten. Op grond van de verslaggevingsvoorschriften moet in die gevallen een voorziening worden getroffen ter grootte van het verwachte 'verlies'. Nadat in de jaren tot en met 2014 reeds een voorziening voor verlieslatende complexen was getroffen van ruim € 9 miljoen, is ook in 2015 nog voor een aantal complexen een (aanvullende) voorziening getroffen. Het totale bedrag dat hiermee gepaard gaat, bedraagt in 2015 € 1.439.000.

Zoals blijkt uit het bovenstaande overzicht bedraagt de boekwaarde van de complexen die in ontwikkeling zijn € 37,8 miljoen per 31 december 2015. Rekening houdend met de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten kunnen de diverse complexen op termijn worden afgesloten met een voordelig resultaat van € 8,2 miljoen (gebaseerd op

de netto-contante waarde). Ten opzichte van voorgaand jaar is de verwachte eindopbrengst daarmee verdubbeld. Hierbij wordt de kanttekening geplaatst dat het behalen van dit resultaat voor een belangrijk deel afhankelijk is van economische factoren. Indien het 'economische tij tegen zit', kan dit enerzijds leiden tot een stijging van de nog te maken kosten en anderzijds tot een stagnatie van de verkopen en/of lagere verkoopopbrengsten. Een stagnatie in de verkopen leidt in het algemeen tot een drukkend effect op de winstgevendheid van de complexen.

Bouwgrond nog niet in exploitatie

Binnen de nog niet in exploitatie genomen gronden waren ook de gronden van Heerenveen Noord-Oost opgenomen. De oppervlakte van dit complex bedroeg ruim 12 hectare. In het verslagjaar zijn de gronden overgeboekt naar de materiële vaste activa.

In Akkrum is nabij de brede school een perceel grond in het verleden reeds min of meer bouwrijp gemaakt. Hoewel er (nog) geen sprake is van een grondcomplex in exploitatie, hebben er al wel werkzaamheden plaats gevonden. Om de grondprijs niet al te veel te laten stijgen wordt de waarde per m² jaarlijks beperkt tot 15 per m².

Een specificatie per complex kan als volgt worden weergegeven:

Niet in expl. genomen gronden	Boekwaarde 31-12-2014	Uitgaven	Inkomsten	Voorziening	Resultaat	Inbreng / Uitname	Boekwaarde 31-12-2015
Schoterlandseweg 34	65.404	2.700	0		0		68.104
Terrein Hepkema	188.889	7.129	73.578		0	-122.440	0
Heerenveen Noord-Oost	2.659.344	95.200	1.444.544		-1.310.000		0
Gedempte Molenwijk II	-321.067	164.831	0	0	0		-156.236
Voormalige Sfinx locatie	3.733	358	0		0		4.091
De Stringen Akkrum	161.325	5.716	0		-5.716		161.325
Spikerboor Zuid ten Zuiden	14.999	621	0		-621		14.999
	2.772.626	276.554	1.518.122	0	-1.316.337	-122.440	92.282

Overige gronden

De boekwaarde van deze gronden is met name als gevolg van de verkopen binnen 'Klaverblad Noord-Oost' ad € 291.841 en 'Leeuwarder straatweg' ad € 67.410 gedaald tot bijna € 4,9 miljoen.

De baten en lasten die worden gemaakt voor de 'overige gronden' worden niet 'bijgeschreven' op de boekwaarde. Hiermee wordt bereikt dat de waarde van deze gronden de marktwaarde niet te boven gaat. De waarde van 'Klaverblad Noord-Oost' wordt hierdoor bevroren op € 3,14. 'Klaverblad Noord' houdt een boekwaarde per m² van € 3,25. Het bevroren van de boekwaarde betekent uiteraard wel dat alle baten en lasten in enig jaar direct als resultaat worden verantwoord.

Een specificatie van de overige gronden kan als volgt worden weergegeven:

Overige gronden	Boekwaarde 31-12-2014	Uitgaven	Inkomsten	Voorziening	Resultaat	Inbreng / Uitname	Boekwaarde 31-12-2015
Centrum Heerenveen	83.000	2.700	15.125		12.425		83.000
Klaverblad Noord-Oost	4.426.920	193.250	291.841		44.121		4.372.450
Leeuwarderstraatweg	73.000	4.664	67.410		-10.254		0
Klaverblad Noord	425.100	17.309	0		-17.309		425.100
	5.008.020	217.923	374.376	0	28.983	0	4.880.550

Een overzicht van alle complexen waarvoor per 31 december een voorziening is getroffen kan tenslotte als volgt worden weergegeven:

Voorzieningen grondexploitaties	Stand 31-12-2014	Toevoeging	Vrijval	Stand 31-12-2015
Tjalleberd - De Eide	1.161.000	228.000		1.389.000
Skoatterwâld	4.290.000	81.000		4.371.000
Heerenveen Oost Stadiongebied		1.055.000		1.055.000
Stationsgebied		5.000		5.000
Heidemeer	270.000	22.000		292.000
De Fjilden Nieuwehome	3.144.000	48.000		3.192.000
Haskerdijken	160.000	0		160.000
Gedempte Molenwijk II	138.000	0		138.000
	9.163.000	1.439.000	0	10.602.000

Voor een verdere toelichting per complex word verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid.

Gereed product en handelsgoederen

De per 31 december 2015 aanwezige voorraden van het 'Posthuis' zijn verantwoord onder de overige grond- en hulpstoffen.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van maximaal één jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Openbare lichamen	6.634.616	7.394.479
Schatkistbankieren	0	548.210
Rek.courant met niet-financiële instellingen	-2.345.606	198.626
Overige vorderingen	7.879.134	13.336.005
	12.168.145	21.477.320
Af: voorziening voor mogelijke oninbaarheid	0	-105.000
	12.168.145	21.372.320

Vorderingen op openbare lichamen

Binnen de post vorderingen 'Openbare lichamen' is onder andere de vordering op het BTW-Compensatiefonds opgenomen (het hiermee gepaard gaande bedrag bedraagt voor het verantwoordingsjaar 2015 € 5,2 miljoen (2014: € 5,0 miljoen).

Op 1 januari 2003 is het BTW-compensatiefonds (BCF) ingevoerd om de afweging tussen zelf werkzaamheden uitvoeren binnen de publieke sector of uitbesteden aan private partijen niet te laten verstoren doordat de ene vorm wel is vrijgesteld (interne uitvoering) van BTW en de andere vorm (uitbesteding) niet. Uit het BCF krijgen gemeenten, provincies en kaderwetgebieden in beginsel compensatie voor de BTW die zij hebben betaald aan private partijen voor de uitvoering van overheidstaken.

Verder zijn binnen deze post de algemene vorderingen op andere overheidsorganen verantwoord ad € 289.285.

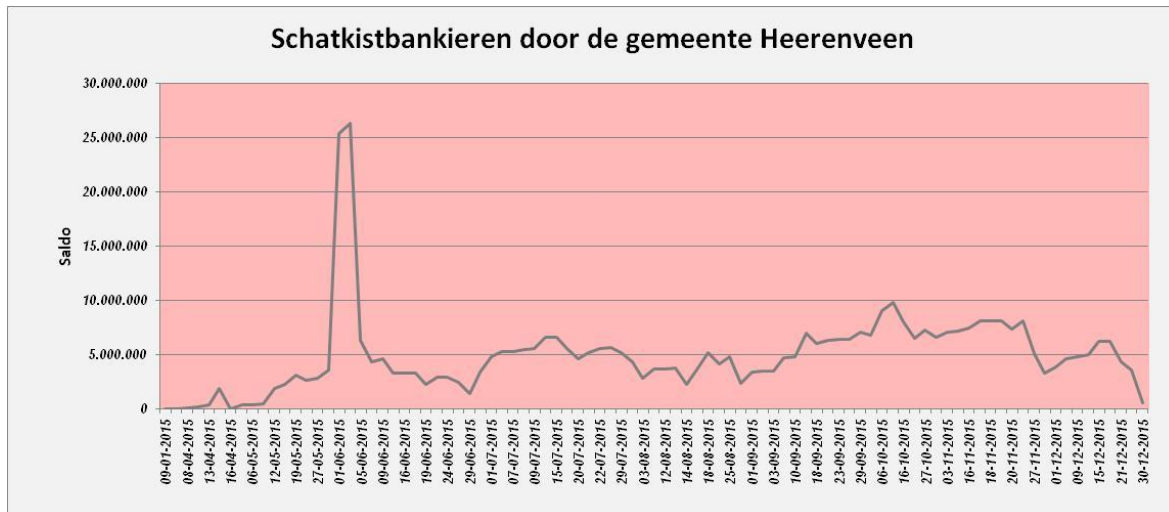
Een bijzondere post die binnen de vorderingen op het Rijk is opgenomen, is gerelateerd aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Per balansdatum bestaat er op dit ministerie een vordering in het kader van de Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU). Deze vordering bedraagt per balansdatum € 1.078.574

Schatkistbankieren

Decentrale overheden - waaronder dus gemeenten - zijn verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak (en die in het verleden daarom op een bank- of spaarrekening stonden) in de schatkist aan te houden. Het is niet meer toegestaan om middelen aan te houden op een rekening-courant of spaarrekening bij private partijen zoals een bank. Ook het uitzetten van middelen door te beleggen is niet meer toegestaan; wel geldt voor de destijds reeds bestaande beleggingen een overgangsregeling. Een belangrijke uitzondering op de hoofdregel dat alle middelen in de schatkist moeten worden aangehouden, is het drempelbedrag dat buiten de schatkist mag blijven. Naast het drempelbedrag zijn er nog een aantal andere middelen die worden uitgezonderd. Ten eerste de middelen in nazorgfondsen zoals die zijn ingesteld op basis van de Wet milieubeheer. Ook destijds bestaande beleggingen (peildatum 4 juni 2012) en middelen op zogenoemde G-rekeningen zijn uitgezonderd. Daarnaast vallen middelen die vanuit de publieke taak worden aangehouden bij derden ook niet onder schatkistbankieren. Het gaat dan bijvoorbeeld om onderpand of derdengelden (zoals in het kader van schuldhulpverlening). De verplichting tot schatkistbankieren is eind 2013 ingegaan.

Per 1 januari 2015 was het saldo aan liquide middelen van de gemeente Heerenveen dusdanig, dat niet aan het schatkistbankieren behoefde te worden deelgenomen. Ultimo 2015 bedroeg het saldo van de vordering in het kader van schatkistbankieren bijna € 550.000. Gedurende het jaar 2015 was er veelvuldig sprake van verplicht schatkistbankieren.

Het verloop van het saldo van schatkistbankieren gedurende het verantwoordingsjaar was als volgt:

De enorme piek in het schatkistbankieren van begin juni 2015 heeft te maken met de herfinanciering van de leningenportefeuille dat in die periode heeft plaats gevonden.

Om er voor te zorgen dat de gemeente Heerenveen altijd voldoet aan de wet- en regelgeving omtrent het schatkistbankieren, is er met de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) een overeenkomst afgesloten dat alle liquide middelen boven de € 1 miljoen, automatisch dagelijks worden afgeroomd ten gunste van het schatkistbankieren.

Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

De gemeente heeft in 2006 aan het International Business Park Friesland CV een kredietfaciliteit ter beschikking gesteld. De kredietfaciliteit bestaat in de eerste plaats uit een krediet in rekening-courant. In plaats van het krediet in rekening-courant kunnen in onderling overleg door de gemeente aan het IBF leningen worden verstrekt; één en ander met inachtneming van de kredietlimiet. Tot en met 2015 is alleen krediet verstrekt in rekening-courant. Per 31 december 2015 bedraagt de stand van de rekening-courant verhouding -/- € 198.623 (schuld). De stand per 31-12-2014 bedroeg -/- € 115.879

Overige vorderingen

Binnen de post 'Overige vorderingen' zijn onder andere de volgende posten verantwoord:

Overige vorderingen	Saldo 01-01-2014	Saldo 31-12-2014
Debiteuren algemeen (staat O)	1.427.484	3.350.060
Diverse gemeentelijke belastingen	3.786.454	3.972.486
Aandeel partners schadeverg. SKW 2011	481.277	
Nedvang; afvalstromen 4 ^e kw.	193.500	178.000
Nedvang; convenant zwerfmuil 2013	51.782	
Bijdr. Gem. L'warden Actieteam/Drie werk	110.631	
Bijstandsontvangers	1.193.000	1.375.000
Terugvordering voorschot Regionale Jeugd S		3.988.837
Persoongebonden budget Jeugd SVB		354.232
Diftar; 4 ^e kw. 2014	458.691	
Overig	176.315	12.390
	7.879.134	13.231.005

Een verdere gedetailleerde specificatie van de vorderingen is aanwezig bij de diverse afdelingen. Bij de uitkeringsdebiteuren is sprake van een vordering met een bruto waarde van circa € 4.4 miljoen. Hiervan wordt € 3,0 miljoen voorzien voor dubieuze debiteuren. In de balans zijn de uitkeringsdebiteuren daarom voor de nettowaarde ad € 1.375.000 verantwoord.

Voor een drietal 'debiteurengroepen' wordt indien noodzakelijk een voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen. Het betreft hier de volgende groepen van debiteuren:

- gemeentelijke belastingen en rechten,
- naheffingen betaald parkeren,
- overige vorderingen.

Per balansdatum is de volgende voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen:

Voorziening dubieuze debiteuren	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Dubieuze debiteuren naheffing betaald parkeren	0	0
Dubieuze debiteuren belastingen	0	80.000
Dubieuze debiteuren	0	25.000
	0	105.000

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Kassaldi	9.520	7.674
Bank- en giroaldi	101.193	150.153
	110.713	157.827

De gemeente maakt gebruik van een pakket voor geïntegreerde dienstverlening voor het betalingsverkeer en kredietoperaties van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Hiervoor zijn een tweetal overeenkomsten afgesloten, namelijk een rekening-courant overeenkomst en een (raam)overeenkomst voor geïntegreerde dienstverlening. Op grond van deze overeenkomsten vindt ondermeer de renteberekening plaats over de hoofdrekening en de nevenrekeningen bij de BNG tezamen; er is bij deze berekening sprake van een zogenaamde "concernblok"-koppeling. Per 31 december 2015 bedroeg het rekening-courantsaldo op de hoofdrekening bij de BNG € 149.343 negatief (2014: € 3.009.506 negatief; 2013: € 10.588.430 negatief). Voor een nadere toelichting wordt voor dit onderdeel daarom verder verwezen naar de toelichting op de vlottende passiva (netto vlottende schulden).

Overlopende activa

De post overlopende activa bevat de volgende - op basis van BBV verplicht voorgeschreven - posten:

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	974.251	1.562.567
	974.251	1.562.567

De post 'Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen' kan vervolgens als volgt worden gespecificeerd:

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Overige nog te ontvangen bedragen	921.751	1.512.567
Vooruitbetaalde bedragen	52.500	50.000
	974.251	1.562.567

De 'Overige nog te ontvangen bedragen' worden, conform voorgaande jaren grotendeels (ruim € 1,5 miljoen) gevormd door het bedrag aan te ontvangen BTW.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen heeft de gemeente weerstandsvermogen nodig. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die de gemeente loopt. De risico's die worden gelopen zijn velerlei en van diverse aard. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die kunnen worden ingezet om tegenvallers op te vangen. Naast de bufferreserves zijn dit langlopende voorzieningen, ongebruikte belastingcapaciteit en ruimte op de begroting (waaronder de post 'onvoorzien'). Bij het optimaliseren van het weerstandsvermogen spelen naast weerstandscapaciteit en risico's als zodanig ook andere factoren een rol. Het gaat hierbij om het aanpassingsvermogen of de flexibiliteit van de organisatie en om de kans op gelijktijdigheid van tegenslagen. Op zichzelf genomen kleine risico's kunnen door toeval gelijktijdig of vlak na elkaar optreden, waardoor toch een groot beroep op de weerstandscapaciteit noodzakelijk is. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen afhankelijk zijn. Zo kan bijvoorbeeld een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente, een groter beroep op garanties en meer bijstandsuitgaven.

Het beleid van de gemeente Heerenveen is er op gericht dat in eerste instantie de incidentele weerstandscapaciteit wordt gebruikt om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich in enig jaar structurele tegenvallers voordoen zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan zullen deze eerst worden afgedekt middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal in de eerstvolgende Verantwoordings- en Perspectiefnota structurele dekking worden gezocht. De gevolgen van het voordoen van een risico worden dus altijd eerst uit de incidentele weerstandscapaciteit gedekt. Uitgangspunt is daarbij, dat met name de vrij aanwendbare (algemene) reserves gebruikt worden om tegenvallers te dekken.

<i>Bestanddeel</i>	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	✓	
Reserves en voorzieningen	✓	
Onvoorzien	✓	
Begrotingsruimte		✓
Stille reserves	✓	
Onbenutte belastingcapaciteit		✓
Kostenreducties (bezuinigingen)		✓

Het eigen vermogen vormt een van de belangrijkste componenten van de weerstandscapaciteit.

Het in de balans opgenomen eigen vermogen (exclusief rekeningresultaat 2015) bestaat uit de volgende posten:

Reserves	Stand 31-12-2014	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2015
Algemene reserves	-7.179.653	12.248.147	2.567.136	2.501.357
Bestemmingsreserves; egalisatie tarieven	511.069	37.690	548.759	0
Bestemmingsreserves; overig	5.549.029	7.084.492	1.865.883	10.767.638
	-1.119.555	19.370.329	4.981.778	13.268.996

De mutaties op de reserves van de algemene dienst zijn via functie 980 verantwoord in de exploitatie. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar bijlage 3 van deze jaarrekening (overzicht mutaties reserves; de 'Staat D').

De algemene reserves zijn als volgt opgebouwd:

Specificatie 'Algemene reserves'	Stand 31-12-2014	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2015
Algemene reserve niet geblokkeerd	1.289.065	1.967.083	1.258.545	1.997.603
Algemene reserve	-8.468.718	10.281.064	1.308.592	503.754
	-7.179.653	12.248.147	2.567.136	2.501.357

Algemene reserve niet geblokkeerd

De doelstelling van de algemene reserve niet-geblokkeerd is gelegen in het vormen van een buffer voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd en het dekken van grote noodzakelijke uitgaven (nieuw beleid). De buffer is dus gevormd om eventuele tegenvallers in de reguliere exploitatie van de algemene dienst op te vangen. De algemene reserve niet-geblokkeerd bedraagt per 31 december 2015 € 1.997.603 (2014: € 1.289.065,-).

Algemene reserve

Zoals blijkt uit het bovenstaande verloopoverzicht van de 'algemene reserves' is er in 2015 sprake geweest van een zich doorzettend herstel. Bedroeg de stand van de algemene reserve per 1 januari 2015 nog € 8,5 miljoen negatief, per 31 december 2015 is dit verbeterd tot een positieve algemene reserve van € 0,5 miljoen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de Raad een bepaalde bestemming is gegeven. De precieze doelstelling per reserve staat beschreven in de notitie 'Reserves en Voorzieningen' per 1 januari 2013. In deze jaarstukken wordt deze doelstelling slechts kort toegelicht.

Bestemmingsreserve	Doel	Bedrag
Bestemmingsreserve ter egalisatie van tarieven		
Afvalstoffenheffing	Egalisatie van de tarieven afvalstoffenheffing.	0
Subtotaal		0
Overige bestemmingsreserves		
Projecten uit eigen middelen	Door de dienst Visie en Regie worden diverse projecten uitgevoerd die niet op de staat van investeringen terechtkomen omdat deze uit eenmalige middelen worden gefinancierd en/of met subsidies en bijdragen van derden worden gedekt. Nog niet bestede gemeentelijke middelen per ultimo boekjaar van gemeentelijke projecten worden ten gunste van deze reserve gebracht en in volgende boekjaar weer beschikbaar gesteld voor de betreffende projecten.	1.064.174
Sociaal Cultureel werk Aengwirden	Het bevorderen van de sociale cohesie in de dorpen van de voormalige gemeente Aengwirden.	52.676
Sociaal Domein	Het overschot 2015 op het 'Sociaal Domein' van € 8,1 miljoen is voor € 6,5 miljoen aan deze egalisatiereserve Sociaal Domein toegevoegd (het resterende bedrag van € 1,6 miljoen is ten gunste gekomen van de algemene middelen). De bestemmings-reserve is ondermeer bedoeld voor het opbouwen van een buffer voor het opvangen van toekomstige kortingen in de algemene uitkering voor het onderdeel Sociaal Domein en het opvangen van fluctuaties in de uitgaven.	6.500.000
Betaald parkeren	Het opbouwen van een buffer voor het onrendabele gedeelte van de huidige en toekomstig te realiseren parkeervoorzieningen.	15.490
Reserve oud papier	Dekking voor het verhoogde subsidiebedrag voor oud papier en dekking van incidentele subsidieaanvragen van maatschappelijke organisaties.	49.027
Reserve leegstand Kompanije/MFA Jubbega	Dekking voor de huurinkomsten, voortvloeiende uit leegstand, als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen.	196.578
Reserve Baggeren	Het reserveren van gelden voor het financieren van toekomstige baggerprojecten.	128.971
Facilitaire Diensten en middelen	Egalisatie van kosten van facilitaire diensten en middelen, die voor de bedrijfsvoering in de organisatie noodzakelijk zijn.	154.844
Frictiekosten concern	Het vormen van een buffer voor het opvangen van frictiekosten met betrekking tot personeelskosten.	2.341.597
Reserve IT-agenda	Doorontwikkeling van geautomatiseerde informatievoorziening te kunnen financieren.	64.278
Reserve BGT	De kosten die gepaard gaan met de realisatie en implementatie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie te dekken .	200.004
Subtotaal		10.767.638
Totaal		10.767.638

Voor het verloop van de bestemmingsreserves wordt verder verwezen naar het bijlagenboek bij de jaarrekening, bijlage 3 (staat van reserves).

Gerealiseerd resultaat

Gerealiseerd resultaat	Resultaat 2014	Resultaat 2015
Gerealiseerd resultaat algemene dienst	6.239.429	12.061.154
Gerealiseerd resultaat grondexploitaties	-6.423.021	-3.313.388
	-183.592	8.747.765

Het resultaat van de jaarrekening 2015 bedraagt € 8.747.765 (voordelig)

Voorzieningen

De vorming van een voorziening geschiedt op basis van bedrijfseconomische grondslagen. Ondanks dat de gemeenteraad bij het treffen van een voorziening feitelijk geen keus heeft, dient het vormen van een voorziening wel geaccordeerd te worden door de gemeenteraad. Dit vloeit voort uit het feit dat de gemeenteraad beschikt over het zogenaamde budgetrecht. Aangezien de voorziening wordt gevormd ten laste van de exploitatierekening, betekent dit dat de gemeenteraad met de vorming er van moet instemmen.

Voorzieningen worden, conform BBV, gevormd wegens:

- H* Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- H* Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- H* Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- H* Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Voorzieningen mogen niet worden gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Rentetoevoeging aan voorzieningen is bovendien niet toegestaan.

Het verloop van de voorzieningen in 2015 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen	Saldo 31-12-2014	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2015
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.729.033	4.121.348	2.210.483	7.291.448	3.348.451
Egalisatievoorziening	1.553.769	1.120.489	116.475	1.089.896	1.467.887
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed worden	13.164.911	557.727	974.168	0	12.748.470
	23.447.713	5.799.564	3.301.125	8.381.344	17.564.808

Voor een nadere specificatie wordt ook nog verwezen naar het bijlagenboek bij de jaarrekening, bijlage 3 "staat van voorzieningen".

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Het verloop van deze voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Stand 31-12-2014	Storting	Vrijval	Aanwending	Stand 31-12-2015
<u>Verplichtingen, verlies en risico's</u>					
Voorziening garanties	100.000		100.000		0
Onderhoud walbeschoeiingen	60.000				60.000
Voorziening bedrijvenpark A7	1.580.000	108.000		1.573.590	114.410
Voorziening risico precario	4.181.000	3.010.448	7.191.448		0
Gevolgen wet APPA	2.442.524	410.250			2.852.774
WGA-fonds	275.246	46.500		41.893	279.854
Participatiefonds kwijtscheldingen	0	541.000		541.000	0
Afwikkeling projecten	50.000			50.000	0
Faciliteiten Raad	36.176	5.150			41.326
Millenniumactiviteiten	4.088			4.000	88
Totaal verplichtingen, verlies en risico's	8.729.033	4.121.348	7.291.448	2.210.483	3.348.451

De gemeente heeft vanaf 2011 voor in totaal € 12,4 miljoen aan precariobelasting in rekening gebracht bij de netwerkbeheerder voor gebruik van het gas- en elektriciteitsnetwerk. De netwerkbeheerder is het niet eens met de opgelegde aanslagen over 2011 tot en met 2015 en heeft bezwaar aangetekend. De rechter heeft in 2015 uitspraken gedaan ten aanzien van het tijdvak juli tot en met december 2011 die uitvallen in het voordeel van de gemeente Heerenveen. Tegen deze uitspraken is door de netwerkbeheerder vervolgens een hoger beroep ingesteld bij het gerechtshof. De uitkomsten daarvan zijn momenteel nog onduidelijk. De gemeente Heerenveen is van mening dat de belasting rechtsgeldig is geheven en dat daarom niet langer een voorziening vereist is voor het lopende bezwaarschrift. Voorgesteld wordt om de voorziening, die in de loop der jaren is opgebouwd tot een bedrag van € 7.191.448, via de bestemming van het resultaat toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve.

Egalisatievoorzieningen

Het verloop van de egalisatievoorzieningen van de gemeente luidt:

Omschrijving	Stand 1-1-2014	Storting	Vrijval	Aanwending	Stand 31-12-2014
<u>Onderhoud- en egalisatievoorzieningen</u>					
Groot onderhoud gemeentehuis	256.816		256.816		0
Inventaris gemeentehuis	170.184	36.905			207.089
Voorziening sportvelden	180.298	215.688		3.975	392.011
Onderhoud onderwijsgebouwen	538.391		425.000	112.500	891
Onderhoud gebouwen	0	867.896			867.896
Groot onderhoud MFA Us Kubus	164.506		164.506		0
Groot onderhoud MFA De Barte De Knipe	243.574		243.574		0
Totaal onderhoud en egalisatie	1.553.769	1.120.489	1.089.896	116.475	1.467.887

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Onder deze post worden de ontvangen middelen verantwoord waaraan door de verstrekker een specifiek bestedingsdoel is verbonden. Daarnaast worden de middelen hier verantwoord bestemd voor de medefinanciering van toekomstige investeringen in activa waarvoor een heffing kan worden geheven

De specificatie van deze posten kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Stand 1-1-2014	Storting	Vrijval	Aanwending	Stand 31-12-2014
<u>Van derden verkregen middelen</u>					
Rioleringen	7.469.459	557.727		580.757	7.446.429
Achterstallig onderhoud oevers	1.958.800			8.155	1.950.646
Verplichtingen Boarnsterhim (afd. RO)	456.000				456.000
Achterstalling onderhoud B'him (bruggen)	2.746.900			158.704	2.588.196
Achterstalling onderhoud B'him (wegen)	509.700			226.552	283.148
Achterstalling onderhoud B'him (medium)	24.052				24.052
Totaal vervangingsvoorzieningen	13.164.911	557.727	0	974.168	12.748.470

Een deel van deze voorzieningen wordt sinds de jaarverslaggeving van 2014 voor het eerst opgenomen op grond van een wijziging van de verslaggevingregels (BBV). Indien gemeenten in de heffingen bijdragen hebben opgenomen voor toekomstige vervanging van investeringen voor riolering en afvalstoffeninzameling, dan komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Dit was reeds het geval, echter op de balans is er vanaf 2014 een aparte categorie voor deze voorzieningen voorgeschreven. Zodra de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt, wordt deze investering geactiveerd. Vervolgens worden de bedragen opgenomen in de voorziening rechtstreeks op de vervangingsinvestering in mindering gebracht. Het betreft in het geval van de gemeente Heerenveen alleen de voorziening 'Rioleringen'. Per 31 december 2015 bedraagt de omvang van deze voorziening € 7.446.429.

Van het totaal van de getroffen voorzieningen kan tenslotte de volgende toelichting worden gegeven:

Voorzieningen	Doel	Bedrag
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verlies en risico's</u>		
Onderhoud walbeschoeiingen	Het creëren van een voorziening teneinde de toekomstige investering met betrekking tot het onderhoud van walbeschoeiingen te bekostigen.	60.000
Voorziening Bedrijvenpark A7	Afdekking van de deelneming in de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenparken A7.	114.410
Risico Precario	Het opvangen van een eventuele verplichting tot terugbetaling van opgelegde precariobelasting.	0
Gevolgen Wet APPA	Het opvangen van de gevolgen van de wijziging van de Wet APPA.	2.852.774
WGA-fonds	Ter dekking van de kosten van WGA-uitkeringen voor arbeidsongeschikte werknemers in de zin van de WGA die voor onze eigen rekening komen.	279.854
Faciliteiten Raad	Egalisatie van kosten voor faciliteiten voor de Raad.	41.326
Millenniumactiviteiten	Uitvoeren van het raadsbesluit over Millenniumactiviteiten.	88
Subtotaal		3.348.451
<u>Onderhoud- en egalisatievoorzieningen</u>		
Inventaris gemeentehuis	Egalisatie van kosten van de inrichting.	207.089
Voorzieningen sportvelden	Egalisatie van onderhoudskosten natuur- en kunstgrasvelden, inclusief atletiekbaan.	392.011
Onderhoud onderwijsgebouwen	Door de wijziging in de bekostiging in het beheer en onderhoud van de onderwijsgebouwen, is deze voorziening in 2015 vrijwel opgeheven.	891
Onderhoud gebouwen	Egalisatie van onderhoudskosten aan de gemeentelijke gebouwen.	867.896
Subtotaal		1.467.887
<u>Voorziening egalisatie tarieven</u>		
Rioleringen	Egalisatie ten behoeve van de (investeringen in de) riolering.	7.446.429
Verplichting Boarnsterhim (afd. RO/risicovoorziening)	Voorziening ter dekking van de risico's, welke voortvloeien uit de herindeling Boarnsterhim.	456.000
Achterstallig onderhoud Boarnsterhim (bruggen, wegen en medium)	Voorziening voor het uitvoeren van het achterstallig onderhoud op het grondgebied van de voormalige gemeente Boarnsterhim.	2.895.396
Achterstallig onderhoud oevers	Egalisatie van kosten voor het toekomstige groot onderhoud aan de oevers	1.950.646
Subtotaal		12.748.470
Totaal		17.564.808

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de langlopende schulden over het jaar 2015. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van langlopende schulden (bijlage 4, staat model E).

Langlopende leningen	Oorspronkelijke hoofdsom	Saldo per 31-12-2014	Afgesloten	Aflossing regulier	Aflossing vervroegd	Saldo 31-12-2015
Banken	349.344.817	131.203.950	125.108.730	19.857.683	93.108.729	143.346.267
Provincie Fryslân	22.000.000	22.000.000	0	0	22.000.000	0
	371.344.817	153.203.950	125.108.730	19.857.683	115.108.729	143.346.267

Medio 2015 heeft er een integrale herfinanciering van de gemeentelijke leningenportefeuille plaats gevonden. Vrijwel alle 'oude' leningen zijn vervroegd afgelost en nieuwe leningen zijn wederom afgesloten. Ook de lening die de gemeente Heerenveen had bij de provincie Fryslân is in het kader van de herfinanciering vervroegd volledig afgelost. De herfinanciering van de volledige leningenportefeuille heeft wederom bij de beide huisbankiers plaats gevonden.

In het kader van de wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) mocht de gemeente in 2015 maximaal zo'n € 14 miljoen met vlottende middelen financieren. Alleen in het eerste kwartaal van 2015 is de kasgeldlimiet overschreden. Omdat de rente van kortlopende financieringsinstrumenten de laatste jaren eigenlijk voortdurend lager is dan de langlopende rente, wordt de financieringsbehoefte zoveel mogelijk ingevuld met kortlopende middelen.

De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden voor het jaar 2015 bedroeg - zoals blijkt uit het onderstaande verloopschema - € 4.514.958 (2014: € 5.602.844). Voor het jaar 2016 wordt voor de huidige langlopende leningen een rentelast geraamd van nog geen € 3,5 miljoen.

Rentelast	Rentelast 2015	Rentelast 2016
Banken	4.356.374	3.474.796
Provincie Fryslân	158.583	0
	4.514.958	3.474.796

De aflossingsbedragen (uitgaande van de per ultimo 2015 bestaande langlopende schulden) kunnen voor de komende jaren als volgt worden gespecificeerd:

Termijn	Aflossing
1 jaar	4.757.068
2 - 5 jaar	19.414.496
6 jaar en langer	119.174.703
	143.346.267

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn de netto-vlottende schulden en de overlopende passiva verantwoord.

Netto vlottende schulden

Onder netto-vlottende schulden wordt verstaan die schulden die een rentetypische looptijd kennen die korter is dan één jaar. De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Kortlopende schulden	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Kasgeldleningen openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	2.969.707	101.873
Overige schulden	7.448.202	3.379.736
	10.417.909	3.481.610

Kasgeldleningen

De wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) schept een bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij decentrale overheden waaronder gemeenten.

Het uitgangspunt voor de wet Fido, het beheersen van risico's, uit zicht in een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid:

- H Het aangaan en verstrekken van leningen alsmede het verstrekken van garanties is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak.
- H Tijdelijke uitzettingen en derivaten moeten een prudent (verstandig) karakter hebben en mogen niet zijn gericht op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatige risico's.

Het beheersen van risico's als uitgangspunt van de wet Fido uit zich verder in voorschriften omtrent de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide beogen de renterisico's te begrenzen die verbonden zijn aan de financiering door middel van achtereenvolgens de korte schuld en de lange schuld. Het begrenzen van de risico's van de korte schuld geschiedt via voorschriften ten aanzien van de kasgeldlimiet.

Voor het jaar 2015 is de kasgeldlimiet voor de gemeente Heerenveen becijferd op circa € 14 miljoen. Ultimo 2013, 2014 en 2015 waren er geen lopende kasgeldleningen.

Voor een verdere toelichting wordt tevens verwezen naar de paragrafen behorende bij de jaarstukken 2015 (onderdeel 2.3 financiering).

Bank-en girosaldi

De bank- en girosaldi per 31 december worden gevormd door de debet- en creditsaldi van de BNG. Het saldo kan als volgt worden gespecificeerd:

Bank- en girosaldi	Stand 31-12-2014	Stand 31-12-2015
B.N.G. (algemeen) nr. 28.50.03.550(F)	3.009.506	149.343
B.N.G. (belastingen) rek. 28.50.29.762(F)	413	331
B.N.G. (Posthuis) nr. 28.50.48.708(F)	-30.494	-38.082
B.N.G. (Floatrekening) nr. 28.51.53.501(F)	-9.719	-9.719
B.N.G. (SKB) nr. 28.67.03.556(F)	0	0
	2.969.707	101.873

Overige schulden

De overige schulden per 31 december 2015 worden gevormd door het uitstaande bedrag aan crediteuren. Voor een nadere specificatie van de post "overige schulden" wordt verwezen naar de afdeling financiële dienstverlening.

De afwikkeling van de post 'overige schulden' vertoont een normaal verloop.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Nog te betalen bedragen	6.051.739	11.102.371
Vooruitontvangen bedragen	1.042.389	893.539
	7.094.128	11.995.910

Nog te betalen bedragen

De bedragen per ultimo verslagjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie 'nog te betalen bedragen'	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Uitkeringslasten Soza	524.566	408.251
BTW fiscus	1.098.359	1.777.657
Overlopende rente	2.788.783	928.009
Nog te betalen sociale lasten	-5.934	1.422.902
Nog te betalen bedragen	1.641.237	6.560.139
Overig	4.728	5.413
	6.051.739	11.102.371

De belangrijkste posten binnen de 'Nog te betalen bedragen' kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Bedrag
Diverse nog te betalen bedragen < € 50.000	547.886
Omrin: verwerkingskosten grijs december 2015	66.000
Factuur december 2015 Gem.Leeuwarden Bbz en IOAZ	74.083
Raming te betalen PGB WMO SVB 2015	103.692
Verplichting 2015 IFH-IBOR-RO	109.104
Middelen Skatebaan van voorziening	114.910
Raming afwikkeling facturen huishoudelijke hulp periode 13 2015	190.000
Algemene Uitkering, raming nog te bet. voorl.afrekening 2014	247.721
Te betalen MO-zaak 2015	575.449
Algemene Uitkering, te bet.voorl.afrekening 2015	656.000
Raming afgesloten DBC's 2015 Regionale jeugdzorg ¹⁾	1.880.153
Onderhandelen Werk DBC's Regionale jeugdzorg 2015	1.995.139
	6.560.139

¹⁾ DBC = Diagnose Behandel Combinatie

Voor een verdere specificatie van de post "nog te betalen bedragen" wordt verwezen naar bijlage 7, staat model N. Deze bijlage is in een afzonderlijk boekwerkje bij de jaarrekening opgenomen. De nog te betalen bedragen worden in de loop van het jaar 2016 regulier afgewikkeld.

Vooruitontvangen bedragen

Niet bestede middelen van uitkeringen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel moeten ingaande 2008 worden verantwoord onder de 'overlopende passiva'. Dit laatste is geregeld in artikel 49 van het BBV.

Specificatie 'vooruitontvangen bedragen'	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
Rijksbijdr. invest. stedel. vernieuw.	890.763	890.763
Actieplan Jeugdwerkloosheid	60.558	0
Overig	91.068	2.776
	1.042.389	893.539

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Garant- en borgstellingen

Een garantie is een vorm van zekerheidstelling. Het is een overeenkomst waarbij de ene partij (de garant) zich jegens een andere partij (de schuldeiser) verbindt tot nakoming van een verbintenis die een derde (de gegarandeerde) jegens de schuldeiser heeft. Dit is overigens geen vastomlijnd juridisch begrip. Dat geldt wel voor een andere vorm van zekerheidstelling: de borgtocht. Borgtocht is volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 7:850) een overeenkomst waarbij de ene partij (de borg) zich jegens een andere partij (de schuldeiser) verbindt tot nakoming van een verbintenis die een derde (de hoofdschuldenaar) jegens de schuldeiser heeft of zal verkrijgen. Daar waar wordt gesproken van gemeentelijke garantstelling, is formeel sprake van borgtocht.

De gemeente Heerenveen staat per 31 december 2015 nog borg voor een bedrag van bijna € 20miljoen. Het bedrag is, conform de jaarverslaggevingseisen, buiten de balans onder de passiva verantwoord.

Gewaarborgde geldleningen

Van de door de gemeente per ultimo 2015 gewaarborgde geldleningen kan - onder verwijzing naar de bijlage staat F (bijlage 5) bij de rekening - het volgende overzicht worden gegeven:

Garanties

Herindeling Boarnsterhim

Voor wat betreft de gegarandeerde geldleningen is vooralsnog geen rekening gehouden met leningen die voorheen door de gemeente Boarnsterhim zijn gegarandeerd. Per 1 januari 2014 zijn deze formeel overgegaan naar de rechtsopvolger gemeente Leeuwarden. De gemaakte afspraken over het 'verdelen' van deze garanties tussen de betreffende gemeenten is echter nog niet geformaliseerd. Deze formalisatie zal in de komende jaren worden afgerond.

WSW

Instellingen op het gebied van zorg- en sociale woningbouw hebben de mogelijkheid leningen aan te trekken via het Waarborgfonds sociale woningbouw (WSW). Hiervoor geldt een achtervangregeling waarvoor ook de gemeente Heerenveen risicodragend is. De omvang van de door Heerenveen gegarandeerde geldleningen bedraagt per 31 december 2015 € 260.220.000.

NHG

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog bestond een groot woningtekort. Naast het bouwen in grote volumes voor de sociale huurmarkt, werd ook het eigen woningbezit gestimuleerd. Om het destijds makkelijker te maken om via een hypotheek voor de aanschaf van een woning te lenen, maar ook om dat voor geldverstrekkers minder riskant te maken, werden door gemeenten garanties afgegeven. Die garantie hield in dat de gemeente zich garant stelde voor de verschuldigde betalingen als de geldlener (=de burger) niet meer aan zijn hypothecaire verplichtingen kon voldoen. In 1995 hebben rijks- en gemeenteoverheid één gemeenschappelijk waarborgfonds opgezet, die overal op dezelfde manier uitvoering gaf aan de hypotheekgarantie: Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW); deze regeling staat beter bekend onder de naam Nationale

Hypotheek Garantie (NHG). In 2011 hebben gemeenten zich uit de regeling teruggetrokken en staat het rijk alleen garant voor de kosten.

Op leningen tot 1995 kan de gemeente Heerenveen voor 100% worden aangesproken op het tekort. Op basis van de ontwikkeling van de huizenprijzen in relatie tot de omvang van de restschuld, wordt het risico dat de gemeente Heerenveen nu nog wordt aangesproken op tekorten voor deze hypotheek ingeschat als nihil. Sinds 1995 is de gemeente samen met het rijk aansprakelijk voor eventuele tekorten. Indien het waarborgfonds niet toereikend is om de financiële risico's op te vangen kan de gemeente Heerenveen voor 50% worden aangesproken om het tekort aan te vullen. Dit geldt voor leningen die na 1994 en vóór 1 januari 2011 zijn afgesloten. De omvang van de door Heerenveen gegarandeerde geldleningen bedraagt naar schatting per 31 december 2014 € 30 miljoen (dit op basis van de meest recente gegevens verstrekt door NHG).

Sportstad Heerenveen BV

In 2003 is door de aandeelhouders (gemeente Heerenveen en Sc Heerenveen Vastgoed BV) een vermogensinstandhoudingsverklaring ondertekend. Dit betekent dat, indien het garantievermogen van Sportstad Heerenveen BV niet meer toereikend is, de aandeelhouders het verschil op verzoek van de bank (BNG) moeten aanvullen. Het garantievermogen is opgebouwd uit het aandelenvermogen, de reserves en de achtergestelde leningen.

Overig

De gemeente Heerenveen kent de volgende belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente de komende jaren is gebonden:

Langlopende verplichtingen roerend goed

Bedrijf: Douwe Egberts Coffee Systems Nederland b.v.

Type: leveren van diensten op het gebied van Drankenautomaten + ingrediënten

Termijn: 6 jaar (aanvang 01-10-2010 - einde 30-09-2016)

Werkstate 6 jaar (aanvang 01-01-2011 – einde 31-12-2016)

Waarde: circa € 60.000,- op jaarbasis

Automaten op basis van koop

Automaatkosten jaarlijks servicepakket:

Locatie Gemeentehuis (9 stuks) € 4.413,40

Locatie Werkstate (4 stuks) € 1.760,80

Locatie Gemeentewerf (1 stuk) € 440,20

Procedure: aanbestedingsprocedure

Bedrijf: Canon Nederland N.V.

Type: levering op basis van huur Hoogvolumemachines Repro-apparatuur

Termijn: 36 maanden (vanaf februari 2013)

Waarde: circa € 47.000,- op jaarbasis

Automaten op basis van huur

Procedure: aanbestedingsprocedure enkelvoudig onderhands

Bedrijf: Veenman (machines Xerox)

Type: levering (op basis van koop) van multifunctionals en bijbehorende dienstverlening (onderhoud en afdrukken)

Apparaten: 16 stuks

Termijn: 5 jaar (aanvang 01-01-2016 – einde 01-01-2021)

Waarde: circa € 19.397,- per jaar

Procedure: meervoudig onderhandse aanbesteding

2. Overzicht lasten en baten + toelichting

2. Overzicht lasten en baten (met toelichting)

Rekeningresultaat 2015

Er is sprake van een positief saldo op de thema's van € 8.748.000. In deze Themarekening zijn voorstellen geformuleerd voor bestemming van het genoemde resultaat 2015.

Resultaat thema's

Onderstaand zijn de verschillen cijfermatig op hoofdlijnen weergegeven. De verschillen worden nader toegelicht op de thema's.

Omschrijving	Thema's						
	1	2	3	4	5	6	Totaal
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Begroting na wijziging	61.963	-20.416	-12.999	-28.513	448	-483	0
Totaal rekening	78.757	-12.311	-12.212	-28.429	629	-3.298	23.136
gerealiseerd saldo van baten en lasten	16.794	8.105	787	84	181	-2.815	23.136
Storting/onttrekking reserves	-8.574	-6.469	91	73	552	-63	-14.389
Gerealiseerd resultaat	8.221	1.636	878	157	733	-2.878	8.748
Bedrijfsvoering	-372						-372
Belastingen/leges	303						303
Vergunningen	316						316
Algemene uitgaven en inkomsten	218						218
Vrijval voorziening precario	7.192						7.192
Algemene uitkering gemeentefonds	262						262
Beleid Sociale Werkvoorziening		1.601					1.601
Stedelijke vernieuwing en plattelandsbeleid			123				123
Betaald parkeren			-110				-110
Wijken			184				184
Openbare ruimte			462				462
Gymnastieklokale primair onderwijs			187				187
Vrijval reserve Afvalstoffenheffing					498		498
Riolering					151		151
Milieuvergunningen en handhaving					136		136
Ruimtelijke planvorming						150	150
Exploitatie projecten grondbedrijf						-1.622	-1.622
Storting voorziening Grondbedrijf						-1.439	-1.439
Overige mutaties	302	35	32	157	-52	33	508
Verschil	8.221	1.636	878	157	733	-2.878	8.748

Product 'grondbedrijf'

In de Themarekening 2015 is sprake van een extra verlies van € 1,4 miljoen en betreft in 2015 te vormen verliesvoorzieningen op de navolgende complexen:

Stadiongebied	€	1.055.000	
Skoatterwâld	-	81.000	
Nieuwehorne De Fjilden	-	48.000	
Tjalleberd De Eide	-	228.000	
Heidemeer + bufferzone	-	22.000	
Overig	-	5.000	
Totaal			€ 1.439.000

Zoals in thema 6 is toegelicht, laat de exploitatie een tekort zien van € 1,6 miljoen. Deze wordt met name veroorzaakt door een verlies op het complex Heerenveen Noord-Oost.

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de, ook na begrotingswijziging geraamde lasten op de geautoriseerde thema's, is sprake van onrechtmatige uitgaven (begrotings onrechtmatigheid), omdat de overschrijding strijd kan opleveren met het budgetrecht. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen deze overschrijdingen herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. In 2015 is er op de totale lasten per thema, alleen in thema 1; Heerenveen bestuurt en organiseert, sprake van een 'begrotingsonrechtmatigheid'. Er wordt geadviseerd om de overschrijding bij de vaststelling van de Themarekening 2015 te autoriseren, waarmee de overschrijding alsnog als rechtmatig wordt aangemerkt. De overschrijding van de uitgaven in thema 1 is het gevolg van een hogere storting in de voorziening precario. Deze storting is budgettair neutraal in de jaarrekening omdat de inkomsten eenzelfde mutatie laat zien.

Thema	Omschrijving	Saldo x € 1.000
1	Heerenveen bestuurt en organiseert	-346
Totaal overschrijding		-346

Analyses

Alle overschrijdingen hebben plaatsgevonden binnen het door de gemeenteraad geaccordeerde beleid. Voorgesteld wordt om bij de vaststelling van de Themarekening 2015 de genoemde overschrijdingen te autoriseren. Voor een nadere toelichting op de overschrijdingen (> € 100.000) wordt verwezen naar de desbetreffende thema's.

Saldo van baten en lasten

Onderstaand zijn de saldi per thema, inclusief de algemene dekkingsmiddelen (thema 1) en de mutaties in de reserves weergegeven.

Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Thema 1 *	104.398	42.124	62.274	116.588	46.051	70.537	125.154	46.397	78.757
Thema 2	101	23.631	-23.530	82	14.030	-13.948	1	12.312	-12.311
Thema 3	2.969	16.581	-13.612	3.050	16.193	-13.143	3.196	15.409	-12.213
Thema 4	21.438	44.900	-23.462	20.783	49.373	-28.590	20.504	48.933	-28.429
Thema 5	11.060	10.361	699	10.940	10.669	271	10.999	10.370	629
Thema 6	10.208	10.898	-690	15.455	15.875	-420	12.274	15.572	-3.298
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	150.174	148.496	1.678	166.898	152.190	14.707	172.128	148.993	23.136
<i>Mutaties reserves:</i>									
Thema 1	1.618	3.083	-1.465	3.490	12.064	-8.574	3.490	12.064	-8.574
Thema 2	0	0	0	31	6.500	-6.468	207	6.676	-6.468
Thema 3	0	166	-166	610	466	144	517	426	91
Thema 4	0	0	0	104	27	77	100	27	73
Thema 5	0	47	-47	222	45	177	635	83	552
Thema 6	0	0	0	27	90	-63	32	95	-63
Subtotaal mutaties reserves	1.618	3.296	-1.678	4.485	19.192	-14.707	4.981	19.370	-14.388
Gerealiseerd resultaat	151.792	151.792	0	171.383	171.383	0	177.109	168.363	8.748
<i>* De algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen onder thema 1</i>									
<i>Algemene dekkingsmiddelen:</i>	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
- Lokale heffingen	16.430	2.780	13.650	16.852	2.936	13.916	17.480	3.262	14.218
- Dividend	678	0	678	637	0	637	637	0	637
- Saldo financieringsfunctie	200	0	200	2.355	0	2.355	2.503	0	2.503
- Overige algemene dekkingsmiddelen	79.067	0	79.067	80.382	0	80.382	80.644	0	80.644
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	96.375	2.780	93.595	100.226	2.936	97.289	101.264	3.262	98.002
Onvoorzien	0	51	-51	0	0	0	0	0	0
Totaal	96.375	2.830	93.545	100.226	2.936	97.289	101.264	3.262	98.002

Algemene toelichting

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT verplicht het openbaar maken van de (hoogte van de) inkomens van de secretaris en de griffier van de gemeente. In het hiernavolgende staatje zijn de wettelijk vereiste gegevens vermeld. Ook moeten uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband worden vermeld. Dit kwam in 2015 niet voor.

Bezoldigingsgegevens

Naam	functie	(gewezen) topfunctionaris (ja/nee)	met dienst-betrekking (ja/nee)	beloning	belastbare vaste en variabele onkosten-vergoedingen	voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	omvang van het dienstverband in het jaar (fte)
F. Perdok	Gemeentesecretaris	Ja	Ja	98.000	447	14.787	113.235	365	1
W.J.M.A. Jansen	Raadsgriffier	Ja	Ja	63.123	714	8.880	72.718	292	0,8

Verantwoording uit hoofde van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording Bij de samenstelling van bovenstaande verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de Beleidsregels toepassing WNT d.d. 27 februari 2014 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als uitgangspunt gehanteerd.

Schatkistbankieren

De voorschriften schrijven voor dat in de jaarrekening een berekening wordt opgenomen van het 'drempelbedrag schatkistbankieren'. Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1285,365			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	503	731	635
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.285	782	554	651
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	171.382			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	171.382			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.285			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	45.790	67.284	58.406
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	503	731	635

Algemene dekkingsmiddelen

Lokale belastingheffingen

De gemeente Heerenveen kent met name de volgende niet bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

Omschrijving	Product	Raming begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Afwijking
OZB eigenaren woningen	Belastingen	6.908.000	6.945.773	37.773
OZB eigenaren niet woningen	Belastingen	4.302.900	4.317.878	14.978
OZB gebruikers niet woningen	Belastingen	2.876.500	2.980.075	103.575
Precarioheffing	Belastingen	2.614.640	3.010.448	395.808
Hondenbelasting	Belastingen	246.040	250.053	4.013
Forensenbelasting	Belastingen	25.340	41.202	15.862
Toeristenbelasting	Belastingen	53.140	103.539	50.399
Totaal		17.026.560	17.648.968	622.408

Algemene uitkering

De verantwoorde algemene uitkering is gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2015 bekende informatie, zijnde de decembercirculaire 2015. Uit het gemeentefonds ontvangt Heerenveen in 2015 een totaalbedrag van ruim € 80,6 miljoen. In totaliteit is de algemene uitkering € 262.000 hoger dan geraamd in 2015. Hiervan heeft € 366.000 betrekking op 2013 (deze is definitief) en een aanpassing van de maatstaven in de jaren 2014 en 2015, heeft een verlaging van € 104.000 tot gevolg.

Kapitaallasten

Het totale voordeel op kapitaallasten bedraagt € 2,5 miljoen, bestaande uit rentevoordelen ad. € 2,1 miljoen en lagere afschrijvingen van € 400.000. In de ramingen was rekening gehouden met een voordeel van € 2,35 miljoen (primitieve begroting € 200.000, verzamelbesluit 2015-4 herfinanciering leningen € 500.000, bestuursrapportage 2015 herstructurering leningportefeuille € 300.000 en € 1,35 miljoen voordeel kapitaallasten), derhalve resteert in de Themarekening nog een voordeel van € 150.000.

Investeringskredieten

De lopende investeringskredieten zijn overgeheveld van 2015 naar 2016. Het betreft investeringen, waarvoor in 2015 of voorgaande jaren kredieten door u beschikbaar zijn gesteld, doch de realisatie heeft (nog) niet plaatsgevonden dan wel (nog) niet afgerond. Bij de overheveling geldt de algemene regel dat twee jaar na datum van het raadsbesluit het krediet automatisch wordt afgesloten, tenzij gemotiveerd is dat verlenging van de termijn noodzakelijk is.

Reserves en voorzieningen

Heerenveen beschikt per 31 december 2015 over circa € 33,2 miljoen aan reserves en voorzieningen. Onderstaand zijn beknopt de standen van de reserves en voorzieningen weergegeven:

Omschrijving	Stand 1-1-2015 x € 1.000	Storting x € 1.000	Onttrekking x € 1.000	Stand 31-12-2015 x € 1.000
Algemene reserve				
Algemene reserve	-8.469	10.281	1.309	504
Algemene reserve niet geblokkeerd	1.289	1.967	1.259	1.998
Totaal algemene reserves	-7.180	12.248	2.567	2.501
Bestemmingsreserves				
Egalisatiereserve	511	38	549	0
Overige reserves	5.549	7.084	1.866	10.768
Totaal bestemmingsreserves	6.060	7.122	2.415	10.768
Voorzieningen				
Verplichtingen, verlies, risico's	7.043	1.466	2.768	5.742
Onderhoud- en egalisatievoorzieningen	1.554	1.120	1.206	1.468
Van derden verkregen middelen	13.165	558	974	12.748
Totaal voorzieningen	21.762	3.144	4.948	19.958
Totaal reserves en voorzieningen	20.643	22.514	9.930	33.227

Opmerking

De algemene reserve niet geblokkeerd bevat voor de komende jaren nog een aantal verplichtingen en blijft om die reden voorlopig nog in stand.

Via resultaatbestemming wordt voorgesteld om de vrijval voorziening precario toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve precario en de vrijval van de reserve Afvalstoffenheffing, toe te voegen in een nieuw te vormen voorziening afvalstoffenheffing. In bovenstaand overzicht zijn deze resultaatbestemmingen niet meegenomen. Inclusief de resultaatbestemming is het totaal aan reserves en voorzieningen € 40,9 miljoen.

Voorstel bestemming resultaat 2015

Precario

De gemeente heeft vanaf 2011 voor in totaal € 12,4 miljoen aan precariobelasting in rekening gebracht bij de netwerkbeheerder voor gebruik van het gas- en elektriciteitsnetwerk. De netwerkbeheerder is het niet eens met de opgelegde aanslagen over 2011 tot en met 2015 en heeft bezwaar aangetekend. De rechter heeft in 2015 uitspraken gedaan ten aanzien van het tijdvak juli t/m december 2011 die uitvallen in het voordeel van de gemeente Heerenveen. Tegen deze uitspraken is door de netwerkbeheerder een hoger beroep ingesteld bij het gerechtshof. De uitkomsten daarvan zijn nog onduidelijk. De gemeente Heerenveen is van mening dat de belasting rechtsgeldig is geheven en dat niet langer een voorziening vereist is voor het lopende bezwaarschrift. Omdat de juridische procedure nog niet is afgerond stellen wij voor de voorziening precario vrij te laten vallen en het saldo, ad. € 7.191.448, toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve precario.

Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing

Voorgesteld wordt om van het saldo van de reserve Afvalstoffenheffing over 2015, zijnde € 498.463, te storten in een nieuw te vormen voorziening Afvalstoffenheffing. Het wijzigen van de reserve in een voorziening is puur technisch van aard en komt voort uit een wijziging in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Deze mutatie heeft geen consequenties voor de voeding en bestedingen van deze voorziening.

Algemene reserve

Voorgesteld wordt om het saldo over 2015, zijnde € 1.057.000 toe te voegen aan de algemene reserve. Inclusief deze mutaties stijgt het saldo van de algemene reserve van € 8,5 miljoen negatief (1 januari 2015) per 31 december 2015 naar € 1,5 miljoen positief. De mutaties die voortvloeien uit de bestemming van het resultaat 2015, worden verwerkt in het boekjaar 2016.

3. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA)

Toelichting

In deze bijlage wordt informatie opgenomen over verschillende specifieke uitkeringen die in het kader van Single Information single Audit (SISA) niet langer afzonderlijk worden gecontroleerd door de accountant, maar bij de jaarrekening worden verantwoord en gecontroleerd. Hiermee wordt de verantwoording over en controle op specifieke uitkeringen van het Rijk naar medeoverheden vereenvoudigd.

De informatie is opgenomen in een voorgeschreven tabel en wordt tevens tezamen met de jaarstukken van de gemeente elektronisch verzonden aan het CBS. Het CBS vervult namens de minister van BZK een intermediarie rol. Dit betekent dat het CBS de jaarstukken van medeoverheden ontvangt, verwerkt en toetst op tijdigheid en plausibiliteit en vervolgens doorstuurt aan de verschillende vakdepartementen.

144

		2	1977770	€ 43.328	€ 52.903		Cumulatief totaal in 2014 onjuist opgenomen. Er is vermeld € 43.328,00 Dit moet zijn € 43.071,00	Ja	
		3	11209992	€ 0	€ 0			Nee	
		4	1010426	€ 0	€ 0			Ja	
I&M	E28C	Regionale mobiliteitsfondsen SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 01	Aard controle R Indicatornummer: E28C / 02	Aard controle R Indicatornummer: E28C / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 04	Aard controle R Indicatornummer: E28C / 05	
		1	1150718	Ja	€ 196.597	€ 1.348.700	€ 54.242		
			Kopie beschikingsnummer	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoord	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Te verrekenen met provincie	
		1	1150718	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 07	Ja	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 08		
I&M	E29	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T)		
		1	STESY008/STE090000079U	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E29 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E29 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E29 / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E29 / 04		
		1		€ 65.302	Ja	€ 1.072.193			
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2014	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	inclusief deel openbaar lichaam			
			Wet sociale werkvoorziening (Wsw)						
			Alle gemeenten verantwoordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1).						

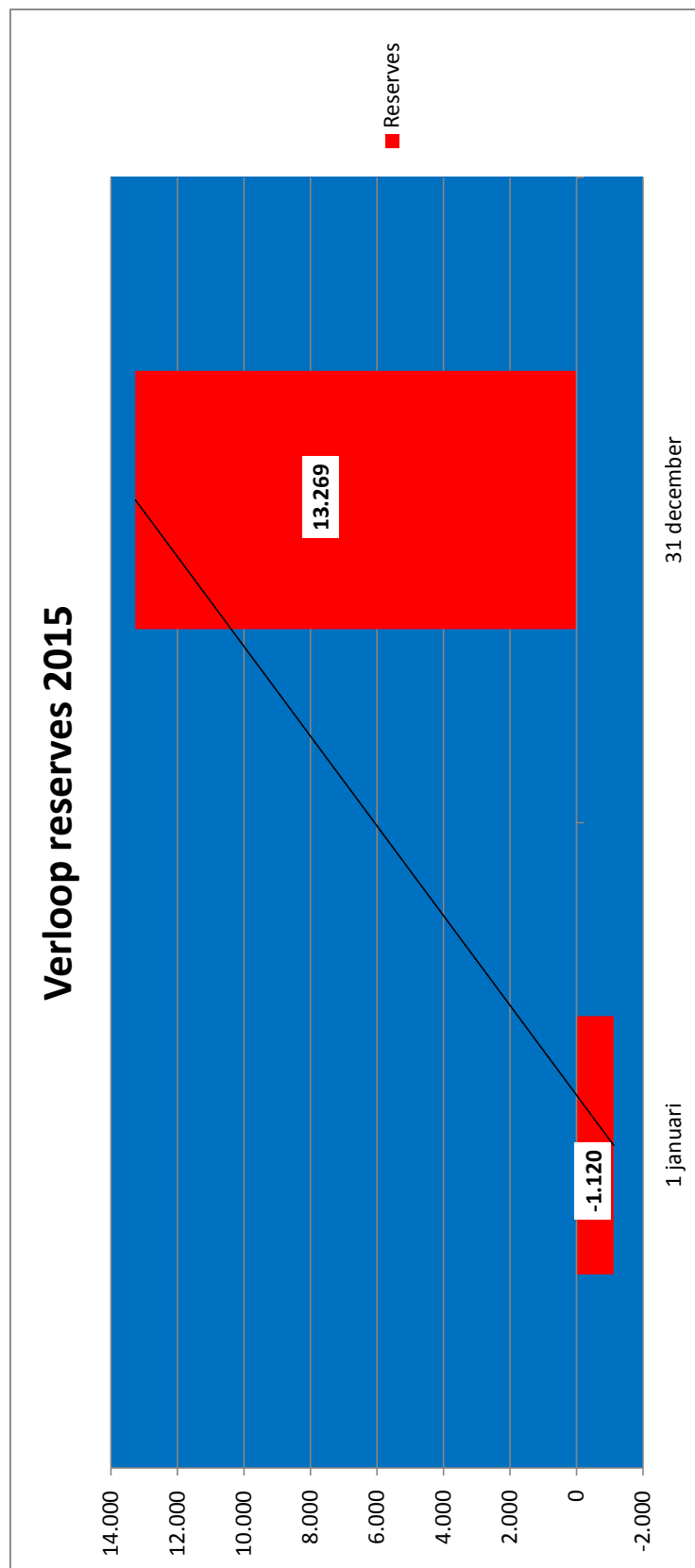
		Indicatorenummer: G1A / 01	Indicatorenummer: G1A / 02	19.41 Indicatorenummer: G1A / 03			
G2	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeented eel 2015						
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G2 / 01	Indicatorenummer: G2 / 02	Indicatorenummer: G2 / 03	Indicatorenummer: G2 / 04	Indicatorenummer: G2 / 05	
		€ 17.715.712	€ 289.011	€ 1.231.457	€ 0	€ 188.809	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
		Indicatorenummer: G2 / 07	Indicatorenummer: G2 / 08	Indicatorenummer: G2 / 09	Indicatorenummer: G2 / 10	Indicatorenummer: G2 / 11	
		€ 195.808	€ 12.083	€ 0	€ 21.727	€ 0	
		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
		Indicatorenummer: G3 / 01	Indicatorenummer: G3 / 02	Indicatorenummer: G3 / 03	Indicatorenummer: G3 / 04	Indicatorenummer: G3 / 05	
		€ 109.587	€ 84.337	€ 43.320	€ 92.676	€ 58.977	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatorenummer: G3 / 07	Indicatorenummer: G3 / 08	Indicatorenummer: G3 / 09			
		€ 0	€ 0	Ja			
SZW	1) na controle door de gemeente	60074 Heerenveen Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
</							

4. Overzicht reserves en voorzieningen

STAAT VAN RESERVES JAARREKENING 2015

x € 1.000

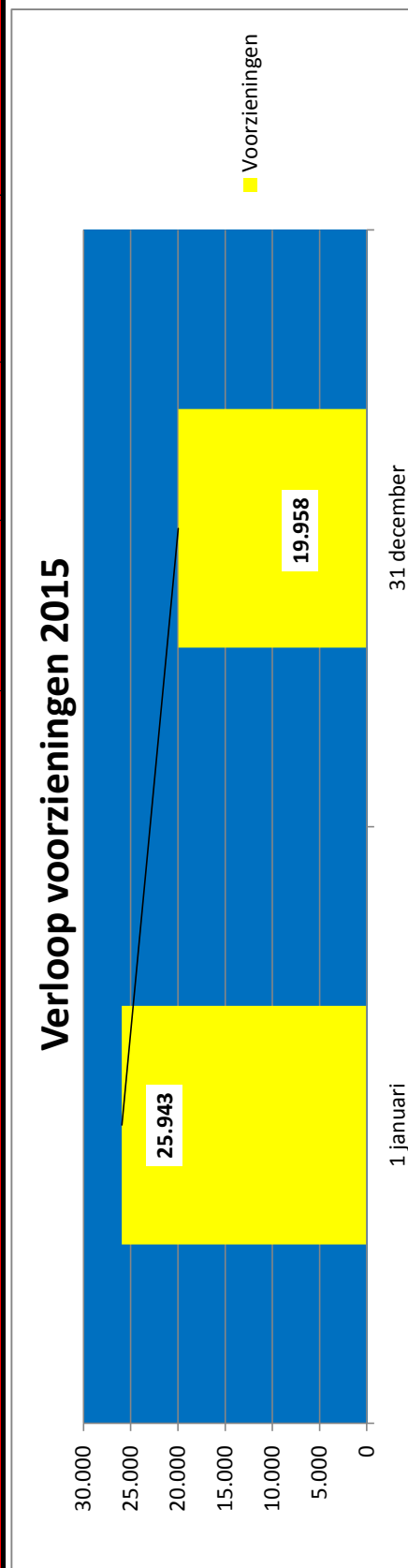
Thema	Reserve	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-15	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-15
1	60705	Algemene Reserve niet geblokkeerd	I	1.289	1.967	1.259	1.998
1	60750	Algemene Reserve	S	-8.469	10.281	1.309	504
5	61500	Afvalstoffenheffing	I	511	38	549	0
6	62470	Projecten uit eigen middelen	I	1.844	176	956	1.064
4	62500	Sociaal Cultureel werk Aengeworiden	S	51	2		53
4	62501	Reserve Sociaal Domein	I	0	6.676	176	6.500
3	62535	Betaald parkeren		15			15
5	62571	Reserve oud papier	I	31	45	27	49
3	62597	Reserve leegstand Kompanije/ MFG Jubbega	I	257		60	197
3	62598	Reserve Baggeren	I	165		36	129
1	62710	Facilitaire diensten en middelen	S	113	42		155
1	62795	Frictiekosten concern	I	2.918	35	611	2.342
1	62805	Reserve IT-agenda	S	6	58		64
1	62810	Reserve BGT	S	150	50		200
Totaal reserves				-1.120	19.370	4.982	13.269

STAAT VAN VOORZIENINGEN JAARREKENING 2015

x € 1.000

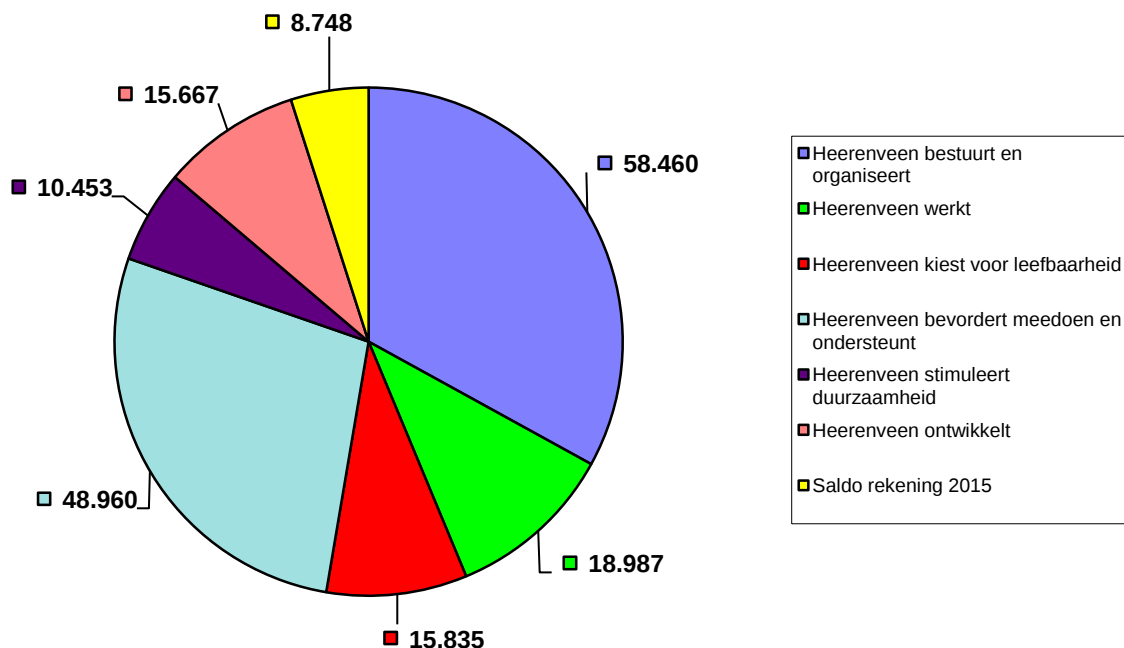
Thema	Voorziening	Omschrijving	I/S	Stand 1-1-15	Storting	Onttrekking	Stand 31-12-15
6	68460	Participatie Thialf		1.500			1.500
6	68480	Voorziening deelneming SSH BV		995		102	893
1	68500	Groot onderhoud gemeentehuis		257		257	0
3	68520	Sportvelden	S	180	216	4	392
3	68540	Onderhoud onderwijsgebouwen	S	538		538	1
1	68545	Voorziening garanties	I	100		100	0
3	68575	Onderhoud walbeschoeiingen		60			60
3	68576	Achterstallig onderhoud oevers		1.959		8	1.951
1	68577	Voorziening onderhoud gebouwen		0	868		868
3	68582	Achterstallig onderhoud Boarnsterhim: bruggen		2.747		159	2.588
3	68583	Achterstallig onderhoud Boarnsterhim: wegen		510		227	283
4	68584	Achterstallig onderhoud Boarnsterhim: Medium		24			24
1	68589	Groot onderhoud MFA Us Kubus	S	165		165	0
1	68590	Groot onderhoud MFA De Barte De Knipe	S	244		244	0
3	68591	Verplichtingen B'him (RO, risicovoorziening)		456			456
6	68595	Voorziening bedrijvenpark A7		1.580	108	1.574	114
5	68597	Rioleringen	S	7.469	558	581	7.446
1	68660	Voorziening risico precario		4.181	3.010	7.191	0
1	68710	Gevolgen wet APPA		2.443	410		2.853
1	68750	WGA-fonds		275	47	42	280
1	68760	Inventaris gemeentehuis	S	170	37		207
1	68770	Participatiefonds kwijscheldingen	S	0	541	541	0
1	68790	Afwikkeling projecten		50		50	0
1	68795	Faciliteiten Raad	S	36	5		41
1	68796	Millenniumactiviteiten		4		4	0
Totaal voorzieningen				25.943	5.799	11.784	19.958

TOTALEN THEMAREKENING 2015

UITGAVEN PER THEMA

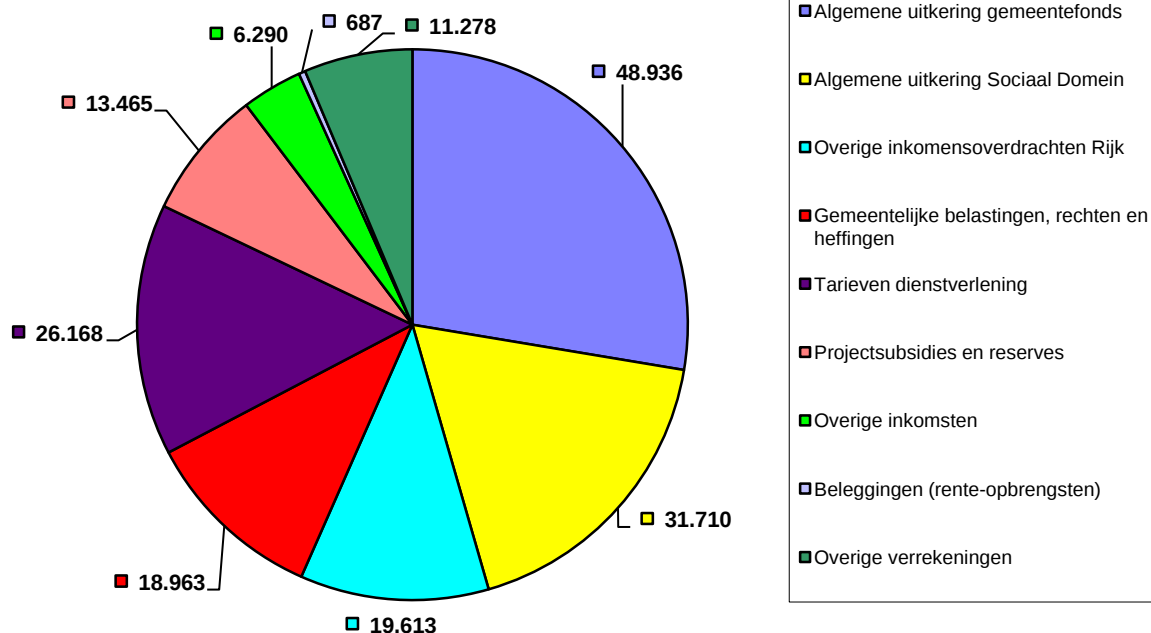
lasten x € 1.000

Totaal uitgaven 2015: € 177.110

TOTALE INKOMSTEN

batens x € 1.000

Totaal inkomsten 2015: € 177.110

Nadere toelichting doel reserves en voorzieningen

Algemene reserves

Algemene reserve

Het vormen van een buffer voor het benodigde weerstandsvermogen.

Algemene reserve niet-geblokkeerd

Het vormen van een buffer voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd en het dekken van grote noodzakelijke uitgaven (nieuw beleid).

Bestemmingsreserves, egalisatie tarieven

Afvalstoffenheffing

Egalisatie van de tarieven afvalstoffenheffing.

Overige Bestemmingsreserves

Projecten uit eigen middelen

Er worden diverse projecten uitgevoerd die niet op de staat van investeringen terecht komen omdat deze uit eenmalige middelen worden gefinancierd en of met subsidies en bijdragen van derden. Nog niet bestede gemeentelijke middelen per ultimo van het boekjaar van gemeentelijke projecten worden ten gunste van deze reserve gebracht en in volgende boekjaar weer beschikbaar gesteld voor de betreffende projecten.

Sociaal Cultureel werk Aengwirden

Het bevorderen van de sociale cohesie in de dorpen van de voormalige gemeente Aengwirden.

Sociaal Domein

Het opbouwen van een buffer voor het opvangen van toekomstige kortingen in de algemene uitkering voor het onderdeel Sociaal Domein en het opvangen van fluctuaties in de uitgaven.

Betaald parkeren

Het opbouwen van een buffer voor het onrendabele gedeelte van de huidige en toekomstig te realiseren parkeervoorzieningen.

Oud papier

Dekking voor het verhoogde subsidiebedrag voor oud papier en dekking van incidentele subsidieaanvragen van maatschappelijke organisaties.

Reserve leegstand Kompanije/MFA Jubbega

Dekking voor de inhuurinkomsten, voortvloeiende uit leegstand, als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen.

Reserve Baggeren

Het reserveren van gelden voor het financieren van toekomstige baggerprojecten.

Facilitaire Diensten en middelen

Egalisatie van kosten van facilitaire diensten en middelen, die voor de bedrijfsvoering in de organisatie noodzakelijk zijn.

Frictiekosten concern

Het vormen van een buffer voor het opvangen van frictiekosten met betrekking tot personeelskosten.

Reserve IT-agenda

Doorontwikkeling van geautomatiseerde informatievoorziening te kunnen financieren.

Reserve BGT

De kosten die gepaard gaan met de realisatie en implementatie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie te dekken.

Voorzieningen, verplichtingen, verlies en risico's

Participatie Thialf

Afdekking van de deelneming in Thialf.

Voorziening Deelneming SSH BV

Afdekking van de deelneming in Sportstad Heerenveen BV.

Onderhoud walbeschoeiingen

Het creëren van een voorziening teneinde de toekomstige investering met betrekking tot het onderhoud van walbeschoeiingen te bekostigen.

Achterstallig onderhoud oevers

Voorziening ter dekking van achterstallig onderhoud, voortvloeiende uit de herindeling Boarnsterhim.

Verplichting Boarnsterhim (afd. RO/risicovoorziening)

Voorziening ter dekking van achterstallig onderhoud, voortvloeiende uit de herindeling Boarnsterhim.

Achterstallig onderhoud Boarnsterhim (afd. IBOR)

Voorziening ter dekking van achterstallig onderhoud, voortvloeiende uit de herindeling Boarnsterhim.

Voorziening Bedrijvenpark A7

Afdekking van de deelneming in de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenparken A7.

Risico Precario

Het opvangen van een eventuele verplichting tot terugbetaling van opgelegde precariobelasting.

Gevolgen Wet APPA

Het opvangen van de gevolgen van de wijziging van de Wet APPA.

WGA-fonds

Ter dekking van de kosten van WGA-uitkeringen voor arbeidsongeschikte werknemers in de zin van de WGA die voor onze eigen rekening komen.

Participatiefonds kwijtscheldingen

Afwikkeling kwijtscheldingen van de gemeentelijke belastingen.

Afwikkeling projecten

Afwikkeling investeringen met eenmalige dekking (reserves) of externe middelen. In verband met de nieuwe voorschriften (BBV) kan er niet sprake zijn van negatieve boekwaarden. Afwikkeling vindt plaats t.l.v. deze voorziening.

Faciliteiten raad

Egalisatie van kosten voor faciliteiten voor de Raad.

Millenniumactiviteiten

Uitvoeren van het raadsbesluit over Millenniumactiviteiten.

Onderhoud- en egalisatievoorzieningen

Groot onderhoud gemeentehuis

Egalisatie van onderhoudskosten gebouw

Voorzieningen sportvelden

Egalisatie van onderhoudskosten natuur- en kunstgrasvelden, inclusief atletiekbaan.

Onderhoud onderwijsgebouwen

Door de wijziging in de bekostiging in het beheer en onderhoud van de onderwijsgebouwen, zal de reserve in 2015 worden opgeheven.

Groot onderhoud MFA Us Kubus

Egalisatie van kosten voor het toekomstige groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Groot onderhoud MFA Us Kubus

Egalisatie van kosten voor het toekomstige groot onderhoud MFA Us Kubus

Groot onderhoud MFA De Barte De Knipe

Egalisatie van kosten voor het toekomstige groot onderhoud MFA De Barte

Rioleringen

Egalisatie ten behoeve van de (investeringen in de) riolering.

Inventaris gemeentehuis

Egalisatie van kosten van de inrichting.

5. Incidentele lasten en baten 2015

Incidentele lasten en baten rekening 2015

x € 1.000

Thema	Product	Omschrijving	Document	Bedrag
1	001	BAG luchtfoto's	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-20
1	001	IBABS	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-30
1	001	Storting voorziening Wet Appa	Verzamelbesluit 2015-4	-118
1	001	Storting voorziening Wet Appa	Verzamelbesluit 2015-5	-292
1	001	Personele kosten decentralisaties	Verzamelbesluit 2015-5	-510
1	001	Beheerskosten vm. scholen	Verzamelbesluit 2015-3	-122
1	001	Regionalisering brandweer	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013	-72
1	410	Storting algemene reserve (NUP)	Staat van reserves	-82
1	410	Storting algemene reserve (Thialf)	Staat van reserves	-150
1	390	Storting reserve concernfrictie	Staat van reserves	-611
2	114	Kosten incubator	Bestuursrapportage 2010	-19
2	114	Verst. aantrekkingskr. Heerenveen	Bestuursrapportage 2015	-12
3	220	Beheer en onderhoud openbare ruimte	Verzamelbesluit 2015-3	-130
3	221	Niet gesprongen explosieven 2015	Jaarrekening 2015	-139
3	221	Sinnebuorren Akkrum	Raadsvoorstel december 2014	-63
3	221	Baggeren overgedragen watergangen	Verzamelbesluit 2014-4	-36
3	225	Onderhoud watergangen (hekkelen)	Verzamelbesluit 2015-3	-175
3	250	Accommodatiebeleid	Bestuursrapportage 2015	-157
4	124	Onderzoek toekomst SZW	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2009	-13
4	269	Drank en Horecawet	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014	-21
4	269	Leegstand De Kompanije	Bestuursrapportage 2015	-60
4	290	Onderwijsachterstanden	Bestuursrapportage 2015	-80
4	370	WMO - Maatwerkvoorziening	Bestuursrapportage 2015	-141
5	128	Uitvoering Milieubeleidsplan	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012	-15
5	230	Afvalkalender	Begroting 2015	-11
5	235	Drainage begraafplaatsen	Staat van reserves en Verzamelbesluit 2015-4	-152
6	110	Bestemmingsplan MFA De Akkers	Raadsbesluit 5 oktober 2015	-50
6	110	Kosten structuurvisie A-32	Bestuursrapportage 2014	-32
6	150	Voorziening GR A7/Haskerveen	Jaarrekening 2015	-108
6	150	Afwikkeling claim Magna Frisia	Verzamelbesluit 2015-5	-70
6	150	Storting voorziening Grondbedrijf	Jaarrekening 2015	-1.439
Totaal incidentele lasten				-4.930

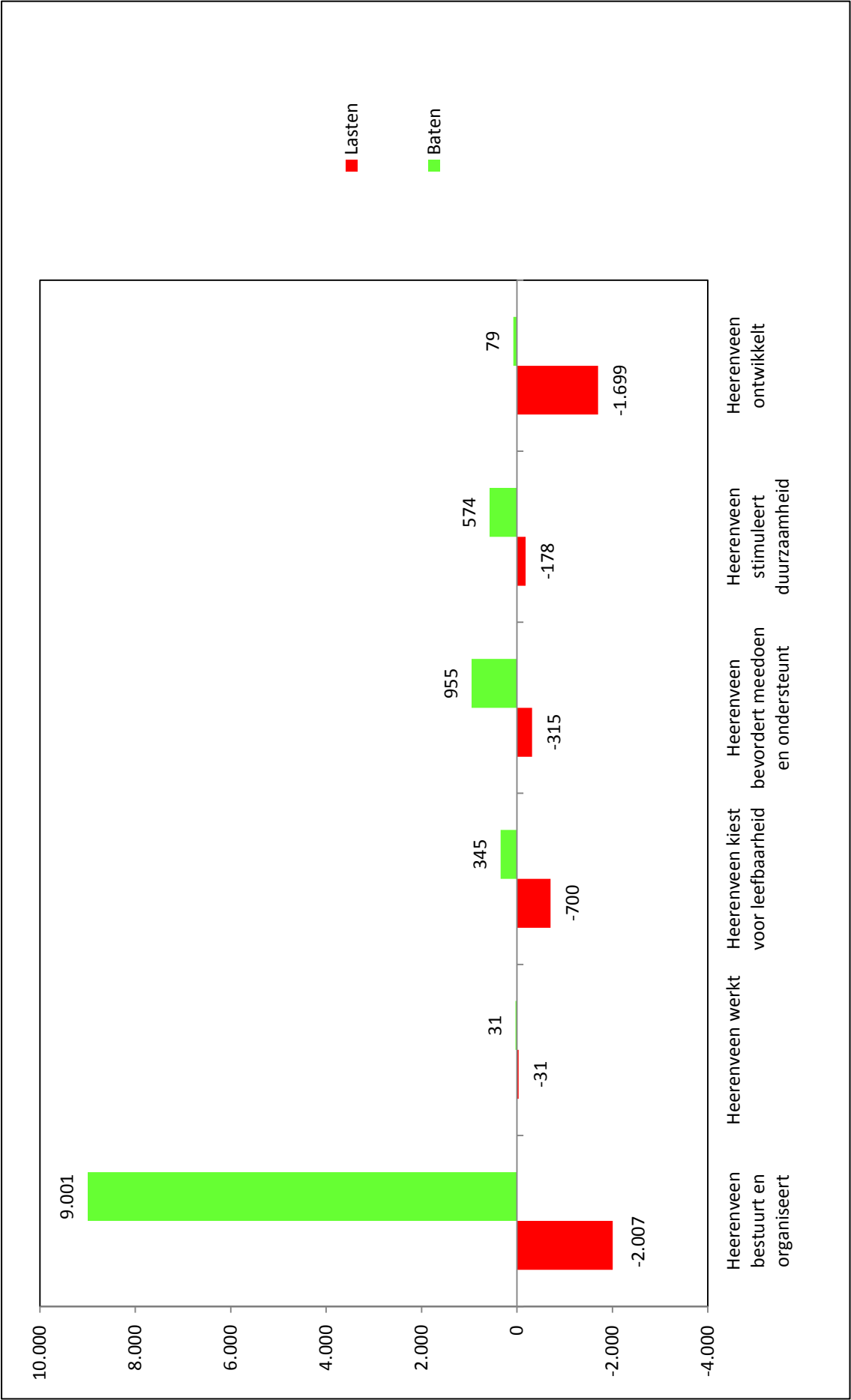
x € 1.000

Thema	Product	Omschrijving	Document	Bedrag
1	212	Nabetaling Rottumerweg 17	Verzamelbesluit 2015-2	50
1	212	Verkoop diverse percelen	Bestuursrapportage 2015	495
1	410	Onttrekking algemene reserve	Staat van reserves	143
1	410	Onttrekking algemene reserve (NUP)	Begroting 2015	430
1	410	Onttrekking reserves (3 D's)	Staat van reserves	510
1	410	Onttrekking Frictiekosten concern	Staat van reserves	611
1	410	Vrijval voorziening precario	Jaarrekening 2015	7.192
1	411	Korting algemene uitkering (NUP)	Begroting 2015	-430
2	410	Onttrekking reserves	Staat van reserves	31
3	215	Parkeren Sportstad	Bestuursrapportage 2015	125
3	221	Sinnebuorren Akkrum	Raadsvoorstel december 2014	63
3	250	Algemene reserve niet geblokkeerd	Bestuursrapportage 2015	157
4	124	Onderzoek toekomst SZW	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2009	13
4	269	Leegstand De Kompanije	Bestuursrapportage 2015	60
4	361	Ontvangs MAU jaarschijf 2012	Verzamelbesluit 2015-4	90
4	361	Ontvangs MAU jaarschijf 2015	Jaarrekening 2015	792
5	128	Uitvoering Milieubeleidsplan	Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012	15
5	230	Vrijval reserve Afvalstoffenheffing	Jaarrekening 2015	498
5	235	Drainage begraafplaatsen	Verzamelbesluit 2015-4	61
6	110	Verkoop voormalig terrein Smit	Verzamelbesluit 2015-5	63
6	110	Bijdrage kosten structuurvisie A-32	Bestuursrapportage 2014	16
Totaal incidentele baten				10.985

Van de totale incidentele baten wordt via resultaatbestemming voorgesteld om de volgende mutaties door te voeren:

Thema	Product	Omschrijving	Document	Bedrag
1	410	Vrijval voorziening precario	Jaarrekening 2015	7.192
5	230	Vrijval reserve Afvalstoffenheffing	Jaarrekening 2015	498
Totaal incidentele baten via resultaatbestemming				7.690
Totaal incidentele baten na resultaatbestemming				3.295

Incidentele lasten en baten per thema; rekening 2015

Bijlagen

Bijlage 1 Accountantsverklaring

Bijlage 2 Totaaloverzicht themarekening

TOTAALOVERZICHT THEMAREKENING 2015

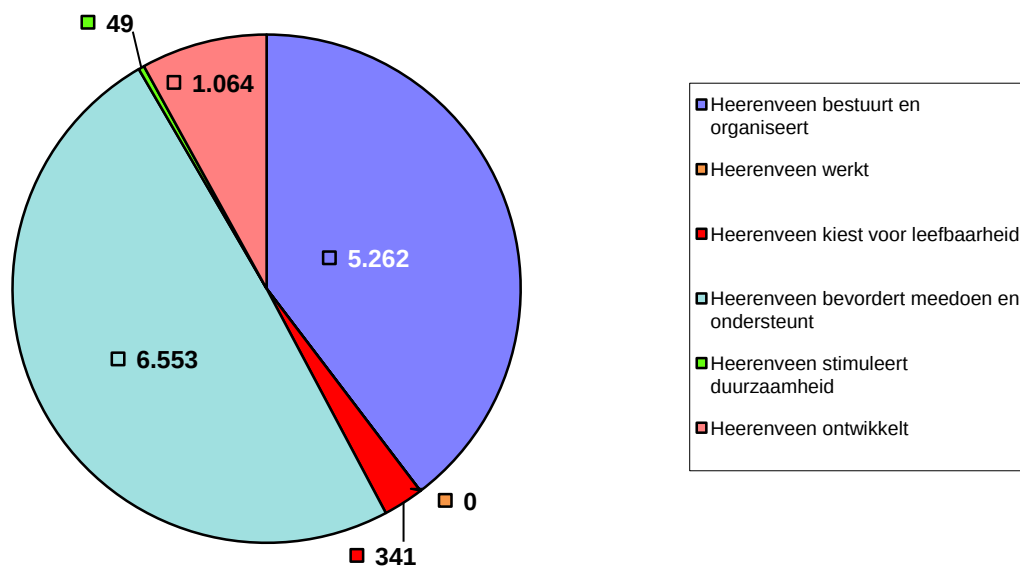
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil Begroting Rekening 2015
Lasten					
THEMA 1	Bestuurt en Organiseert	42.124	46.051	46.397	-346
THEMA 2	Werkt	23.631	14.030	12.312	1.718
THEMA 3	Kiest voor Leefbaarheid	16.581	16.193	15.409	784
THEMA 4	Bevordert Meedoen en Ondersteunt	44.900	49.373	48.933	440
THEMA 5	Stimuleert Duurzaamheid	10.361	10.669	10.370	299
THEMA 6	Ontwikkelt	10.898	15.875	15.572	303
Totaal Lasten		148.496	152.190	148.992	3.198
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil Begroting Rekening 2015
Baten					
THEMA 1	Bestuurt en Organiseert	104.398	116.588	125.154	8.567
THEMA 2	Werkt	101	82	1	-82
THEMA 3	Kiest voor Leefbaarheid	2.969	3.050	3.196	147
THEMA 4	Bevordert Meedoen en Ondersteunt	21.438	20.783	20.504	-279
THEMA 5	Stimuleert Duurzaamheid	11.060	10.940	10.999	59
THEMA 6	Ontwikkelt	10.208	15.455	12.274	-3.181
Totaal Baten		150.174	166.898	172.128	5.231
Saldo van baten en lasten		1.678	14.707	23.136	8.429

		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil Begroting Rekening 2015
Toevoegingen aan reserves					
THEMA 1	Bestuurt en Organiseert	3.083	12.064	12.064	0
THEMA 2	Werkt	0	6.500	6.676	-176
THEMA 3	Kiest voor Leefbaarheid	166	466	426	40
THEMA 4	Bevordert Meedoen en Ondersteunt	0	27	27	0
THEMA 5	Stimuleert Duurzaamheid	47	45	83	-38
THEMA 6	Ontwikkelt	0	90	95	-5
Totaal Lasten		3.295	19.192	19.370	-179
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil Begroting Rekening 2015
Onttrekkingen aan reserves					
THEMA 1	Bestuurt en Organiseert	1.618	3.490	3.490	0
THEMA 2	Werkt	0	31	207	176
THEMA 3	Kiest voor Leefbaarheid	0	610	517	-93
THEMA 4	Bevordert Meedoen en Ondersteunt	0	104	100	-4
THEMA 5	Stimuleert Duurzaamheid	0	222	635	413
THEMA 6	Ontwikkelt	0	27	32	5
Totaal Baten		1.618	4.485	4.982	497
Gerealiseerd resultaat		0	0	8.748	8.748

TOTALEN THEMAREKENING 2015

TOTAAL RESERVES PER THEMA

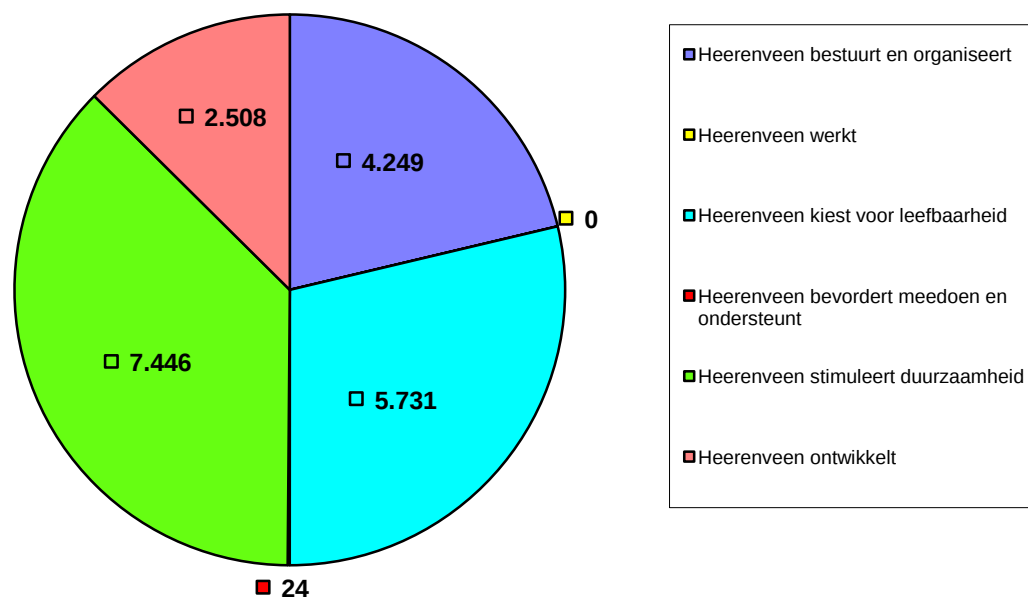
x € 1.000

Stand per 31 december 2015: € 13.269

TOTAAL VOORZIENINGEN PER THEMA

x € 1.000

Stand per 31 december 2015: € 19.958

Bijlage 3 Lijst Verbonden partijen

Bijlage lijst Verbonden partijen

A. Gemeenschappelijke regelingen

A1	Bedrijvenpark A7
A2	Veiligheidsregio Fryslân
A3	Sociale werkvoorziening Fryslân
A4	De Marrekrite
A5	Welstandzorg Hûs en Hiem
A6	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
A7	Centrumregeling samenwerking Sociaal domein Fryslân

B. Deelnemingen

B1	Afvalsturing Friesland NV
B2	NV Fryslân Miljeu
B3	Fryslân Miljeu Zuidoost BV
B4	Caparis NV
B5	Dataland BV
B6	Sportstad Heerenveen BV
B7	Gemeentelijk Sportcentrum BV
B8	Thialf OG BV
B9	IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV
B10	NV Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
B11	Participatiemaatschappij It Hearrenfean BV
B12	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV
B13	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV

C. Verenigingen, stichtingen en coöperaties

C1	Vereniging Nederlandse Gemeenten
C2	Vereniging van Friese Gemeenten
C3	Stichting GBKN Friesland
C4	Stichting De Basis
C5	Stichting Openbare Verlichting Fryslân
C6	Stichting OSG Sevenwolden
C7	Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen

A. Gemeenschappelijke regelingen

A.1. Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenparken A7

Doelstelling	Het stimuleren van de ontwikkeling en verzorgen van een optimale afstemming van de in het werkingsgebied gelegen bedrijventerreinen.
Publiek belang	Stimulering economische ontwikkelingen en werkgelegenheid
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen en De Fryske Marren.
Zeggenschap	Ieder 50%
Realisatie doelstellingen	Doelstellingen zijn gedeeltelijk gerealiseerd. De planning is medio 2012 aangepast en begin 2015 ten behoeve van de Jaarstukken 2014 geactualiseerd.
Ontwikkelingen	In 2012 is een nieuwe kostprijsberekening met een looptijd tot en met 2039 vastgesteld voor het totale gebied in exploitatie en ten behoeve van de Jaarstukken 2014 geactualiseerd. Ook Bedrijvenparken A7 ondervindt de gevolgen van de economische crisis en ziet dit terug in hun achterblijvende afzet.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Bij de afsluiting van plangebieden worden de exploitatieoverschotten uitgekeerd aan de twee deelnemende gemeenten (elk 50%), anderzijds worden verwachte tekorten evenredig tussen de deelnemers verdeeld. Per 1 januari 2014 is de kapitaalverstrekking overgegaan van de gemeente Heerenveen naar de gemeente De Friese Meren.
Bestaande en verwachte risico's	Bestaande risico's grondexploitatie worden jaarlijks geïnventariseerd en leiden tot een aanpassing van de grondexploitatie; het betreft de aan de exploitatie van bedrijfsterreinen inherente risico's van hoeveelheid gronduitgifte, marktprijzen en renteontwikkeling. De gehanteerde uitgangspunten liggen in lijn met de door gemeente zelf gehanteerde punten. De geprognostiseerde verkopen zijn ambitieus maar niet onrealistisch.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de GR is nihil. Bij tegenvallende verkopen zullen de deelnemers voor 50% ieder moeten bijdragen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Solvabiliteit neemt af door een afname van het eigen vermogen van de GR.
Ontwikkeling financiële resultaten	De resultaten zijn voornamelijk afhankelijk van de geplande verkopen. Als gevolg van de geactualiseerde exploitatieberekening in 2015 wordt een tekort verwacht van ruim € 3,1 miljoen. Hier is door de gemeenten reeds een voorziening voor getroffen voor hetzelfde bedrag.
Accountantsverklaring beschikbaar	Voor 2014 is deze beschikbaar.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2014. Hier wordt ook naar gestreefd voor 2015.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Bij eind grondexploitatie of tussentijds indien beide partijen hier het over eens kunnen worden.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Lasten en baten worden evenredig verdeeld over Heerenveen en De Fryske Marren.
Zeggenschap van gemeente	Vertegenwoordiging in dagelijks bestuur en algemeen bestuur. T.J. van der Zwan (AB+DB) J. van der Laan (AB+DB) Overige collegeleden (AB)

A.2. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân

Doelstelling	1. Een zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde repressieve en preventieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen, alsmede het in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ambulancevervoer, die voor het lokale grondgebied van de deelnemende gemeenten het ambulancevervoer dirigeert. 2. Het behartigen van de preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid, alsmede de taken op dit terrein waartoe door de deelnemende gemeenten of andere instanties specifieke opdrachten zijn verstrekt, alsmede de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding daarop.
Publiek belang	3. Voorkomen en bestrijden van branden 4. Bevorderen volksgezondheid
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter.
Betrokkenen	De Friese gemeenten.
Zeggenschap	Via dagelijks en algemeen bestuur en de adviescommissie van portefeuillehouders
Realisatie doelstellingen	Gemeenten zien toe op het behalen van jaarlijks opnieuw te formuleren doelstellingen (jaarverslagen, jaarrekeningen en begrotingen).
Ontwikkelingen	M.i.v. 2014 heeft de regionalisering van de brandweer zijn beslag gekregen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Vooralsnog geen.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor Heerenveen bedraagt de bijdrage voor 2015: -Gezondheid € 1.479.590 -Brandweer € 2.414.194 -Crisis € 112.690 Vanaf 2015 wordt het programma brandweer niet meer verdeeld op basis van inwoneraantallen, maar op basis van de cluster OOV in het gemeentefonds.
Bestaande en verwachte risico's	n.t.b
Ontwikkeling eigen vermogen	De beleidsnota Weerstandsvermogen 2015-2018 is op 19 maart 2015 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Het weerstandsvermogen is gekwantificeerd op € 2,1 miljoen en als volgt opgebouwd: -Algemene reserve Gezondheid en Brandweer € 1,6 miljoen. -Jaarlijks post onvoorzien in de exploitatiebegroting van € 0,5 miljoen. De omvang van de algemene reserve bedroeg per 31 december 2014 € 1.894.223.
Ontwikkeling solvabiliteit	Een onverhoopt nadelig saldo komt ten laste van de deelnemende gemeenten, naar rato van het inwonertal. Is beperkt en is afhankelijk van de realisatie van de begrote resultaten.
Ontwikkeling financiële resultaten	De jaarrekening presenteert het exploitatieresultaat met een voorstel tot bestemming, waarbij één van de opties verrekening met de deelnemende gemeenten is. Tussentijds komt de Veiligheidsregio met rapportages, waarbij zo nodig de budgetten via begrotingswijzigingen kunnen worden aangepast. In de achtmaandsrapportage 2015 prognosticeert de Veiligheidsregio voor 2015 een positief resultaat van € 450.000.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening..
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Nee, wij zijn verplicht de Veiligheidsregio in stand te houden op basis van vigerende wetgeving.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Nvt
Zeggenschap van gemeente	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de Friese gemeenten, met allen gelijke zeggenschap. Voorzitter is de korpsbeheerder, de burgemeester van Leeuwarden. Het dagelijks bestuur is hieruit gekozen. Verder is er een adviescommissie waarin alle wethouders met volksgezondheid in hun portefeuille plaatshebben . Vertegenwoordigers van Heerenveen zijn T. van der Zwan (Algemeen Bestuur) en H. Broekhuizen (Adviescommissie gezondheidszorg).

A.3. Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân

Doelstelling	De uitvoering van de wet Sociale werkvoorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften in het werkingsgebied.
Publiek belang	Bevorderen maatschappelijke participatie arbeidsgehandicapten
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De gemeenschappelijke regeling functioneert als opdrachtgever aan Caparis N.V. Genoemde N.V. is belast met de uitvoering
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Achtkarspelen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel, Leeuwarden en Weststellingwerf.
Zeggenschap	Afhankelijk van meerderheidsbeslissing van door betrokkenen aangewezen bestuurders
Realisatie doelstellingen	Heerenveen moet volgens het nieuwe rekenmodel van het ministerie SZW in 2016 dalen naar een gemiddelde bezetting van 365.

Op 26 september 2014 is door het bestuur een plan van aanpak vastgesteld. De kern van de herstructurering raakt de volgende drie onderdelen:

1. Gemeenten willen in de uitvoering van de Participatiewet en de WMO (arbeidsmatige dagbesteding) keuzevrijheid en flexibiliteit. De gemeenten onderschrijven dat de expertise en infrastructuur van Caparis NV voor de uitvoering van deze wettelijke taken toegevoegde waarde heeft. Bij de inkoop van deze taken wordt Caparis NV niet gezien als preferente aanbieder (geen omzetgaranties). Caparis NV en de gemeenten gaan onderzoeken welke diensten kunnen voorzien in de behoeften van gemeenten;
2. Nu de instroom in de sociale werkvoorziening stopt, kan niet worden volstaan met een krimpscenario door natuurlijk verloop alleen. Gemeenten willen zoeken naar mogelijkheden om gecontroleerd en in de tijd gefaseerd, de uitvoering van de WSW versneld af te bouwen. Dit betekent dat er andere oplossingen gezocht moeten worden voor sw-ers en daaruit volgt een herstructurering van Caparis NV, waarbij klantcontacten zoveel mogelijk behouden moeten blijven om de werkgelegenheid voor de sw-medewerkers (en andere doelgroepen) overeind te houden. In de transitieperiode van de huidige naar de gewenste situatie zijn gemeenten bereid door (extra) opdrachten en/of tijdelijke inzet van personeel (uitkeringsgerechtigden) bij te dragen, zodat frictiekosten zoveel mogelijk beperkt kunnen blijven.
3. Gemeenten willen beschut werken (in het kader van de WSW) blijvend door Caparis NV laten uitvoeren. Een aantal gemeenten heeft de wens om op termijn een deel van de sociale werkvoorziening zelf uit te voeren. Het bestuur van de GR wil deze gemeenten de ruimte geven om dit mogelijk te maken, onder de voorwaarden dat dit voor eigen rekening en risico van die gemeenten plaatsvindt, en die gemeenten tevens eventuele frictiekosten vergoedt.

De bovengenoemde drie punten bepalen samen de voorkeurrecht. Naar de toekomst ontstaat dan het volgende beeld:

- Er blijft een publieke voorziening voor mensen met een (ernstige) arbeidshandicap die duurzaam aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving. Hier moet structureel op bij worden gelegd.
- Caparis ontwikkelt tegelijkertijd nieuwe producten en diensten die op basis van inkoop kunnen worden afgenomen. Op termijn kunnen hierdoor mogelijke PMC's afgesplitst worden van de huidige NV-structuur.
- Tenslotte is er ruimte voor een aantal gemeenten om voor een deel zelf passend werk aan te bieden aan hun SW-ers.

	Op 22 januari jl. heeft het algemeen bestuur van de GR de eindrapportage 'Herstructurering SW' vastgesteld. Dit rapport bevat de uitwerking van de eerder aangehaalde ontwikkelrichting. Conclusie van het rapport is om de module "voorzichtige afbouw" op korte termijn in gang te zetten. De andere module "Niets doen" sluit niet aan bij de wens van de gemeenten en de optie "Versnelde afbouw", blijkt tot hoge frictiekosten te leiden en heeft een onverantwoord negatief effect op het bedrijfsresultaat.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Over 2015 bedroeg de bijdrage van de gemeente Heerenveen € 10.433.957. De daadwerkelijke bijdrage kan a.g.v. de jaarrekening 2015 nog iets afwijken. In september 2015 is de begroting al naar beneden bijgesteld.
Bestaande en verwachte risico's	Het risico van de GR bestaat uit de geldleningovereenkomst die is gesloten met Caparis, de verplichting die er ligt ten aanzien van het ambtelijk en SW-personeel. Daarnaast blijft er sprake van een risico op een tekort op de exploitatie dat varieert tussen de € 190.000 in 2016 tot € 650.000 in 2019 en waarvoor geen dekking aanwezig is. Wij blijven de resultaten van de GR nauwlettend monitoren.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de GR is nihil.
Ontwikkeling solvabiliteit	Dit vormt een risico. Tegenover de leningen met de BNG staan de vorderingen op Caparis NV. Ondanks dat de kredietwaardigheid van Caparis toeneemt, is er op dit moment echter geen sprake van een optimale situatie waardoor er een risico bestaat dat de vorderingen niet opgeëist kunnen worden.
Ontwikkeling financiële resultaten	De financiële resultaten van de GR worden voornamelijk bepaald door de ontwikkeling van de loonkosten SW en het verloop van het aantal SW-ers. Gezien de verdere daling van het participatiebudget loopt dit tekort zonder maatregelen te nemen, verder op naar circa € 1,7 miljoen euro. In de perspectiefnota 2015 is dit uitgebreid toegelicht.
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja; mits 5 van de 8 betrokkenen instemmen onder betaling van een uittredeboete van maximaal 3 x de jaarbijdrage
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is vertegenwoordigd in algemeen bestuur en dagelijks bestuur J. van der Laan (AB en DB)

A.4. Gemeenschappelijke Regeling De Marrekrite

Doelstelling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers om een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op het water en het land te behouden, dan wel te realiseren.
Publiek belang	Bevorderen mogelijkheden tot recreatie vanuit de doelstelling bevorderen economie en van welzijn van de burgers..
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Provincie Fryslân en de gemeenten Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadeel, De Fryske Marren, Heerenveen, Kollumerland, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Littenseradeel, Opsterland, Smallingerland, Sudwest Fryslân, Tytsjerksteradiel, Weststellingwerf, Franekeradeel, Harlingen, het Bildt.
Zeggenschap	Via algemeen bestuur.
Realisatie doelstellingen	Met het oog op de herindeling met de gemeente Boarnsterhim is de gemeente Heerenveen in 2011 opnieuw toegetreden.
Ontwikkelingen	Per jaar kan het planmatig onderhoud aan voorzieningen sterk wisselen. Tot nu toe werd altijd begroot op basis van vervanging van de historische voorraad. De komende jaren gaat de Marrekrite benutten om de optimale voorraad te bepalen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2011, is de financiële bijdrage vanaf 2014 door de raad geaccordeerd.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De deelnemersbijdrage voor waterrecreatie, landrecreatie en baggeren bedroeg in 2015 € 35.049 en voor fiets- en wandelknooppuntennetwerken ca. € 6.000.
Bestaande en verwachte risico's	Vanaf 2020 zijn de onderhoudsreserves uitgeput en zal helder moeten zijn hoe groot de optimale voorraad vervangingen is en wat hiermee bespaard kan worden.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het geprognostiseerde eigen vermogen daalt van € 3,1 miljoen in 2015 tot 1,2 miljoen in 2019.
Ontwikkeling solvabiliteit	De ontwikkeling van de solvabiliteit is negatief door de daling van het eigen vermogen.
Ontwikkeling financiële resultaten	In combinatie met de inzet van reserves komt de Marrekrite tot 2020 rondom de nullijn uit.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Vanaf 1 januari 1992 en vervolgens telkens om de vijf jaren is uittrekking mogelijk, mits het besluit tenminste een jaar tevoren aan het algemeen bestuur is toegezonden.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente.
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is vertegenwoordigd in algemeen bestuur door wethouder J. van der Laan.

A.5. Gemeenschappelijke Regeling Welstandszorg HÛS en HIEM

Doelstelling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie
Publiek belang	Bevorderen van bouwkunstige en landschappelijke schoonheid
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandig rechtspersoon. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter
Betrokkenen	Hûs en Hiem is een gemeenschappelijke regeling van de Friese gemeenten.
Zeggenschap	Afvaardiging lid van College van B&W in Algemeen Bestuur
Realisatie doelstellingen	n.v.t.
Ontwikkelingen	De resultaten van Hûs en Hiem staan als gevolg van de algemene terugslag in de bouw en als gevolg van de Kan-bepaling en daarom veel minder te behandelen aanvragen behoorlijk onder druk.
Voornemens tot beleidswijzigingen	N.a.v. het negatieve resultaat in 2012 en de verwachting van een verdere afname van het aantal adviesaanvragen heeft het AB van Hûs en Hiem in 2013 een aantal toekomstscenario's ontwikkeld. Op 29 november 2013 is gekozen voor het scenario: Transitie naar flexibele kosten, zelfstandige continuering.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Voor de dienstverlening van Hus en Hiem is de gemeente een vergoeding verschuldigd, welke via de gemeentelijke leges wordt doorberekend aan de afnemers.
Bestaande en verwachte risico's	De invoering van de omgevingswet en de ruimte die de wetgever biedt om met behulp van de kan-bepaling de uitvoering van het welstandsbeleid anders te organiseren kunnen een grote invloed hebben op de haalbaarheid van de ramingen in de begroting.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het weerstandsvermogen is in 2006 vastgesteld op € 400.000 en wordt gevormd door het eigen vermogen en het bezit van het kantoorpand. Op 31 december 2014 bedroeg het eigen vermogen € 137.865. Het kantoorpand is onbelast met hypotheek en de WOZ-waarde is per 1-1-2014 vastgesteld op € 355.000. Hiermee beschikt Hûs en Hiem over voldoende weerstandsvermogen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Verwachting voor de komende jaren stabiel.
Ontwikkeling financiële resultaten	In de begroting voor 2015 werd nog rekening gehouden met een tekort van € 212.948. In de managementrapportage over het 3 ^e kwartaal 2015 voorziet Hûs en Hiem een klein tekort uit gewone bedrijfsvoering. Dit tekort wordt gecompenseerd door incidentele baten. Uitgangspunt voor de (meerjaren)begroting 2016-2020 is de gemiddelde omvang van de adviesinkomsten in de periode van 2011 tot en met 2014. In de begroting anticipeert het Dagelijks Bestuur op mogelijk nieuwe vormen van advisering in het kader van de invoering van de Omgevingswet. Vanaf 2016 is er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, de voorwaarden worden dan vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR; welke dat zijn is niet vooraf bepaald
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente
Zeggenschap van gemeente	Vertegenwoordiging in dagelijks bestuur en algemeen bestuur door wethouder S. Siebenga.

A.6. Gemeenschappelijke Regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht.
Publiek belang	Behartiging van de taken binnen de doelstelling waaronder vergunningverlening en toezicht binnen het milieu-terrein.
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam zodat er sprake is van een zelfstandige rechtspersoon. De Gemeenschappelijke regeling kent een Algemeen – en een dagelijks bestuur, en een voorzitter.
Betrokkenen	De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân.
Zeggenschap	Eén van de deelnemers, waarbij het aantal stemmen van de deelnemer wordt bepaald door diens financiële bijdrage. Er is voorzien in meervoudig stemrecht.
Realisatie doelstellingen	De FUMO is op 20 december 2012 opgericht. In 2013 was nog geen sprake van bedrijfsactiviteiten. Deze zijn met ingang van 1 januari 2014 daadwerkelijk opgestart. Ondanks dat er in 2014 een fors financieel resultaat is gerealiseerd is er echter wel sprake van een fors productieverlies in 2014. Op basis van de door de FUMO aangeleverde informatie is gemiddeld slechts 65% van de door gemeenten uitgezette opdrachten uitgevoerd, de gehanteerde uren-norm is in 2014 fors te hoog gebleken. Aangezien het een nieuwe c.q. startende organisatie betreft waren de verwachtingen in de begroting 2014 dan ook niet realistisch. Zowel de gemeenten als de FUMO zelf heeft een aantal opstartproblemen gekend waardoor de gehanteerde norm van 1400 uur niet haalbaar bleek te zijn.
Ontwikkelingen	Als gevolg van de overgang van de taken rond vergunningverlening en toezicht binnen het milieu-terrein is de formatie met 0,7fte in Heerenveen in lichte mate teruggelopen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Er is sprake van een nieuw opgerichte organisatie. Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuw bedrijfsplan die het huidige bedrijfsplan uit 2012 moet vervangen. Daarnaast is de FUMO voornemens de GR aan te passen en zal er vanaf 2016 gewerkt worden met gedifferentieerde tarieven.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Op basis van de begroting 2016 wordt een bijdrage aan de FUMO verwacht van € 247.657. In 2015 bedroeg de bijdrage aan de FUMO € 280.666.
Bestaande en verwachte risico's	Het risico bestaat dat deelnemende gemeenten nog verder gaan snijden in de afname van zogeheten plustaken. Dit betreft taken waarvan men niet verplicht is deze onder te brengen bij de FUMO. Inmiddels is de FUMO wel in staat gebleken een flexibele schil aan te houden van circa 5fte waardoor men beter op een veranderende vraag kan anticiperen. Gebleken is dat ook in 2015 de gehanteerde productienorm ook niet wordt behaald.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het positieve resultaat over 2014 is gebruikt om de implementatie kosten grotendeels af te boeken en waardoor de kosten voor de deelnemers afnemen. Het alternatief was dit overschot aan de reserves toe te voegen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Door het ontbreken van een eigen vermogen is de solvabiliteit nihil.
Ontwikkeling financiële resultaten	Sturing zal gericht zijn op een jaarlijks kostendekkende exploitatie.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Voor de jaarrekening 2014 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja. Een registeraccountant zal het Algemeen bestuur inzicht verschaffen in de kosten die direct en indirect met de uittreding samenhangen. De uittredende deelnemer vergoedt die kosten.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	De uittredende deelnemer neemt tevens het personeel over dat met de over te nemen taken belast was. Overigens geldt hierbij een inspanningsverplichting voor zowel de FUMO als de gemeente.
Zeggenschap van gemeente	Voor Heerenveen is de heer S. Siebenga lid van het Algemeen Bestuur.

A.7. Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten

Doelstelling	Voor enkele nieuwe taken die voortvloeien uit de 3 decentralisaties is het wettelijk voorgeschreven om die samen met de andere Friese gemeenten uit te voeren te weten Werkbedrijf, Algemeen Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Voor andere taken Jeugd en WMO is samenwerking niet verplicht. In Friesland fungeert Leeuwarden verplicht als centrumgemeente voor alle Friese gemeenten. Doel van de gezamenlijke uitvoering is onder meer het realiseren van schaalvoordelen cq het bevorderen van efficiëntie, bv gezamenlijk inkoop specialistische taken jeugdzorg. De centrumconstructie vervult bij het organiseren en uitvoeren van de inkoopprocessen de volgende vijf deelfuncties: bepalen inkoopstrategie, uitvoeren inkoopproces, sturen, monitoren en financieel beheren. De gemeenten beslissen zelf over de inzet van hulp en blijven zelf verantwoordelijk voor het beheer en de aanwending van de programmabudgetten.
Publiek belang	De Regeling stroomlijnt de beleidsvoorbereiding ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie. Tevens beoogt de Regeling de inkoop ten behoeve van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig te organiseren. Voor 24 gemeenten worden dezelfde afspraken gemaakt: zelfde taken, prijs, kwaliteitseisen, verantwoording, wijze van facturering via de landelijke standaard gegevensknooppunt. Beoogd worden lage administratieve lasten bij de centrumconstructie, de deelnemende gemeenten en de zorgaanbieders.
Aard rechtspersoon	De centrumconstructie is een centrumregeling in de zin van de WGR. De Regeling tussen de 24 gemeenten en de centrumconstructie (formeel het college van B&W van Leeuwarden als eigenaar en opdrachtnemer) is ingericht volgens het principe van collectief opdrachtgeverschap vastgelegd in een publiekrechtelijke dienstverleningsovereenkomst. De regeling kent geen eigen bestuur en geen eigen uitvoeringsorganisatie.
Betrokkenen	De 24 Friese gemeenten. In de centrumregeling nemen de colleges van B&W en de burgemeester deel. De uitvoering van de taken door de gemeente Leeuwarden betreft voornamelijk bevoegdheden van het college. Het sluiten van de overeenkomsten met de aanbieders in het sociale domein is een bevoegdheid van de burgemeester op grond van artikel 171 gemeentewet, eerste lid.
Zeggenschap	Het opdrachtgeverschap van de 24 gemeenten richting de centrumconstructie wordt collectief vormgegeven en is belegd bij het portefeuillehouderoverleg Sociaal Domein van de Vereniging Friese Gemeenten. Iedere portefeuillehouder agendeert de voorstellen in zijn eigen college. De Colleges van B&W kunnen de voorstellen aannemen of afwijzen. De beleidsvoorbereiding en –afstemming over aspecten op het terrein van Jeugd, WMO en Participatiewet vindt plaats in het bestaande portefeuillehouderoverleg Sociaal domein van de VFG. Bij de overleggen waarin de dienstverlening van de centrumconstructie aan de orde is, schuift een extra vertegenwoordiger van Leeuwarden in de hoedanigheid van opdrachtnemer aan. Het overleg van Secretarissen richt zich op de dienstverlening en bedrijfsvoering van de centrumconstructie.

Realisatie doelstellingen	Jaar 2015 is voor Sociaal domein Fryslan het eerste jaar van bedrijfsvoering geweest. De inkoop voor de 24 deelnemende gemeenten is afgerond en de door leveranciers verrichte diensten worden naar de betreffende gemeenten gefactureerd. Met het verschaffen van managementinformatie is een begin gemaakt. Uitgangspunt is de contractomvang van iedere gemeente. Provinciebreed ligt de contractomvang op € 110 miljoen, de gemeenten hebben € 90 miljoen beschikbaar gesteld en de zorgconsumptie komt vooralsnog uit op € 96 miljoen. Voor gemeente Heerenveen bedragen deze cijfers respectievelijk € 6,5 miljoen (contractomvang), € 6,7 miljoen (budget) en € 5,4 miljoen (zorgconsumptie). De zorgconsumptie blijft binnen het beschikbaar gestelde budget.
Ontwikkelingen	Het jaar 2015 is het eerste jaar van de Centrumconstructie
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2016 vindt een evaluatie plaats met betrekking tot taken en functioneren van de Centrumconstructie. Gemeente Heerenveen is voornemens ten behoeve van efficiency en sturing op eigen budgetten om de administratieve verantwoording in eigen beheer te gaan doen, vergelijkbaar met de lokale inkoop.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De apparaatskosten worden door de 24 gemeenten gedeeld op basis van de aantallen inwoners. De uitvoeringskosten (uitgaven ten behoeve van cliënten) worden toegerekend op basis van het aantal cliënten Jeugd. Beleid en programmabudgetten worden lokaal vastgesteld en lokaal wordt beslist over de inzet c.q. indicatie van zorg.
Bestaande en verwachte risico's	Risico's op terrein van aanbestedingsrecht en of fiscaal terrein (BTW) zijn ter kennisgeving meegenomen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Nvt
Ontwikkeling solvabiliteit	Nvt
Ontwikkeling financiële resultaten	Nvt
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee (opgestart in 2015)
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	De centrumconstructie wordt voor wat betreft taken waarvoor regionale samenwerking verplicht is (AMHK en Afspraken Werkbedrijf) aangegaan voor de periode dat de wettelijke verplichting geldt. Voor taken op het terrein van Jeugd en WMO geldt de samenwerkingsafpraak voor inkoop voor de jaren 2015, 2016, 2017. In 2016 vindt een evaluatie van de Centrumconstructie plaats.
Gevolgen beëindiging betrokkenheid	Risico's c.q. uitvoeringsproblemen en risico's in de continuïteit van de zorgverlening jegens cliënten. Gemeenten die besluiten per 1 januari 2018 niet langer deel te nemen aan de samenwerking op Jeugd en WMO dragen de beëindigingskosten/frictiekosten die ontstaan voor de centrumconstructie.
Zeggenschap van gemeente	Zie Zeggenschap

B. Deelnemingen

B.1. Afvalsturing Friesland NV

Doelstelling	Het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen dan wel te komen tot een doelmatige en uit een oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport, bewerking, verwerking of laten verwerken en/of hergebruik en/of vernietigen van afvalstoffen. Verder het (doen) exploiteren van voor een doelmatige verwerking van afvalstoffen noodzakelijke inrichtingen en installaties.
Publiek belang	Verzamelen, scheiden en verwerken van afvalstoffen tegen zo laag mogelijke kosten
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	23 Friese gemeenten. Per 1 januari 2016 treedt de GR Regio Noord Veluwe toe als aandeelhouder conform besluitvorming daarover in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 december 2015.
Zeggenschap	Heerenveen neemt met 155 aandelen A van nominaal € 453,78 (€ 70.300) deel in de NV (5,2% van de aandelen A). Aan de GR Regio Noord Veluwe worden 360 aandelen B van nominaal € 450 uitgegeven.
Realisatie doelstellingen	Ligt geheel op schema.
Ontwikkelingen	De REC is in 2011 in gebruik genomen. Hierdoor is een aanzienlijke daling van het uniforme verwerkingstarief gerealiseerd. Dit heeft zich in 2015 verder doorgezet. Voor 2016 is het tarief gelijk aan het tarief 2015. Op termijn wordt een mogelijke integratie van de bedrijven Afvalsturing Friesland NV en de NV Fryslân Milieu voorgestaan. In de loop van 2015 is de verwerking van GFT en oud papier opnieuw aanbesteed. Voor GFT zijn de tarieven identiek, voor oud papier ontstaat vanaf 2016 een voordeel.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Op dit moment geen bijzondere beleidsvoornemens. De reguliere verwerkings- en bewerkingsactiviteiten alsook de daarmee samenhangende ontwikkelingen, worden jaarlijks gemeld bij de begrotingsbehandeling.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Nihil; op basis van contractuele afspraken wordt jaarlijks door de AvA een uniform tarief vastgesteld voor de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.
Bestaande en verwachte risico's	Ten aanzien van de integratie van de beide bedrijven lijken de juridisch en financieel-technische mogelijkheden nog ver weg
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is in 2015 toegenomen van € 42 miljoen naar € 43 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is nagenoeg gelijk gebleven.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het resultaat van de Jaarrekening 2015 laat een positief resultaat zien van € 1,2 miljoen. In 2014 werd een eenmalig verlies geleden van € 1,8 miljoen als gevolg van een incidentele last van € 3,5 miljoen.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Mogelijk een afkoopsom ten gevolge van de leveringsplicht uit hoofde van de van de gemeenschappelijke regeling OLAF.
Zeggenschap van gemeente	Uitsluitend als aandeelhouder naar rato van het aantal inwoners in Heerenveen t.o.v. het totaal in de provincie Friesland. S. Siebenga (AvA). Door de toetreding van de GR Regio Noord Veluwe zal dit ingaande 2016 zal dit beperkt wijzigen.

B.2. NV Fryslân Miljeu

Doelstelling	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van herbruikbare grondstoffen en van afvalstoffen en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen wordt namens de deelnemende gemeenten aangestuurd door 5 regio B.V.'s.
Publiek belang	Doelmatige inzameling van herbruikbare grondstoffen en afvalstoffen en aanverwante reinigingstaken.
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	16 van de 24 Friese gemeenten. Met ingang van 2014 worden aandelen uitgegeven aan Ameland en de Groninger gemeenten Eemsmond en De Marne. Het totaal aantal gemeenten komt hiermee op 19.
Zeggenschap	Heerenveen neemt per 1-9-2014 met 19.063 aandelen van nominaal € 4,53 (€ 86.504) deel in de NV. (12,8%)
Realisatie doelstellingen	Ligt op schema
Ontwikkelingen	19 gemeenten zijn als aandeelhouder toegetreden. Versterken van positie als regionaal Noord-Nederlands inzamelbedrijf van afvalstoffen, ook buiten de provincie Friesland
Voornemens tot beleidswijzigingen	Integratie Afvalsturing en Fryslân Miljeu.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Nihil; op basis van contractuele afspraken is jaarlijks betaling van de ingezamelde hoeveelheden afval verschuldigd.
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is gestegen in 2015 van € 5,9 miljoen naar € 6,8 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2015 gestegen van 38,9% naar 46,4%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Omzet neemt toe en resultaat stabiliseert
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	ja
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Tevens beëindiging van aandeelhouderschap BV Fryslân Zuidoost en noodzaak tot alternatief voor inzameling afval
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door wethouder S. Siebenga

B.3. Fryslân Miljeu Zuidoost BV

Doelstelling	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van huishoudelijke herbruikbare grondstoffen en afvalstoffen en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de gemeenten. Fryslân Miljeu Zuidoost BV is een 100%-dochteronderneming van NV Fryslân Miljeu
Publiek belang	Doelmatige inzameling van afvalstoffen en aanverwante reinigingstaken
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	De afvalinzameling wordt door de regio Zuid-Oost bv uitgevoerd in de gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf en Opsterland.
Zeggenschap	Middels houder van aandelen in NV Fryslân Miljeu is de zeggenschap indirect
Realisatie doelstellingen	Ligt op schema
Ontwikkelingen	Integratie bedrijven Fryslân Miljeu en Afvalsturing.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	geen
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is toegenomen in 2015 van € 1,02 miljoen naar € 1,09 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is gestegen in 2015 van 25,9% naar 29,7%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het resultaat is in 2015 gestegen van € 59.000 naar bedraagt € 124.000.
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	ja
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Tevens beëindiging van aandeelhouderschap NV Fryslân Miljeu en noodzaak tot alternatief voor inzameling afval
Zeggenschap van gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door wethouder S. Siebenga.

B.4 Caparis NV

Doelstelling	Het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden aan in de Wet sociale werkvoorziening bedoelde personen. Het doen realiseren van dienstbetrekkingen en detacheringen, alsmede het realiseren van sociale activering, scholing en andere stimuleringsactiviteiten voor deze personen. Het initiëren, creëren, organiseren en uitvoeren van werk en het bevorderen van de arbeidsmarkt voor met name diegenen die in de toetreding tot de arbeidsmarkt worden belemmerd.
Publiek belang	Bevorderen maatschappelijke participatie arbeidsgehandicapten
Aard rechtspersoon	Naamloze Vennootschap
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Achtkarspelen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf.
Zeggenschap	Als minderheidsaandeelhouder beperkte zeggenschap
Realisatie doelstellingen	Ondanks de reeds jaren bestaande wachtlijsten was de overgrote meerderheid van de Sw-ers in de sociale werkvoorziening geplaatst; door de invoering van de participatiewet is er vanaf 2015 geen sprake meer van een wachtlijst.
Ontwikkelingen	Vooruitzichten vanaf 2016 Met ingang van 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Vanaf dat moment is er ook geen instroom van nieuwe Sw-medewerkers meer. Dit betekent dat – bij ongewijzigd beleid – er sprake zal zijn van een dalende Sw-populatie. Dit als gevolg van natuurlijk verloop (o.a. pensionering en overlijden). Hiermee wordt het voor Caparis op termijn lastiger om alle opdrachten uit te kunnen voeren. Dit zal betekenen dat de financiële resultaten van Caparis (op termijn) onder druk komen te staan. De GR heeft de conclusies in haar vergadering d.d. 5 december 2014 formeel vastgesteld. Deze conclusies zijn: ☐ Gemeenten willen in de uitvoering van de Participatiewet en de WMO (arbeidsmatige dagbesteding) keuzevrijheid en flexibiliteit. De gemeenten onderschrijven dat de expertise en infrastructuur van Caparis NV voor de uitvoering van deze wettelijke taken toegevoegde waarde heeft. Bij de inkoop van deze taken wordt Caparis NV niet gezien als preferente aanbieder (geen omzetgaranties). Caparis NV en de gemeenten gaan onderzoeken welke diensten kunnen voorzien in de behoeften van gemeenten. ☐ Nu de instroom in de sociale werkvoorziening stopt, kan niet worden volstaan met een krimpscenario door natuurlijk verloop alleen. Gemeenten willen zoeken naar mogelijkheden om gecontroleerd en in de tijd gefaseerd, de uitvoering van de WSW versneld af te bouwen. Dit betekent dat er andere oplossingen gezocht moeten worden voor sw-ers en daaruit volgt een herstructurering van Caparis NV, waarbij klantcontacten zoveel mogelijk behouden moeten blijven om de werkgelegenheid voor de sw-medewerkers (en andere doelgroepen) overeind te houden. In de transitieperiode van de huidige naar de gewenste situatie zijn gemeenten bereid door (extra) opdrachten en/of tijdelijke inzet van personeel (uitkeringsgerechtigden) bij te dragen, zodat frictiekosten zoveel mogelijk beperkt kunnen blijven. ☐ Gemeenten willen beschut werken (in het kader van de WSW) blijvend door Caparis NV laten uitvoeren. Een aantal gemeenten heeft de wens om op termijn een deel van de sociale werkvoorziening zelf uit te voeren. Het bestuur van de GR wil deze gemeenten de ruimte geven om dit mogelijk te maken, onder de voorwaarden dat dit voor eigen rekening en risico van die

	gemeenten plaatsvindt, en die gemeenten tevens eventuele frictiekosten vergoeden. Op het moment van schrijven wordt het eindrapport 'Herstructurering SW' voorgelegd aan de aandeelhouders. Hierin wordt voorgesteld de module 'Voorzichtige afbouw' toe te passen. Deze module heeft het minste effect op het bedrijfsresultaat en beperkt de frictiekosten.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De deelname in aandelen in de NV omvat 7.479 aandelen van € 1.
Bestaande en verwachte risico's	De exploitatie van de uitvoering door Caparis NV is tot en met 2011 verliesgevend. Vanaf 2012 is Caparis in staat gebleken een positief resultaat te behalen. Ook voor 2015 wordt wederom een positief resultaat verwacht. Echter vormt de nieuwe Participatiewet een risico voor de toekomst van Caparis en is het afwachten hoe de voorgestelde wijze van herstructurering, 'Voorzichtige afbouw', financieel uitpakt.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen was eind 2008 negatief en is door de bijdragen van de deelnemende gemeenten in 2009 van totaal ca € 5,8 miljoen ter compensatie van de tekorten over de jaren tot en met 2008 naar nul teruggebracht. Inmiddels heeft er tevens in 2010, 2011 en 2012 een bijstorting van het eigen vermogen plaatsgevonden om de continuïteit van Caparis NV te waarborgen. Als gevolg van de positieve resultaten in de jaren hierna wordt voorzichtig een eigen vermogen opgebouwd worden.
Ontwikkeling solvabiliteit	Zal afnemen indien er geen adequate maatregelen worden genomen.
Ontwikkeling financiële resultaten	Zal afnemen indien er geen adequate maatregelen worden genomen.
Accountantsverklaring besbeschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, in combinatie met uittreden uit gemeenschappelijke regeling.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling en opzetten van eigen uitvoeringsorganisatie
Zeggenschap van gemeente	Als minderheidsaandeelhouder beperkte zeggenschap J.R. Zoetendal (AVA)

Doelstelling	Het realiseren en in stand houden van een landelijke voorziening die leidt tot het breed toegankelijk maken van alle mogelijke gegevens betreffende registergoederen uit het informatiedomein van gemeenten en/of andere publieke lichamen voor de publieke en private markt, het ter beschikking stellen en verstrekken van rapportages, adviezen en aanverwante diensten aan gemeenten.
Publiek belang	Verbetering overheidsdienstverlening aan publieke en private markt; Kwaliteitsverbetering eigen gemeentelijke functioneren.
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	De aandelen van de B.V. Dataland zijn ingebracht in de Stichting Administratiekantoor Dataland. Deze stichting geeft certificaten van aandelen van de B.V. uit aan participerende gemeenten. Heerenveen participeert met 19.000 certificaten van aandeel van nominaal € 0,10 in Dataland.
Realisatie doelstellingen	Doordat steeds meer gemeenten participeren wordt er steeds beter voldaan aan de doelstelling.
Ontwikkelingen	Het aantal participerende gemeenten breidt gestaag uit. Evenals het aantal partijen dat gegevens afneemt.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Onbekend
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De gemeente heeft eenmalig 19.000 certificaten aangekocht voor € 1.900. Jaarlijks ontvangt de gemeente van Dataland een bedrag afhankelijk van de verkoop van gegevenssets aan derden. Het gaat nog om zeer geringe bedragen.
Bestaande en verwachte risico's	Niet bekend
Ontwikkeling eigen vermogen	Niet bekend
Ontwikkeling solvabiliteit	Niet bekend
Ontwikkeling financiële resultaten	Niet bekend
Accountantsverklaring beschikbaar	ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja. Aandeelhouderschap is gekoppeld aan de overeenkomst tot levering van gegevens voor de Basisregistratie van adressen en gebouwen. Deze overeenkomst is aangegaan voor 5 jaar en wordt stilzwijgend verlengd met steeds 3 jaar.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Voor de gemeente: geen inkomsten meer uit verkopen gegevens aan klanten.
Zeggenschap van gemeente	De gemeente Heerenveen neemt deel aan de Algemene Ledenvergadering van de Stichting Administratiekantoor Dataland.

B.6. Sportstad Heerenveen BV

Doelstelling	Het realiseren, beheren en besturen van een multifunctioneel centrum voor sport, gezondheid, zorg, onderwijs en vrije tijd, genaamd Sportstad Heerenveen.
Publiek belang	Bevordering economische ontwikkeling en werkgelegenheid; Bevordering actieve deelname aan sport
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Onderlinge Waarborgmaatschappij Ziektekostenverzekering De Friesland UA, SC Heerenveen Vastgoed B.V. en Friesland College.
Zeggenschap	De gemeente heeft een belang van 50 % als aandeelhouder
Realisatie doelstellingen	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen. De doelstelling is nu gericht op het sluitend exploiteren van de accommodaties en het stimuleren van activiteiten op sportgebied in ruime zin.
Ontwikkelingen	In 2016 is gestart met de aanleg van Sportstad Buiten. Hiermee krijgt SSH BV de beschikking over o.a. een overdekte skeelerhal en een aantal outdoorfaciliteiten.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geïnvesteed is als aandelenkapitaal € 11,9 miljoen. Als gevolg van de negatieve resultaten in de voorgaande jaren is het noodzakelijk geweest hier (tijdelijk) een voorziening voor te treffen ter grootte van 50% van de resultaten van de BV. Hiermee komt de waarde van het eigen vermogen van SSH overeen met hetgeen de gemeente op haar balans heeft geactiveerd. Op basis van de voorlopige resultaten 2015 is de verwachting dat wederom een deel van de voorziening kan vrijvallen.
Bestaande en verwachte risico's	Het realiseren van een kostendekkende exploitatie overeenkomstig het Masterplan. Ook Sportstad ondervindt de gevolgen van de economische crisis. Sportstad zal zich maximaal moeten inspannen om de resultaten welke zijn vast gesteld in het meerjarenplan te behalen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt met 119.000 aandelen van nominaal € 100 (€ 11.900.000) deel. Het eigen vermogen zal, cf. de meerjarenbegroting, de komende jaren toenemen. Een vrijval van de reeds opgebouwde verliesvoorziening behoort tot de mogelijkheden.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit neemt licht toe.
Ontwikkeling financiële resultaten	De meest recente exploitatieresultaten zijn positiever dan in het masterplan zijn opgenomen.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Op langere termijn – 15 á 20 jaar na ingebruikname in 2006 - mogelijk
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Verlies van zeggenschap over randvoorwaarden van exploitatie sportcentrum op het vlak van redelijkheid van tarieven, openingstijden en beschikbaarheid voor doelgroepen
Zeggenschap van gemeente	50% J. van der Laan (AVA)

B.7. Gemeentelijk Sportcentrum BV

Doelstelling	Het realiseren, beheren en exploiteren van sportvoorzieningen in het multifunctioneel centrum "Sportstad Heerenveen"
Publiek belang	Behartiging van de belangen van de inwoners van de gemeente
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	De gemeente is voor 100 % aandeelhouder
Realisatie doelstellingen	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen
Ontwikkelingen	Ingaande 1 december 2006 geldt een huurovereenkomst, waarbij Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV aan Gemeentelijk Sportcentrum B.V. jaarlijks € 500.000 aan huur betaalt. Deze € 500.000 wordt door de gemeente doorbetaald aan Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV voor het toegankelijk houden tegen acceptabele prijzen en het blijvend gebruik maken van de accommodatie - naast de commerciële verhuur- door inwoners van de gemeente alsmede door verenigingen en specifieke doelgroepen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geïnvesteed is als aandelenkapitaal € 18.000. De bouw wordt geheel gefinancierd door subsidies en de kapitalisatie van de exploitatietekorten van de medio 2006 gestaakte gemeentelijke sportaccommodatie De Telle.
Bestaande en verwachte risico's	Als gevolg van de invoering van de wet 'Modernisering vennootschapsbelasting' bestaat het risico dat de geprognoseerde winst belast wordt. Om deze ongewenste situatie te voorkomen worden een aantal maatregelen genomen de belastingdruk vrijwel te reduceren tot nihil.
Ontwikkeling eigen vermogen	Geen; middels de huurovereenkomst worden de kosten en opbrengsten per saldo gedragen/doorberekend aan Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV
Ontwikkeling solvabiliteit	n.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Volgens gemaakte afspraken wordt er jaarlijks een dividend uitgekeerd aan de gemeente ad. € 500.000.
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	n.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Op langere termijn - ca. 10 jaar na ingebruikname in 2006 - mogelijk
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Verlies van zeggenschap over randvoorwaarden van exploitatie sportcentrum op het vlak van redelijkheid van tarieven, openingstijden en beschikbaarheid voor doelgroepen
Zeggenschap van gemeente	100% J. van der Laan (AvA) F. Gossink (directeur)

B.8. Thialf OG BV

Doelstelling	Het deelnemen in, zich financieel interesseren in, toezicht uitoefenen op en het bestuur voeren over andere ondernemingen en vennootschappen, het verstrekken van leningen en kredieten aan die ondernemingen en vennootschappen dan wel het verstrekken van zekerheden tot voldoening van door die ondernemingen en vennootschappen van derden opgenomen leningen en kredieten, alsmede het beheren, beleggen en exploiteren van goederen, waarden en vermogensbestanddelen. Deze holding is in 2003 speciaal ten behoeve van het Thialf IJsstadion opgericht. Thialf B.V. is een 100% dochteronderneming van EAH Holding B.V. Inmiddels is in 2013 de provincie als aandeelhouder toegetreden (i.p.v. Essent en Aegon). Daarnaast is de naam gewijzigd naar Thialf OG BV.
Publiek belang	Instandhouding van ijsstadion Thialf als beeld- en imagobepalende voorziening voor Heerenveen en Fryslân
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Provincie Fryslân.
Realisatie doelstellingen	Ligt op schema.
Ontwikkelingen	Na overname van de aandelen door de provincie is de bouw van het nieuwe Thialf en de exploitatie van het ijsstadion aanbesteed.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Na de verkregen situatie van stabilisering plannen ontwikkelen met mogelijkheden voor de komende jaren
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	€ 600.000 aandelenkapitaal.
Bestaande en verwachte risico's	Inherent aan het publiek belang bij de instandhouding van een ijsstadion is het risico van exploitatieverliezen; naar verwachting zullen zich deze niet voordoen in de nieuwe situatie. Middels meerjarenramingen en periodieke rapportages worden de risico's beheersbaar gemaakt. Eventuele tekorten die ontstaan door de verbouw van het stadion zijn gedekt.
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt ingaande februari 2005 deel met 6.000 aandelen van nominaal € 1,00 (€ 3.000) deel in de B.V. (16 2/3%). Op basis van de meest recente jaarrekening bedraagt het eigen vermogen circa € 3,7 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neemt toe naar circa 50% van de balanstelling van Thialf BV.
Ontwikkeling financiële resultaten	Als gevolg van de verbouw ontstaat er druk op de exploitatie en neemt het resultaat en omzet af. De provincie als medeaandeelhouder staat hiervoor garant.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	n.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, mits nieuwe aandeelhouder de doelstelling volledig onderschrijft en qua statuut aanvaardbaar is voor de andere aandeelhouders overeenkomstig de aandeelhoudersovereenkomst
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Maatschappelijke gevolgen zijn onzeker
Zeggenschap van gemeente	Voor 1/3e deel J. van der Laan (AvA)

B.9. IJshockeyhal Thialf Heerenveen B.V

Doelstelling	Het beheer en het (doen) exploiteren van de ijshockeyhal in het Thialf IJstadion, met name ook met het oog op de behartiging van de belangen van de inwoners van de gemeente Heerenveen.
Publiek belang	Bevorderen actieve sportdeelname
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	100%
Realisatie doelstellingen	Op schema
Ontwikkelingen	10 april 2007: overeenkomst inzake verhuur ijshockeyhal door IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV aan Thialf BV voor € 100.000 per jaar. Ingangsdatum 1/10/2004 voor 20 jaar met verlenging zonder opzegging telkens vijf jaar. Gemeente betaalt een vast bedrag per jaar van € 100.000 aan Thialf BV voor het in stand houden van de toegankelijkheid van de IJshockeyhal voor de inwoners van de gemeente Heerenveen en verenigingen en recreanten.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Eenmalig bedrag ad € 900.000 waarvan bijdrage in investering € 882.000 en € 18.000 aandelenkapitaal
Bestaande en verwachte risico's	Geen; exploitatierisico ligt bij Thialf OG B.V.
Ontwikkeling eigen vermogen	De bij de oprichtingen van EAH Holding B.V. (nu Thialf OG BV) betrokken partijen hebben ieder € 1.500.000 ter beschikking gesteld teneinde de continuïteit van "Thialf" veilig te stellen. De gemeente Heerenveen heeft dit bedrag destijds gesplitst in een deelname van € 600.000 in EAH Holding B.V. (nu Thialf OG BV) en € 900.000 in IJshockeyhal Thialf Heerenveen B.V. waarvan € 18.000 als aandelenkapitaal en € 884.000 als bijdrage in de (ver)nieuwbouw van de ijshockeyhal. Middels een aandeelhoudersovereenkomst zijn afspraken gemaakt inzake o.a. stemrecht, gebruik van de ijshockeyhal en dividendpolitiek. Als gevolg van de invoering van de wet 'Modernisering vennootschapsbelasting' bestaat het risico dat de geprognosticeerde winst belast wordt. Om deze ongewenste situatie te voorkomen worden een aantal maatregelen genomen de belastingdruk vrijwel te reduceren tot nihil.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neutraal
Ontwikkeling financiële resultaten	Volgens gemaakte afspraken wordt er jaarlijks een dividend uitgekeerd aan de gemeente ad. € 100.000.
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Maatschappelijk onzeker
Zeggenschap van gemeente	100%, J. van Laan (AvA)

B.10. NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doelstelling	De BNG is bankier ten dienste van overheden. Door middel van zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening biedt de bank toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.
Publiek belang	Doelmatig beheer overheidsgelden
Aard rechtspersoon	Naamloze Vennootschap
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	Minderheidsbelang
Realisatie doelstellingen	Middels gebruik van kredietfaciliteiten van BNG zijn de kosten van het gebruik van de kredietfaciliteiten zo laag mogelijk.
Ontwikkelingen	De statutaire eis van voldoende overheidsbetrokkenheid begrenst het werkgebied van de bank. Het aankoersen op de mogelijkheid van wijziging van overheidseigendom is ook bij de bank zichtbaar en door de statutaire begrenzing zijn enkele cliënten afgevallen. De bank wordt verder geconfronteerd met nieuwe en/of gewijzigde wetgeving op financieel gebied (de bank is niet langer vrijgesteld van vennootschapsbelasting) en ten aanzien van bancaire toezicht.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Niet bekend
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Heerenveen neemt met 65.267 aandelen van nominaal € 2,50 deel in de NV. Over 2015 is er € 37.200 ontvangen.
Bestaande en verwachte risico's	Bancaire risico's.
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiele, positieve ontwikkeling.
Ontwikkeling solvabiliteit	De bank beschikt over een sterke solvabiliteitspositie. Deze positie is nodig om de triple-A status te behouden. Om die reden wordt de (naar risico gewogen) vermogenspositie nauwgezet bewaakt.
Ontwikkeling financiële resultaten	In het kader van de vennootschapsbelasting zal het dividendbeleid en de rendementsnorm worden herijkt. Behoud van een sterke vermogenspositie vormt hierbij een essentiële randvoorwaarde.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, de aandelen kunnen onderling (gemeenten, provincies e.a.) worden verhandeld.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Bij verkoop aandelen wordt betrokkenheid niet beëindigd. Bij K.B (1925) is vastgelegd dat rijksverrekeningen uitsluitend verlopen op een bankrekening van de BNG.
Zeggenschap van gemeente	Via de Algemene Vergadering van aandeelhouders (zie bij ontwikkeling eigen vermogen de deelneming in de NV). Overigens is sprake van een verdeling van 50% Rijk en 50 % gemeenten, provincies e.a. J. Zoetendal (AVA)

B. 11. Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V.

Doelstelling	Deelnemen in en besturen van vennootschappen; verkrijgen, exploiteren en vervreemden van eigendomsrechten en registergoederen
Publiek belang	Deelnemen in en sturing geven aan rechtspersonen waardoor en waarin publieke belangen van de gemeente worden uitgeoefend; voorhands is dit beperkt tot – in samenwerking met BNG GO (voorheen: OPP – de grondexploitatie in het Sportstadgebied die wordt uitgevoerd door Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV
Aard rechtspersoon	Besloten vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Realisatie doelstellingen	De uitvoerende rechtspersonen Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV zijn per 12 december 2007 opgericht. Inmiddels zijn deze BV en CV opgeheven en kan niet langer aan de doelstelling worden voldaan.
Ontwikkelingen	De participatiemaatschappij is opgericht per 14-02-2007. De aandeelhouders van de SSH Grex BV/CV hebben eind 2015 besloten beide deelnemingen te ontbinden. Door deze ontwikkelingen is het in stand houden van deze BV niet langer noodzakelijk en wordt de BV in 2016 opgeheven.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geïnvesteed is als aandelenkapitaal € 18.000, daarnaast als werkkapitaal in GREX CV € 200.000. Als gevolg van de toerekening van rente is het totale beslag opgelopen tot circa € 260.000.
Bestaande en verwachte risico's	De risico's in de grondexploitatie – die op basis van marktontwikkelingen latent aanwezig zijn – zijn beperkt tot het bedrag van het aandelen- en werkkapitaal. Hiervoor is dekking gevonden in de exploitatie van het stadiongebied binnen het gemeentelijk grondbedrijf. In de gemeentelijke exploitatie is deze vordering in de rekening 2015 voorzichtigheidshalve afgeboekt tot nihil.
Ontwikkeling eigen vermogen	Door de ontbinding van de BV/CV zal het eigen vermogen nihil zijn.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neemt af.
Ontwikkeling financiële resultaten	Zolang er geen resultaten worden behaald in de deelnemingen zal het resultaat van deze BV negatief zijn. De financieringslasten in de BV vormen de voornaamste oorzaak van het negatieve resultaat. Bij beëindiging van de deelneming zal ook de financiering afgelost worden en ontstaat er per saldo een resultaat van nihil. Naar deze situatie zal in 2016 worden gestreefd (zie ook GREX BV/CV).
Accountantsverklaring beschikbaar	nvt
Aard accountantsverklaring	nvt
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Bij beëindiging van het publiek belang
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	geen
Zeggenschap van gemeente	Volledig S. Siebenga (AVA) J. Leeuwestijn (directeur)

B. 12. Sportstad Heerenveen Grondexploitatie B.V.

Doelstelling	Participeren als beherend vennoot in Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V. En het uitvoeren van de daarbij behorende taken
Publiek belang	Sturing geven aan de gronduitgifte en grondexploitatie in het sportstadgebied
Aard rechtspersoon	Besloten vennootschap
Betrokkenen	Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V. en BNG GO (voorheen: O.P.P. Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publiek Sector B.V.); ieder voor 50%. Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V. Is een 100% deelneming van Gemeente Heerenveen.
Realisatie doelstellingen	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie Sportstad B.V. en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V. zijn opgericht per 12 december 2007; vooruitlopend hierop vindt realisatie plaats binnen het grondbedrijf van de gemeente.
Ontwikkelingen	De grondexploitatie BV/CV is een participatie van gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling. Binnen deze participatie worden de gronden binnen het stadiongebied geëxploiteerd. De participatie is destijds opgezet teneinde een effectieve marktbenadering te kunnen realiseren en de opbrengstpotentie te benutten. Inmiddels is de gekozen samenwerkingsvorm verre van effectief mede vanwege de marktomstandigheden (kantoren en wonen) en de gemeentelijke keuzes rond detailhandel (supermarktdiscussie). Reden waarom met de partners gesprekken zijn gestart om de participatie te beëindigen. Op bestuurlijk niveau is overeenstemming bereikt de samenwerkingsovereenkomst te ontbinden en daarmee de participatie te beëindigen. De aandeelhouders hebben in december 2015 een besluit genomen tot ontbinding van de deelnemingen. Begin 2016 zijn de BV/CV uitgeschreven bij de KvK.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Beperkt tot de deelneming in het aandelenkapitaal ad € 9.076
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Ontwikkeling financiële resultaten	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	N.v.t.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	geen
Zeggenschap van gemeente	Stemrecht van 50%; besluitvorming alleen unaniem J. van der Laan (RVC) F. Perdok (Directie)

B. 13. Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V.

Doelstelling	Exploitatie van de gronden gelegen om het voetbalstadion te Heerenveen en het verwerven, bouwrijp maken en uitgeven van percelen en nabij gelegen registergoederen in het kader van de daartoe opgestelde samenwerkingsovereenkomst tussen de deelnemende partijen (zie betrokkenen).
Publiek belang	Realiseren van gronduitgifte en grondexploitatie in het sportstadgebied
Aard rechtspersoon	Commanditaire vennootschap
Betrokkenen	Participatiemaatschappij It Hearrenfean B.V. en BNG GO, ieder als commanditaire vennoot en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie B.V. als beherend vennoot.
Realisatie doelstellingen	Sportstad Heerenveen Grondexploitatie Sportstad B.V. en Sportstad Heerenveen Grondexploitatie C.V. zijn opgericht per 12 december 2007; vooruitlopend hierop vindt realisatie plaats binnen het grondbedrijf van de gemeente.
Ontwikkelingen	De grondexploitatie BV/CV is een participatie van gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling. Binnen deze participatie worden de gronden binnen het stadiongebied geëxploiteerd. De participatie is destijds opgezet teneinde een effectieve marktbenadering te kunnen realiseren en de opbrengstpotentie te benutten. Inmiddels is de gekozen samenwerkingsvorm verre van effectief mede vanwege de marktomstandigheden (kantoren en wonen) en de gemeentelijke keuzes rond detailhandel (supermarktdiscussie). Reden waarom met de partners gesprekken zijn gestart om de participatie te beëindigen. Op bestuurlijk nivo is overeenstemming bereikt de samenwerkingsovereenkomst te ontbinden en daarmee de participatie te beëindigen. De vennoten hebben in december 2015 een besluit genomen tot ontbinding van de deelnemingen. Begin 2016 zijn de BV/CV uitgeschreven bij de KvK.
Voornemens tot beleidswijzigingen	geen
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	geen
Bestaande en verwachte risico's	geen
Ontwikkeling eigen vermogen	Negatief
Ontwikkeling solvabiliteit	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Ontwikkeling financiële resultaten	nvt; zie ontwikkeling eigen vermogen
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, alleen na beëindiging van de samenwerkingsovereenkomst en afwikkeling van de daarmee samenhangende financiële activiteiten en verplichtingen van de vennootschap
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	geen
Zeggenschap van gemeente	Besluitvorming alleen algemene stemmen van alle vennoten; gemeente heeft daarin de helft. J.R. Zoetendal (Vennotenvergadering)

C. Verenigingen, stichtingen en coöperaties

C.1. Vereniging van Nederlandse gemeenten

Doelstelling	Het collectief en individueel bijstaan van de leden (gemeenten) bij de vervulling van hun bestuurstaken.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Aard rechtspersoon	Vereniging.
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	Een der 393 leden van de vereniging (stand per 1-1-2015).
Realisatie doelstellingen	Heeft ondersteunende functie bij handreikingen en voorbeeldverordeningen e.d.
Ontwikkelingen	Stabiel.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Doelstelling blijft onveranderd.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De contributie over het jaar 2015 bedroeg € 60.200 (exclusief BTW).
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Door opzegging. Lidmaatschap eindigt op 31 december van het jaar na het jaar waarin de opzegging plaatsvindt.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Niet meer gebruik kunnen maken van de ondersteuning op velerlei gebied.
Zeggenschap van gemeente	De gemeente heeft als lid van de vereniging in de algemene ledenvergadering beperkte invloed en stemrecht. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda T. van der Zwan (ALV)

C.2. Vereniging van Friese gemeenten

Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de leden (Friese gemeenten); het verstrekken van advies aan de leden; het uitoefenen van een platformfunctie voor afstemming met en communicatie tussen de leden; het regelen van vertegenwoordigingen voor en namens de leden.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken van Friese gemeenten.
Aard rechtspersoon	Vereniging.
Betrokkenen	Alle Friese gemeenten.
Zeggenschap	Een der 24 leden van de vereniging.
Realisatie doelstellingen	Systeem kwaliteitsverbetering voor gemeenten in samenwerking met Provincie Fryslân.
Ontwikkelingen	Geen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	De contributie over het jaar 2015 bedroeg € 21.205.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen opmerkingen.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Opzeggen lidmaatschap vereniging.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Verlies van ondersteuning en netwerken. Alle Friese gemeenten zijn lid; opzegging van het lidmaatschap plaatst Heerenveen in een uitzonderingspositie.
Zeggenschap van gemeente	Heerenveen heeft als lid van de vereniging invloed en stemrecht in de ledenvergaderingen. Daarnaast is er invloed via werkgroepen en commissies. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda. T. van der Zwan.

C.3. Stichting GBKN Friesland

Doelstelling	Het houden, bijwerken en vernieuwen van de grootschalige basiskaart van Nederland in de provincie, alsmede het toegankelijk maken van deze kaart.
Publiek belang	Bevorderen kwaliteit gemeentelijke ruimtelijk beleid
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	Alle Friese gemeenten, via de VFG.
Realisatie doelstellingen	Lopend proces.
Ontwikkelingen	Het Landelijk Samenwerkingsverband GBKN wil tot landelijke standaard productspecificaties voor de GBKN komen om voor de GBKN de status van basisregistratie te kunnen verkrijgen. In 2012 is de gemeente gestart met de invoering van de BGT (basisregistratie Grootschalige Topografie). De implementatie moet in 2015 zijn beslag krijgen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	n.v.t.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	n.v.t.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	stabiel.
Ontwikkeling solvabiliteit	stabiel, verliezen c.q. positieve resultaten worden jaarlijks verrekend.
Ontwikkeling financiële resultaten	Is sterk afhankelijk van mutaties in de GBKN
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja, elk jaar voor 1 oktober mogelijkheid tot beëindiging.
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Geen gebruik meer van de GBKN
Zeggenschap van gemeente	Indirect via de VNG

C.4. Stichting De Basis

Doelstelling	Het in stand houden van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeente Heerenveen. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs.
Publiek belang	Zie doelstelling
Aard rechtspersoon	Zelfstandige Stichting (raad-van-toezichtmodel)
Betrokkenen	n.v.t.
Zeggenschap	In de statuten is vastgelegd dat de gemeenteraad begroting en jaarrekening blijft goedkeuren. Omdat ook de Raad van Toezicht van de Basis deze stukken moet goedkeuren is er sprake van gestapeld toezicht
Realisatie doelstellingen	Ja, scholen zijn in stand gehouden.
Ontwikkelingen	In 2012 is besloten tot het instellen van een verscherpt gemeentelijk toezicht op de Basis.
Voornemens tot beleidswijzigingen	n.v.t.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	n.v.t..
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het rijk. De Basis zal hier tijdig op moeten reageren.
Ontwikkeling eigen vermogen	De geprognoseerde omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2019 € 3,18 miljoen en dient als risicobuffer. Als de Basis de komende jaren geen beroep hoeft te doen op de algemene reserve, dan blijft de solvabiliteit stabiel en is er voldoende weerstandsvermogen om risico's op te vangen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De ondergrens voor de solvabiliteit bedraagt 30%. De solvabiliteitsratio's van de Basis bewegen boven de 30%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het boekjaar 2014 van De Basis sluit af met een nadelig exploitatieresultaat van € 120.177, veroorzaakt door uitgaven ten laste van de Herfstakkoordmiddelen. Deze middelen zijn in 2013 ontvangen en gereserveerd. Via de resultaatbestemming is het tekort gedekt. De meerjarenbegroting 2016-2019 sluit jaarlijks met een klein overschot.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	De gemeenteraad heeft het besluit tot oprichting van de stichting genomen en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	n.v.t.
Zeggenschap van gemeente	Zie boven

C.5. Stichting OV Fryslân

Doelstelling	Adequaat en betaalbaar beheer en onderhoud van openbare verlichting en het behalen van financiële voordelen met de gezamenlijke inkoop van energie.
Publiek belang	Verkeersveiligheid, sociale veiligheid
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	Friese gemeenten / prov. Fryslân / aantal geprivatiseerde gem. instellingen
Zeggenschap	Via stichting bestuur en raad van toezicht
Realisatie doelstellingen	Overleg met betrokkenen
Ontwikkelingen	Uitbreiding met inkoop van energie (voor meerdere partners)
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2015 is een proces in gang gezet om te komen tot een toekomstbestendige organisatie.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	In 2015 is een bijdrage gedaan door de gemeente Heerenveen ad. € 35.805 (Bijdrage OVF € 30.726 en OVE € 5.079), afhankelijk van de begroting van de Stichting OVF (verdeling op basis van het aantal armaturen) en een bijdrage voor de inkoop van energie.
Bestaande en verwachte risico's	n.v.t.
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiel
Ontwikkeling solvabiliteit	Stabiel
Ontwikkeling financiële resultaten	Stabiel
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Ja
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	Bij beëindiging van contract zal gemeente zelf meer capaciteit beschikbaar moeten stellen en haar producten in moeten kopen.
Zeggenschap van gemeente	Invloed uit te oefenen via de stichting. Lid Raad van Bestuur: H. Broekhuizen Lid Raad van Toezicht: S. Siebenga

C.6. Stichting OSG Sevenwolden

Doelstelling	Het in stand houden van de scholen voor openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Heerenveen. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 42 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
Publiek belang	Zie doelstelling
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	n.v.t.
Zeggenschap	De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad van Heerenveen. De begroting en jaarrekening worden ter informatie voorgelegd aan de gemeenteraad
Realisatie doelstellingen	Ja, de scholen zijn in stand gehouden
Ontwikkelingen	Om beter in control te raken is er een verbeteringsslag in gang gezet.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2014 is een reorganisatie doorgevoerd en is er een beleidsrijke onderbouwde meerjarenbegroting opgesteld.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Vanaf 2013 is er geen financiële bijdrage van de gemeente meer verschuldigd aan de stichting OSG Sevenwolden.
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het rijk. De OSG zal hier tijdig op moeten reageren.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de OSG heeft twee functies, nl. financieringsfunctie en bufferfunctie. In de meerjarenbegroting wordt jaarlijks een update gemaakt van de risico's en het benodigd buffervermogen. In de meerjarenbegroting 2015-2018 bedraagt het percentage voor het weerstandsvermogen voor 2015 16%, 2016 16%, 2017 15% en 2018 14%. De eigen norm bedraagt 15% en de norm van de inspectie 10%-40%.
Ontwikkeling solvabiliteit	In de meerjarenbegroting 2015-2018 bedraagt het percentage voor de solvabiliteit 39%. De norm van de inspectie bedraagt 20%. De Raad van Toezicht heeft aangegeven minimaal de norm van 35% te willen hanteren.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het resultaat over 2014 bedraagt € 849.000 negatief (begroot € 1.753.000 negatief). Het tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door transitiekosten van de reorganisatie ondersteunende dienst. Voor 2015 verwacht de OSG dat het exploitatieresultaat zal uitkomen op ca. € 300.000 negatief. Voor 2016 ligt er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring beschikbaar	Ja.
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	De gemeenteraad heeft het besluit tot oprichting van de stichting heeft genomen en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.
Gevolgen van beëindiging betrokkenheid	n.v.t.
Zeggenschap van gemeente	Zie boven.

C.7. Vereniging van Eigenaars Sportcentrum Abe Lenstra Boulevard 23-27

Doelstelling	De vereniging van Eigenaars Sportcentrum Heerenveen heeft ten doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de eigenaars, waaronder uitdrukkelijk dient te worden begrepen het verkrijgen, bezwaren, vervreemden en beheren van registergoederen. Het betreft hier het registergoed Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en Sportstad Heerenveen BV
Zeggenschap	50% zeggenschap
Realisatie doelstellingen	N.v.t.
Ontwikkelingen	Stabiel
Voornemens tot beleidswijzigingen	Doelstelling blijft onveranderd.
Het beslag op de financiële middelen van de gemeente	Geen
Bestaande en verwachte risico's	Geen
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden
Accountantsverklaring beschikbaar	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging betrokkenheid	Verkoop van appartementsrecht
Gevolgen v beëindiging betrokkenheid	Geen gebruik meer kunnen maken van het registergoed aan de Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Zeggenschap van gemeente	De secretaris van de vereniging wordt geleverd door de gemeente Heerenveen. Gebruikelijk is hierbij dat de directeur van Gemeentelijk Sportcentrum Heerenveen BV deze taak op zich neemt. F. Gossink (directeur).

Bijlage 4 Invulling Bezuinigingsmaatregelen 2015

Totaal bezuinigingen 2015 (Verantwoordings- en Perspectiefnota's 2011 t/m 2014)

1. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2011

x € 1.000

Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2015	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
18	Programma Een in Dienstverlening	47	47					47	
Totaal		47	47	0	0	0	0	47	0,00

2. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2012

x € 1.000

Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2015	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
B	Maximaal benutten van het profijtbeginnel	-815		-15			-800	-815	
C	Alleen samenwerken als het financieel gewin oplevert	100					100	100	
D	Publieke diensten zijn digitaal tenzij	33		33				33	
F	Sober werkgeverschap	25	25					25	
G	Een wendbare organisatie	326	326	0				326	
I	Meer verantwoordelijkheid voor inwoners, ondernemers en hun verenigingen	25				25		25	
K	Sobere kwaliteit van de openbare ruimte	100		100				100	
L	Besparen door maatwerk voor voorzieningen	12		12				12	
N	Behoud van culturele functies boven culturele voorzieningen	115				115		115	
Totaal		-79	351	130	0	140	-700	-79	0,00

De negatieve taakstelling onder 'B: Maximaal benutten van het profijtbeginnel', betreft het niet meer inzetten van de precario op ondergrondse kabels en leidingen.

3. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013

x € 1.000

Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2015	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
C	Culturele voorzieningen	70				70		70	
D	Diverse subsidies	25				25		25	
Totaal		95	0	0	0	95	0	95	0,00

4. Bezuinigingsmaatregelen Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014

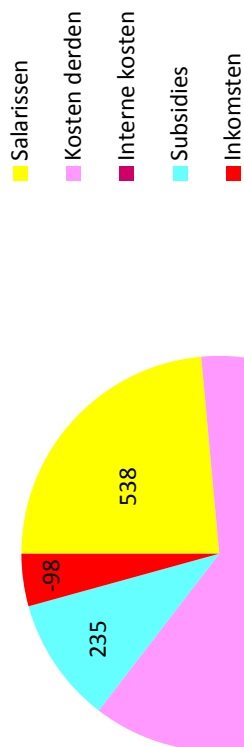
x € 1.000

Nr.	Onderwerp	Taakstelling 2015	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
1	Bedrijfsvoering	800	40	429			102	571	
2	Vacatureruimte Boarnsterhim	100	100					100	
3	Onroerende zaak belastingen	500					500	500	
4	Accommodatiebeleid	300		300				300	
5	Onderwijs, cultuur en sport	0						0	
6	Verkoop bezittingen	150						0	
7	Wijziging afschrijvingsmethodiek	50		50				50	
8	Afvalstoffenheffing/rioolheffing	425		505				505	
Totaal		2.325	140	1.284	0	0	602	2.026	0,00

x € 1.000

Taakstelling 2015	Salarissen	Kosten derden	Interne kosten	Subsidies	Inkomsten	Totaal	Fte's
Totaal taakstelling V&P nota 2011-2014	538	1.414	0	235	-98	2.089	0,00

V&P-nota's 2011 t/m 2014 in €

V&P-nota's 2011 t/m 2014 in %

